achtkarspelen
GEMEENTE

JAARSTUKKEN 2023

ACHTKARSPELEN

geheel document digitaal
gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
S.H. SH

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
1.1 Inleiding 3
1.2 Leeswijzer 4
1.3 2023 IN VOGELVLUCHT 6
2 BESLUITVORMING 18
3 JAARVERSLAG 19
3.1 Programma's 20
0. Bestuur en ondersteuning 21
1. Veiligheid 30
2. Verkeer, vervoer en waterstaat 36
3. Economie 44
4. Onderwijs 50
5. Sport, cultuur en recreatie 55
6. Sociaal Domein 64
7. Volksgezondheid en milieu 82
8. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vern. 92
Overhead 101
3.2 Paragrafen 115
A - Lokale heffingen 116
B - Weerstandsvermogen en risicobeheersing 122
C - Onderhoud kapitaalgoederen 135
D - Financiering 138
E - Bedrijfsvoering 142
F - Verbonden partijen 151
G - Grondbeleid 166
H - Wet open overheid 169
4 JAARREKENING 170
4.1 Balans 171
4.2 Baten en lasten 175
4.3 Grondslagen financiële verslaglegging 181
4.4 Toelichting balans 185
4.5 Toelichting baten en lasten 201
4.6 Verantwoording Wet Normering Topinkomens 204
4.7 Single Information Single Audit 207
4.8 Controleverklaring accountant 213

1.1 Inleiding

Een hap uit de spaarpot voor de opbouw van een nieuwe organisatie.

Voor u ligt de jaarrekening van 2023. Hiermee legt het college van B&W verantwoording af over het gevoerde beleid en de maatschappelijke- en financiële effecten ervan.

De gemeenteraad heeft besloten de samenwerking in de werkmaatschappij te beëindigen en als zelfstandige gemeente door te gaan. De werkdruk is hierdoor toegenomen en er zijn gevoelens van onrust. We vertrouwen erop dat in een nieuwe organisatie de onrust wegebt zodat er weer ruimte is voor nieuw elan.

De eerste financiële consequenties van het besluit tot ontvlechting en van de opbouw van een nieuwe organisatie zijn terug te zien in de jaarrekening van 2023. De reservepositie is in 2023 met ruim € 700.000 gedaald. Dat komt enerzijds door een onttrekking uit de reserves van bijna € 5.000.000 en anderzijds een overschot in de resultatenrekening van € 4.321.000. Na deze onttrekking komt de reservepositie uit op een saldo van ruim € 31.000.000.

Hoewel er veel aandacht is geweest voor de ontvlechting en opbouw van een nieuwe organisatie is tijdens deze verbouw de winkel gewoon opengebleven. Mensen konden terecht voor een nieuw paspoort, nieuwe huizen zijn gebouwd, vluchtelingen zijn opgevangen en bedrijventerreinen zijn verkocht. De verkiezingen zijn vlekkeloos verlopen, de dorpshuizen zijn een bruisende ontmoetingsplaats. Het verenigingsleven floreert en de afdeling beheer zorgt ervoor dat de gemeente er pico bello uitziet. Sport en bewegen wordt gestimuleerd en het sociaal domein van de gemeente is een vangnet geweest voor hen die het wat minder hebben getroffen. Toeristen werden verwend dankzij een florerende Spitkeet, een bloeiende Kruidhof of gingen terug in de tijd bij Ot en Sien. Dankzij projecten bij de MOA en het Beurtschip voelen veel mensen zich weer gewaardeerd in de maatschappij.

Voor het eerst gaat deze jaarrekening vergezeld van een rechtmatigheidsverantwoording door het college. Voor de afdeling financiën is het met concern control en de accountant een zoektocht geweest om dit op te zetten. De nieuwe systematiek leidt tot meer transparantie. Het is aan het college om hierover te verantwoorden aan de raad en de hier uit voorkomende verbeterpunten op te pakken. Dit is voldoende reden voor de accountant om een goedkeurende verklaring voor getrouwheid af te geven.

Buitenpost, juli 2024

Het college van burgemeester en wethouders van Achtkarspelen,
Harjan Bruining, wethouder financiën.

1.2 Leeswijzer

Vooraf

De jaarstukken horen bij de Planning & Control cyclus. In de meerjarenprogramma-begroting van de gemeente wordt op hoofdlijnen verteld wat de gemeenten willen bereiken en wat dat mag kosten.

De jaarstukken zijn opgesteld volgens de eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). In de jaarstukken legt het college van Burgemeester en Wethouders verantwoording af aan de gemeenteraad. De jaarstukken bestaan uit twee delen: het jaarverslag en de jaarrekening.

Jaarverslag

In het jaarverslag staat de verantwoording van beleid en bedrijfsvoering centraal. Dat gebeurt aan de hand van de W-vragen:

- wat wilden we bereiken?
- wat hebben we gedaan?
- wat is (nog) niet gelukt?
- wat heeft het gekost?

Jaarrekening

De jaarrekening is financieel van aard. Hierin wordt verantwoording afgelegd over de financiën van de gemeente.

In deze leeswijzer wordt aangegeven wie welke rol heeft en hoe de indeling van de jaarstukken eruitziet.

Wie doet wat?

De wet Dualisering gemeentebestuur is bedoeld om de lokale politiek dichter bij de burger te brengen. Zo wordt bijvoorbeeld door de begroting de transparantie van het bestuur vergroot. In de begroting staan namelijk meetbare resultaten. De burger kan zien waar de lokale bestuurders zich mee bezighouden en welke resultaten er behaald worden.

Door het dualistisch werken hebben de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders andere rollen gekregen: het college bestuurt en de raad controleert. De raad bepaalt het beleid op hoofdlijnen en neemt de belangrijkste beslissingen. Het college bestuurt en voert alle besluiten van de gemeenteraad uit. In schema ziet het er als volgt uit:

Gemeenteraad		College	
kaderstellen	wat willen we en wat mag het kosten	**besturen**	wat doen we
controleren	wat is bereikt en hoeveel kostte het	**verantwoorden**	wat hebben we gedaan

Om slagvaardig te kunnen handelen heeft het college bevoegdheden gekregen om zelfstandig te handelen mits het binnen het beleids- en financiële kader past dat de raad heeft vastgesteld. De bedrijfsvoering is bijvoorbeeld een bevoegdheid van het college.

Opbouw van de jaarstukken

In de inhoudsopgave staan de verschillende hoofdstukken. Deze zijn als volgt.

2023 in Vogelvlucht
Voorafgaande aan de eigenlijke jaarstukken worden in een aantal infographics de belangrijkste financiële ontwikkelingen getoond. Vervolgens worden de belangrijkste opgaven en het beleidsinhoudelijke en financiële resultaat in 2023 benoemd.

Jaarverslag
Het jaarverslag is verdeeld in Programma's en Paragrafen zoals die ook voorkomen in de begroting.

De programma's bestaan uit een aantal vaste onderdelen:
- inhoudelijk, met daarin een korte beschrijving van het programma;
- financieel, de resultaten per programma inclusief een analyse;
- beleidsindicatoren die verplicht zijn op grond van het BBV. Deze informatie is afkomstig uit Waarstaatjegemeente.nl.

De paragrafen zijn in feite een dwarsdoorsnede uit de programma's. De paragrafen zijn verplicht.

Jaarrekening
De jaarrekening is grofweg verdeeld in een Balans en een overzicht van Baten en lasten. Verder vindt u in dit onderdeel de Verantwoording Wet Normering Topinkomens (WNT) en de Controleverklaring van de accountant.

Voor de goede orde melden wij hier dat niet in alle gevallen de tellingen in de diverse overzichten exact kloppen. Vanwege afrondingen van miljoenen naar duizendtallen kunnen kleine verschillen optreden.

1.3 2023 IN VOGELVLUCHT

Om te beginnen

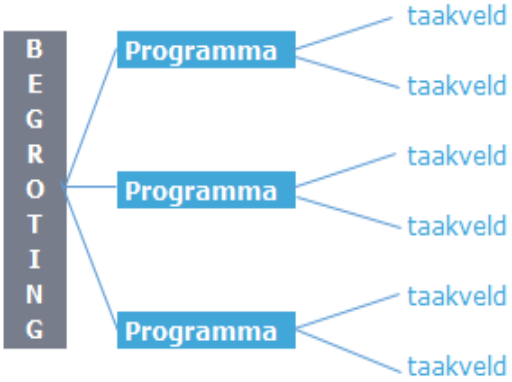
De gemeente Achtkarspelen wordt gekenmerkt door rust en ruimte. Het prachtige coulisselandschap vormt een belangrijk onderdeel van de natuur in de gemeente. De dorpen hebben uitstekende voorzieningen voor wonen, werken, winkelen, onderwijs en sport en liggen verspreid in de gemeente omgeven door gebieden met land- en akkerbouw. Voor Buitenpost met haar gunstige ligging aan het spoor liggen steden zoals Leeuwarden en Groningen binnen handbereik. Surhuisterveen heeft met haar gunstige ligging ten opzichte van de A7 een prima uitgangspositie voor economische bedrijvigheid.

De gemeente Achtkarspelen werkt nauw samen met haar buurgemeente Tytsjerksteradiel. Veel van ons beleid wordt vanuit die samenwerking uitbesteed aan de Werkmaatschappij 8KTD. Voor de uitvoering van de taken en werkzaamheden ontvangt de werkmaatschappij jaarlijks een bijdrage van de beide gemeenten. De Werkmaatschappij heeft een eigen begroting en legt zelfstandig verantwoording af. Vanuit gezamenlijke kracht zetten de medewerkers zich elke dag weer met hart en ziel in voor de inwoners.

Wij zijn ons ervan bewust dat we met gemeenschapsgeld werken en we willen daar ook transparant in zijn. En dus leggen we graag verantwoording af over wat de gemeente Achtkarspelen in 2023 heeft gedaan en wat het heeft gekost.

PROGRAMMA'S EN TAAKVELDEN

De begroting van onze gemeente is verdeeld in programma's en daaronder liggende taakvelden. De indeling in programma's en taakvelden is verplicht gesteld in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

In de programma's vertellen we wat we willen bereiken en wat dat mag kosten. In de jaarstukken leggen we uit wat we hebben bereikt en wat het gekost heeft. Maar we vertellen ook wat (nog) niet gelukt is.

De begroting en het jaarverslag zijn op dezelfde manier ingedeeld. Dit vergroot het inzicht.

Op de volgende pagina ziet u in één oogopslag:
- wat hadden we begroot
- wat hebben we werkelijk uitgegeven

We hebben de uitgaven verdeeld in drie aandachtsgebieden:
- Wonen en werken
- Samenleving
- Bestuur en dienstverlening

De inkomsten zijn verdeeld in:
- wat we van het Rijk ontvangen
- alle overige inkomsten uit lokale heffingen en andere inkomstenbronnen

JAARREKENING 2023 IN ÉÉN OOGOPSLAG

Deze jaarrekening geeft u in één oogopslag informatie over de inkomsten en uitgaven in 2023 van de gemeente Achtkarspelen (bedragen x € 1.000).

	begroot	werkelijk	verschil
UITGAVEN	**108.038**	**107.324**	**715**
Wonen en werken	**8.910**	**9.765**	**- 854**
Economie	652	1.517	- 865
Verkeer, vervoer en waterstaat	6.046	6.097	- 52
Volkshuisvesting, RO en stedelijke vern.	2.212	2.150	62
Samenleving	**74.854**	**73.223**	**1.631**
Onderwijs	3.477	3.328	149
Sociaal Domein	50.035	48.999	1.035
Sport, cultuur en recreatie	8.009	7.854	154
Veiligheid	5.264	5.122	143
Volksgezondheid en milieu	8.069	7.920	150
Bestuur en dienstverlening	**24.274**	**24.337**	**- 62**
Bestuur en ondersteuning	24.274	24.337	- 62
INKOMSTEN	**110.985**	**111.648**	**663**
Ontvangen wij van het rijk	64.745	64.756	11
Lokale heffingen en overige inkomstenbronnen	46.240	46.892	652
RESULTAAT	**2.946**	**4.324**	**1.378**

BALANS

De balans is het overzicht van alle bezittingen en schulden op een bepaald moment. Deze momentopname laat zien hoe de organisatie er financieel voor staat. De balans bestaat uit twee delen.

De twee zijdes van de Balans

Op de linkerkant van de balans zijn de bezittingen te vinden. Aan de rechterkant van de balans staan de schulden. Het verschil tussen bezittingen en schulden is het eigen vermogen.

De balans is in evenwicht

De balans laat eigenlijk zien hoe de bezittingen (de linkerkant) worden gefinancierd (de rechterkant). Een belangrijk kenmerk van de balans is dus dat de twee zijdes van de balans altijd aan elkaar gelijk zijn, vandaar de naam.

Balans per 31 december 2023 (x € 1.000)

BEZITTINGEN	2023	2022	SCHULDEN	2023	2022
Bezittingen	74.009	73.367	Eigen vermogen	31.173	31.924
Voorraden, geld en	19.249	14.857	Schulden	62.035	56.300
en vorderingen					
TOTAAL	**93.208**	**88.224**	**TOTAAL**	**93.208**	**88.224**

Wat hebben we ervoor gedaan

Resultaat jaarrekening 2023

Ontwikkelingen saldo jaarrekening	Bedrag			
Stand begroting 2023 na wijzigingen (december)			**€**	**2.946**
Samenvatting verschilanalyse - begroting/rekening				
Ontwikkeling jaarrekening reguliere bedrijfsvoering				
Vennootschapsbelasting	€	-126		
Lagere bijdrage aan de WM8KTD	€	199		
Bijstorten APPA voorziening	€	-429		
Hogere opbrengst dividenden	€	95		
Hogere Ozb opbrengst	€	95		
Lagere kosten (en hogere baten) opvang Oekraïense vluchtelingen	€	220		
Hogere herstelkosten t.b.v. trottoirs	€	-55		
Lagere salarislasten Beheer 8K	€	257		
Winstrealisatie bedrijventerreinen	€	468		
Lagere lasten achterstandenbeleid	€	165		
Hogere lasten leerlingenvervoer	€	-76		
Lagere kosten binnensport	€	53		
Lagere kosten en hogere opbrengsten Kruidhof	€	79		
Lagere kosten monumentenbeleid	€	62		
Samenkracht en burgerparticipatie	€	258		
Wmo begeleiding	€	757		
Wmo maatwerkvoorzieningen	€	-163		
Wmo dagbesteding	€	-217		
Jeugdhulp	€	184		
Bijdrage MOA	€	-206		
Ontwikkeling bijstandsuitkeringen	€	131		
Re-integratie	€	182		
Inburgering nieuwkomers	€	229		
Ontwikkeling riolering	€	-169		
Ontwikkeling afvalinzameling	€	-110		
Grondverkopen	€	148		
Saldo ontwikkelingen	€	-665		
	sub.		€	1.375
Resultaat jaarrekening 2023 (exploitatie)			**€**	**4.321**

Bedragen x € 1.000

Afwijkingen groter dan + of - € 50.000

Rechtmatigheidsverantwoording

Bij de jaarrekening 2023 leggen we als college voor het eerst verantwoording af over de rechtmatigheid. We zijn van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten en ook de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. De formele onrechtmatigheid bedraagt hierin € 9.818.938 waarvan een bedrag van € 864.656 past binnen het vooraf gestelde beleid en daarmee als acceptabel is geduid onder verwijzing naar dit vooraf vastgestelde beleid.

Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

Ontwikkelingen begroting

Het verloop van het saldo van de primitieve begroting 2023 naar het saldo van de begroting na wijzigingen heeft zich in de loop van 2023 als volgt ontwikkeld:

Primitieve begroting	**616**
(x € 1.000)	
- begrotingswijzigingen April	10
- begrotingswijzigingen Oktober	216
- begrotingswijzigingen December	2.235
- begrotingswijzigingen Tussentijdse wijzigingen	830
- begrotingswijzigingen Juni/juli	-960
Begroting na wijziging	**2.946**

Ontwikkeling algemene reserve

Ontwikkeling Algemene Reserve
De beginstand van de algemene reserve inclusief de toevoeging van de resultaatbestemming 2023 bedroeg € 31.924.000. De eindstand van de reserve per ultimo 2023 bedraagt vóór resultaatbestemming € 26.852.000. Deze eindstand is inclusief de gevormde bestemmingsreserve t.b.v. Zwembad De Kûpe in Buitenpost. Deze reserve bedraagt ultimo 2023 € 6.657.000.
Inclusief (volledige) toevoeging van het resultaat bedraagt de eindstand van de reserve € 31.171.000. Per saldo betekent die een vermogensafname van € 751.000.

Temporisering

Voor de geplande onttrekkingen uit reserves, die niet in 2023 hebben plaatsgevonden, wordt bij de besluitvorming van de jaarrekening aan de raad gevraagd om deze door te schuiven naar 2024. Dit noemen we temporiseren. Hierdoor vallen de benodigde middelen niet vrij en kunnen ze in een volgend jaar worden ingezet. Voorgesteld wordt hiervoor een bedrag aan benodigde middelen van € 739.388 door te schuiven naar 2024.

Om de benodigde stortingen uit de reserves in het volgende jaar plaats te laten vinden is een besluit van de raad nodig.

Onderwerp	Saldo einde 2023
Kosten opbouw	3.888
Resmut woningbouwprogrammering	51.650
Omgevingswet septembercirculaire 2022	241.700
Extra capaciteit BOA's inzetten voor implementatie WPG	30.400
Implementatiekosten scenario 2 De Kruidhof	25.824
Robuust rechtbeschermingsysteem taakmutaties	32.812
Versterking ondersteuning wijkteams taakmutaties	58.606
Impuls integraal werken taakmutaties	7.479
Systeemleren taakmutaties	8.029
Uitvoeringskosten klimaatakkoord taakmutaties	216.000
Investering ontwikkeling Achtkarspelen	10.000
Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	53.000
	739.388

Ombuigingen

In het kader van de jaarrekening 2023 is de stand van zaken met betrekking tot de ombuigingen geactualiseerd. Bij de behandeling van de Kadernota 2024-2027 is besloten om het pakket van de nog niet gerealiseerde ombuigingen tegen het licht te houden en de uitkomsten (en verwerking) hiervan mee te nemen in de begroting 2024-2027 en eveneens te verwerken in de nu voorliggende jaarrekening. Via de begrotingswijzigingen van december is dit voor het jaar 2023 meegenomen.

WONEN EN WERKEN

Omgevingswet
Het jaar 2023 stond in het teken van de laatste voorbereidingen op de introductie van de Omgevingswet per 1-1-2024. Dit als sluitstuk van een lange periode van voorbereidingen, maar ook van onzekerheid en uitstel. Uiteindelijk is de wet in werking getreden. In 2023 is er nog veel werk verzet. Zo zijn de werkprocessen van onze eigen organisatie beschreven en afgestemd met die van de andere organisaties die een rol hebben bij de vergunningverlening. Er zijn casemanagers aangesteld, die projecten van het begin tot het einde begeleiden. Er is gestart met het maken van een handboek Omgevingsplan. De geldende bestemmingsplannen zijn per 1 januari 2024 overigens onderdeel geworden van het Omgevingsplan. De start per 1 januari 2024 betekent overigens niet dat dit onderwerp klaar is. We zullen ervaring gaan op doen in de praktijk en ongetwijfeld tegen verbeterpunten gaan aanlopen. We gaan dit bijhouden, evalueren en zo nodig aanpassingen doorvoeren. Dit geldt niet alleen voor ons, maar voor alle gemeenten. Door samenwerken en kennisdeling gaan we dit continue proces gezamenlijk aan.

Regiodeal / ANNO
De Regiodeal Noordoost Fryslân en de Versnellingsagenda lopen op 31 december 2025 af. In 2023 zijn veel partijen samengebracht, is met initiatiefnemers van projecten meegedacht en zijn plannen aangescherpt. De beschikbare subsidieregeling wordt steeds meer gevonden. Toch zijn er nog relatief veel middelen beschikbaar. Het Bestuurlijk Overleg (BO) heeft daarom besloten de termijn voor de projecten met een jaar te verlengen tot 31 december 2026. Ondertussen is de Regiodeal fase 2 in september 2023 definitief aangemeld bij het Rijk. In ANNO-verband is goed doorgewerkt binnen de

thema's Leefbaarheid & vitaliteit en Grien en Blau. Er wordt intensief samengewerkt op het terrein van de duurzaamheidsopgaven en ook op bijvoorbeeld het terrein van Wonen en zorg.

Duurzaamheid
Door het Rijk zijn er geoormerkte middelen toegekend, de zogenaamde CDOKE middelen: Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid. Deze middelen mogen uitsluitend gebruikt worden voor apparaatskosten voor de uitvoering van klimaat- en energiedoelen en zijn vooralsnog toegekend voor een periode van 3 jaar (2023-2025). Wij zijn daardoor in staat geweest in 2023 te starten met een intensivering van de uitvoering van onze duurzaamheidsagenda en de daaraan gekoppelde Transitievisie Warmte. Er zijn enkele projectleiders actief om de door de raad vastgestelde agenda en transitievisie uit te voeren.
De evaluatie van het Energieloket, dat in 2023 is uitgevoerd, vormt de basis voor een verdere optimalisering van het loket en is besloten om de energiecoach ook in 2024 en 2025 in te zetten.

Wonen
Vanuit het Rijk wordt er, via de Nationale Woon- en Bouwagenda, de komende jaren extra ingezet om het aantal nieuwe woningen te vergroten met het oog op de vraag vanuit de samenleving. De minister van Binnenlandse zaken, verantwoordelijk voor volkshuisvesting en ruimtelijke ordening, benadrukt in de Nationale Woon- en Bouwagenda met name de bouw van betaalbare woningen welke een substantieel bestandsdeel vormen van deze agenda. Speciale aandacht hierbij is er voor het toegankelijk houden voor de woningmarkt voor met name starters op de woningmarkt. Dit heeft ertoe geleid dat wij in april 2023 tezamen met de andere ANNO-gemeenten een regionale Woondeal hebben afgesloten.

Onze Woonvisie loopt hiermee nog goed in de pas. Op dit moment zitten er voldoende plannen in de pijplijn, die ontwikkeld kunnen worden. Ook is er voldoende harde plancapaciteit en plannen die in procedure zijn. In 2023 hebben we echter niet alle voorgenomen voortgang op de projecten kunnen bewerkstelligen; de onderbezetting en krapte op de arbeidsmarkt zijn daar vooral debet aan.
We hebben de lijn voortgezet om oog te blijven houden voor toevoeging van betaalbare huur en koop en voor het stimuleren van doorstroming waardoor de bestaande woningen toekomstbestendig en duurzamer worden. Hierbij is aandacht voor spreiding over de gemeente, waarbij we in gesprek zijn met alle dorpen om te bespreken hoe we tot woningbouwplannen komen die voorzien in de lokale behoefte en de leefbaarheid van het dorp verhogen. Ondertussen zijn we in 2023 gestart met de voorbereidingen op een woon-zorgvisie, die richtinggevend wordt voor het programma voor specifieke doelgroepen. Nadat deze visie is vastgesteld wordt er een uitvoeringsagenda opgesteld, die parallel loopt met het opstellen van een Volkshuisvestingsprogramma. Op deze wijze wordt er een gecoördineerd programma opgesteld voor alle doelgroepen.

De Kruidhof
In 2023 hebben we verder invulling gegeven aan scenario 2 ‘De Kruidhof is trekpleister in de gemeente Achtkarspelen en zorgt ervoor dat inwoners (weer) meedoen’. Ten aanzien van het onderdeel verbeteren van de exploitatie is het oude tuincafé verbouwd tot een multifunctionele ruimte die verhuurd kan worden, is gestart met de bouw van de nieuwe loods in de vorm van een werkervaringsproject.

Al deze inspanningen hebben geleid tot een hoger aantal bezoekers en hogere omzetten. Als we dit vergelijken met bijvoorbeeld 2019 (voor Corona en ijkjaar voor scenario 2) zien we de volgende toenames:

Bezoekers				
2019	17.111	2023	22.348	(toename van 30%)
Omzet winkel				
2019	€ 29.567	2023	€ 41.256	(toename van 39,5%)
Omzet verkooptuin				
2019	€ 74.368	2023	€ 106.122	(toename van 42,7%)

Door het uitbreiden van het exploitatiemodel ontstaat, door de toegenomen activiteiten en bedrijvigheid meer gelegenheid en mogelijkheid tot uitvoering van re-integratie-, activatie- en participatietrajecten. Door de intensivering van de samenwerking met zowel de MOA als met de gebiedsteams, kan er nog beter worden gezorgd dat personen op de juiste (re-integratie)plek terechtkomen; op de plek waar de kans op ontwikkeling en doorstroom het grootst is.
Eind 2023 is er een dienstverleningsovereenkomst gesloten tussen de MOA en het gebiedsteam Participatie en zijn er dienstverleningsafspraken gemaakt tussen De Kruidhof en het Gebiedsteam Participatie.
Een mooi concreet resultaat, waar in 2023 mee is begonnen, is de bouw van de loods in de vorm van een werkervaringstraject. De bouw van de loods wordt gefinancierd door Achtkarspelen maar het werkervaringstraject voeren we in gezamenlijkheid uit met Tytsjerksteradiel.

Centrumvisie Buitenpost
De gemeenteraad heeft de Centrumvisie Buitenpost in 2020 vastgesteld. In maart 2022 heeft de gemeenteraad een investeringskrediet beschikbaar gesteld voor de herinrichting van de openbare ruimte van het centrum(winkel)gebied. In 2023 is de projectgroep verder gegaan met het Definitieve Ontwerp om deze begin 2024 te kunnen presenteren.

Bedrijventerreinen
In 2023 is er op de bedrijventerreinen een totale winst gerealiseerd van € 788.000. In de begroting was rekening gehouden met een winst van € 302.000. Dit is voor de jaarrekening een voordeel van € 486.000.
De vraag naar bedrijfskavels blijft hoog. Daarom is, in navolging van het Convenant bedrijventerreinen Noordoost Fryslân 2022-2035, de uitbreiding van het bedrijventerrein Quakkenburg in Harkema in september als voorontwerp in de raad gekomen. Daarnaast is de uitbreiding van De Swadde in Buitenpost ter voorbereiding, waarbij er diverse (bodem)onderzoeken uitgezet zijn.

RegioMarketing en toerisme (RMT)
Een andere pijler van onze lokale economie wordt gevormd door recreatie en toerisme. In 2023 is besloten om voor de periode tot en met 2026 het RMT weer te subsidiëren. De concrete resultaten hiervan zijn nog niet zichtbaar, daarvoor was de tijd in 2023 te kort. De gemeente wil recreatie en toerisme in Achtkarspelen bevorderen door het realiseren van een uitstekende wandel- en fietsinfrastructuur.

In 2023 is een start gemaakt met de prioritering van de paden uit het padenplan. Door vertrek van de collega recreatie en toerisme in Achtkarspelen medio 2023 is het project tijdelijk stil komen te liggen. In het najaar van 2023 is - nadat de vacature weer was ingevuld - het project weer opgepakt en wordt er een projectplan gemaakt.

SAMENLEVING

Nota Frysk taalbelied
Yn 2023 is de Nota Frysk taalbelied fêststeld. Doel fan de nota is it kreëarjen fan rânebetingsten foar it behâld en fersterkjen fan de Fryske taal. Dêrby steane trije útgongspunten sintraal: de foarbyldfunksje fan de gemeente, twataligens en it stribjen nei lykweardigens yn talen.

Inkomen en ondernemen
In 2023 bleef het aantal huishoudens dat een beroep deed op een uitkering van de gemeente gemiddeld genomen gelijk (513 PW-uitkeringen). Het aantal IOAW-uitkeringen daalde van 42 naar 36. De IOAW-uitkering zorgt voor een inkomen op (tenminste) het bijstandsniveau.

Het gebruik van de bijzondere bijstand is wederom verhoogd. Een direct gevolg van het beschikbaar stellen van de Energietoeslag 2023, die net als in 2022 door het kabinet beschikbaar is gesteld als ondersteuning voor de hoge energieprijzen. Het gebruikelijke beroep op bijzondere bijstand en de overige armoederegelingen is tegen de verwachting in gedaald. Ook op schulddienstverlening is wederom minder een beroep gedaan.

Nieuwkomers
Oekraïners
Begin 2023 was de opgavecapaciteit voor de opvang van Oekraïense ontheemden 134. Achtkarspelen voldeed hieraan met de opvanglocaties in de kerken van Buitenpost, Twijzel en Kootstertille. Toen in oktober door aanhoudende instroom de opgave verhoogd werd naar 154, is er een vierde kleinschalige opvanglocatie geopend waar 20 vluchtelingen zelfredzaam en met privacy verblijven. Achtkarspelen voldeed vervolgens weer exact aan de capaciteitsopgave.

Ook in de particuliere opvang verbleven nog Oekraïense vluchtelingen, met een gemiddeld aantal van zo'n 25. Er zijn daarnaast Oekraïners in onze gemeente die zelfstandig huisvesting hebben gevonden en volledig zelfredzaam zijn.

Statushouders
Achtkarspelen heeft in 2023 de taakstelling behaald, mede doordat de gemeente een doorstroomlocatie voor statushouders heeft gerealiseerd, in een voormalig zorgpand in Buitenpost, genaamd Herbranda.

Onderwijs
In 2023 is de proeftuin 'Gebiedsteamregisseur in de School (GIS) gecontinueerd . De gebiedsteams waren zichtbaar in de scholen en zochten naar verbinding in de driehoek rondom school, gezin en hulpverlening. Vanuit de NPO middelen (Nationaal Programma Onderwijs) is de inzet van extra jongerenwerk door Kearn in de scholen voor voortgezet onderwijs gecontinueerd. De extra inzet is gekozen om in het kader van de 'post-corona periode' de nodige extra zorg te kunnen bieden. Op het gebied van onderwijshuisvesting is in 2023 de renovatie van basisschool Wynroas in Harkema gerealiseerd. Met de vervanging van de gymzaal van VO Singelland in Surhuisterveen is in de zomervakantie 2023 een start gemaakt.
Het onderwijskansenbeleid ging in 2023 voort op de ingeslagen weg. De huidige beleidsperiode met de bijbehorende rijksmiddelen (GOAB) loopt tot en met 2026. De gemeentelijke speerpunten blijven gericht op de Voor- en Vroegschoolse Educatie, de aanpak Laaggeletterdheid, Taalbeleid en ontwikkeling van de verbinding tussen Onderwijs en Zorg in en rond de school. rond de school. In september 2023 was de (landelijke) Week van Lezen en Schrijven. De gemeente heeft in deze week volop aandacht geschonken aan het thema herkennen van laaggeletterdheid, zowel binnen de eigen gemeentelijke organisatie als naar onze inwoners toe.

Tjits is mei har Fryske floch by in oantal basisskoallen yn de gemeente west mei har Fruittoer. Op in moaie wize hat se de bern wizen op it belang fan sûn iten.

Wonen, Zorg en Welzijn
In 2023 is er binnen het ANNO-verband een initiatief genomen om gezamenlijk een visie te ontwikkelen op het gebied van Wonen, Zorg en Welzijn. Deze visie richt zich vooral op ouderen, de grootste doelgroep waarvoor er ook dringende behoeften zijn. De urgentie wordt veroorzaakt door dubbele vergrijzing, arbeidsmarktproblematiek en huisvestingsvraagstukken (thuis wonen en verpleeghuiszorg). Naast ouderen is er in de visie ook aandacht voor andere doelgroepen, zoals gehandicapten en mensen met psychische problematiek. In 2024 verwachten we dat de visie kan worden vastgesteld.

GALA/IZA
In 2023 zijn we van start gegaan met de uitwerking van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Voor het GALA is een plan van aanpak opgesteld. De GALA-doelstellingen sluiten aan bij het gezondheidsbeleid. Bestaande activiteiten zijn gecontinueerd en we zijn begonnen met het uitvoering geven aan nieuwe plannen. Binnen de Friese vertaling van het IZA, ook wel het FrIZA genoemd, hebben wij via diverse overlegvormen bijgedragen aan de totstandkoming van het regioplan. Gemeente Smallingerland is als gemandateerde gemeente in de lead.

Jeugd
Gelijk aan de landelijke ontwikkelingen, zien wij ook dat voor onze gemeente geldt dat wij een toename zien in de kosten van de jeugdhulp. De problematieken die de jeugdigen hebben zijn complexer en de trajecten zijn langer en duurder.

Wmo 2023
In 2023 is de gemeentelijke uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) voortgezet, met als doel onze inwoners zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen en actief te laten deelnemen aan de `Mienskip'. De beslissing om als zelfstandige gemeente verder te gaan, heeft geleid tot een tijdelijke pauze in de nieuwe inkoop voor de Wmo. Er is gestart met het verbinden van het medische en sociale domein. Daarnaast wordt er gewerkt aan een Wonen-Zorg-Welzijn visie in het licht van de dubbele vergrijzing, de verwachte arbeidskrapte in de zorg en het woningtekort.

Welzijn
In 2023 is er een herstelactie uitgevoerd voor de subsidieregeling Versterken Sociale Basis. Aanvragers hebben de subsidie tot en met 2026 toegekend gekregen.

BESTUUR EN DIENSTVERLENING

Samenwerking en Organisatieontwikkeling
Op 22 juni 2023 hebben de gemeenteraden van zowel Achtkarspelen als Tytsjerksteradiel besloten te willen stoppen met de ambtelijke samenwerking in de vorm van de werkmaatschappij 8KTD.
Voor beide gemeenten betekent dit, dat er op basis van een gezamenlijk Plan van aanpak wordt gewerkt aan het proces van ontvlechting en afzonderlijk aan de opbouw van de nieuwe ambtelijke organisatie vanaf 1 januari 2025.

Budget ontvlechtingsproces
Op basis van het plan van aanpak voor de ontvlechting van de Werkmaatschappij en de daarbij te verwachten kosten is voor de periode tot en met eind 2024 een bedrag nodig van € 6.385.000.
Hiervoor is in 2023 door beide gemeenten een bedrag van € 3.192.000 aan de werkmaatschappij 8KTD als extra bijdrage gestort. Dit bedrag is ten laste van de algemene reserve gebracht. Monitoring en verantwoording vindt plaats via de cyclus van begrotingswijzigingen.

Werkbudget opbouw gemeentelijke organisatie
Naast de incidentele middelen voor het proces van ontvlechting zijn voor de periode tot en met eind 2024 ook incidentele middelen nodig voor externe inzet in het begeleiden en voorbereiden van de koersbepaling en koersvertaling van de eigen gemeentelijke organisatie. De kosten voor 2023 zijn ten laste van de algemene reserve gebracht. Ook hiervoor vindt monitoring plaats via de cyclus van begrotingswijzigingen.

Rechtmatigheidsverantwoording
Als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving moet het college vanaf 2023 als onderdeel van de jaarrekening verantwoording afleggen over de naleving van regels die belangrijk zijn voor de financiële situatie van de gemeente. Met deze zg. 'rechtmatigheidsverantwoording' wordt transparantie beoogd op het gebied van:

- Onrechtmatige (financiële) beheershandelingen *(begrotingscriterium).* Dit betreft:
  - Overschrijdingen op het gebied van lasten en investeringsbudgetten;
  - Onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot die niet tijdig met begrotingswijzigingen zijn aangepast; en
  - Niet door de raad vastgestelde toevoegingen en/of onttrekkingen aan de reserves.
- het niet naleven van voorwaarden in wet- en regelgeving *(voorwaardencriterium)*, en
- misbruik en oneigenlijk gebruik *(M&O-criterium)*.

Als basis voor de rechtmatigheidsverantwoording gelden de uitkomsten van uitgevoerde (verbijzonderde) interne controles (VIC), themaonderzoeken en audits zoals vastgesteld in het controlejaarplan VIC. Voor de wijze van uitvoering van interne controles geldt de systematiek van de 'Three lines of defence' (derdelijns dijkbewaking). De kaders en uitgangspunten voor de uitvoering van het controlejaarplan VIC zijn vastgelegd in het meerjaren VIC-plan 2021-2024, het Controleprotocol 2021-2024 en het Risicomanagementbeleid (juni 2023).

Uitvoering controleprogramma
Na het zomerreces is de raad geïnformeerd over geconstateerde achterstanden in de uitvoering van het controleprogramma. Diverse controles waren nog niet opgepakt of met een te beperkte omvang uitgevoerd. De signaleringsfunctie op mogelijke tekortkomingen en het (tijdig) bij kunnen sturen was daardoor niet op het gewenste niveau. Bijkomend risico was dat er onvoldoende basis lag om te komen tot een adequate rechtmatigheidsverantwoording door het college. De raad is middels twee raadsbrieven geïnformeerd over de oorzaken, de in gang gezette herstelacties en de bijsturing. In overloop naar 2024 kon het volledige controleprogramma worden afgerond.

Bevindingen
Samengevat concludeert het college onderstaande bevindingen, rekening houdend met de van toepassing zijnde kaders en normeringen:

Begrotingsonrechtmatigheden	**Bedrag**	**Norm**
A) Begrotingscriterium (netto)	€ 8.544.345	
B) Voorwaardencriterium	€ 409.937	
C) M&O-criterium	geen	
Totaal	**€ 8.954.282**	**€ 1.073.000**

Voor een nadere toelichting en onderbouwing verwijzen wij u naar de paragraaf 3.2 onderdeel E) Bedrijfsvoering

Bijdrage Werkmaatschappij 8KTD
Op basis van de jaarrekening 2023 van de werkmaatschappij wordt in totaal een lagere bijdrage gevraagd van € 406.000. Voor onze gemeente betekent dit een lagere bijdrage van € 199.000. In de jaarrekening 2023 van de werkmaatschappij is dit verder toegelicht.

2 BESLUITVORMING

Wij stellen u voor:

1. De jaarstukken vast te stellen.
2. In te stemmen met de afgegeven rechtmatigheidsverklaring door het college.
3. Kennis te nemen van de teruggang van het eigen vermogen met € 751.000.
4. De vrijval van beschikking over reserves als gevolg van temporisering van initiatieven uit 2023 voor het restantbedrag van € 739.388 opnieuw beschikbaar te stellen voor de begroting 2024.
5. Het rekeningresultaat van € 4.321.000 te storten in de Algemene reserve.

3 JAARVERSLAG

3.1 Programma's

0. Bestuur en ondersteuning

Bij dit programma horen de volgende taakvelden

0.1	Bestuur
0.10	Mutaties reserves
0.2	Burgerzaken
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden
0.5	Treasury
0.61	OZB woningen
0.62	OZB niet-woningen
0.64	Belastingen overig
0.7	AU en overige uitkeringen gemeentefonds
0.8	Overige baten en lasten
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)

Inhoudelijk

Deze onderwerpen waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2023 (jaren 2023-2026) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing. Hieronder vertellen we per onderwerp

- wat we van plan waren
- wat we hebben bereikt
- wat er (nog) niet is gelukt

Ook onderwerpen uit eerdere Kadernota's die nog niet (helemaal) zijn afgewikkeld komen aan de orde.

Bestuursondersteuning college Achtkarspelen [Kadernota 2023 nr. 00.09]

[Gereed]

Wat wilden we?
In 2021 is besloten tot het beschikbaar stellen van structureel budget voor de bestuurssecretaris Achtkarspelen voor 18 uur. Deze functie draait nu een jaar en gebleken is dat het aantal beschikbare uren onvoldoende is om uitvoering te kunnen geven aan deze taken. Om de kwaliteit op bestuurlijke vraagstukken en bestuursprocessen te borgen, is 10 uur extra nodig voor deze functie.

Wat hebben we bereikt?
De functie van bestuurssecretaris is structureel ingevuld. De wijze waarop er invulling aan wordt gegeven levert een belangrijke kwaliteitsslag en wordt als belangrijke basis voor bestuurlijke besluitvorming ervaren.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing

Dorpencoördinator [Kadernota 2023 nr. 00.07]

[Continue proces]

Wat wilden we?
De afgelopen periode is herhaaldelijk gebleken dat met het ontbreken van een vast aanspreekpunt voor onze dorpen en burgerinitiatieven een gat is gevallen in onze dienstverlening. We willen een betrouwbare overheid zijn door initiatieven van inwoners te stimuleren en te zorgen dat deze op de juiste plek in de gemeentelijke organisatie landen. We willen werken volgens onze visie op de Sociale Basis. We willen onze dorpshuizen en dorpsbelangen faciliteren en betrekken bij de gemeentelijke plannen. Dat willen we doen door hier met vaste contactpersonen te gaan werken.

Wat hebben we bereikt?
De Dorpencoördinator is zichtbaar in de verschillende dorpen. Dorpsbelangen weten de dorpencoördinator te vinden voor diverse zaken.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Historische informatie en materiaal gemeente Achtkarspelen en restauratie daarvan [Kadernota 2023 nr. 00.02]

[Vertraging]

Wat wilden we?
Een van de aspecten die de kwaliteit van onze archieven in Achtkarspelen verhoogt, is het investeren in interessante, cultuurhistorische en van belang zijnde documenten over de gemeente. En daarnaast het kunnen restaureren van reeds beschikbare informatie in de archieven, zodat deze voor de lange termijn veilig gesteld worden. Dit vraagt een budget van in totaal € 4.000 per jaar, voor de duur van 4 jaar.

Wat hebben we bereikt?
Door langdurige ziekte van de verantwoordelijke medewerker is hiervoor minder uitgegeven dan beoogd.

Wat is (nog) niet gelukt?
De werkzaamheden zijn in 2023 uitgesteld.

Inrichten Mijngemeente.nl

[Kadernota 2023 nr. 00.03]

[Gereed]

Wat wilden we?
We beschikken nu over Mijn Overheid, welke is bedoeld voor het publiceren van eindbeschikkingen en bekendmakingen (bijvoorbeeld aanslag onroerende zaken). Mijn Overheid is echter niet geschikt voor interactie tussen burger en gemeente. Zo vindt er bijvoorbeeld na een digitale aanvraag voor een omgevingswet nog veel communicatie analoog of via e-mail plaats. Met het gebruik van Mijn Gemeente kunnen we tijdens het proces tussen aanvraag en besluit wel volledig digitaal communiceren met de burger. Aanvullend op Mijn Overheid willen we een kanaal Mijn Gemeente in richten, waarin communicatie met onze inwoners zoveel mogelijk digitaal kan plaatsvinden. Wij vragen een jaarlijkse bijdrage van € 13.000 (per gemeente) om dit te realiseren.

Wat hebben we bereikt?
Het zaaksysteem is ingericht, waardoor het mogelijk wordt 'mijn gemeente' te gebruiken. Het zaaksysteem wordt in de eerste helft van 2024 in gebruik genomen. Ook het WOZ-systeem is zodanig ingericht dat 'mijn gemeente' kan worden gebruikt voor bijvoorbeeld inzage en betalingsregelingen. Voor het Sociaal Domein is het burgerportaal aangeschaft, waar deze functionaliteit ook beschikbaar is.

Wat is (nog) niet gelukt?
We hebben nu alleen nog de verschillende losse, productgerichte componenten beschikbaar. Uiteindelijk is het de bedoeling deze te integreren in een centrale 'mijn gemeente' oplossing. Dit is nog niet gerealiseerd.

Invulling actiepunten vanuit Communicatiestrategie

[Kadernota 2023 nr. 00.04]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
De huidige tijd vraagt om een heldere en consistente positionering van de twee gemeenten en de werkmaatschappij. Door de communicatie van de beide gemeenten en van de werkmaatschappij professioneler, consistenter en helderder aan te pakken wordt dit bewerkstelligt.
1. Extern: zorg dragen voor een professionele uitstraling van de drie organisaties en zorgen voor begrijpelijke teksten (B1-niveau) in alle uitingen.
2. Intern: De drie organisaties zijn in ontwikkeling. Werken voor deze drie organisaties is soms complex. Een goede interne communicatie zorgt ervoor dat medewerkers zich verbonden voelen met de organisatie en op een juiste, tijdige en begrijpelijke wijze worden geïnformeerd over de organisatieontwikkeling.

Wat hebben we bereikt?
In 2023 is een groot deel van de medewerkers getraind in het schrijven op B1-niveau. De communicatieadviseurs geven op verzoek opfristrainingen aan teams. In het proces van ontvlechting van de werkmaatschappij en opbouw van de nieuwe organisaties wordt fors ingezet op interne communicatie.

Wat is (nog) niet gelukt?
De ontwikkeling van een aantal nieuwe interne communicatiemiddelen wordt opgepakt bij de inrichting van de nieuwe organisaties. Dan zal ook een vervolg gegeven worden aan de training B1-schrijven voor medewerkers.

Motie: Concreet uitvoeringsplan organisatiebeleid [Kadernota 2023 nr. P0-M2]

[Vertraging]

Wat wilden we?
De organisatie heeft moeite om personeel aan zich te binden en om goed personeel vast te houden. Tevens is uit onderzoeken gebleken dat het werkplezier voor de medewerkers de afgelopen jaren is gedaald. De raad heeft ons verzocht om de medewerkers een stip op de horizon te bieden en om met een structureel uitvoeringsplan te komen. We onderkennen deze problemen en willen dan ook graag samen met de raad hieraan werken en ervoor zorgen dat de gemeente een gezonde en plezierige organisatie is om voor te werken.

Wat hebben we bereikt?
Op dit moment is de organisatie druk bezig met het ontvlechtingstraject. Daarom is er geen gelegenheid om een dergelijk structureel uitvoeringsplan te ontwikkelen.

Wat is (nog) niet gelukt?
Na afronding van de transitie naar de nieuwe organisaties staat het ontwikkelen van een structureel uitvoeringsplan hoog op de HR-agenda.

Ontwikkelingen Algemene Uitkering (Sociaal Domein) [Kadernota 2022 nr. 21.04]

[Stopgezet]

Wat wilden we?
Bij de ontwikkeling Algemene Uitkering is er bij de kadernota 2020 en bij de begroting 2021-2024 vanuit gegaan dat er compensatie komt uit het bindend advies eind 2021 naar aanleiding van de diverse onderzoeken naar de effecten voor gemeenten van de decentralisaties. Vooralsnog werd (indicatief) rekening gehouden met een compensatie van circa € 1 miljoen. Dankzij de arbitrage is er voor 2022 incidenteel geld beschikbaar gekomen. Hierdoor kunnen we dit risico met € 250.000 afbouwen

Wat hebben we bereikt?
Het betreft hier een uitspraak van de commissie van wijzen die heeft aangegeven dat gemeenten daadwerkelijk te weinig middelen ontvangen voor het SD (waaronder WMO en Jeugd). Het ging hierbij (macro) om een bedrag van ca. € 1,2 mld.
Bij het opstellen van de begroting 2022 werd aanvankelijk geanticipeerd op een extra rijksbijdrage. Deze werd gedurende het verslagjaar 2022 vanwege de onzekerheid hierover gelijk weer afgeraamd. Nadien zijn er de afgelopen jaren nog extra middelen vrijgekomen.

Wat is (nog) niet gelukt?
Regionaal wordt in VFG/VGG-verband en via deelname in de VNG-commissie Financiën vol ingezet om de problematiek van de noordelijke gemeenten prominent op de agenda te krijgen.. Daarnaast blijft een goede monitoring en beheersing van financiën en het efficiënt inzetten van capaciteit noodzakelijk.

Taakverzwaring strategische advisering colleges, raden, DB en AB [Kadernota 2023 nr. 00.01]

[Vertraging]

Wat wilden we?
Uit evaluatie / onderzoek is gebleken dat de organisatie op meerdere fronten behoefte heeft aan strategische capaciteit. De aard en frequentie van complexe dossiers waarmee

de organisatie te maken krijgt neemt steeds meer toe. Daarnaast komen er steeds meer taken en nieuwe wetten en regels op de gemeenten af die leiden tot strategische, integrale vraagstukken. Het Dagelijks Bestuur van de Werkmaatschappij (DB) moet gelet op de beleidsmatige en organisatorische opgaven meer volgens strategische plannen en agenda's gaan werken. De strategische capaciteit is niet meegegroeid met omvang en complexiteit van de organisatie en staat extra onder druk door een groot verloop onder het personeel. Daarmee is de beschikbare capaciteit om adequaat te ondersteunen op strategische vraagstukken structureel ontoereikend. De complexiteit van de onderwerpen vraagt steeds meer integrale strategische voorbereiding, ook met andere gemeenten.

Wat hebben we bereikt?
Een klein deel van de formatie is toegewezen. Een concrete functieomschrijving en invulling om deze functie een structureel profiel en plek te geven in de organisatie heeft vanwege het verloop in de organisatie nog niet plaatsgevonden.

Wat is (nog) niet gelukt?
De functie is onderdeel van de ontvlechting en kan desgewenst meegenomen worden in de inrichting van de nieuwe organisaties.

Overige ontwikkelingen

Abonnementen
In de begroting was voor bestuur en ondersteuning geen budget opgenomen voor abonnementen. De doorbelasting in de realisatie telt hierdoor volledig mee in het saldo als nadeel ad. € 53.000.

Rijksleges reisdocumenten
Het aantal aanvragen voor reisdocumenten is fors hoger dan begroot. Het hiermee samenhangende voordeel saldo leges ontvangsten en afdrachten (Rijk) bedraagt € 52.000.

Rentevoordelen (kort lopende leningen)
Als gevolg van schommelingen in de rentestand bedroeg het saldo voordeel betaalde en ontvangen rente op kortlopende leningen in totaal € 102.000.

Algemene uitkering
De algemene uitkering uit het gemeentefonds inclusief integratie uitkering voor het Sociaal Domein voor 2023 bedraagt zowel op begroting- als rekeningbasis € 64,7 miljoen. Begroting en jaarrekening zijn gebaseerd op de septembercirculaire 2023 en de laatste specificatie van 2023 op basis van de decembercirculaire 2023.

Lagere bijdrage aan WM8KTD op basis van de jaarrekening 2023
Op basis van de jaarrekening 2023 van de WM8KTD wordt in totaal een lagere bijdrage gevraagd van € 407.000. Voor onze gemeente betekent dit een lagere bijdrage van € 199.000. De onderschrijdingen zijn in de jaarrekening 2023 van de WM8KTD toegelicht.

Ontwikkeling voorziening APPA
Op basis van de recente berekening van de actuariële waarde van de pensioenaanspraken van wethouders en voormalige wethouders is beoordeeld in hoeverre aanpassing nodig is van de voorziening APPA. Deze berekeningen worden gemaakt aan de hand van de wettelijke factoren voor individuele waardeoverdracht naar de situatie van eind 2023. Hierbij wordt uitgegaan van de uitgangspunten circulaire

‘aanpassingen pensioenen en inhoudingen APPA' van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
Voor onze gemeente betekent dat wij per saldo de voorziening APPA moeten verhogen met € 429.000. Voor de jaarrekening is dit een nadelige ontwikkeling.

Hogere OZB-opbrengst
In 2023 is er voor een bedrag van € 95.000 meer ontvangen aan OZB dan begroot. Dit heeft vooral te maken met het moment waarop het tarief moet worden bepaald. De taxaties voor het belastingjaar 2023 zijn in oktober 2022 bepaald. Er zijn op dat moment inschattingen gemaakt van de WOZ-waardeontwikkelingen, de invloed van correcties op bezwaar en beroep en de inschatting van het waarde verloop van courante en incourante objecten, ver- en nieuwbouw. Uiteindelijk lag de totaalwaarde iets hoger waardoor op basis van het vastgestelde tarief meer OZB-opbrengst binnen is gekomen.

Wat heeft het gekost

In de programma's verantwoorden we alleen de kosten die *direct* te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere, *indirecte kosten*, zijn kosten van
- ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën)
- ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat).

De indirecte kosten worden verantwoord in het programma Overhead. Dat is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
AU en overige uitkeringen gemeentefonds	-	-	-	-
Beheer overige gebouwen en gronden	*33*	31	33	- 2
Belastingen overig	*55*	55	36	19
Bestuur	*1.919*	4.112	4.361	- 250
Burgerzaken	*1.504*	1.464	1.499	- 35
Overige baten en lasten	*1.921*	543	3.329	- 2.786
OZB niet-woningen	*177*	187	188	- 1
OZB woningen	*207*	190	197	- 6
Treasury	*- 61*	292	258	34
Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	126	- 126
Totaal lasten	***5.756***	**6.874**	**10.028**	**- 3.154**
Baten exclusief reserves	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
AU en overige uitkeringen gemeentefonds	*61.066*	64.745	64.756	11
Beheer overige gebouwen en gronden	*8*	8	8	-
Belastingen overig	*56*	56	76	19
Bestuur	-	1.563	1.916	353
Burgerzaken	*242*	242	324	83
Overige baten en lasten	*67*	319	-	- 319
OZB niet-woningen	*2.181*	2.181	2.244	63
OZB woningen	*3.757*	3.757	3.788	31
Treasury	*290*	480	650	170
Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-
Totaal baten	***67.667***	**73.351**	**73.762**	**410**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***61.910***	**66.477**	**63.734**	**- 2.743**
In de reserves gestort	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
Mutaties reserves	*17*	5.117	1.838	3.279
Totaal lasten	***17***	**5.117**	**1.838**	**3.279**
Uit de reserves gehaald	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
Mutaties reserves	*2.374*	8.270	6.910	- 1.360
Totaal baten	***2.374***	**8.270**	**6.910**	**- 1.360**
Saldo mutaties reserves	***2.357***	**3.153**	**5.072**	**1.919**
TOTAAL	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
Lasten programma	*5.773*	11.992	11.866	125
Baten programma	*70.041*	81.621	80.672	- 949
Saldo programma	***64.267***	**69.630**	**68.806**	**- 824**

Analyse verschillen rekening - begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting toegelicht.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)	€	- 824
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		**480**
Lasten	**158**	
- Afdracht Vennootschapsbelasting	- 126	
- Hogere lasten abonnementen	- 53	
- Inkomensoverdrachten WM8KTD / salarislasten	337	
Baten	**322**	
- Hogere legesontvangsten	52	
- Hogere OZB-opbrengsten	74	
- Hogere ontvangsten dividend	94	
- Rente voordelen kortlopende leningen	102	
Incidentele voor- of nadelen		**- 1.304**
Lasten	**- 204**	
- Diversen	60	
- Ontwikkeling voorziening APPA	- 264	
Baten	**- 1.100**	
- Algemene Uitkering (AU) / Doeluitkeringen	122	
- Lagere opnames uit reserves dan begroot	- 1.222	

Verbonden partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats
Werkmaatschappij Achtkarspelen-Tytsjerksteradiel	Buitenpost/Burgum

Vennootschap / Coöperatie

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats
BNG Bank NV	Den Haag
Stedin NV	Rotterdam

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Geen indicatoren bij dit programma?
In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 00. Bestuur en ondersteuning

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstiq ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Indicator	Eenheid	Metingen en refertejaar					
meting ten tijde van		**ref.jaar**			**rek.**	**begr.**	**rek.**
			O	**P**	**2023**	**2024**	**2022**
Apparaatskosten							
Kosten per inwoner							
Achtkarspelen	euro	2023	▬	▬	829,3	829,3	899,0
Nederland	euro	onbekend			onbekend	onbekend	onbekend
Bezetting							
Bezetting in fte per 1.000 inwoners							
Achtkarspelen	fte	2023	▬	▬	9,8	9,8	11,0
Nederland	fte	onbekend			onbekend	onbekend	onbekend
Externe inhuur							
Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen							
Achtkarspelen	euro	2023	▬	▬	16,2	2,8	16,2
Nederland	euro	onbekend			onbekend	onbekend	onbekend
Formatie							
Het aantal fte per 1.000 inwoners							
Achtkarspelen	fte	2023	▬	▬	9,6	9,6	9,7
Nederland	fte	onbekend			onbekend	onbekend	onbekend

1. Veiligheid

Bij dit programma horen de volgende taakvelden
1.1 Crisisbeheersing en brandweer
1.2 Openbare orde en veiligheid

Inhoudelijk

Deze onderwerpen waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2023 (jaren 2023-2026) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing. Hieronder vertellen we per onderwerp

- wat we van plan waren
- wat we hebben bereikt
- wat er (nog) niet is gelukt

Ook onderwerpen uit eerdere Kadernota's die nog niet (helemaal) zijn afgewikkeld komen aan de orde.

Jurist veiligheid

[Kadernota 2023 nr. 01.01]

✔ [Gereed]

Wat wilden we?
We gaan de juridische schil van het veiligheidsdomein op peil brengen door het aanstellen van een juridische adviseur/beleidsmedewerker voor 0,25 fte. Door de juridisch adviseur toe te voegen in de hele keten kunnen zware juridische klussen in de keten zelf met de juiste antenne voor openbare orde en veiligheid worden afgewikkeld. De totale kosten voor de gemeente Achtkarspelen worden geschat op € 27.500. Van dit

bedrag worden de loonkosten (€ 22.000) verantwoord in dit programma en de overheadkosten (€ 5.500) in het programma Overhead.

Wat hebben we bereikt?
In 2023 is een juridisch adviseur aangesteld voor 0,25 fte. Dit heeft ertoe geleid dat zware juridische zaken in de keten uitgevoerd zijn met oog voor de openbare orde en veiligheid.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Motie: Op jeugd gerichte BOA

[Kadernota 2023 nr. P1-M1]

[Gereed]

Wat wilden we?
De toenemende alcohol- en drugsproblematiek vraagt in de gemeente om versterking. Hiervoor wordt een op jeugd gerichte BOA aangenomen die een belangrijke preventieve taak heeft en contacten onderhoudt met de jeugd van Achtkarspelen. Deze BOA zal samenwerken met de dorpencoördinator, jongerenwerkers, gebiedsteams, scholen en de politie. De op jeugd gerichte BOA, zoals opgenomen in de Kadernota, start al in 2023. Hier wordt geld voor vrijgemaakt in de begroting. De totale kosten (inclusief overhead) op basis van 1fte bedragen € 88.000 per jaar. De loonkosten (€ 70.000) worden in dit programma verantwoord, de overheadkosten (€ 18.000) in programma Overhead.

Wat hebben we bereikt?
Twee op jeugd gerichte BOA's zijn in dienst getreden.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Schenken onder de 18 jaar

[Kadernota 2023 nr. 01.02]

[Vertraging]

Wat wilden we?
We willen dat er minder alcohol wordt geschonken aan mensen onder de 18 jaar. Wij hebben geconstateerd dat het naleefgedrag voor wat betreft het schenken onder de 18 jaar slecht is. Wij willen het naleefgedrag op dit punt verbeteren in het belang van de gezondheid en zullen hierop tweejaarlijks proactief controles laten uitvoeren door een extern bureau.
Als wij dit niet doen dan blijft het naleefgedrag naar verwachting laag. Dit brengt gevolgen voor de gezondheid met zich mee alsmede gevolgen voor de openbare orde en de handhaving hiervan. De totale kosten voor de gemeente Achtkarspelen worden geraamd op € 30.000.

Wat hebben we bereikt?
In verband met het langdurig niet in kunnen vullen van de functie coördinator middelengebruik, is besloten om deze controles vooruit te schuiven naar 2024. Dit doen we omdat het belangrijk is om, naast het handhavende optreden, ook de preventieve rol in te vullen. Nu daarin reeds jaren niks (structureel) gedaan is, schuiven we ook de controles één jaar op.

Wat is (nog) niet gelukt?
De functie coördinator middelengebruik moet structureel ingevuld worden. Dit lijkt nu gelukt waardoor we in de toekomst ook de toezichtstaak kunnen uitvoeren.

Overige ontwikkelingen

Oekraïnegelden
Voor de opvang van de Oekraïners wordt door het rijk op drie manieren een vergoeding gegeven. Voor leefgeld particuliere opvang en transitiekosten gebouwen is dat een 100% dekkende vergoeding. Daarnaast wordt voor de gemeentelijke opvang een normvergoeding verstrekt op basis van een gerealiseerde opvangplek per dag. Voor de jaarrekening 2023 ontstaat er een incidenteel voordeel van € 69.000. Dit voordeel wordt met name veroorzaakt door een hogere vergoeding over 2022 naar aanleiding van de SISA verantwoording.

Naast een voordeel op de opbrengsten zijn de gerealiseerde kosten € 153.000 lager dan begroot. Deze afwijking wordt met name veroorzaakt doordat de inschatting van de te maken kosten tijdens de begrotingswijziging van december per saldo € 192.000 hoger waren dan daadwerkelijk gerealiseerd. Daarnaast zijn er transitiekosten verantwoord van € 44.000 die niet waren begroot. Aangezien in onze ogen niet wordt voldaan aan de vereisten voor het in aanmerking komen voor de vergoeding van deze kosten zijn hiervoor geen opbrengsten verantwoord. Het restant van de verschillen (€ 5.000) betreffen kleinere afwijkingen.

Wat heeft het gekost

In de programma's verantwoorden we alleen de kosten die *direct* te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere, *indirecte kosten*, zijn kosten van
- ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën)
- ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat).

De indirecte kosten worden verantwoord in het programma Overhead. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Crisisbeheersing en brandweer	*1.729*	1.729	1.728	1
Openbare orde en veiligheid	*662*	3.535	3.393	142
Totaal lasten	***2.391***	**5.264**	**5.122**	**143**
Baten exclusief reserves	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
Crisisbeheersing en brandweer	*5*	5	2	- 4
Openbare orde en veiligheid	*2*	4.149	4.231	82
Totaal baten	***8***	**4.154**	**4.233**	**79**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 2.384***	**- 1.110**	**- 889**	**221**

Analyse verschillen rekening - begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting toegelicht.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)	€	221
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		**- 1**
Lasten	**- 46**	
- Ontwikkeling bijdrage werkmaatschappij	- 23	
- Diverse verschillen per saldo	- 23	
Baten	**45**	
- Diverse verschillen per saldo	7	
- Hogere opbrengsten dwangsommen	38	
Incidentele voor- of nadelen		**222**
Lasten	**153**	
- Lagere kosten opvang Oekraïners	153	
Baten	**69**	
- Hogere bijdrage opvang Oekraïners	69	

Verbonden partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats
Veiligheidsregio Fryslân	Leeuwarden

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Geen indicatoren bij dit programma?

In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 01. Veiligheid

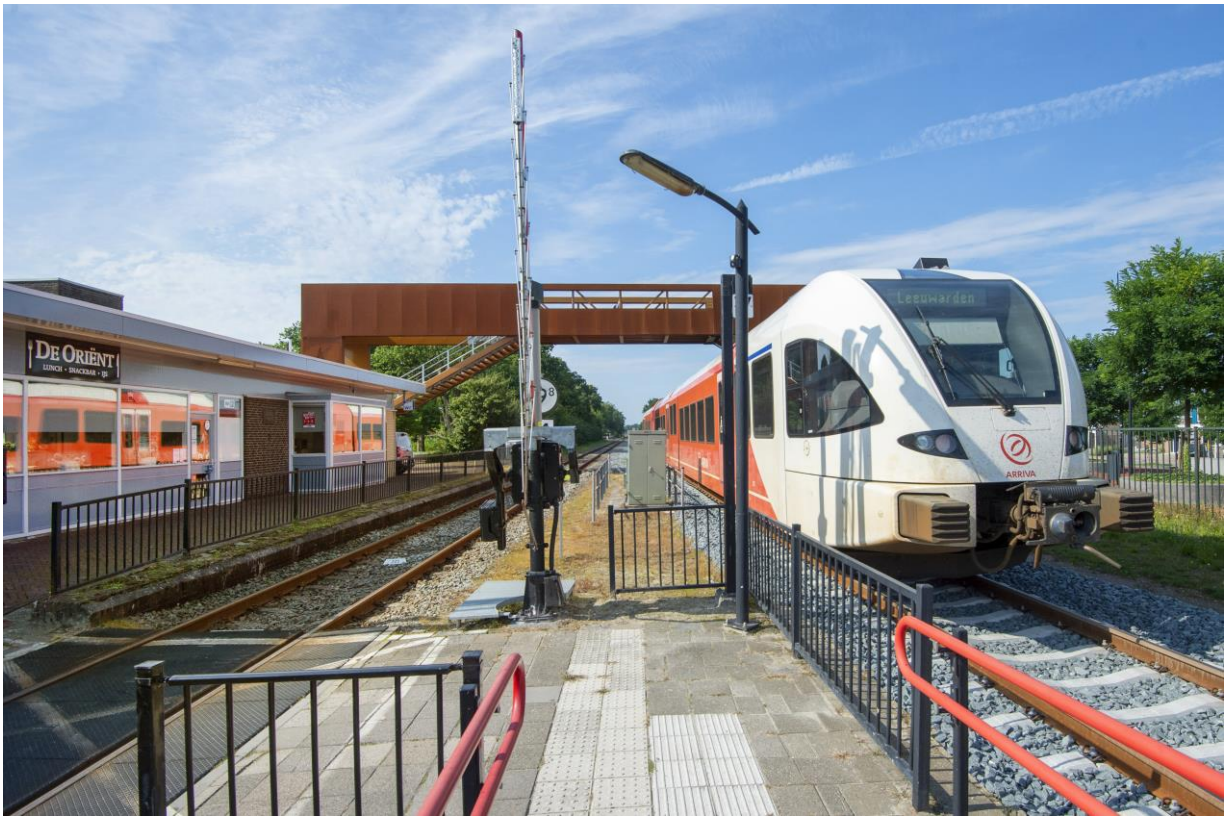
De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstiq ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Indicator	Eenheid	Metingen en refertejaar					
meting ten tijde van		ref.jaar	O	P	rek. 2023	begr. 2024	rek. 2022
Misdrijven - Diefstal uit woning per 1.000 inwoners Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.							
Achtkarspelen	aantal	2023	▼	▼	1,1	0,9	0,4
Nederland	aantal	2023	▲	▬	1,3	1,4	1,3
Misdrijven - Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).							
Achtkarspelen	aantal	2023	▼	▼	2,7	2,3	3,0
Nederland	aantal	2023	▲	▲	4,3	4,6	4,3
Misdrijven - Vernieling en beschadigingen (in de openbare ruimte) Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.							
Achtkarspelen	aantal	2023	▼	▼	3,0	2,9	3,8
Nederland	aantal	2023	▲	▲	5,8	6,0	3,8
Misdrijven - Winkeldiefstal per 1.000 inwoners Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.							
Achtkarspelen	aantal	2023	▲	▲	0,7	0,9	0,7
Nederland	aantal	2023	▼	▼	2,5	2,3	1,8

Verwijzingen Halt Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.							
Nederland	aantal	2022	–	–	8,0	8,0	8,0
Achtkarspelen	aantal	2022	▲	–	3,0	3,0	7,0

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Bij dit programma horen de volgende taakvelden
2.1 Verkeer en vervoer
2.2 Parkeren
2.4 Economische havens en waterwegen

Inhoudelijk

Deze onderwerpen waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2023 (jaren 2023-2026) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing. Hieronder vertellen we per onderwerp

- wat we van plan waren
- wat we hebben bereikt
- wat er (nog) niet is gelukt

Ook onderwerpen uit eerdere Kadernota's die nog niet (helemaal) zijn afgewikkeld komen aan de orde.

2e fase Alde Dyk Kootstertille (Pinksterblomstrjitte - Balkwar)

[Kadernota 2022 nr. 02.09]

✔ [Gereed]

Wat wilden we?
De eerste fase (ter hoogte van het winkelcentrum) is in 2021 uitgevoerd. Dit gaat om de tweede fase van de Pinksterblomstrjitte tot de Balkwar. De tweede fase willen wij op dezelfde manier inrichten als de eerste fase waardoor een eenduidige inrichting van de Alde Dyk als hoofdontsluitingsweg van Kootstertille ontstaat. De kosten hiervoor ramen we op € 100.000. De realisatie van dit project vindt plaats in 2022. Na oplevering van dit

project worden de kapitaallasten van € 3.000 opgenomen in de begroting van het jaar na oplevering, in dit geval vanaf 2023.

Wat hebben we bereikt?
De kruispunten met de Prins Willemstrjitte, Frisostrjitte en de Balkwar zijn aangepast en de Alde Dyk is voorzien van nieuw asfalt. De werkzaamheden zijn uitgevoerd. De werkzaamheden zijn binnen het beschikbaar gestelde budget gerealiseerd.

Wat is (nog) niet gelukt?

Aanleggen voetpad korfbalterrein Boelenslaan

[Kadernota 2023 nr. 02.14]

✔ [Gereed]

Wat wilden we?
Vanuit het dorp Boelenslaan (Plaatselijk Belang, korfbalvereniging en de basisschool) is het verzoek gekomen om door middel van het aanleggen van een toegangspad een kortere route te creëren naar het sportveld. De totale investering bedraagt € 20.000 en zal ten laste van een investeringskrediet worden gebracht. De verwachting is dat de realisatie in 2023 plaats vindt, waardoor de jaarlijkse kapitaalslasten in 2024 € 1.100 per jaar zullen bedragen.

Wat hebben we bereikt?
Het toegangspad naar het sportveld is in oktober 2023 gerealiseerd. De kosten vielen binnen het beschikbaar gestelde krediet.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Civieltechnische medewerker

[Kadernota 2023 nr. 02.13]

✔ [Gereed]

Wat wilden we?
Structurele uitbreiding van 1 fte civieltechnische werkvoorbereiding bij het team Infra & Gebouwen van de gemeente Achtkarspelen. Doordat de civieltechnisch medewerker wordt doorbelast op de projecten komen de extra personeelskosten ten laste van bestaande budgetten van projecten. Per saldo leidt dit dus niet tot uitzetting van de begroting.

Wat hebben we bereikt?
In 2023 is er een extra civieltechnisch medewerker aangesteld.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Groningerstraat (Molenweg - rotonde Skieding) fietspad naar 1 kant brengen

[Kadernota 2022 nr. 02.10]

[Vertraging]

Wat wilden we?
De fietspaden ter hoogte van de Groningerstraat vanaf de Molenweg tot de rotonde De Skieding gaan we naar één kant van de weg brengen. De kosten hiervoor ramen we op € 40.000. De realisatie van dit project vindt plaats in 2022. Na oplevering van dit project worden de kapitaallasten van € 1.200 opgenomen in de begroting van het jaar na oplevering, in dit geval vanaf 2023.

Wat hebben we bereikt?
De werkzaamheden zijn voor 90 % afgerond. In het voorjaar van 2024 worden de laatste punten afgehandeld.

Wat is (nog) niet gelukt?
De werkzaamheden worden afgerond in het tweede kwartaal 2024.

Motie: Doortrekken wandelpad / schelpenpad Gerkesklooster

[Kadernota 2023 nr. P2-M2]

[Gereed]

Wat wilden we?
In uw vergadering over kadernota 2023 is een motie aangenomen voor het doortrekken van het schelpenpad vanaf de Singel en Monnikenweg in de richting van de Dokkumertrekvaart in Gerkesklooster. De aanlegkosten zijn geraamd op ca. € 20.000. In de meerjarenbegroting 2023-2026 is rekening gehouden met realisatie in 2024. Dit zorgt ervoor dat de kapitaallasten van € 1.450 vanaf 2025 zijn opgenomen in de begroting.

Wat hebben we bereikt?
Het schelpenpad is aangelegd. De totale kosten van de aanleg komen uit op € 15.000 en vallen dus binnen het beschikbaar gestelde budget.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Motie: Realiseren fietspad met brug Vierstromenland Surhuisterveen

[Kadernota 2023 nr. P2-M1]

[Op schema]

Wat wilden we?
Bij de behandeling van de kadernota 2023 is een motie aangenomen voor het aanbrengen van een fietspad en brugverbinding te realiseren in Vierstromenland Surhuisterveen. De kosten voor de aanleg zijn geraamd op € 75.000. In de meerjarenbegroting 2023-2026 is rekening gehouden met realisatie in 2024. Dit zorgt ervoor dat de kapitaallasten van € 3.375 vanaf 2025 zijn opgenomen in de begroting.

Wat hebben we bereikt?
In verband met ontwikkelingen over de verkeersveiligheid op de Vierhuisterweg is er een integraal plan gemaakt waar ook de fietsbrug Vierstromenland een onderdeel van is. Dit plan wordt een opgave binnen het nieuwe Mobiliteitsplan. Inmiddels is begonnen met het benaderen van aannemers die de brug mogelijk kunnen bouwen.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Nieuw verkeer- en vervoerbeleid

[Kadernota 2023 nr. 02.01]

[Op schema]

Wat wilden we?
Voor het opstellen van het Gemeentelijk Verkeer en Vervoer Plan (Mobiliteitsplan) de benodigde financiële middelen beschikbaar stellen. Deze kosten zijn geraamd op €30.000.

Wat hebben we bereikt?
Het concept-Mobiliteitsplan ligt er. Voorbereidingen voor ontwerp-vaststelling door de gemeenteraad worden getroffen. Qua financiën lopen we nog in de pas.

Wat is (nog) niet gelukt?

Parkeren bij de Groenkamp Buitenpost

[Kadernota 2018 nr. 2.2c]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
Er wordt een eenmalig budget beschikbaar gesteld om de parkeerproblemen en doorstroming op te lossen.

Wat hebben we bereikt?
De Groenkamp in Buitenpost kent veel grondeigenaren. Zonder acties van deze partijen wordt het realiseren van een parkeerterrein op gemeentegrond onmogelijk. Stichting Woningbouw Achtkarspelen is de partij waar op wordt gewacht, zij werken aan een plan voor verbouw van het seniorencomplex.

Wat is (nog) niet gelukt?
Zie bovenstaand.

Revitalisering industrieterrein De Bosk Harkema (extra kosten voor verbreding/dimensionering)

[Kadernota 2022 nr. 02.07]

[Gereed]

Wat wilden we?
Het wegprofiel op bedrijventerrein De Bosk willen we aanpassen ten behoeve van het daadwerkelijke gebruik. Door uitbreidingen van het bedrijventerrein voldoet dit nu niet. Het wegprofiel is veel te smal. De kosten hiervoor ramen we op € 150.000 voor de revitalisering van het bedrijventerrein De Bosk. De realisatie van dit project vindt plaats in 2022. Na oplevering van dit project worden de kapitaallasten van € 4.500 opgenomen in de begroting van het jaar na oplevering, in dit geval vanaf 2023.

Wat hebben we bereikt?
De Bosk in Harkema is voorzien van nieuw asfalt en de weg is verbreed. De werkzaamheden zijn afgerond. De werkzaamheden zijn conform het beschikbaar gestelde budget uitgevoerd.

Wat is (nog) niet gelukt?

Schoolzones rond scholen

[Kadernota 2018 nr. 2.1coal1]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
Voor het veilig inrichten van de wegenstructuur rond scholen richten we deze gebieden in als schoolzone. Een schoolzone is een combinatie van een begin en een eind door middel van bebording, verharding/bestrating, drempels/plateaus en/of een wegversmalling. Aanbrengen van een schoolzone kan op verschillende manieren uitgevoerd worden. Bestrating aanbrengen, met belijning (thermoplast), palen en borden plaatsen etc. De kosten per oplossing zijn verschillend.

Wat hebben we bereikt?
Op één schoolzone na zijn ze allemaal heringericht in samenwerking met de scholen en Veilig Verkeer Nederland. De schoolzones zijn herkenbaar door markering of bestrating en er zijn doelmatige maatregelen genomen om de verkeersveiligheid te verbeteren.

Wat is (nog) niet gelukt?
Er is nog één schoolzone waar we in de planfase zitten. Dit is de Schoolzone Gerkesklooster. In samenwerking met het dorp en de school is het plan breder getrokken dan alleen verkeer. In samenwerking met Ruimtelijke Ordening en het Sociaal Domein wordt gewerkt aan een invulling om kinderen en ouderen meer verblijfskwaliteit te bieden en uit te dagen om meer te bewegen. Vergunningen dienen nog aangevraagd te worden.

Verwachtte uitvoering van de laatste schoolzone is 2024, passend binnen het resterende budget.

Vervangen brug Rysloane / Miedwei

[Kadernota 2020 nr. 02.07]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
De brug is aan het einde van zijn technische levensduur en voldoet niet meer aan de eisen. Uit inspectierapporten blijkt dat de brug vervangen moet worden om aan de veiligheidseisen te kunnen voldoen.

Naar aanleiding van de motie die aangenomen is tijdens de behandeling van de Kadernota en conform de toezegging van de portefeuillehouder tijdens de raadsvergadering zien we mogelijkheden om de brug te vervangen door een duiker met een paar bovengrondse elementen die moeten benadrukken dat hier een brug heeft gelegen.
Hiervoor gaan we in gesprek met het Wetterskip Fryslan.

Het financiële voordeel van deze goedkopere uitvoering is meegenomen in de ombuigingslijn Beheer Achtkarspelen.

Wat hebben we bereikt?
De vergunning is aangevraagd en verleend door het Wetterskip Fryslân. De tekening is definitief gemaakt. Met de aannemer zijn we in gesprek over de werkzaamheden. Tot op heden zijn hiervoor nog geen kosten gemaakt.

Wat is (nog) niet gelukt?
Er moet nader overleg met het Wetterskip gevoerd worden. De planning is dat de uitvoering op zijn vroegst start in Q2 2024.

Zwerfafval

[Kadernota 2023 nr. 02.15]

[Continue proces]

Wat wilden we?
De landelijke zwerfafvalvergoeding van Nedvang stopt per 1 januari 2023. Met deze vergoeding is de afgelopen jaren het zwerfafvalproject met Plaatselijke Belangen en de MOA bekostigd. Om door te kunnen gaan met het aanpakken van het zwerfafvalprobleem en het project is € 35.000 per jaar nodig.

Wat hebben we bereikt?
Het geld is beschikbaar gesteld. Met alle Plaatselijke Belangen en de MOA zijn inmiddels nieuwe doorlopende afspraken gemaakt. Het project heeft daarmee een structureel karakter gekregen.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Overige ontwikkelingen

Instemmings- en degeneratieverzoeken
In 2023 heeft de gemeente degeneratievergoedingen van Delta Fiber ontvangen. Dit betreft straatwerkvergoeding voor de schade die is aangebracht aan de openbare ruimte door de aanleg van een glasvezelnetwerk in onze gemeente. Het aantal verzoeken voor aanpassingen en leidingen is lager geweest in 2023 dan begroot, hierdoor zijn de vergoedingen lager wat leidt tot lagere opbrengsten van € 11.000 in de jaarrekening. Daarnaast zijn ook het aantal instemmingsverzoeken in 2023 lager dan begroot, dit zorgt voor € 10.000 lagere opbrengsten in 2023.

Prullenbak vergoeding Afvalfonds
Van het afvalfonds is in 2023 een incidentele vergoeding van € 21.000 ontvangen. Deze vergoeding wordt ontvangen van het Afvalfonds Verpakkingen voor het aandeel verpakkingen in openbare prullenbakken. De vergoeding over 2023 bedraagt € 0,76 per inwoner van de gemeente. Aangezien deze incidentele vergoeding niet was begroot leidt dit tot een voordelig effect voor de opbrengsten in de verschilverklaring voor de jaarrekening 2023.

Onderhoud wegen
De onderhoudskosten voor wegen zijn in 2023 € 55.000 hoger dan begroot. Deze afwijking wordt veroorzaakt door het feit dat er in 2023 meer trottoirs zijn hersteld waardoor meer kosten zijn gemaakt. De toename van het herstel van deze trottoirs was niet voorzien en daarom ook niet opgenomen in de begroting 2023. Deze extra kosten hebben een negatief effect op de jaarrekening.

Onkruidbestrijding fietspaden
Het koude voorjaar van 2023 heeft ertoe geleid dat er minder onkruid aanwezig was op de fietspaden in onze gemeente. Dit heeft ertoe geleid dat minder (intensief) onkruidbestrijding heeft plaatsgevonden waardoor de kosten € 22.000 lager zijn dan begroot. Deze lagere kosten hebben een positief effect op de jaarrekening 2023.

Wat heeft het gekost

In de programma's verantwoorden we alleen de kosten die *direct* te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere, *indirecte kosten*, zijn kosten van

- ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën)
- ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat).

De indirecte kosten worden verantwoord in het programma Overhead. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Economische havens en waterwegen	*82*	63	65	- 2
Parkeren	*39*	34	34	-
Verkeer en vervoer	*5.769*	5.949	5.999	- 50
Totaal lasten	***5.890***	**6.046**	**6.097**	**- 52**
Baten exclusief reserves	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
Economische havens en waterwegen	*35*	35	43	9
Parkeren	-	-	-	-
Verkeer en vervoer	*394*	535	811	276
Totaal baten	***429***	**570**	**855**	**285**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 5.462***	**- 5.476**	**- 5.243**	**233**

Analyse verschillen rekening - begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting toegelicht.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)	€	233
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		**212**
Lasten	**- 25**	
- Lagere kosten onkruidbestrijding fietspaden	22	
- Ontwikkeling personeelskosten	23	
- Meer herstelkosten gemaakt voor trottoirs	- 55	
- Diverse verschillen per saldo	- 15	
Baten	**237**	
- Ontwikkeling personeelskosten	257	
- Lagere opbrengsten instemmings- en degeneratieverzoeken	- 20	
Incidentele voor- of nadelen		**21**
Baten	**21**	
- Incidentele prullenbakvergoeding Afvalfonds	21	

Verbonden partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Vennootschap / Coöperatie

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats
Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân, OVEF	Leeuwarden

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Geen indicatoren bij dit programma?
In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

3. Economie

Bij dit programma horen de volgende taakvelden
3.1 Economische ontwikkeling
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
3.4 Economische promotie

Inhoudelijk

Deze onderwerpen waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2023 (jaren 2023-2026) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing. Hieronder vertellen we per onderwerp

- wat we van plan waren
- wat we hebben bereikt
- wat er (nog) niet is gelukt

Ook onderwerpen uit eerdere Kadernota's die nog niet (helemaal) zijn afgewikkeld komen aan de orde.

Agenda Netwerk Noordoost Fryslân III

[Kadernota 2022 nr. 03.01]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
De gemeente Achtkarspelen werkt samen met Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en Tytsjerksteradiel, Provinsje Fryslân en Wetterskip Fryslân in het Netwerk Noordoost. Na succesvolle afronding van de regionale samenwerkingsagenda's ANNO I en ANNO II willen we de samenwerking in Noordoost Fryslân voortzetten in ANNO III, zoals

besproken in de raadsvergadering van 25 maart 2021. Om hier invulling aan te geven, wordt de samenwerkingsagenda ANNOIII uitgewerkt.

De ondersteuning van de regionale samenwerking in ANNO wordt 'lyts en linich' georganiseerd, passend bij de uit te werken tûke agenda. De jaarlijkse bijdrage aan de ANNO organisatie is afgelopen jaren gebaseerd op een bijdrage per inwoner. Omdat de omvang van de derde agenda op dit moment wordt uitgewerkt, wordt de financiële bijdrage van de gemeenten in ANNOII als uitgangspunt genomen.

Voor Achtkarspelen betreft dit een jaarlijkse bijdrage van € 37.876. De looptijd van de agenda is vooralsnog t/m 2025. Bij het opstellen van de begroting van de derde ANNO samenwerkingsagenda stellen we, waar mogelijk, de bijdrage naar beneden bij.

Wat hebben we bereikt?
Er vindt op dit moment een herijking van de agenda plaats. Dat moet meer focus en prioritering van thema's opleveren.

Wat is (nog) niet gelukt?
We hebben tot nu toe te weinig inhoudelijke voortgang geboekt.

Bijdrage RMT

[Kadernota 2022 nr. 03.02]

[Continue proces]

Wat wilden we?
Om het stimuleren en versterken van het toerisme naar onze gemeente en de regio te continueren is het van belang de jaarlijkse bijdrage van € 40.000 beschikbaar te stellen voor regiomarketing.

Wat hebben we bereikt?
n 2023 is een start gemaakt met de prioritering van de paden uit het padenplan. Door vertrek van de collega recreatie en toerisme in Achtkarspelen medio 2023 is het project tijdelijk stil komen te liggen. In het najaar van 2023 is - nadat de vacature weer was ingevuld - het project weer opgepakt en wordt er een projectplan gemaakt.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Centrumvisie Buitenpost

[Kadernota 2018 nr. 3.1b]

[Gereed]

Wat wilden we?
In het centrum van Buitenpost staat relatief veel zakelijk onroerend goed leeg. Tot nu toe wordt er ad-hoc gereageerd op de verschillende plannen met betrekking tot locaties in het centrum. Hierdoor worden niet altijd de beste integrale keuzes gemaakt. Door het opstellen van een visie op de gewenste centrumontwikkeling van Buitenpost kan er slagvaardiger en duidelijker gewerkt worden aan het centrum als aantrekkelijke vestigingsplaats. Deze visie zal tot stand komen in samenwerking met plaatselijk belang en de ondernemersvereniging, de gemeente is hierbij leidend. Het budget is nodig voor de inhuur van speciale expertise en procesondersteuning.

Wat hebben we bereikt?
De Raad heeft de Centrumvisie Buitenpost vastgesteld. Voor de inrichting van het centrum heeft de Raad besloten een projectgroep in te richten met daarin vertegenwoordigers van gemeente, ondernemers, BCB en plaatselijk belang. Deze gaan de centrumvisie verder uitwerken in concrete plannen en komen met een voorstel richting de raad.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Overige ontwikkelingen

Hogere winstrealisatie grondexploitaties bedrijventerreinen
Op de bedrijventerreinen is in 2023 een totale winst gerealiseerd van € 788.000. Deze winst kan gespecificeerd worden naar de volgende complexen:

Quakkenburg Harkema	€ 39.000
De Swadde Buitenpost	€ 9.000
Lauwerskwartier Surhuisterveen	€ 10.000
Oost Kootstertille	€ 730.000

In de begroting was rekening gehouden met een winst van € 302.000. Dit is voor de jaarrekening een voordeel van € 486.000.

Voor een uitgebreidere toelichting op de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid en de Meerjaren Prognose Grondbeleid.

Wat heeft het gekost

In de programma's verantwoorden we alleen de kosten die *direct* te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere, *indirecte kosten*, zijn kosten van

- ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën)
- ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat).

De indirecte kosten worden verantwoord in het programma Overhead. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	*71*	71	62	9
Economische ontwikkeling	*494*	474	465	9
Economische promotie	*136*	103	103	-
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	*5*	5	887	- 883
Totaal lasten	***706***	**652**	**1.517**	**- 865**
Baten exclusief reserves	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	*6*	6	11	4
Economische ontwikkeling	*-*	-	-	-
Economische promotie	*24*	24	31	7
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	*302*	302	1.672	1.369
Totaal baten	***333***	**333**	**1.713**	**1.380**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 374***	**- 320**	**196**	**516**

Analyse verschillen rekening - begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting toegelicht.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)	€	516
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		**30**
Lasten	**18**	
- Diverse verschillen per saldo	1	
- Ontwikkeling bijdrage werkmaatschappij	17	
Baten	**12**	
- Diverse verschillen per saldo	12	
Incidentele voor- of nadelen		**486**
Baten	**486**	
- Hogere winstrealisatie grondexploitaties bedrijventerreinen	486	

Verbonden partijen

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Geen indicatoren bij dit programma?
In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 03. Economie

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstiq ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Indicator meting ten tijde van	Eenheid	Metingen en refertejaar ref.jaar	O	P	rek. 2023	begr. 2024	rek. 2022
Functiemenging							
De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.							
Achtkarspelen	%	2022	▲	▬	44,1	44,1	43,5
Nederland	%	2022	▼	▬	53,8	53,8	53,3
Vestigingen (van bedrijven)							
Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.							
Achtkarspelen	aantal	2022	▲	▬	164,0	164,0	155,6
Nederland	aantal	2022	▲	▲	174,1	174,1	165,1

Taakveld 06. Sociaal domein

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

ongunstig ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Indicator **Eenheid** **Metingen en refertejaar**

meting ten tijde van		ref.jaar	O	P	rek. 2023	begr. 2024	rek. 2022
Banen							
Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.							
Achtkarspelen	aantal	2022	▬	▬	557,5	557,5	537,4
Nederland	aantal	2022	▬	▬	825,4	825,4	805,5

4. Onderwijs

Bij dit programma horen de volgende taakvelden
4.2 Onderwijshuisvesting
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Inhoudelijk

Deze onderwerpen waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2023 (jaren 2023-2026) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing. Hieronder vertellen we per onderwerp

- wat we van plan waren
- wat we hebben bereikt
- wat er (nog) niet is gelukt

Ook onderwerpen uit eerdere Kadernota's die nog niet (helemaal) zijn afgewikkeld komen aan de orde.

Overige ontwikkelingen

Nationaal Programma Onderwijs
In 2021 werd aan scholen en gemeenten, budget toegekend volgens het NPO. Het doel was kort gezegd daarmee de gevolgen van de Coronacrisis; de leerachterstanden, leervertragingen en met name ook de mentale impact van de lockdowns te bestrijden.

Vanuit de NPO kreeg de gemeente Achtkarspelen eenmalig €526.000.
In goed overleg met de partners (in de LEJA) zijn keuzes gemaakt voor de besteding. Gezamenlijk werd gekozen voor het organiseren en duurzaam versterken van de samenwerkingen op het gebied van Zorg in en rond het Onderwijs.

Deze uitgesproken prioritering is omgezet naar de volgende projecten;
- Extra uren sociaal werkers gebiedsteamregisseurs ín de scholen (GIS) voor basis- en voortgezet onderwijs; de ervaringen en effecten worden nauwgezet gevolgd door middel van onderzoek.
- Jongerenwerkers zichtbaar in de scholen voor Voortgezet Onderwijs
- Nieuwe initiatieven/activiteiten Sport, Spel en Cultuuraanbod

De projecten liepen initieel door tot 31-12-2023. Echter is door diverse instanties aangegeven, dat door de late bekendmaking van het krijgen van deze middelen en plannen nog moesten worden ontwikkeld de bestedingsperiode daardoor bekort werd. Daarop is door het ministerie van O.C. en W. aangegeven dat de periode verlengd wordt t/m het schooljaar 2024 - 2025. De ontvangen middelen zijn echter nog niet volledig besteed maar zullen op basis van de gemaakte plannen later worden ingezet. De resterende middelen zijn via de balans als 'vooruit ontvangen bedragen' overgebracht naar 2024 en heeft derhalve dus geen effect op het resultaat.

Onderwijsachterstandenbeleid.
In 2019 is het Onderwijsachterstandenbeleid landelijk herijkt. Bij de nieuwe verdeling heeft de gemeente aanzienlijk meer middelen tot haar beschikking gekregen voor deze taken. De ontvangen middelen mogen gedurende een periode van vier jaar worden ingezet. Over de periode 2019-2022 is van het rijk een definitieve afrekening ontvangen. Hierbij is een voordeel ontstaan van € 15.000 welke ten gunste van de exploitatie is genomen.

De huidige periode loopt van 2023 tot en met 2026. Op grond van de regeling mag de gemeente eventuele middelen die overblijven meenemen naar het volgende jaar. In 2023 is minder uitgegeven (€ 165.000) dan de beschikbare rijksmiddelen voor dit jaar. De verrekening heeft plaatsgevonden via de balans en heeft dus geen effect op het resultaat.

Leerlingenvervoer
Op leerlingenvervoer is een incidenteel voordeel behaald van € 22.000. Jobinder heeft in 2023 de kosten van het vervoer van Oekraïense leerlingen apart gefactureerd. Er is € 10.000 in rekening gebracht. Het rijk heeft onderkend dat dit afgeleide kosten zijn die veroorzaakt worden door de opvang van de ontheemde Oekraïners. Hiervoor is via de algemene uitkering extra geld beschikbaar gekomen. Voor de gemeente is dit een bedrag van € 32.000, wat resulteert in een voordeel van € 22.000.

Op de kosten van het leerlingenvervoer verricht door Jobinder is een structureel nadeel ontstaan van € 57.000. Het nadeel wordt veroorzaakt door een toename van het aantal leerlingen, waarbij ook niet onvermeld mag blijven dat een substantieel deel van het leerlingenvervoer vervoerd is met een afwijkende indicatie waardoor inefficiëntie ontstaat en kostenverhogend werkt.

Bij het leerlingenvervoer exclusief het vervoer door Jobinder is een structureel nadeel ontstaan van € 41.000. Ook hier is sprake van een toename van het aantal leerlingen, wat mede wordt veroorzaakt door de toename van het aantal migranten uit andere landen.

Onderwijshuisvesting
In de begroting is voor huisvesting primair onderwijs een structureel budget opgenomen voor kleine schades. Omdat hier sprake is van externe factoren die niet te beïnvloeden zijn, is door de gemeente op rekeningbasis altijd een afwijking te verwachten.
Bij de uitgaven is een overschrijding ontstaan van € 44.000. De grootste oorzaak van dit nadeel is de schade die door inbraak in de basisschool de Lichtbron te Buitenpost is ontstaan.

Peuteropvang
Op het budget voor planontwikkeling is een voordeel ontstaan van € 44.000. De onderbesteding wordt veroorzaakt door hoog personeelsverloop binnen de afdeling in combinatie met het moeilijk vervullen van vacatures. Hierdoor ontbreekt de capaciteit om initiatieven en activiteiten te ontplooien.

Wat heeft het gekost

In de programma's verantwoorden we alleen de kosten die *direct* te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere, *indirecte kosten*, zijn kosten van

- ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën)
- ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat).

De indirecte kosten worden verantwoord in het programma Overhead. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	*2.540*	2.569	2.373	196
Onderwijshuisvesting	*1.133*	908	955	- 47
Totaal lasten	***3.673***	**3.477**	**3.328**	**149**
Baten exclusief reserves	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	*1.010*	1.125	1.139	14
Onderwijshuisvesting	-	-	- 6	- 6
Totaal baten	***1.010***	**1.125**	**1.133**	**8**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 2.663***	**- 2.352**	**- 2.195**	**157**

Analyse verschillen rekening - begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting toegelicht.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)	€	157
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		**72**
Lasten	**72**	
- Lagere lasten ontwikkeling bijdrage werkmaatschappij	28	
- Lagere lasten Peuteropvang	44	
- Lager lasten achterstandsbeleid	142	
- Hogere lasten leerlingenvervoer	- 98	
- Hogere lasten onderwijshuisvesting basisonderwijs	- 44	
Incidentele voor- of nadelen		**85**
Lasten	**70**	
- Lagere lasten NPO (achterstanden)	22	
- Lagere lasten leerlingenvervoer	22	
- Diverse verschillen per saldo	26	
Baten	**15**	
- Diverse verschillen per saldo	8	
- Hogere baten achterstandsbeleid	29	
- Lagere baten NPO (achterstanden)	- 22	

Verbonden partijen

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Geen indicatoren bij dit programma?
In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 04. Onderwijs

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstiq ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Indicator	Eenheid	Metingen en refertejaar					
meting ten tijde van		ref.jaar	O	P	rek. 2023	begr. 2024	rek. 2022
% Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.							
Achtkarspelen	%	2022	▼	▬	1,5	1,7	1,7
Nederland	%	2022	▲	▬	2,4	1,9	1,9
Absoluut verzuim Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatie plichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.							
Achtkarspelen	aantal	2020	▬	▬	0,0	0,0	0,0
Nederland	aantal	2021	▬	▬	2,7	2,7	2,7
Relatief verzuim Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. Per 1.000 leerlingen.							
Achtkarspelen	aantal	2022	▬	▬	41,0	41,0	26,0
Nederland	aantal	2022	▲	▬	24,0	20,0	20,0

5. Sport, cultuur en recreatie

Bij dit programma horen de volgende taakvelden

5.1 Sportbeleid en activering
5.2 Sportaccommodaties
5.3 Cultuurpresent., -prod. en -participatie
5.4 Musea
5.5 Cultureel erfgoed
5.6 Media
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie

Inhoudelijk

Deze onderwerpen waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2023 (jaren 2023-2026) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing. Hieronder vertellen we per onderwerp

- wat we van plan waren
- wat we hebben bereikt
- wat er (nog) niet is gelukt

Ook onderwerpen uit eerdere Kadernota's die nog niet (helemaal) zijn afgewikkeld komen aan de orde.

Aanleg fietspad Skeanpaed - Wyldpaed-west

[Kadernota 2022 nr. 05.12]

[Op schema]

Wat wilden we?
Voor het realiseren van een veilige fietsverbinding tussen Twijzelerheide (Skeanpaad), Wyldpaed-West en de provinciale weg (N355) is een budget benodigd van (bruto) € 180.000.

Wat hebben we bereikt?
De ontwerptekening is gereed. De aanvragen bij het Wetterskip voor het realiseren van een dam in de Aaltsjemuoisleat is verleend. Overleg met de grondeigenaren om de benodigde grond in eigendom te krijgen moet nog worden opgestart.

Wat is (nog) niet gelukt?
Voorbereiding loopt, uitvoering na grondaankoop. Verwachting is op zijn vroegst Q3 2024.

Bestrijding Jacobskruiskruid

[Kadernota 2023 nr. 05.05]

[Gereed]

Wat wilden we?
In 2020 en 2021 hebben we extra ingezet op de bestrijding van Jacobskruiskruid. De gekozen werkwijze, waarbij pleksgewijs is gemaaid en planten met inzet van de MOA zijn uitgestoken, is effectief gebleken. Het voorkomen van de plant is hierdoor beheersbaar gebleven en de plant heeft zich niet verder uitgebreid. Aan de hand van deze resultaten continueren we deze beheermethode. De kosten bedragen € 12.500.

Wat hebben we bereikt?
Het bestrijden van Jacobskruiskruid is opgenomen in de reguliere werkzaamheden. Met de structurele middelen kan het voorkomen van de plant beheersbaar worden gehouden.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Bijdrage recreatief park Surhuisterveen / bijenlint

[Kadernota 2022 nr. 05.07]

[Gereed]

Wat wilden we?
In 2017 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van een recreatief wandelpark in Surhuisterveen. De uitwerking van deze motie heeft door omstandigheden lang geduurd. Er wordt gewerkt aan een "praatplaat" waarbij bestaande voorzieningen in het dorp worden versterkt en aan elkaar worden verbonden. Basis is om zodoende een herkenbare, bloemrijke en recreatieve wandelroute in Surhuisterveen te creëren. Het plan moet nog met de raad worden besproken en samen ingevuld worden zodat het aansluit bij de wensen vanuit de motie van destijds. De ingeschatte kosten bedragen eenmalig € 15.000 (2022).

Wat hebben we bereikt?
In 2023 is in Surhuisterveen een herkenbare, bloemrijke en recreatieve wandelroute, waarbij bestaande voorzieningen in het dorp zijn versterkt en aan elkaar zijn verbonden, aangelegd. De opening van de wandelroute volgt in het voorjaar van 2024.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Inspecties en opstellen MJOP voor overige sportaccommodaties

[Kadernota 2020 nr. 05.09]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
Een onafhankelijke inspectie en een meerjarige onderhoudsplanning (MJOP), ook in samenspraak met de verenigingen, om de kwaliteit van de buitensportaccommodaties in beeld te brengen en voor de toekomst op niveau te houden.

Wat hebben we bereikt?
Het MJOP voor (overige) buitensportaccommodaties is in technische zin opgesteld. De uitkomsten die effect hebben op het uitvoeringsjaar 2024 worden via een separaat raadsvoorstel in beeld gebracht. Voor de langere termijn wil het college het huidige beleid evalueren en wellicht aanpassen. Door bijvoorbeeld te kijken naar eigendomsverhoudingen is het wellicht mogelijk om meer externe middelen zoals subsidies aan te wenden. Dergelijke aanpassingen hebben dan wel weer effect op de uitkomsten van het MJOP. Deze zal dan daarop aangepast moeten worden.

Wat is (nog) niet gelukt?
Voor 2024 wordt een separaat raadsvoorstel aangeboden met de effecten van het MJOP voor het uitvoeringsjaar 2024. Er wordt ook gestart met het evalueren van het huidige beleid. Als deze evaluatie is afgerond zal het MJOP voor de jaren 2025 en verder daar op aangepast worden.

Miedengebied

[Kadernota 2018 nr. 5.7h]

[Vertraging]

Wat wilden we?
Om de toeristische mogelijkheden van de Miedengebieden verder te verkennen is onderzoek nodig. Hierbij kijkt de gemeente onder andere naar hoe de gebieden met elkaar verbonden kunnen worden, wat er nog ontbreekt en hoe we de natuurwaarden kunnen behouden. Ook wordt er promotiemateriaal ontwikkeld en kleine aanvullingen in het toeristische aanbod gerealiseerd.

Wat hebben we bereikt?
Door studenten van NHL is in 2023 via RMT en regiodeal onderzoek gedaan. Er ligt nu een voorlopig promotieplan voor de Mieden. Dit dient als basis voor verder onderzoek. Door onderbezetting op het team R&T is vervolgonderzoek in 2023 nog niet gelukt en is het project in 2023 ook nog niet afgerond.

Wat is (nog) niet gelukt?
In 2024 kan door nieuwe bezetting op het team R&T een vervolg worden gegeven aan het Miedengebied.

Ontwikkelen toeristische visie

[Kadernota 2018 nr. 5.7coal2]

[Gereed]

Wat wilden we?
Een regionale toeristische visie is gewenst.

Wat hebben we bereikt?
In 2019 is de regionale toeristische visie vastgesteld. In 2023 is de gemeentelijke toeristische visie vastgesteld.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Periodiek opruimen rubberkorrels kunstgrasvelden [Kadernota 2023 nr. 05.02]

[Continue proces]

Wat wilden we?
De gemeente is wettelijk verplicht om verontreiniging van de bodem te voorkomen. Om die reden zijn er al diverse maatregelen uitgevoerd (bijvoorbeeld het plaatsen van kantplanken en schoonlooproosters). Daarnaast is het ook noodzakelijk om periodiek de rubberkorrels rondom kunstgrasvelden op te ruimen om zo verspreiding te voorkomen. De verwachting is dat er circa € 6.000 inclusief btw per jaar benodigd is.

Wat hebben we bereikt?
De werkzaamheden om periodiek de rubberkorrels rondom de kunstgrasvelden op te ruimen zijn opgenomen in de reguliere werkzaamheden voor het onderhouden van de sportaccommodaties.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

TOP (Toeristische Overstap Punten) [Kadernota 2018 nr. 5.7i]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
Achtkarspelen wil één of twee Toeristische Overstap Punten (TOP) realiseren. TOP’s zijn speciaal ingerichte (kleinschalige) parkeerplaatsen met uniforme uitstraling nabij routeknooppunten van bewegwijzerde vaar-, fiets- en wandelroutes.

Wat hebben we bereikt?
Bij de Spitkeet in Harkema is een TOP, in 2023 hebben we de mogelijkheden voor locaties voor één of twee aanvullende TOP's verkend.

Wat is (nog) niet gelukt?
Realisatie van één TOP staat gepland voor 2024 en we zien kansen voor het koppelen van een TOP aan gebiedsontwikkeling Achtkarspelen Zuid.

Verbeteren en uitbreiden wandel- en fietsmogelijkheden [Kadernota 2018 nr. 5.7coal1]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
De gemeente wil recreatie en toerisme in Achtkarspelen bevorderen door het realiseren van een uitstekende wandel- en fietsinfrastructuur. Hiervoor geeft Achtkarspelen uitvoering aan het Padenplan. Dit is een uitwerking van wensen van plaatselijke belangen en gemeente om gebieden en paden te verbinden. Het budget is bedoeld voor haalbaarheidsonderzoeken, aanleg, beleving en verbetering van toeristische paden.

Wat hebben we bereikt?
In 2023 is een start gemaakt met de prioritering van de paden. Door vertrek van de collega recreatie en toerisme in Achtkarspelen medio 2023 is het project tijdelijk stil komen te liggen. In het najaar van 2023 is het project weer opgepakt.

Wat is (nog) niet gelukt?
De uitwerking van wensen was destijds niet meer dan een kaart met diverse paden. In 2023 is het project gestart en eind 2023 is de draad van het project weer opgepakt en wordt een projectplan gemaakt.

Overige ontwikkelingen

Sportakkoord 2022
Uit de SISA verantwoording van 2022 blijkt dat de verkregen vergoeding van het Sportakkoord 2022 is toegekend. Dit leidt tot een vrijval van de gevormde balanspost in 2022. Deze vrijval van de balanspost leidt in 2023 tot een incidentele opbrengst van € 33.000. In de jaarrekening 2023 heeft dit een positief effect.

Sportactivering
In 2023 heeft de gemeente bijdragen ontvangen voor een totaalbedrag van € 73.000 voor activiteiten die verband houden met sportactiviteiten. In de begroting was hiermee geen rekeningen gehouden waardoor dit in de verschilverklaring tot een positieve afwijking leidt.

Binnensport
Over 2023 zijn de opbrengsten € 19.000 hoger dan begroot. Deze afwijking wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere SPUK-sport uitkering. In de begroting is uitgegaan van het voorgenomen percentage (75%) waarvoor de btw-vergoeding van sport geldt. De eindafrekening van de SPUK-sport laat zien dat er een volledige (100%) btw-vergoeding plaatsvindt waardoor een voordeel ontstaat in de jaarrekening 2023.
De kosten voor de binnensport zijn in de jaarrekening 2023 € 53.000 lager dan begroot. Deze afwijking wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er in 2023 een lagere onderhoudsbehoefte was. De begroting van 2023 is namelijk gebaseerd op uitgangspunten (ervaringscijfers, trend, et cetera), in de werkelijkheid was de noodzaak voor dit (dagelijks) onderhoud er niet waardoor een voordeel op de kosten ontstaat van € 39.000. Het uit te voeren onderhoud van de inventaris van de sporthallen en gymlokalen wordt bepaald op basis van keuringsrapporten. De overschrijding van € 7.000 wordt veroorzaakt door de prijsstijging van 10% waar in de begroting geen rekening mee is gehouden.
Daarnaast worden de kosten voor de binnensport beïnvloed door de lagere kosten voor gas. Deze lagere kosten in de jaarrekening worden veroorzaakt doordat een schatting voor de eindafrekening 2023 in de jaarrekening is opgenomen. Deze inschatting ziet toe op een verrekening (positief) van €13.000. Het restant van de verschillen van € 8.000 bestaat uit allemaal kleine afwijkingen.

Fries taalbeleid
In 2022 was een balanspost gevormd voor nog te betalen kosten. In 2023 is echter gebleken dat wij voor de uitvoering van het Fries taalbeleid "meiinoar foar it Frysk" geen verplichtingen meer hebben en dat deze post vrij kan vallen. Dit betekent dat er incidenteel een positief effect in de jaarrekening 2023 van € 23.000 wordt verantwoord die niet was voorzien in de begroting.

De Kruidhof
De opbrengsten van De Kruidhof zijn in de jaarrekening 2023 € 17.000 hoger dan begroot. Deze afwijking wordt voornamelijk veroorzaakt door een hoger aantal bezoekers waardoor meer entreegelden zijn ontvangen (€ 6.000). Daarnaast is de omzet van de winkel hoger dan begroot doordat er meer is verkocht. Ook de opbrengsten voor de

evenementen zijn € 10.000 hoger dan begroot. In 2023 zijn meerdere evenementen georganiseerd die een positieve invloed hebben op de omzet.
Bij de kosten van De Kruidhof is een voordeel te zien van € 61.000. Dit voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de nieuwe loods en kas nog in aanbouw zijn en hiervoor in 2023 geen kosten gemaakt worden ten aanzien van het gas. Dit zorgt ervoor dat de kosten voor het gas lager zijn uitgevallen (€ 10.000). Daarnaast wordt dit verschil veroorzaakt doordat in de begroting 2023 rekening gehouden was met kosten voor advisering met betrekking tot de omvorming van De Kruidhof tot participatiebedrijf. Deze kosten zijn niet gemaakt waardoor een voordeel op de kosten ontstaat van € 51.000.
In de ontwikkeling van de personeelskosten is ook de ontwikkeling van de personeelskosten van De Kruidhof opgenomen. De personeelskosten zijn in de jaarrekening € 39.000 hoger dan begroot. Deze afwijking wordt deels veroorzaakt door de inzet van tijdelijk ingehuurd personeel.

Ontwikkelingen SPUK-GALA
Vanaf 2023 is de specifieke uitkering - gezond en actief leven akkoord (hierna: SPUK-GALA) in het leven geroepen. Voor de periode 2023-2026 ontvangt de gemeente van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport € 2,2 miljoen. Voor 2023 is een bedrag van in totaal € 578.000 toegekend. Aangezien de SPUK-GALA een breed scala aan onderwerpen (en dus ook programma's) behelst is een deel van deze opbrengsten verantwoord in programma 5. De extra opbrengsten voor programma 5 bedragen € 123.000. In de begroting is hier voor zowel de opbrengsten als de lasten rekening mee gehouden. Uit de jaarrekening 2023 blijkt echter dat de uitgaven voor SPUK-GALA € 26.000 lager zijn dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat niet alle activiteiten voor de SPUK-GALA in 2023 zijn uitgevoerd.

Buitensport
De kosten voor buitensport zijn in de jaarrekening 2023 € 34.000 hoger dan begroot. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de huur van tijdelijke lichtmasten voor de sportvelden (€ 60.000). Daarnaast is er sprake van een stijging van € 16.000 als gevolg van de bestrijding van de eikenprocessierups en de onvoorziene prijsstijging van de overige onderhoudskosten.
Tegenover deze stijgingen is er sprake van lagere kosten voor de tenniscomplexen. Dit wordt veroorzaakt doordat in de begroting van 2023 kosten voor de renovatie van het tenniscomplex van Buitenpost waren opgenomen. De renovatie heeft in 2023 niet plaatsgevonden waardoor de kosten niet zijn gemaakt. Dit leidt tot een voordeel van € 42.000.

Monumentenbeleid
Door middel van een overlopende post uit 2022 is in de begroting van 2023 rekening gehouden met de kosten voor het opstellen van een gemeentelijk monumentenbeleid. In 2023 is dit beleid niet opgesteld en zijn de kosten hiervoor niet gemaakt. Dit zorgt voor lagere kosten dan begroot van € 60.000. Het monumentenbeleid zal in 2024 opgesteld worden waarvoor nieuwe middelen zijn aangevraagd.

Recreatieve voorzieningen
De kosten voor de recreatieve voorzieningen zijn in de jaarrekening € 23.000 lager dan de begroting. Deze afwijking wordt veroorzaakt doordat er in 2023 minder onderhoud aan speeltuinen nodig was dan oorspronkelijk (op basis van inspectierapporten) ingeschat. Daarnaast zijn in 2023 minder (onderhouds)kosten gemaakt voor de recreatieve voorziening die het gevolg zijn van vandalisme.

Wat heeft het gekost

In de programma's verantwoorden we alleen de kosten die *direct* te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere, *indirecte kosten*, zijn kosten van

- ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën)
- ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat).

De indirecte kosten worden verantwoord in het programma Overhead. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Cultureel erfgoed	*53*	112	48	63
Cultuurpresent., -prod. en -participatie	*460*	571	549	22
Media	*924*	1.018	1.025	- 7
Musea	*607*	685	661	24
Openb. groen en (openlucht)recreatie	*2.260*	2.156	2.117	39
Sportaccommodaties	*2.452*	2.713	2.728	- 15
Sportbeleid en activering	*472*	754	727	27
Totaal lasten	***7.229***	**8.009**	**7.854**	**154**
Baten exclusief reserves	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
Cultureel erfgoed	-	25	25	-
Cultuurpresent., -prod. en -participatie	*41*	41	82	41
Media	*254*	330	337	7
Musea	*223*	241	260	19
Openb. groen en (openlucht)recreatie	*10*	23	23	-
Sportaccommodaties	*489*	833	853	20
Sportbeleid en activering	*116*	243	414	171
Totaal baten	***1.133***	**1.737**	**1.994**	**257**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 6.096***	**- 6.272**	**- 5.860**	**412**

Analyse verschillen rekening - begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting toegelicht.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)	€	412
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		**80**
Lasten	**32**	
- Lagere kosten recreatieve voorzieningen	23	
- Lagere besteding SPUK-GALA	26	
- Lagere kosten binnensport	53	
- Hogere kosten buitensport	- 34	
- Diverse verschillen per saldo	- 19	
- Ontwikkeling personeelskosten	- 17	
Baten	**48**	
- Hogere opbrengsten binnensport	19	
- Diverse verschillen per saldo	29	
Incidentele voor- of nadelen		**332**
Lasten	**123**	
- Lagere kosten De Kruidhof	61	
- Lagere kosten Monumentenbeleid	62	
Baten	**209**	
- Afrekening subsidie muziekonderwijs 2022	11	
- Hogere opbrengsten De Kruidhof	18	
- Vrijval balanspost Fries Taalbeleid	23	
- Sportactivering; niet begrote doorbelasting	73	
- SPUK-NEAS en Sportakkoord 2022	84	

Verbonden partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats
Recreatieschap Marrekrite	Grou

Stichting / Vereniging

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats
Stichting Sportcentrum 8kspelen	Gemeente Achtkarspelen

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Geen indicatoren bij dit programma?

In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 05. Sport, cultuur en recreatie

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstiq ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Indicator	Eenheid	Metingen en refertejaar					
meting ten tijde van		**ref.jaar**			**rek.**	**begr.**	**rek.**
			O	**P**	**2023**	**2024**	**2022**
% Niet-sporters							
Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.							
Achtkarspelen	%	2022	▼	▼	56,9	59,3	59,3
Nederland	%	2022	▼	▼	46,4	49,2	49,3

6. Sociaal Domein

Bij dit programma horen de volgende taakvelden

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen
6.3 Inkomensregelingen
6.4 WSW en beschut werk
6.5 Arbeidsparticipatie
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)
6.71B Begeleiding (WMO)
6.71C Dagbesteding (WMO)
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
6.72A Jeugdhulp begeleiding
6.72B Jeugdhulp behandeling
6.72C Jeugdhulp dagbesteding
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig
6.73A Pleegzorg
6.73B Gezinsgericht
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig
6.74A Jeugdhulp behandel. GGZ zonder verblijf
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
6.74C Gesloten plaatsing
6.81 Geëscaleerde zorg 18+
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)
6.82 Geëscaleerde zorg 18-
6.82A Jeugdbescherming
6.82B Jeugdreclassering

Inhoudelijk

Deze onderwerpen waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2023 (jaren 2023-2026) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing. Hieronder vertellen we per onderwerp

- wat we van plan waren
- wat we hebben bereikt
- wat er (nog) niet is gelukt

Ook onderwerpen uit eerdere Kadernota's die nog niet (helemaal) zijn afgewikkeld komen aan de orde.

Beschermd Wonen

[Kadernota 2020 nr. 06.01]

[Vertraging]

Wat wilden we?
De aangekondigde doordecentralisatie van Beschermd Wonen is voorlopig uitgesteld naar 2022. De inschatting is dat de betreffende uitzetting opgevangen kan worden binnen de huidige begroting van de centrumregeling. In de risicoparagraaf is dit risico aangegeven.

Wat hebben we bereikt?
In de meicirculaire van 2023 is door het rijk aangegeven dat het streven is om de doordecentralisatie te laten plaatsvinden in 2025.

Wat is (nog) niet gelukt?
zie bij "wat hebben we bereikt". De gemeente heeft hierop zelf geen invloed.

Hoofdlijnenakkoord GGZ

[Kadernota 2023 nr. 06.04]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
In het Hoofdlijnenakkoord GGZ zijn structurele middelen ter beschikking gesteld aan de centrumgemeenten om vorm te geven aan de ambulantisering van mensen met GGZ-problematiek. De toebedeling van deze financiële middelen moet eraan bijdragen dat de achterstand in kwaliteit van leven van mensen met een ernstige psychiatrische aandoening (EPA) wordt ingehaald. Zodat inwoners met psychische problematiek beter in staat worden gesteld een gezond, veilig, sociaal en maatschappelijk leven te leiden in hun eigen woonomgeving.

Deze gelden werden tot 2022 ter beschikking gesteld aan de centrumgemeenten (i.c. Leeuwarden). In Sociaal Domein Fryslân verband is afgesproken dat deze middelen vanaf 2022 aan de regiogemeenten ter beschikking worden gesteld. Met behulp van deze middelen kan iedere gemeente zelf invulling geven aan ambulante zorg/ondersteuning voor mensen met een (ernstige) psychiatrische aandoening.

Een bureau voert een nulmeting uit naar de EPA-doelgroep in onze gemeente. Doel van dit onderzoek is feiten en cijfers over de EPA-doelgroep te verzamelen. Ook om in kaart te brengen hoe de zorgverlening voor deze doelgroep nu is georganiseerd. En om te beoordelen waar verbetermogelijkheden worden gezien in de integrale zorg- en ondersteuning aan deze doelgroep. Tot slot wordt bekeken of implementatie van de Friese EPA passend zou zijn voor deze doelgroep in onze gemeente.

Afhankelijk van de opbrengsten van de nulmeting zullen de beschikbare middelen efficiënt en effectief voor onze EPA-doelgroep worden ingezet.

Wat hebben we bereikt?
Bij de colleges van B&W van beide gemeenten ligt nu een voorstel om invulling te geven aan de uitvoering van deze taak. Onderbrenging van medewerkers in een EPA-team onder leiding van de GGZ wordt niet wenselijk geacht.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Inkoop Wmo & Participatiewet (Implementatieplan)

[Kadernota 2023 nr. 06.03]

[Gereed]

Wat wilden we?
De inkoopstrategie Wmo en Participatie heeft tot doel om effectieve en kwalitatief hoogwaardige dienstverlening te kunnen blijven bieden bij een groeiend aantal zorgbehoeftige inwoners (door vergrijzing). In deze inkoopstrategie wordt gekozen voor twee verschillende manieren van inkoop en bekostiging (wijze waarop we gaan betalen voor de ondersteuningsdiensten). We maken hierbij onderscheid in de inkoop van de ondersteuning aan ouderen en de inkoop van de ondersteuning aan (jong-) volwassenen. Daarnaast onderzoeken we of vervoer van en naar de dagbesteding op een andere wijze kan worden georganiseerd.

Het vertalen van en het tot uitvoering brengen van de inkoopstrategie vraagt om een zorgvuldig proces naar inwoners, zorgaanbieders en naar de ambtelijke organisatie. Met het implementatieplan brengen we in kaart welke activiteiten en inzet nodig is om het inkoopproces te doorlopen en de inkoopstrategie te implementeren. De totale kosten voor het implementatieplan voor de gemeente Achtkarspelen bedragen €122.000.

Wat hebben we bereikt?
In 2023 is hier uitvoering aan gegeven. Naast WMO en Participatie is de inkoop Jeugd hierin meegenomen. Gezien de huidige ontwikkelingen loopt dit project eind 2023 deels af. De feitelijke inzet van de projectleider in 2023 is iets lager geweest dan van tevoren ingeschat. Voor de jaarrekening van de werkmaatschappij levert dit een voordeel op van € 20.000.

Wat is (nog) niet gelukt?
Alleen de inkoop Jeugd krijgt een vervolg in 2024. Dit betekent dat de inkoop Wmo en participatiewet nog niet een vervolg krijgen. Met het oog op de komende ontvlechting van de samenwerking zal de situatie in 2025 opnieuw worden bekeken, na inventarisatie van de wensen van beide afzonderlijke gemeenten.

Motie: Ondersteuning pleegouders ter voorkoming van breakdown

[Kadernota 2023 nr. P6-M2]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
Helaas is in de afgelopen jaren het aantal pleeggezinnen teruggelopen. Dit heeft onder andere met de complexe problematiek van kinderen te maken, maar ook met een verandering in de maatschappij. De maatschappij is meer individueel ingericht, dat maakt dat minder gezinnen bereid zijn om de zorgen van andere kinderen dan hun eigen op zich te nemen. Ook de negatieve berichtgeving in de media over de jeugdzorg draagt niet bij aan het vergroten van het aantal pleeggezinnen.

Het onderzoeken of een tussenvorm tussen een gezinshuis en pleeggezin wenselijk is, is zeker de moeite waard. Jeugdhulp Fryslân is de grootste aanbieder van pleegzorg in

Friesland. Het selecteren van pleeggezinnen, de match, het begeleiden van pleegouders, de financiën alles wordt door Jeugdhulp Friesland georganiseerd. Wij als gemeente monitoren en financieren dit. In de komende periode zullen wij gesprekken voeren met Jeugdhulp Friesland om te inventariseren en onderzoeken wat zij als helpend ervaren. Wij zullen de raad over de voortgang informeren.

Wat hebben we bereikt?
Inmiddels is in Friesland een vierde pleegzorgaanbieder gecontracteerd.

Wat is (nog) niet gelukt?
Er wordt momenteel op regionaal niveau gewerkt aan het ontwikkelen van een 'pleegzorgplus product'. Het doel hiervan is dat pleeggezinnen worden ondersteund.

Motie: Sterke gezinnen

[Kadernota 2023 nr. P6-M3]

[Gereed]

Wat wilden we?
Binnen de gemeente Achtkarspelen zijn we ons bewust van de kracht van de gezinnen en de gemeenschap. Als college onderkennen wij een aantal punten uit het manifest. Veel van deze punten zijn al opgenomen in het beleid en in de uitvoering zoals bijvoorbeeld het aanbod van opvoedondersteuning en het doorbreken van taboes. Ook het integraal werken hebben wij omarmd. Wij zijn erg blij met de inhoud en aanbevelingen van dit manifest. Als er een nieuw vraagstuk binnenkomt, kunnen wij het manifest ernaast leggen en hiervan profiteren.

Wat hebben we bereikt?
De genoemde punten zijn opgenomen in de uitvoering.

Wat is (nog) niet gelukt?

Participatiebeleid (uitvoeringsplan)

[Kadernota 2023 nr. 06.06]

[Vertraging]

Wat wilden we?
Uitvoeringsplan
De raad heeft in december 2021 het nieuwe participatiebeleid vastgesteld. Wij hebben toen aangegeven dat we het nieuwe participatiebeleid uitvoeren binnen de bestaande budgettaire kaders. Dit met de kanttekening dat we op basis van een uitvoeringsplan bekijken of we onze ambities voor de komende jaren kunnen waarmaken met de inzet van de bestaande budgetten. De raad heeft in oktober 2021 besloten dat er binnen de samenwerking gebiedsteam, MOA en Kruidhof naar gestreefd moet worden besparing te realiseren. Er blijkt echter een probleem te zijn in het goed begeleiden van de steeds veranderende doelgroep. De uitwerking betrekken wij ook bij het opstellen van het uitvoeringsplan. Wegens personele wisselingen en ziekte lukt het niet om dit plan dit jaar nog op te stellen. Wij streven ernaar dat het uitvoeringsplan medio 2024 klaar is.

Herstel ombuiging 2021
Bij de begroting 2021 is de ombuiging op De Kruidhof vastgesteld die vanaf 1 januari 2023 gerealiseerd moet zijn. De uitbreiding van het exploitatiemodel van De Kruidhof biedt de mogelijkheid om (meer) activerings- en participatietrajecten gericht op werk uit te voeren. Het uitgangspunt daarbij was dat er geen ombuiging voor het bestaande

participatiebudget in de begroting zou worden opgenomen. Er is per abuis toch een structurele ombuiging opgenomen van € 111.000. Dat herstellen we nu.

Coördinatiepunt Social Return On Investment (CP SROI)
We nemen € 7.000 structureel op in de begroting voor het CP SROI. Het CP SROI adviseert en ondersteunt opdrachtgevers en opdrachtnemers bij de uitvoering en monitoring van de Social Return afspraken in Fryslân. Tot en met 2020 werden de kosten van het CP SROI betaald door Werkgeversservicepunt Fryslân Werkt. Vanaf 2021 betalen de Friese gemeenten deze kosten zelf op basis van een verdeelsleutel. Deze kosten waren nog niet structureel opgenomen in de begroting.

Wat hebben we bereikt?
Uitvoeringsplan
Er is nog geen geactualiseerd uitvoeringsplan vastgesteld in 2023.

Herstel ombuiging 2021
De per abuis opgenomen structurele ombuiging is hersteld.

Coördinatiepunt SROI
Dit is in de begroting opgenomen.

Wat is (nog) niet gelukt?
In 2024 het uitvoeringsplan opstellen en vaststellen.

Subsidies visie Sociale Basis

[Kadernota 2023 nr. 06.02]

[Continue proces]

Wat wilden we?
We willen werken aan een stevige sociale basis in de dorpen in de gemeente Achtkarspelen. De visie sociale basis (4 november 2021) vormt het kader voor het versterken van de sociale basis. De subsidieregeling versterken sociale basis 2023 - 2027 biedt een kader voor partijen om subsidie aan te vragen voor activiteiten die bijdragen aan het versterken van de sociale basis. Partijen konden tot 1 april 2022 een subsidieaanvraag indienen voor 2023. De aanvragen zijn beoordeeld door een commissie. De uitkomsten zijn voorgelegd aan het college en vervolgens via een

separaat raadsvoorstel aan de raad. Op basis daarvan is er voor 2023 incidenteel €

157.000 extra beschikbaar gesteld voor de bouwsteen ontmoeten & betrokkenheid.

Wat hebben we bereikt?
Bij de behandeling van de Begroting 2024 op 2 november 2023 heeft de Raad besloten om aan alle partijen, die voor 2023 (en eventuele verdere jaren) subsidie hebben aangevraagd in het kader van de subsidieregeling Versterken Sociale Basis, tot en met 2026 subsidie toe te kennen. De partijen kunnen jaarlijks hetzelfde bedrag aanvragen wat zij in 2023 hebben ontvangen, vermeerderd met het indexatiepercentage. Alle partijen zijn hierover schriftelijk geïnformeerd en hebben een nieuwe aanvraag gedaan voor de jaren 2024-2026. Alle partijen hebben inmiddels een beschikking ontvangen voor het jaar 2024.
Voor 2027 moet een nieuwe subsidieregeling worden opgesteld. Ook dit is met de betrokken partijen gecommuniceerd.

Wat is (nog) niet gelukt?

Uitbreiding formatie Communicatie Sociaal Domein [Kadernota 2022 nr. 06.11]

[Continue proces]

Wat wilden we?
Wij gaan een communicatiestrategie ontwikkelen richting inwoners en partners om de transformatie verder te brengen. Veranderingen in 2022 en 2023 in de sociale basis, de inkoop van zorg en de activiteiten van onze gebiedsteams maken een kwalitatief goede communicatie naar al onze inwoners en partners noodzakelijk. Ook de communicatie over ons beleid op gebied van armoede en schulden vraagt extra aandacht. Deze middelen en daarmee de impuls aan communicatie in het sociaal domein dragen daaraan bij.

Wat hebben we bereikt?
In juni 2023 is een communicatieadviseur specifiek voor het sociaal domein gestart. Deze adviseur heeft een communicatiestrategie ontworpen die continue wordt bijgesteld en uitgevoerd.

Wat is (nog) niet gelukt?
Geen bijzonderheden.

Uitbreiding formatie zorgadministratie [Kadernota 2022 nr. 06.10]

[Gereed]

Wat wilden we?
In verband met de oplopende aanvragen, de groeiende vraag om administratieve ondersteuning en de extra taken bij beëindiging van zorgtrajecten breiden we de formatie voor Sociaal Domein voor de jaren 2022 en 2023 uit met 24 uur op de functie administrateur. Dit om het huidige dienstverlenende niveau vast te houden en de komende jaren mee te kunnen in alle ontwikkelingen binnen het sociaal domein.

Wat hebben we bereikt?
Het niveau van dienstverlening hielden we vast. Daarnaast ondersteunden we de inkoop WMO (die uiteindelijk is uitgesteld) en de implementatie van de nieuwe inkoop Jeugd.

Wat is (nog) niet gelukt?

Overige ontwikkelingen

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA middelen)
In 2023 heeft het rijk hiervoor een specifieke uitkering in het leven geroepen voor een periode van vier jaar, waarbij vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid als rijksoverheid, gemeenten en zorgverzekeraars afspraken worden gemaakt op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. Op het terrein van welzijn is hiervoor een bedrag beschikbaar van € 120.000. Door onderbezetting en personeelswisselingen is planvorming en uitvoering niet van de grond gekomen. Dit leidt bij de uitgaven tot een onderbesteding tot hetzelfde bedrag. Voor de jaarrekening is er geen gevolg, omdat de niet bestede middelen "gereserveerd" zijn op de balans als verplichting. (120.000). Het betreft een incidenteel voor/nadeel.

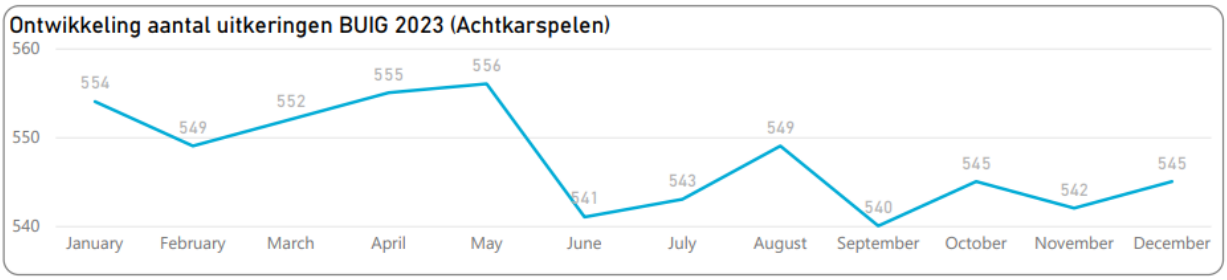
Welzijnssubsidies regulier
Er is een voordeel bij de lasten ontstaan van € 121.000. In 2022 is ingezet op het anders vormgeven van het subsidielandschap op welzijnsgebied. Onder de noemer van het project Versterken sociale basis is dit vorm gegeven. Daarbij werden bestaande middelen voor een groot deel ingezet voor dekking van de kosten. Echter zijn een tweetal subsidieposten niet ingezet en is hieraan in 2023 ook geen nieuwe bestemming gegeven. Het gaat hierbij om een restantbedrag sociaal cultureel werk en de subsidiëring van gezinswerk. Dit leidt in 2023 nog tot een incidenteel voordeel van € 121.000. In 2024 zijn deze middelen gebruikt voor dekking van aanvullende kosten op het gebied van de sociale basis.

Welzijn Kearn
Welzijnsorganisatie Kearn heeft in 2023 een project uitgevoerd waarbij subsidie beschikbaar is gesteld via het ministerie van VWS. De gemeente is de ontvangende partij voor deze subsidie. De verrekening van de projectsubsidie vindt dan ook plaats via de gemeente. In de begroting is hiervoor niets opgenomen. De kosten over 2023 bedragen € 38.000 en leiden tot een nadeel. Voor de jaarrekening heeft dit geen gevolgen, want bij de inkomsten is de ontvangst tot hetzelfde bedrag meegenomen.

Project Statushouders
In de loop van 2023 is het voormalig verzorgingshuis Herbranda door de gemeente gehuurd om als doorlooplocatie te fungeren voor de huisvesting van statushouders. In de begroting is hiermee geen rekening gehouden. Hierdoor is een nadeel in de lasten ontstaan van € 50.000.
In relatie tot deze uitgaven voor de huisvesting van statushouders kan een beroep worden gedaan op de Hotel en accommodatieregeling van het COA. Voor het jaar 2023 is een bijdrage verkregen van € 37.000. Hiermee is in de begroting tevens geen rekening gehouden. Voor de exploitatie derhalve een voordeel in de baten van € 37.000.

6.3 Inkomensregelingen
Bijstandsverlening (BUIG)
De inkomensregelingen bestaan uit diverse regelingen; Bijstand, IOAW, Bbz en IOAZ. Per saldo hebben deze regelingen geleid tot een voordeel voor de jaarrekening 2023 van € 135.000.

Afgelopen jaar waren de ontwikkelingen over de aantallen uitkeringen positief omdat er een dalende trend zichtbaar was in het aantal uitkeringen. Dit resulteert in een lagere uitkeringslast. In onderstaande tabel is goed te zien dat het aantal uitkeringen over 2023 structureel laag was.

In december is door de raad een begrotingswijziging vastgesteld, waarbij lasten en baten zijn geactualiseerd op grond van de ontwikkelingen in het aantal cliënten en de definitief toegekende rijksbijdrage. Bij de ontwikkeling in aantal cliënten is toen een dalende tendens aangegeven die een positieve uitwerking heeft gehad op het uiteindelijke resultaat.

Energietoeslag
Het uitvoeren van regeling Energietoeslag heeft geleid tot een voordeel van € 26.000 voor de jaarrekening 2023. De gemeente heeft in totaal € 2.541.000 aan energietoeslag verstrekt aan daarvoor in aanmerking komende inwoners. Hiervan had € 175.000 betrekking op 2022. De van het rijk hiervoor ontvangen middelen bedragen € 2.567.000. Hierin begrepen zat nog een bedrag van € 288.000 als compensatie voor het gebleken tekort in 2022. Per saldo is er dan een voordeel van €26.000.

Regeling toeslagenproblematiek
Er is in 2023 een incidenteel voordeel ontstaan van €50.000 op de uitvoering van de regeling toeslagenproblematiek. Gemeenten worden gecompenseerd voor de kosten die zij maken met betrekking tot de regeling toeslagenproblematiek. Dit bestaat uit de werkelijke kosten die voor ondersteuning van gedupeerden wordt gemaakt en ook een normbedrag per gedupeerde. De totale bijdrage wordt achteraf via de Sisa-verantwoording vastgesteld. Over 2023 is er voor € 35.000 aan kosten gemaakt met betrekking tot de regeling toeslagenproblematiek. Dit wordt meegenomen in de Sisa-verantwoording en dan ook als bate verwacht. Daarnaast is over het jaar 2021 een afrekening van het rijk ontvangen van € 15.000. Hiervoor was geen balanspost opgenomen en betreft dan ook een incidenteel voordeel.

6.4 Begeleide participatie
Stichting MOA
De uitgaven aan de MOA zijn gestegen en laten een nadeel zien van € 206.000. Het tekort wordt veroorzaakt door de cao-verhogingen welke afgelopen jaar zijn doorgevoerd. De cao-verhogingen in januari, juli, de verhoging in oktober met terugwerkende kracht en de eenmalige uitkering aan het eind van het jaar zijn hier debet aan.

6.5 Arbeidsparticipatie
Re-integratie
Het re-integratiebudget is per saldo met € 80.000 overschreden. Zowel binnen de baten als lasten zijn voordelen en nadelen ontstaan.

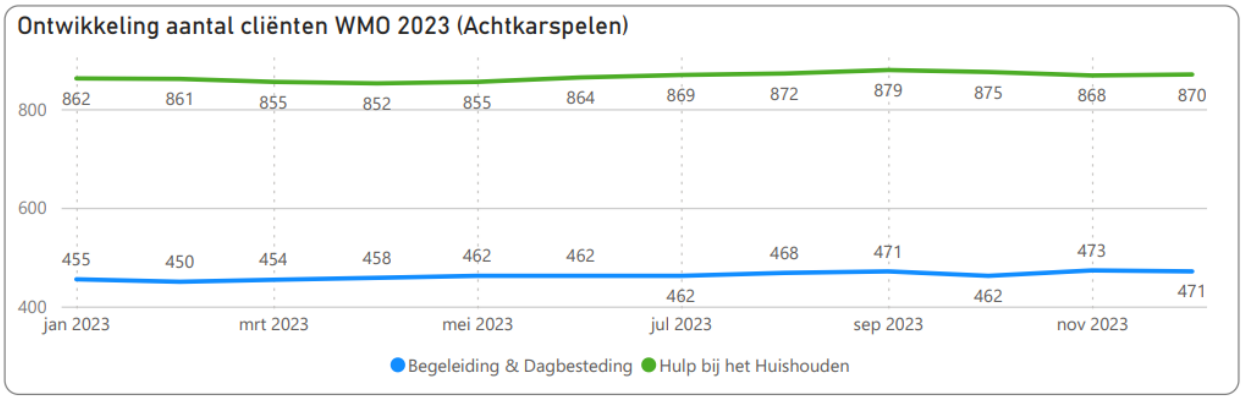
Oorzaken overschrijding budget aan de lasten kant (regulier 182K)
1. Er is sprake van spanning op de arbeidsmarkt en in bijna alle sectoren zijn er personeelstekorten. Wie kan en wil werken is aan het werk. We zien dat veel van onze inwoners die een bijstandsuitkering ontvangen niet profiteren van de ruime arbeidsmarkt. Deze inwoners hebben een grote afstand tot de arbeidsmarkt, vaak door een combinatie van verschillende problemen. Dit vraagt om meer inzet van maatwerkvoorzieningen.
2. Helaas blijkt dat het aanbod van onze preferente aanbieders MOA en Kruidhof niet altijd goed aansluit bij de re integratie en participatie vraag van onze inwoners. Dit komt onder andere door gebrek aan juiste trajectbegeleiding. Daardoor is voor een deel van onze inwoners nog specifiek maatwerk ingekocht en dit is veelal een duurdere oplossing gebleken. In 2024 wordt er een business case opgezet om dit aan te pakken.
3. Door krapte in de bezetting binnen het team is de prioriteit komen te liggen bij het helpen van de kwetsbare clientèle. Dit heeft prioriteit, waardoor niet altijd de goedkoopste aanbieder is gekozen.

6.6 / 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
Wmo-maatwerkvoorzieningen
Op de lasten van de maatwerkvoorzieningen is een nadeel ontstaan van € 265.000. Dit nadeel heeft twee oorzaken. Bij de maatwerkvoorzieningen gaat het om hulpmiddelen en woonvoorzieningen waarbij sprake is van een open-einde regeling. De uitkomsten op rekeningbasis zijn daardoor moeilijk voorspelbaar. In de loop van het jaar is bewust niet

gekozen om het budget bij te stellen, omdat er niet alleen een afhankelijkheid bestaat in de vraag naar voorzieningen, maar ook qua soort en prijs. Hierbij gaat het om een bedrag van € 98.000. Daarnaast is een nadeel ontstaan van € 167.000. Dit betreft een theoretisch nadeel, daar op grond van de BBV regels Deze schrijven voor, dat de vervoerskosten die gerelateerd zijn aan de WMO voorziening "begeleiding" ook op dot taakveld verantwoord dienen te worden. Zie ook analyse taakveld 6.71B.

Wmo begeleiding
Op de uitgaven is een voordeel ontstaan van € 754.000. Op basis van de maandrapportages en -prognoses werd reeds een voordeel verwacht gezien de ontwikkeling in het aantal cliënten. Dit laat zich becijferen op een bedrag van € 405.000.

Daarnaast zijn binnen dit taakveld twee theoretische voordelen ontstaan. Een voordeel van € 167.000 is ontstaan, doordat op grond van de BBV regels de vervoerskosten van de cliënten begeleiding niet op dit taakveld verantwoord dient te worden, maar op taakveld 6.6, waardoor aldaar een nadeel is ontstaan.
Tevens is op dit taakveld abusievelijk de verrekening van de balanspost 2022 voor dagbesteding meegenomen. Dit heeft een gunstig effect van € 182.000. Voor het saldo van de jaarrekening heeft dit geen gevolgen, doordat het gunstige effect op dit taakveld een ongunstig effect voor het taakveld "dagbesteding" betekent.

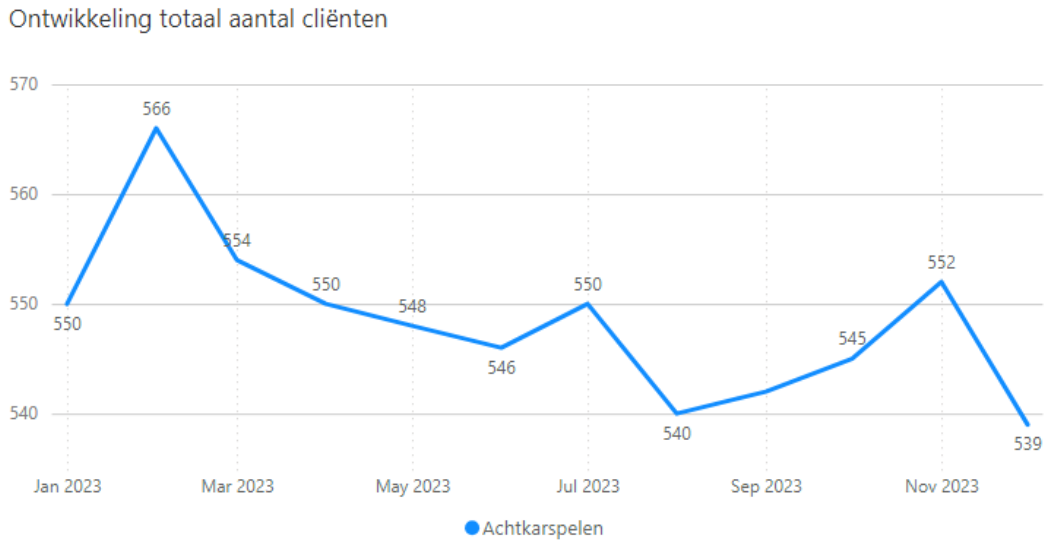

Wmo dagbesteding
Op de uitgaven is een nadeel ontstaan van € 217.000. Op basis van de maandrapportages en -prognoses mocht een nadeel worden verwacht gezien de ontwikkeling in het aantal cliënten. Dit laat zich becijferen op een bedrag van € 35.000. Daarnaast is abusievelijk de verrekening van de balanspost 2022 voor dagbesteding niet op dit taakveld meegenomen maar op taakveld begeleiding. Dit heeft een nadelig effect van € 182.000.

Wmo dagbesteding PGB
Op de uitgaven dagbesteding PGB is een voordeel ontstaan van € 115.000. Afgelopen jaar zijn hierop geen boekingen geweest van verstrekte voorschotten aan de SVB als uitvoerende instantie. Deze hanteert nog steeds de driedeling pgb's voor hulp bij het huishouden, begeleiding en jeugdwet.

Wmo-vervoer
Op de lasten is een voordeel ontstaan van € 102.000. Ondanks een toenemende vraag naar het vervoer is er nog steeds sprake van een lagere behoefte in vergelijking met de periode voor de coronapandemie.

6.72 Jeugdhulp behandeling/Jeugdhulp zonder verblijf
Net als afgelopen jaren blijft de vraag naar Jeugdzorg groot. Daarbij zien we dat de zorg die wordt ingezet steeds zwaarder wordt (hogere profiel/intensiteit combinaties), met als gevolg duurdere zorg. In tegenstelling tot vorig jaar en het landelijk beeld, zien we in Achtkarspelen een kleine afname van de het totaal aantal cliënten over het jaar 2023. De stijging van de kosten door duurdere zorgtrajecten weegt zwaarder dan de afname van het aantal cliënten waardoor de kosten van maatwerkdienstverlening (Jeugdhulp behandeling, Jeugdhulp zonder verblijf) in 2023 € 451.000 hoger zijn uitgevallen dan begroot.

6.73 Pleegzorg/Jeugdhulp met verblijf
De kosten voor Hoog-Specialistische Jeugdhulp zijn fors negatief uitgevallen. Ten opzichte van de begroting is er sprake van een tekort van € 753.000. Het voorschot is betaald op basis van de zorgconsumptie en het aantal 0 tot 18-jarigen op 1 januari 2022. De afrekening wordt gedaan op basis van de cijfers 2023. In 2023 is met name de zorgconsumptie flink gestegen waardoor de bijdrage in de lumpsum is toegenomen. Deze trajecten zijn intensief en kostbaar. Slechts een klein aantal van dit soort trajecten kan al leiden tot hoge uitgaven. 2023 was het laatste jaar van de lumpsumregeling voor Hoog-specialistische Jeugdzorg. Vanaf 2024 is deze zorg verdeeld over het Jeugdzorglandschap (Specialistische Jeugdzorg, Landelijk Transitie Arrangement, kleinschalige woonvoorzieningen, individuele maatwerktrajecten enz.) waardoor er een reële kans bestaat dat de kosten op andere taakvelden binnen Jeugdzorg vanaf 2024 toenemen.

6.74 Jeugdhulpbehandeling GGZ met en zonder verblijf/Crisis/LTA
De kosten voor Crisishulp zijn € 76.000 hoger uitgevallen dan begroot. Enerzijds is dit gelegen in het feit dat de instandhoudingsbijdrage hoger is dan geraamd en anderzijds zijn er meer trajecten afgenomen. De instandhoudingsbijdrage wordt berekend op basis van inwoneraantal van 0-18 jaar. Dit voorziet onder meer in een aantal beschikbare crisisbedden. Ook wordt er per afgenomen traject een bedrag doorberekend. Deze trajecten voorzien in een zeer specifieke zorgvraag en zijn kostbaar. Ook voor deze taak geldt dat een klein aantal kan leiden tot hoge uitgaven.

6.81B WMO Maatschappelijke en vrouwenopvang
Per saldo is op dit programma een voordeel behaald van € 159.000. De producten Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang worden op provinciaal niveau uitgevoerd door de centrumregeling Sociaal Domein Fryslân (SDF). Financiering vindt plaats via de centrumgemeente Leeuwarden. Eventuele tekorten of overschotten worden verrekend met de Friese gemeenten. Gedurende 2023 is er sprake van een onderbesteding op het budget personen met verward gedrag. Op rekeningbasis vallen de lasten € 52.000 lager

uit dan begroot. Besteding van de middelen is afhankelijk van gebeurtenissen die vragen om ingrijpen en/of behandelingen.

Hoofdlijnenakkoord GGZ
In het Hoofdlijnenakkoord GGZ zijn vanaf 2022 structurele middelen ter beschikking gesteld aan de (centrum) gemeenten om vorm te geven aan de ambulantisering van mensen met GGZ-problematiek. De herallocatie van middelen moet ertoe bijdragen dat de achterstand in kwaliteit van leven van mensen met een ernstige psychiatrische aandoening (EPA) wordt ingehaald en dat betrokkenen beter in staat worden gesteld een gezond, veilig, sociaal en maatschappelijk leven te leiden. In Friesland is afgesproken dat deze middelen aan de lokale gemeenten ter beschikking worden gesteld. In de loop van 2023 is gewerkt aan de totstandkoming van een voorstel om te komen tot een meer optimale werkwijze en inzet van het team zorg en veiligheid. Voor dekking van de kosten zou deels de hiervoor genoemde middelen worden ingezet. In 2023 is dit niet meer gerealiseerd, zodat de beschikbare middelen ook niet zijn ingezet. Hierdoor is een voordeel ontstaan van € 107.000.

6.82 Jeugdbescherming en -reclassering
Het voorschot voor de beschermings- en jeugdreclasseringsmaatregelen wordt berekend aan de hand van de maatregelen die in de voorafgaande jaren zijn uitgevoerd. Door de wetswijziging woonplaatsbeginsel die op 1 januari 2022 is ingegaan heeft de gemeente minder jeugdigen waarvoor zij de financiële verantwoordelijkheid draagt. Het aantal is echter niet eerder bijgesteld, waardoor het betaalde voorschot te hoog is. Ten opzichte van de begroting zijn de lasten € 624.000 lager dan verwacht. Voor 2024 is dit hersteld, waardoor er een reëler voorschot in rekening wordt gebracht.

Wat heeft het gekost

In de programma's verantwoorden we alleen de kosten die *direct* te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere, *indirecte kosten*, zijn kosten van
- ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën)
- ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat).

De indirecte kosten worden verantwoord in het programma Overhead. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Arbeidsparticipatie	*973*	2.372	2.261	111
Begeleiding (WMO)	*3.026*	3.157	2.400	758
Dagbesteding (WMO)	*1.936*	1.726	1.827	- 101
Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-	-
Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-
Gesloten plaatsing	*99*	8	- 13	21
Gezinsgericht	*209*	-	-	-
Hulp bij het huishouden (WMO)	*4.269*	4.601	4.227	374
Inkomensregelingen	*13.555*	16.007	15.561	445
Jeugdbescherming	*1.065*	1.077	453	624
Jeugdhulp begeleiding	*388*	-	-	-
Jeugdhulp behandel. GGZ zonder verblijf	*101*	113	123	- 10

Jeugdhulp behandeling	*1.046*	47	133	- 86
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	*99*	81	157	- 76
Jeugdhulp dagbesteding	*388*	-	-	-
Jeugdhulp met verblijf overig	*977*	1.826	2.552	- 727
Jeugdhulp zonder verblijf overig	*4.283*	6.098	6.459	- 361
Jeugdreclassering	*266*	38	38	-
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	*101*	67	15	52
Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	-
Maatwerkdienstverlening 18+	-	-	-	-
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	*1.420*	2.086	2.250	- 165
Pleegzorg	*724*	277	303	- 26
Samenkracht en burgerparticipatie	*1.689*	2.003	1.722	282
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	*3.537*	2.621	2.507	114
WSW en beschut werk	*5.528*	5.830	6.022	- 192
Totaal lasten	***45.681***	**50.035**	**48.999**	**1.035**
Baten exclusief reserves	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
Arbeidsparticipatie	*167*	294	127	- 167
Begeleiding (WMO)	-	-	- 1	- 1
Dagbesteding (WMO)	-	-	-	-
Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-	-
Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-
Gesloten plaatsing	-	-	-	-
Gezinsgericht	-	-	-	-
Hulp bij het huishouden (WMO)	*222*	222	233	11
Inkomensregelingen	*11.126*	11.058	11.083	25
Jeugdbescherming	-	-	-	-
Jeugdhulp begeleiding	-	-	-	-
Jeugdhulp behandel. GGZ zonder verblijf	-	-	-	-
Jeugdhulp behandeling	-	-	-	-
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	-	-
Jeugdhulp dagbesteding	-	-	-	-
Jeugdhulp met verblijf overig	-	-	-	-
Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	-	-	-
Jeugdreclassering	-	-	-	-
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	677	783	107
Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	-
Maatwerkdienstverlening 18+	-	-	-	-

Maatwerkvoorzieningen (WMO)	*69*	40	70	29
Pleegzorg	-	-	-	-
Samenkracht en burgerparticipatie	*15*	252	184	- 68
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-	6	6	-
WSW en beschut werk	-	114	114	-
Totaal baten	***11.599***	**12.663**	**12.599**	**- 64**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 34.082***	**- 37.372**	**- 36.401**	**971**

Analyse verschillen rekening - begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting toegelicht.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)	**€**	**971**
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		**696**
Lasten	**815**	
- Lagere lasten re-integratie - algemene plannen	43	
- Diverse verschillen per saldo	45	
- Lagere lasten welzijnsaccomodaties	48	
- Lagere lasten WMO Maatschappelijke en vrouwenopvang	52	
- Lagere lasten WMO Collectief Vervoer	102	
- Lagere lasten WMO Dagbesteding PGB	116	
- Lagere lasten jeugd preventieve zorg	122	
- Lagere lasten bijstandsuitkeringen	135	
- Lagere lasten wet inburgering	262	
- Lagere lasten bijdrage aan 8KTD	345	
- Lagere lasten WMO Hulp bij huishouden	367	
- Lagere lasten Jeugdbescherming	624	
- Lagere lasten WMO Begeleiding	754	
- Hogere lasten Jeugdhulp met verblijf overig	- 727	
- Hogere lasten Jeugdhulp zonder verblijf overig	- 365	
- Hogere lasten WMO Maatwerkvoorzieningen	- 265	
- Hogere lasten WMO Dagbesteding	- 217	
- Hogere lasten SW-MOA	- 206	
- Hogere lasten re-integratie	- 182	
- Hogere lasten Jeugdhulp behandeling	- 86	
- Hogere lasten Jeugdhulp crisis LTA en GGZ-verblijf	- 76	
- Hogere lasten statushouders	- 50	
- Hogere lasten Pleegzorg	- 26	
Baten	**- 119**	
- Hogere baten WMO Maatschappelijke en vrouwenopvang	107	
- Lagere baten wet inburgering	- 226	
Incidentele voor- of nadelen		**275**
Lasten	**220**	
- Lagere lasten bijzondere bijstand	26	
- Diverse verschillen per saldo	111	
- Lagere lasten GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) uitkering	121	

- Hogere lasten welzijn	- 38
Baten	**55**
- Hogere baten statushouders	37
- Hogere baten welzijn	39
- Hogere baten regeling toeslagenproblematiek	50
- Hogere baten re-integratie	59
- Lagere baten GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) uitkering	- 120
- Diverse verschillen per saldo	- 10

Verbonden partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats
Sociale Werkvoorziening Fryslân	Drachten

Gemeenschappelijke regeling (licht)

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats
Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân	Dokkum

Stichting / Vereniging

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats
Stichting MOA	Surhuisterveen

Daarnaast kennen we nog overige samenwerkingsvormen, zoals de centrumregeling. Deze vorm kent geen eigen rechtspersoonlijkheid en is geen verbonden partij conform de definitie van het BBV. Maar gelet op het belang van samenwerkingsverbanden kiezen we ervoor om deze, voor zover van toepassing, wel te presenteren.

Centrumregeling

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats
Sociaal Domein Fryslân	Leeuwarden

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Geen indicatoren bij dit programma?

In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 06. Sociaal domein

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstiq ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Indicator	Eenheid	Metingen en refertejaar					
meting ten tijde van		**ref.jaar**			**rek.**	**begr.**	**rek.**
			O	**P**	**2023**	**2024**	**2022**
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.							
Achtkarspelen	%	2022	▬	▬	4,0	4,0	4,0
Nederland	%	2022	▬	▬	6,0	6,0	6,0
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.							
Achtkarspelen	%	2022	▼	▬	2,0	3,0	3,0
Nederland	%	2022	▼	▬	1,0	2,0	2,0
Cliënten met een maatwerkarrangement							

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.							
Achtkarspelen	aantal	2022	–	–	680,0	680,0	600,0
(per 10.000 inwoners)							
Nederland	aantal	2022	▼	–	680,0	700,0	640,0
Jongeren met delict voor rechter							
Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.							
Achtkarspelen	%	2022	▼	–	0,3	1,0	1,0
Nederland	%	2022	–	–	1,0	1,0	1,0
Jongeren met jeugdbescherming							
Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.							
Achtkarspelen	%	2023	▼	–	0,9	1,4	1,4
Nederland	%	2023	▼	–	1,0	1,2	1,1
Jongeren met jeugdhulp							

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.							
Achtkarspelen	%	2023	▼	–	9,7	12,8	10,0
Nederland	%	2023	▼	–	11,1	13,2	10,7
Jongeren met jeugdreclassering							
Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.							
Achtkarspelen	%	2023	–	–	0,0	1,4	0,3
(Geen data bekend)							
Nederland	%	2023	–	–	0,3	0,3	0,3
Lopende re-integratievoorzieningen							
Het aantal reintegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.							
Achtkarspelen	aantal	2023	▼	–	549,1	598,0	613,7

Nederland	aantal	2023	▼	–	191,5	198,0	202,0
Netto arbeidsparticipatie Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.							
Achtkarspelen	%	2022	–	–	72,2	72,2	72,2
Nederland	%	2022	–	–	72,2	72,2	72,2
Personen met een bijstandsuitkering Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.							
Achtkarspelen	aantal	2023	▼	–	313,3	365,9	365,9
Nederland	aantal	2023	▼	▼	344,8	431,2	431,2

7. Volksgezondheid en milieu

Bij dit programma horen de volgende taakvelden

7.1 Volksgezondheid
7.2 Riolering
7.3 Afval
7.4 Milieubeheer
7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Inhoudelijk

Deze onderwerpen waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2023 (jaren 2023-2026) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing. Hieronder vertellen we per onderwerp

- wat we van plan waren
- wat we hebben bereikt
- wat er (nog) niet is gelukt

Ook onderwerpen uit eerdere Kadernota's die nog niet (helemaal) zijn afgewikkeld komen aan de orde.

Basiskaart Geluid Emissies

[Kadernota 2022 nr. 02.01]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
In het kader van de Omgevingswet zijn we verplicht voor een groot deel van onze wegen Basis Geluid Emissiekaarten (BGE) vast te stellen. We willen aan deze wettelijke

verplichting voldoen. De BGE zijn noodzakelijk om te komen tot de beoordeling van een goede ruimtelijke ordening in het kader van onze omgevingsplannen en voor het beoordelen van aanvragen om omgevingsvergunningen. Voor de doorgaande wegen in onze gemeenten hebben wij voor het wegverkeerslawaai geluidzones vastgesteld. Op basis van de Omgevingswet moeten ook voor overige wegen geluidszones worden vastgelegd. Met behulp van software wordt op basis van deze data de geluidaandachtsgebieden bepaald waarmee rekening dient te worden gehouden voor nieuwe ontwikkelingen. Om voor de belangrijkste wegen een Basis Geluid Emissiekaart vast te stellen is formatieve uitbreiding van 0,6 fte (0,3 per gemeente zijnde € 25.000) en een werkbudget van € 35.000 per gemeente opgenomen in de begroting.

Wat hebben we bereikt?
Er zijn eerder met FUMO afspraken gemaakt voor een gezamenlijke implementatie met alle Fryske gemeenten. Er gaan echter geluiden op dat niet alle gemeenten meer willen meewerken en ook de FUMO de uitvoering niet op wil pakken. Tevens is er discussie met het Rijk of het aantal vervoersbewegingen voor de bepaling BGE aanpassing behoeft, ingezet door enkele grotere gemeenten buiten Friesland. Hoewel voorgaande van invloed kan zijn is de verwachting niet dat het financieel tot voordeel zal leiden.

Wat is (nog) niet gelukt?
De inwerkingtreding van de Omgevingswet, de ontvlechting van de werkmaatschappij, de opbouw van de nieuwe organisaties, en uitval van personeel door ziekte maken voor nu dat er veel extra taken op de vakafdeling afkomen. Getracht wordt de taakuitvoering voort te zetten.

Bodemtaken/BRO

[Kadernota 2020 nr. 07.08]

[Continue proces]

Wat wilden we?
Vanaf 1-1-2018 geldt vanuit de Wet op de Basisregistratie Ondergrond (BRO) een wettelijke taak voor de gemeente om gegevens over de ondergrond aan te leveren via het Bronhoudersportaal. Deze nieuwe taak is tot nu toe niet in de begroting verwerkt en dit is wel nodig.

Voor het structureel aanleveren en bijhouden van deze registraties is formatie nodig om uitvoer te kunnen geven aan de BRO. Daarnaast is begeleidend advies nodig voor de procesinrichting van de BRO-taak en zijn middelen nodig voor de jaarlijkse dataverwerking in het Bronhoudersportaal.

Extra bodemtaken naar gemeente (Warme Overdracht):
Ten aanzien van de bodemtaken worden in het kader van de Omgevingswet de gemeenten bevoegd gezag voor de taken die voorheen onder de Wet Bodembescherming (Wbb) vielen waarbij het bevoegd gezag bij de provincie lag of de 25 grote gemeenten in Nederland.

Omdat de behandeling van de Wbb-taken tot op heden een basistaak is die door de Fumo wordt uitgevoerd, is de verwachting dat deze behandeling onder de Omgevingswet als basistaak bij de Fumo blijft. Coördinatie, afstemming, (bestuurlijk)overleg en afspraken zullen bij de gemeente komen te liggen. De gemeenten ontvangen voor de uitvoering van de taak waarschijnlijk een bedrag van het Rijk, dat in het gemeentefonds wordt gestort. Hoe hoog dit bedrag zal zijn is (nog) niet bekend. De vertraging bij de invoering van de omgevingswet brengt met zich mee dat de consequenties voor de FUMO naar verwachting in 2021 duidelijk worden.

Wat hebben we bereikt?
BRO:
De wettelijke taken in het kader van de basisregistratie ondergrond (BRO) zijn vanaf 1 december 2021 ingevuld en belegd bij de afdeling Beheer. In 2022 is met behulp van een extern adviesbureau invulling gegeven aan de procesinrichting van de BRO-taak voor fase 1 van de BRO. Ook is gebruik gemaakt van het structureel gereserveerde bedrag voor de jaarlijkse dataverwerking in het Bronhoudersportaal en begeleidend advies. Hiermee is invulling gegeven aan het onderdeel uit de kadernota 2020. De basisregistratie ondergrond wordt continu doorontwikkeld, zo vindt van 2024 t/m 2027 de migratie en implementatiefase plaats van milieu hygiënische bodemkwaliteit gegevens (fase 2).

Extra bodemtaken naar gemeente (Warme overdracht):
Het uitgangspunt van de Omgevingswet is dat alle locaties met onaanvaardbare humane, ecologische en verspreidingsrisico's – de ernstig vervuilde locaties die met spoed gesaneerd dienen te worden – zijn aangepakt of beheerst. Voor die gevallen waarbij dit nog niet het geval is, is overgangsrecht van toepassing en blijft de provincie Fryslân bevoegd gezag. Voor de overgebleven verontreinigingen is de gemeente nu bevoegd gezag. In december 2023 is door de provincie in overeenstemming met de gemeente een lijst aangeleverd waarin is weergegeven wie op dit moment bevoegd gezag is voor welke bodemlocatie.

De bodemtaken met betrekking tot de overgebleven verontreinigde bodemlocaties zijn grotendeels taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en blijven in behandeling bij de FUMO. Coördinatie, afstemming, (bestuurlijk)overleg en afspraken liggen bij de gemeente. De financiering van de bodemtaken uitgevoerd door de FUMO is verlegd van de provincie naar de gemeenten en is door de begrotingswijziging FUMO 2024 reeds verwerkt in de gemeentelijke begroting.

De verdeling van middelen vanuit het Rijk voor de uitvoer van bodemtaken blijft voor de periode 2023-2030 gecontinueerd op basis van het convenant bodemontwikkelingsbeleid 2010-2015, het convenant bodem en ondergrond 2016-2020 en de 'tussenjaren' 2021 en 2022. Dit is vastgelegd in de brief van het Ministerie van IenW d.d. 9-1-2024 betreffende 'Bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond'. In deze brief is aangegeven dat hoewel er sprake is van verschuiving van bodemtaken er voorlopig geen verschuiving van middelen vanuit het Rijk plaatsvindt. Wel wordt een monitoring gestart om inzicht te krijgen in de inzet, opdracht en uitgaven van de VTH- bodemtaken en het effect op verschuiving van bodemtaken op de uitvoering daarvan.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Motie: Diaper Challenge

[Kadernota 2019 nr. P7-M03]

[Op schema]

Wat wilden we?
De tijdens de Kadernota aangenomen motie "Diaper Challenge (motie P7 - M3) wil een bijdrage leveren aan het verminderen van de hoeveelheid restafval. Door het gebruik van katoenen luiers te stimuleren kan het aandeel wegwerpluiers in het restafval verminderd worden. In een aantal gemeenten is met een actieve voorlichting/campagne het gebruik gestimuleerd. Voor het project, inclusief het inzichtelijk maken van de resultaten, is € 7.000 beschikbaar.

Wat hebben we bereikt?
De motie is uitgevoerd vanuit de invalshoek van duurzaamheid en niet slechts vanuit het verminderen van de hoeveelheid restafval. Door nieuwere nascheidingstechnieken worden wegwerpluiers (en vergelijkbaar materiaal zoals incontinentieproducten) tijdens het sorteerproces beter uit het restafval gehaald. Het milieuvoordeel ten opzichte van katoenen luiers is daardoor minder groot. De nadruk is daarom komen te liggen op de bewustwording van ouders over de milieuaspecten die met luiers gemoeid zijn.
Net als in 2022 is bij elke geboorteaangifte informatie over herbruikbare luiers en een bon verstrekt waarmee een luierpakket kan worden afgehaald. Er is gewerkt met een bon om te voorkomen dat er pakketten worden uitgedeeld aan ouders die bij voorbaat al geen belangstelling hebben. In totaal waren er 110 pakketten beschikbaar. In 2023 zijn er ca 35 pakketten opgehaald. Dit is vergelijkbaar met 2022.

Wat is (nog) niet gelukt?
Nog niet alle pakketten zijn uitgegeven. De actie blijft lopen tot de pakketten op zijn. Er zijn nu nog 38 pakketten beschikbaar.

Motie: Voortzetten energiecoaching

[Kadernota 2023 nr. P7-M1]

[Op schema]

Wat wilden we?
In 2022 zijn we in Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel gestart met het aanbieden van energie coaching waarvoor incidentele middelen door de provincie beschikbaar zijn gesteld. Energie coaching brengt de energietransitie verder dicht bij de mensen, waarmee de bewustwording wat we doen en waarom we dat doen toeneemt. Door op deze manier in gesprek te komen met onze inwoners, krijgen wij bovendien ook beter zicht op hulp en ondersteuning die mensen mogelijk verder nodig hebben.

Om energie coaching in de huidige vorm voort te kunnen zetten is jaarlijks € 55.000 nodig. In eerste instantie gaan we uit van een uitzetting van de begroting voor één jaar omdat wij de energie coaching willen betrekken bij de aangekondigde evaluatie van het Energieloket. Afhankelijk van de evaluatie zullen wij de raad voorstellen energie coaching al dan niet structureel in te gaan bedden in onze organisatie. Daarnaast gaan wij ons de komende tijd inzetten om Kies een bouwsteen.een netwerk van vrijwillige energiecoaches te ontwikkelen die bekend zijn met de lokale situatie, in samenwerking met lokale energiecoöperaties en de woningbouwcorporaties. Ook zal op dit gebied de samenwerking binnen Anno verder worden gezocht. De materiële kosten (€ 7.000) worden in dit programma verantwoord, de personele kosten in programma 0.

Wat hebben we bereikt?
Ook in 2023 zijn de energiecoaches in Achtkarspelen aan de slag gegaan. In 2023 zijn 66 huisbezoeken afgelegd en daarnaast zijn bij meerdere informatiebijeenkomsten presentaties gegeven en huisbezoeken afgelegd waarbij de mensen adviezen zijn gegeven. Naar aanleiding van de evaluatie van het Energieloket is onder meer besloten om voor 2024 en 2025 budget beschikbaar te stellen voor de voortzetting van energiecoaching.

Met de bewonersraad van SWA is een gesprek geweest om vrijwillige energiecoaches op te leiden.

Binnen ANNO verband is er regelmatig overleg om zoveel mogelijk afstemming te zoeken.

Wat is (nog) niet gelukt?
Het energiecoaches netwerk is nog niet verder ontwikkeld; daar gaan we in 2024 verder aanwerken.

Ondergrond milieuterrein opnieuw vloeistofdicht

[Kadernota 2020 nr. 07.10]

[Op schema]

Wat wilden we?
Voor het uitvoeren van de activiteiten op het milieuterrein is een vergunning nodig. Deze hebben we, maar we moeten uiteraard wel aan de voorwaarden blijven voldoen. Een belangrijk voorwaarde is dat op specifieke delen de ondergrond vloeistofdicht moet zijn. Deze delen zijn aan onderhoud en/of vervanging toe.

Wat hebben we bereikt?
De vloer is gekeurd en op diverse plaatsen voorzien van een nieuwe vloeistofdichte laag. De titel van deze taak dekt niet de volledige lading, het betreft diverse aanpassingen die nodig zijn om aan de complexe regelgeving van een dergelijke vergunning te blijven voldoen.

Wat is (nog) niet gelukt?
We verwachten dat voor het (blijven) voldoen aan en mogelijk actualiseren van de vergunning aanvullende aanpassingen gedaan moeten worden. Hierover is contact met de vergunningverlener.

Vervangen KGA depot. incl nieuwe vergunningen

[Kadernota 2020 nr. 07.11]

[Gereed]

Wat wilden we?
Voor het innemen van klein gevaarlijk afval (KGA) is op de milieustraat een "depot" aanwezig. In dit gebouw bevindt zich het inlever- en bewaarpunt voor het KGA dat wordt binnengebracht. Dit KGA depot moet aan voorwaarden en (veiligheids)eisen voldoen. Dat is niet meer het geval en het depot moet worden vervangen om KGA te kunnen blijven innemen voor onze inwoners.

Wat hebben we bereikt?
Het nieuwe depot is in 2023 in gebruik genomen. De investering kostte uiteindelijk € 193.000 wat aanzienlijk hoger lag dan de oorspronkelijk raming. De raad heeft hiervoor in december 2023 aanvullend € 83.000 krediet beschikbaar gesteld. Het aanvullend krediet werd grotendeels gecompenseerd door een meevaller in het groot onderhoud van € 80.000 voor de milieustraat.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Overige ontwikkelingen

Ontwikkelingen gezondheidsbeleid
Vanaf 2023 is de specifieke uitkering - gezond en actief leven akkoord (hierna: SPUK-GALA) in het leven geroepen. Voor de periode 2023-2026 ontvangt de gemeente van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport € 2,2 miljoen. Voor 2023 is een bedrag van in totaal € 578.000 toegekend. Aangezien de SPUK-GALA een breed scala aan onderwerpen (en dus ook programma's) behelst is een deel van deze opbrengsten verantwoord in programma 7. De extra opbrengsten voor programma 7 bedragen € 181.000. In de begroting is hier voor zowel de opbrengsten als de lasten rekening mee gehouden. Uit de jaarrekening 2023 blijkt echter dat de uitgaven voor SPUK-GALA € 67.000 lager zijn dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat niet alle activiteiten voor de SPUK-GALA in 2023 zijn uitgevoerd. Voor de opbrengsten leidt dit tot een negatieve afwijking (minder opbrengsten). Voor de kosten leidt dit eveneens tot minder kosten en daardoor een positief effect op de jaarrekening, in beide gevallen € 67.000.
Naast de ontwikkelingen voor de SPUK-GALA zijn de kosten voor de uitvoering van het gezondheidsbeleid € 32.000 lager dan begroot. Deze afwijking wordt veroorzaakt doordat er, als gevolg van onderbezetting op het team, minder werkzaamheden zijn uitgevoerd dan oorspronkelijk gepland.

Duurzaamheid
De opbrengsten voor duurzaamheid zijn € 67.000 lager in de jaarrekening dan begroot. Deze afwijking wordt voornamelijk veroorzaakt doordat eind 2023 middelen voor het Nationaal Isolatie Programma (NIP) zijn ontvangen. In eerste instantie was de inschatting dat deze middelen in 2023 nog besteed konden worden, maar dat is niet gelukt. Het aanbestedingstraject waarin een partij gezocht werd die de subsidieregeling voor de gemeente uit kan voeren, heeft langer geduurd dan van te voren ingeschat. De begrote kosten (€ 57.000) in 2023 worden via een overlopende post meegenomen naar 2024.

De kosten ten aanzien van duurzaamheid zijn in de jaarrekening € 35.000 lager dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat een start gemaakt zou worden met de pilot in Drogeham-Kootstertille waarvoor deze Pre-NIP middelen (€ 10.000) zouden worden gebruikt. Dit is niet gelukt. Er heeft in 2023 alleen een organisatieavond plaatsgevonden die gefactureerd is. In de jaarrekening leidt dit voor de kosten tot een voordeel van € 10.000.
Naast de Pre-NIP middelen zijn de kosten voor de reguliere duurzaamheidsactiviteiten in de jaarrekening lager dan begroot (€ 25.000). Deze afwijking wordt met name veroorzaakt doordat er in 2023 geen sinnetafels zijn georganiseerd (€ 18.000). Daarnaast is er vanuit diverse initiatieven geen beroep gedaan op het duurzaamheidsbudget zoals, biodiversiteit (€ 2.000), klimaatbestendigheid (€ 2.500) en stimulering circulariteit bij bedrijven (€ 8.000). In totaal leidt dit voor de jaarrekening tot een bedrag van € 35.000 aan lagere kosten ten opzichte van de begroting.

Ontwikkelingen riolering
Het resultaat van het taakveld riolering over 2023 betekent voor de jaarrekening een nadeel van € 169.000 ten opzichte van de definitieve begroting. In de paragraaf Lokale Heffingen onderdeel rioolheffing worden de verschillen tussen de primitieve begroting 2023 en de jaarrekening voor de volledige rioolheffing toegelicht. Deze volledige toelichting heeft te maken met het feit dat vanuit meerdere programma's kosten worden doorbelast naar de rioolheffing. In dit programma worden alleen de verschillen van dit programma (7) gepresenteerd. Voor een nadere toelichting over de ontwikkeling van de

opbrengsten en kosten met betrekking tot riolering verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale Heffingen onderdeel rioolheffing.

Ontwikkelingen afval
Het resultaat van het taakveld afval over 2023 betekent voor de jaarrekening een nadeel van € 110.000 ten opzichte van de definitieve begroting. Dit nadeel wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2023 een dotatie aan de voorziening (last in het programma) heeft plaatsgevonden van € 481.000 terwijl er € 233.000 was voorzien. In de paragraaf Lokale Heffingen onderdeel afvalstoffenheffing worden de verschillen tussen de primitieve begroting 2023 en de jaarrekening voor de volledige afvalstoffenheffing toegelicht. Deze volledige toelichting heeft te maken met het feit dat vanuit meerdere programma's kosten worden doorbelast naar de afvalstoffenheffing. In dit programma worden alleen de verschillen van dit programma (7) gepresenteerd. Voor een nadere toelichting over de ontwikkeling van de opbrengsten en kosten met betrekking tot afval verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale Heffingen onderdeel afvalstoffenheffing.

Wat heeft het gekost

In de programma's verantwoorden we alleen de kosten die *direct* te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere, *indirecte kosten*, zijn kosten van

- Ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën)
- Ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat).

De indirecte kosten worden verantwoord in het programma Overhead. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Afval	*3.524*	3.346	3.491	- 144
Begraafplaatsen en crematoria	-	-	-	-
Milieubeheer	*1.093*	1.063	1.102	- 39
Riolering	*2.132*	2.129	1.901	229
Volksgezondheid	*1.354*	1.530	1.426	105
Totaal lasten	***8.102***	**8.069**	**7.920**	**150**
Baten exclusief reserves	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
Afval	*4.611*	4.436	4.470	34
Begraafplaatsen en crematoria	-	-	-	-
Milieubeheer	-	67	7	- 60
Riolering	*2.942*	3.033	2.608	- 426
Volksgezondheid	-	201	134	- 67
Totaal baten	***7.553***	**7.738**	**7.219**	**- 519**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 549***	**- 331**	**- 701**	**- 369**

Analyse verschillen rekening - begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting toegelicht.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)	€	- 369
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		- 235
Lasten	**150**	
- Lagere lasten gezondheidsbeleid	99	
- Saldo lasten taakveld riolering	257	
- Saldo lasten taakveld afval	- 144	
- Ontwikkeling bijdrage werkmaatschappij	- 68	
- Diverse verschillen per saldo	- 29	
- Lagere lasten duurzaamheid	35	
Baten	**- 385**	
- Diverse verschillen per saldo	7	
- Saldo baten taakveld afval	34	
- Saldo baten taakveld riolering	- 426	
Incidentele voor- of nadelen		- 134
Baten	**- 134**	
- Lagere opbrengsten gezondheidsbeleid	- 67	
- Lagere opbrengsten duurzaamheidsgelden	- 67	

Verbonden partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats
FUMO (Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing)	Grou

Vennootschap / Coöperatie

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats
Afvalsturing Friesland N.V. (handelsnaam Omrin)	Leeuwarden
N.V. Fryslân Miljeu (handelsnaam Omrin)	Leeuwarden

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Geen indicatoren bij dit programma?
In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 07. Volksgezondheid en Milieu

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstiq ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Indicator	Eenheid	Metingen en refertejaar					
meting ten tijde van		ref.jaar			rek.	begr.	rek.
			O	**P**	**2023**	**2024**	**2022**
Hernieuwbare elektriciteit							
Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.							
Achtkarspelen	%	2021	▲	▬	23,3	23,3	20,8
Nederland	%	2021	▲	▬	33,1	33,2	26,9
Omvang huishoudelijk restafval							
Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.							
Achtkarspelen	kg	2022	▲	▲	206,0	217,0	217,0
Nederland	kg	2022	▲	▲	148,0	169,0	169,0

8. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing

Bij dit programma horen de volgende taakvelden

8.1 Ruimtelijke ordening
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
8.3 Wonen en bouwen

Inhoudelijk

Deze onderwerpen waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2023 (jaren 2023-2026) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing. Hieronder vertellen we per onderwerp

- wat we van plan waren
- wat we hebben bereikt
- wat er (nog) niet is gelukt

Ook onderwerpen uit eerdere Kadernota's die nog niet (helemaal) zijn afgewikkeld komen aan de orde.

Dorpsontwikkelingsplan

[Kadernota 2018 nr. 8.3c]

[Op schema]

Wat wilden we?
We stellen voor in samenwerking met Tytsjerksteradiel een dorpsontwikkelingsplan op te stellen. Onderdeel hiervan zal zijn:

- Ten aanzien van woningvoorraad de slag van kwantiteit naar kwaliteit maken;
- De gewenste ontwikkeling van de woningvoorraad per dorp en de investeringen in kwaliteit (toegankelijkheid en duurzaamheid) die plaats dienen te vinden in kaart brengen;
- Het opstellen van een gedragsprogramma over energiegebruik voor huurders en particulieren en de inzet van een energiecoach;
- Een bewustwordingscampagne om de woning tijdig aan te passen aan de zorgbehoefte;
- Het plan moet ervoor zorgen dat Achtkarspelen niet wordt overvallen door de ontwikkelingen, ruimte bieden voor monitoring en aandacht hebben voor de uitstraling van dorpen;
- Het monitoren van ontwikkeling van de bevolking, huishoudens en woningvoorraad, in regionaal en gemeentelijk perspectief.

Wat hebben we bereikt?
In 2023 is in regionaal verband gestart met het opstellen van een Visie op Wonen, Welzijn en Zorg om de zorgbehoefte in kaart te brengen.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Leges bouw in relatie tot omgevingswet

[Kadernota 2020 nr. 8.03]

[Gereed]

Wat wilden we?
Inmiddels is duidelijk geworden, dat de implementatie van de omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2022. Dit biedt ruimte om de consequenties van de invoering van de wet met betrekking tot leges zorgvuldig uit te werken. In de eerste helft van 2021 zal een raadsvoorstel worden opgesteld, zodat ruim voor de daadwerkelijke invoering de raad een besluit kan nemen over de nieuwe invulling van de leges.

Wat hebben we bereikt?
Nadat de inwerkingtreding van de omgevingswet enkele keren is uitgesteld, treedt deze van 1 januari 2024 daadwerkelijk in.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Omzetting van het dashboard (digitalisering) voor Liberaux

[Kadernota 2023 nr. 00.04.18]

[Gereed]

Wat wilden we?
In het kader van de Kwaliteitscriteria, willen bij digitale uitwisseling van kennis met andere gemeenten en daarom gaan wij het VTH-dashboard digitaliseren. De kwaliteitscriteria betreft een wettelijke plicht waaraan vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) in het kader van de uitvoering van de regelgeving in het Wabo-domein aan moet voldoen. Provincie breed is afgesproken dat de samenwerkende Fryske gemeenten deze stap zetten.

Door het VTH-dashboard te digitaliseren maken wij maximaal gebruik van de provinciale samenwerking op gebied VTH met een positief effect op onze efficiency, inzicht en kennis.
De kosten voor Achtkarspelen worden geschat op € 4.000.

Wat hebben we bereikt?
Het VTH-dashboard is gedigitaliseerd.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Participatiewebsite

[Kadernota 2022 nr. 08.09c]

[Continue proces]

Wat wilden we?
De dynamiek van de samenleving verandert. Gemeente en inwoners gaan steeds vaker gezamenlijk op zoek naar wat hun woonomgeving mooier, beter en leefbaarder kan maken. Deze betrokkenheid van inwoners bij het beleid van de gemeente is, evenals de betrokkenheid van de gemeente bij haar inwoners, een vorm van participatie. De participatie website is dienstbaar om burgerinitiatieven vorm te geven, de omgevingsvisie vorm te geven en om beleidsdoeleinden interactief met de inwoners te delen.
Per jaar wordt uitgegaan van 4 burgerinitiatieven. Daarnaast wordt uitgegaan van 4 projecten met een looptijd van 1 jaar. Van deze projecten zijn er 2 gemeenschappelijk met Tytsjerksteradiel vorm gegeven. Daarnaast worden er 6 projecten met een looptijd van 3 tot 6 maanden geraamd, waarvan er 4 gemeenschappelijk met Tytsjerksteradiel vorm worden gegeven. Totale kosten € 31.000 waarvan aan dit programma een gedeelte van € 8.000 wordt doorbelast en het overige verdeeld is over twee andere programma's.

Wat hebben we bereikt?
In 2023 hebben we de participatiewebsite van Achtkarspelen ingezet voor participatie bij gemeenteprojecten, waarvan drie projecten met een lange doorlooptijd (langer dan één jaar) en twee korte projecten. Wij hebben inwoners gevraagd om mee te denken bij het woningbouwproject Surhuizum, over het OV binnen Fryslân, mobiliteit, sport en het ophalen van wensen voor de nieuwe gemeentelijke organisatie vanaf 2025. Burgerinitiatief-projecten zijn niet aangedragen.

In de oorspronkelijke opzet is uitgegaan van een aantal projecten dat in gezamenlijkheid met Tytsjerksteradiel wordt opgestart. Vanaf 2025 zal dat anders zijn.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Vastgoed registratiesysteem

[Kadernota 2018 nr. 8.2c]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
Een nieuwe werkwijze waarbij een rentmeester/contractbeheerder als centrale verbinder wordt neergezet zodat alle eigendom gerelateerde gegevens over gemeentelijk vastgoed helder en actief beschikbaar komen bij vastgoed-gerelateerde ontwikkelingen en beslissingen. Ter ondersteuning wordt voor deze rol wordt digitaal registratiesysteem ontwikkeld.

Wat hebben we bereikt?

Het vastgoedregistratiesysteem is inmiddels opgeleverd. Momenteel worden de laatste wensen van de gemeente nog aan het systeem toegevoegd en is het klaar voor gebruik. De processen voor contractvorming en het contractbeheer zijn klaar voor gebruik van het systeem.

Wat is (nog) niet gelukt?
Het systeem moet nog verder gevuld worden met data zoals contract- en gebouwgegevens. Wanneer ook dit is gedaan zal het contractbeheer verbeteren. Daarnaast maakt dit systeem dan ook inzicht en overzicht in de portefeuille mogelijk.

Werkbudget Wonen

[Kadernota 2019 nr. 8.02]

[Continue proces]

Wat wilden we?
Momenteel is er geen budget voor de uitvoering van de (wettelijke) taken van het volkshuisvestingsbeleid maar er worden wel kosten gemaakt vanwege de nieuwe taken vanuit de Woningwet 2015. Het gaat hierbij om voorlichting, bewonersavonden e.d. die gericht zijn op zowel visie- en beleidsvorming als beleidsuitvoering. Daarnaast wordt in 2019 de woonvisie geactualiseerd. Een onderdeel hiervan is het uitvoeringsprogramma. Om dit uit te kunnen voeren is bij behandeling van de Kadernota € 10.000 bestemd voor deze taken. In verband met de budgettaire positie van de begroting hebben wij nog eens kritisch naar de diverse onderwerpen van onder meer de Kadernota gekeken. Op basis daarvan hebben wij dit budget neerwaarts bijgesteld naar € 7.000.

Wat hebben we bereikt?
In 2023 is het werkbudget ingezet voor het onderzoek Flex Wonen en het opstellen van de Prestatieafspraken WoonFriesland voor meerdere jaren inclusief een Uitvoeringsprogramma zodat alleen elk jaar het Uitvoeringsprogramma geactualiseerd hoeft te worden en niet de gehele meerjarenafspraken.

Wat is (nog) niet gelukt?
Niet van toepassing.

Overige ontwikkelingen

Leges omgevingsvergunningen
Aan bouwleges is totaal € 427.000 ontvangen. Ten opzichte van de begroting een meeropbrengst van € 34.000. Een aantal grotere projecten hebben met name voor deze hogere legesopbrengsten gezorgd. Voor de jaarrekening betekent dit een voordeel van € 34.000.

Omgevingswet
In de begroting was een budget van € 39.000 beschikbaar voor de implementatie van de Omgevingswet. Ook in 2023 was het nog onduidelijk of de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 daadwerkelijk door zou gaan. Inmiddels is bekend dat de Omgevingswet op die datum in werking is getreden. In 2023 zijn voor de implementatie van de Omgevingswet niet alle beschikbare middelen besteed. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de lange onbekendheid over de daadwerkelijke inwerkingtreding van de Omgevingswet. Aangezien de beschikbare middelen vanuit de reserves beschikbaar zijn gesteld leidt dit in dit programma tot een voordeel op de lasten en in programma 0 tot een nadeel op de baten van de reserve.

Grondverkopen losse bouwkavels en overige percelen grond
Door de verkoop van een losse bouwkavel en overige percelen grond zijn extra inkomsten gegenereerd en hiermee een incidenteel voordeel voor de jaarrekening van € 148.000.

Vertraging woningbouwprogrammering
In 2023 was € 82.000 beschikbaar voor woningbouwprogrammering. Vanwege ziekte en onderbezetting binnen team wonen is het in 2023 niet gelukt dit volledige bedrag in te zetten voor woningbouw. Hierdoor ontstaat een voordeel op de kosten in de jaarrekening 2023 van € 52.000.

Ontwikkelingen grondexploitaties woningbouw
Op de woningbouwcomplexen is in 2023 een totaal verlies gerealiseerd van € 63.000. Dit verlies wordt veroorzaakt door de volgende complexen:

- Sportvelden Twijzel € 3.000 -/-
- Voorstraat Buitenpost € 19.000 -/-
- Betonwei Harkema € 41.000 -/-

De verliezen van de complexen Voorstraat en Betonwei worden veroorzaakt doordat de kosten die gemaakt zijn tot en met 2018 op voorschrift van de BBV niet langer dan 5 jaar geactiveerd mogen worden. Dit leidt tot een afboeking van gemaakte kosten tot en met 2018 voor deze complexen en heeft een negatief effect op de jaarrekening.

In de begroting was rekening gehouden met een winst van € 21.000. Dit betekent voor de jaarrekening een nadeel van € 84.000.

Voor een uitgebreidere toelichting op de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid en de Meerjaren Prognose Grondbeleid.

Wat heeft het gekost

In de programma's verantwoorden we alleen de kosten die *direct* te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere, *indirecte kosten*, zijn kosten van

- Ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën)
- Ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat).

De indirecte kosten worden verantwoord in het programma Overhead. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	*376*	296	437	- 141
Ruimtelijke ordening	*1.257*	1.158	930	229
Wonen en bouwen	*881*	758	784	- 26
Totaal lasten	***2.515***	**2.212**	**2.150**	**62**
Baten exclusief reserves	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	*295*	433	582	149
Ruimtelijke ordening	*90*	25	12	- 13
Wonen en bouwen	*419*	419	458	39
Totaal baten	***803***	**876**	**1.052**	**176**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 1.711***	**- 1.336**	**- 1.098**	**238**

Analyse verschillen rekening - begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting toegelicht.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)	€	238
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		**154**
Lasten	**- 21**	
- Ontwikkeling bijdrage werkmaatschappij	19	
- Diverse verschillen per saldo	23	
- Verlies grondexploitaties woningbouw	- 63	
Baten	**175**	
- Opbrengsten leges omgevingsvergunningen	34	
- Verkoopopbrengsten gronden en landerijen	148	
- Diverse verschillen per saldo	- 7	
Incidentele voor- of nadelen		**84**
Lasten	**84**	
- Lagere kosten omgevingswet	32	
- Vertraging woningbouwprogrammering	52	

Verbonden partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats
Welstandscommissie Hûs en Hiem	Leeuwarden

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Geen indicatoren bij dit programma?

In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 08. Volkshuisv., RO en Sted. Vern. (Vhrosv)

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

ongunstig ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Indicator / meting ten tijde van	Eenheid	Metingen en refertejaar ref.jaar	O	P	rek. 2023	begr. 2024	rek. 2022
Demografische druk							
De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.							
Achtkarspelen	%	2023	▬	▬	80,5	80,5	80,2
Nederland	%	2023	▬	▬	70,3	70,3	70,3
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden							
Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.							
Achtkarspelen	euro	2023	▲	▬	837,0	837,0	870,0
Nederland	euro	2023	▼	▼	860,0	860,0	823,0
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden							
Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.							
Achtkarspelen	euro	2023	▲	▬	950,0	950,0	980,0
Nederland	euro	2023	▼	▼	942,0	942,0	905,0
Gemiddelde WOZ-waarde							
De gemiddelde WOZ waarde van woningen.							
Achtkarspelen	euro	2023	▼	▼	256,0	256,0	226,0
Nederland	euro	2023	▲	▼	368,0	369,0	317,0
(De gemiddelde WOZ waarde van woningen.)							

Nieuw gebouwde woningen							
Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.							
Achtkarspelen	aantal	2022	▼	–	3,1	3,1	6,1
Nederland	aantal	2022	▲	–	9,3	9,3	8,9

Overhead

Bij dit programma hoort het taakveld

0.4 Overhead

Inhoudelijk

Deze onderwerpen waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2023 (jaren 2023-2026) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing. Hieronder vertellen we per onderwerp

- wat we van plan waren
- wat we hebben bereikt
- wat er (nog) niet is gelukt

Ook onderwerpen uit eerdere Kadernota's die nog niet (helemaal) zijn afgewikkeld komen aan de orde.

Capaciteitsuitbreiding contractmanagement en contractbeheer

[Kadernota 2023 nr. 00.04.11]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
Inhuur van een projectleider voor 1 jaar voor 24 uur per week om de visie op Contractmanagement en werkwijze binnen team advies en vervolgens de gehele organisatie goed te implementeren.

Wat hebben we bereikt?
In het eerste half jaar van 2023 is een projectleider ingehuurd voor het opstellen van een visie op het contractmanagement en het ontwikkelen van een werkwijze. Vanwege

het besluit van de gemeenteraden tot ontvlechting van de Werkmaatschappij heeft deze projectleider zich met name gericht op het op orde brengen van het contractbeheer. In het najaar is een projectleider aan de slag gegaan met de rechtmatigheidstoets van contracten. Primair is toen ingezet op het op orde brengen van de contractadministratie voor inkoopcontracten. Onderdeel van de rechtmatigheidstoets die is uitgevoerd is een controle op contractregistratie, spend in de contracten en het vullen van de contractadministratie van de uit het onderzoek opgeleverde contracten etc.

Wat is (nog) niet gelukt?
De werkzaamheden worden in 2024 afgerond.

Continuering FTE HRM voor 2022

[Kadernota 2022 nr. 00.04]

[Continue proces]

Wat wilden we?
Naast de reguliere dienstverlening levert team HRM de noodzakelijke ondersteuning aan en advisering op diverse doorontwikkelingen binnen de organisatie. Daarnaast is het team verantwoordelijk voor het opstellen en actualiseren van het HRM-beleid. Voor het totale takenpakket had het team tijdelijk 1,12 fte extra beschikbaar. Het beoogde opstellen en actualiseren van dit beleid is in de afgelopen jaren (2020/2021) slechts gedeeltelijk gelukt doordat inzet voor de Coronacrisis prioriteit heeft gekregen. In 2022 willen we de huidige dienstverlening continueren en de achterstand in het opstellen en actualiseren van beleid wegwerken. Hiervoor is de tijdelijk extra capaciteit (1,12 fte, bestaande uit 0,45 fte HRM-ondersteuning en 0,67 fte HRM-advies) nog een jaar langer nodig.

Kiezen we niet voor extra inzet, dan wordt de benodigde extra advisering voor diverse organisatieonderdelen waar doorontwikkeling noodzakelijk geacht wordt, gestopt of afgebouwd. Een deel van de afdelingsondersteuning valt weg. Diverse beleidsonderdelen worden niet verder ontwikkeld en vastgesteld voor de organisatie.

We stellen voor om benodigde tijdelijke capaciteit voor 2022 beschikbaar te stellen. De totale incidentele kosten voor de tijdelijk extra capaciteit (1,12 fte) bedragen € 90.000 (€ 45.000 per gemeente, 2022). De kosten worden ten laste van de algemene reserve gebracht.

Wat hebben we bereikt?
In de kadernota van 2023-2026 is incidenteel 3,5 extra fte toegewezen. Deze uitbreiding is gebruikt voor recruitment, arbeidsmarktcommunicatie, on-boarding, duurzame inzetbaarheid en ziekteverzuim. Tevens wordt deze extra formatie ook gebruikt voor het opstellen en actualiseren van het HR-beleid.

Wat is (nog) niet gelukt?
Inzet is gepleegd op genoemde onderwerpen.

DIV: Medewerker semi statisch en openbaar archief

[Kadernota 2023 nr. 00.04.19]

[Vertraging]

Wat wilden we?
We begroten een structurele uitbreiding van de formatie met 0,49 fte op de functie medewerker semi-statisch en openbaar archief, die nodig is om het huidig niveau van dienstverlening in stand te houden.

Wat hebben we bereikt?
Door ziekte en vertrek van huidige medewerkers semi-statisch en openbaar archief en de moeilijke arbeidsmarkt op dit gebied onderzoeken we verschillende mogelijkheden om deze functie in te vullen. Op dit moment wordt de functie tijdelijk ingevuld, waardoor de dienstverlening op het huidige niveau kan blijven gehandhaafd.

Wat is (nog) niet gelukt?
De functie is nog niet definitief ingevuld, een extern bureau is ingezet om te onderzoeken welke rollen noodzakelijk zijn voor het team DIV en hoe we deze rollen het beste kunnen combineren in de verschillende functies.

Energiecoördinator gemeentelijke gebouwen (0,5 fte)

[Kadernota 2022 nr. 00.12]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
Structureel € 35.000 beschikbaar stellen voor uitbreiding van de formatie met 0,5 fte voor een energiecoördinator gemeentelijke gebouwen. Dit is nodig omdat volgens de wet milieubeheer we verplicht zijn, boven een bepaald energieverbruik, het energie verbruik te monitoren. Daarnaast moet gezorgd worden voor het vertalen van beleid en wetgeving naar meerjaren energie advies. Ook is behoefte aan capaciteit voor het regelen en coördineren van de vastgestelde energie doelen ten aanzien van de gemeentelijke gebouwen.

Wat hebben we bereikt?
De functie is vanaf 2024 tijdelijk (tot 31-12-2024) ingevuld.

Wat is (nog) niet gelukt?
Een structurele invulling van de functie is nog niet gelukt.

Facilitair senior beleidsadviseur

[Kadernota 2023 nr. 00.04.07]

[Gereed]

Wat wilden we?
We willen één brede functie (0,85 fte) toevoegen aan team Interne Diensten (Facilitair) om daarmee alle drie organisaties duurzaam en slagvaardig te kunnen bedienen op strategisch en tactisch niveau incl. projectleiding.

Wat hebben we bereikt?
In oktober 2023 is, ter vervanging van de vorige teamleider die een andere functie kreeg, een nieuwe teamleider gestart met een brede facilitaire achtergrond op strategisch en tactisch niveau. Deze teamleider is een goede gesprekspartner voor het MT ten aanzien van facilitair beleid. De eerder, door voorgaande teamleider beoogde functie, werd daarmee overbodig. Er is nog wel werving gedaan in 2023 maar dat leverde geen geschikte kandidaten op. Daarom is er voor gekozen geen invulling te geven aan de functie van facilitair beleidsadviseur.

Wat is (nog) niet gelukt?

Formatie medewerker recordbeheer [Kadernota 2023 nr. 00.04.01]

[Vertraging]

Wat wilden we?
We begroten een tijdelijke extra investering in de formatie van medewerker recordbeheer bij het team DIV, door deze formatie voor een periode van twee jaar tijdelijk uit te breiden met 1,5 fte. De formatie en de huidige bezetting is op dit moment zowel kwantitatief als kwalitatief ontoereikend om de vele werkzaamheden uit te kunnen voeren. Met de extra investering in de formatie van medewerker recordbeheer bij het team DIV kunnen we de vereiste en gevraagde werkzaamheden uitvoeren.

Wat hebben we bereikt?
De functie is tijdelijk voor één fte ingevuld. Hiermee kunnen we een deel van de achterstand wegwerken.

Wat is (nog) niet gelukt?

Formatie-uitbreiding i.v.m. subsidie in relatie tot staatssteuntoets [Kadernota 2022 nr. 00.09]

[Op schema]

Wat wilden we?
Door toenemende druk vanuit wet- en regelgeving op de rechtmatigheid van diverse processen, wordt systematisch geanalyseerd waar we als organisatie risico’s lopen. Daaruit is gebleken dat wij niet voldoen aan Europese Wetgeving op het gebied van subsidies. Om dat nu wel te bereiken moeten wij voldoen aan de toets op staatssteun bij subsidies. Alle subsidies (bestaande en nieuwe) moeten getoetst worden. De gemeente loopt mogelijk aanzienlijke financiële risico's, niet alleen zelf maar ook samen met partners of subsidieontvangers. Toegekende subsidies moeten mogelijk teruggevorderd worden wanneer deze niet voldoen aan de staatssteuntoets. Naast de financiële risico's is er ook kans op imagoschade voor de gemeente in haar rol als betrouwbare partner voor inwoners, ondernemers en partners.

Voorgesteld wordt om structureel budget beschikbaar te stellen voor het aannemen van een specialist en hiermee het specialisme in huis halen om de toets uit te kunnen voeren en nieuwe trajecten van actueel advies te kunnen voorzien. Het aannemen van 0,5 fte specialist kost in totaal € 40.000,- (€ 20.000,- per gemeente).

Wat hebben we bereikt?
Voor het actualiseren van de Algemene Subsidieverordening en de adviesvragen vanuit het primair proces met betrekking tot subsidies is een subsidieloket ingericht door een externe partij. In de twee nieuwe gemeentelijke organisaties moet deze taak binnen de organisatie belegd worden.

Wat is (nog) niet gelukt?
Het is nog niet gelukt om een geschikte kandidaat in dienstverband te werven om deze taak uit te voeren. Dat wordt opgepakt in de twee nieuwe gemeentelijke organisaties.

Herindeling Team Communicatie / tijdelijke uitbreiding inzet personeel

[Kadernota 2022 nr. 00.02]

[Stopgezet]

Wat wilden we?
De sterk veranderende organisatie vraagt steeds meer van team Communicatie en ook de opdrachten worden complexer met meer tijdsdruk. De vraag vanuit bestuur en organisatie (huidig takenpakket) ligt veel hoger dan met de huidige formatie bediend kan worden. Het team komt voor het jaar 2022 met de huidige opdrachtenlijst 1,5 formatieplek te kort. Om tot een structurele aanpak te komen is 'meer van hetzelfde' niet de juiste oplossing. Team Communicatie heeft een verandertraject ingezet. Hierbij dient (her)prioritering binnen de organisatie ertoe te leiden dat er in 2023 op basis van duidelijke afspraken gewerkt gaat worden. Inzet voor het team is om in 2023 met de originele bezetting van uren de organisatie effectief te ondersteunen.

Naast de invulling van de huidige opdrachten moet het team ook aan de slag met het verandertraject. De extra inzet wordt gebruikt om een deel van de opdrachten voor 2022 uit te kunnen voeren.

Zonder deze extra inzet zal de ondersteuning van diverse opdrachten en werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden. Naast het risico dat er decentraal oplossingen gezocht worden, met hogere kosten als gevolg, zullen ook onze inwoners het gaan merken. De totale incidentele kosten voor de tijdelijke formatie-uitbreiding met 1,5 FTE bedragen € 114.000 (€ 57.000 per gemeente).

Wat hebben we bereikt?
In verband met het besluit van de gemeenteraden tot ontvlechting van de Werkmaatschappij is besloten om de herindeling van het team te laten plaatsvinden binnen de nieuw op te richten organisaties. Wel is inhuur gepleegd op de functie van bestuur communicatieadviseur en opvang van overlopende taken.

Wat is (nog) niet gelukt?
Het verandertraject is stopgezet. Voor de nieuwe organisaties worden twee nieuwe teams communicatie ingericht.

HR: Recruitment

[Kadernota 2023 nr. 00.04.16]

[Op schema]

Wat wilden we?
Om de juiste kandidaten voor onze organisatie te werven is het belangrijk om een goede arbeidsmarktstrategie te ontwikkelen. De ontwikkeling en uitvoering van een arbeidsmarktstrategie valt uiteen in twee punten:
1. De ontwikkeling van een arbeidsmarktcampagne (incidentele kosten)
2. Het sluiten van een raamcontract met een of meer recruitmentbureaus (structurele kosten).

Wat hebben we bereikt?
Er is een recruitment tool aangeschaft en er is een recruiter ingehuurd om dit proces te stroomlijnen. We zijn een eind op weg en de wervingen zijn ook al aangepast maar de strategie is nog niet afgerond. Dit krijgt zijn beslag in 2024.

Wat is (nog) niet gelukt?
De strategie is nog niet definitief.

HR: Vlootschouw in het kader van Strategisch Personeelsplan (SPP)

[Kadernota 2023 nr. 00.04.17]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
Inzicht in de kwaliteiten, mogelijkheden en groeipotentieel van ons huidige medewerkersbestand, afgezet tegen onze opgaven, is essentieel voor de ontwikkeling van de organisaties. Op deze manier kunnen HR-instrumenten als werving & selectie, mobiliteit en leren & ontwikkelen heel gericht en effectief ingezet worden. Om dit bewerk te stellen moet het volgende worden geïmplementeerd:
- Het inhuren van expertise (€ 38.400)
- Aankoop tool inclusief implementatie en licentie (€ 30.000)
- Opleiding medewerkers HR (€ 5.000)

Wat hebben we bereikt?
We hebben geen volledig SPP gestart maar werken met stuur- en management info, formatie en bezettingslijsten. Daaruit weten we de schaarste functies en pensioengegevens te halen die in de huidige inventarisaties worden meegenomen. Er is met de OR besloten geen SPP meer te doen in de werkmaatschappij.

Wat is (nog) niet gelukt?
In de twee nieuwe gemeenten vormgeven.

I&A: doorontwikkelingen team en organisatie

[Kadernota 2023 nr. 00.04.20]

[Op schema]

Wat wilden we?
Het is van groot belang dat we de continuïteit van onze ICT-omgeving kunnen waarborgen en andere manieren van (digitaal) werken kunnen faciliteren. De praktijkervaring van team I&A leert dat het onmogelijk is om dit met de huidige bezetting te doen. Met de invulling van een tweetal functies en daarnaast een tijdelijk programmabudget kunnen we de doorontwikkeling verder mogelijk maken. Dit kan worden gezien als een eerste deel van deze maatregelen, eerst op incidentele basis, om te kunnen beschikken over specialistische functies die deze doorontwikkeling faciliteren. Het gaat dan om een architectuurspecialist en een coördinator functioneel beheer & data gedreven werken plus een programmabudget 'Ontwikkelopgave I&A'.

Wat hebben we bereikt?
Er wordt invulling gegeven aan de functies Architectuurspecialist en coördinator Functioneel Beheer. De opbrengst is een architectuurplaat met alle applicaties inclusief onderlinge verbindingen. Voor Functioneel Beheer vormen we een gezamenlijke koers en voeren we quick wins toe in de processen. Hiermee zijn al belangrijke stappen gezet om de continuïteit van de ICT-omgeving te borgen.

Vanuit het programmabudget zijn diverse mensen ingezet om in verband met rechtmatigheid, informatieveiligheid en technische eisen noodzakelijke implementaties van applicaties uit te voeren.

Wat is (nog) niet gelukt?
De functie van architectuurspecialist is nog slechts tijdelijk belegd, terwijl een structurele invulling noodzakelijk is. Dat geldt ook voor de functie Coördinator Functioneel Beheer. Bij inrichting van de nieuwe organisaties wordt onderzocht hoe we deze rollen in kunnen vullen.

IBP / Informatieveiligheid [Kadernota 2023 nr. 00.04.02]

[Continue proces]

Wat wilden we?
De Wet politiegegevens (Wpg) stelt het verplicht om periodiek audits te laten uit voeren. Dit is één keer per vier jaar extern en in de overige jaren vinden interne audits plaats. Beide audits worden door een externe partij verricht. Om deze Wpg-audits uit te kunnen voeren, is een budget van in totaal € 5.000 (€ 2.500 per gemeente) noodzakelijk.

Wat hebben we bereikt?
Er is een contract afgesloten met een auditor. Deze verricht zowel de interne als de externe audit. Voor zowel de interne als externe audits wordt november aangehouden als doelmaand.

Het budget is, afhankelijk van de grootte van de interne audit, voldoende. De eerstvolgende externe audit is in 2026, de gemeenten zijn dan al ontvlochten. Het is afwachten of het budget in de nieuwe situatie toereikend is.

Wat is (nog) niet gelukt?
N.v.t.

ICT Datagedreven werken [Kadernota 2023 nr. 00.04.04]

[Gereed]

Wat wilden we?
We hebben op dit moment onvoldoende rapportagemogelijkheden voor een groot aantal applicaties. Dit is nog een gevolg van de overgang van Centric naar Pink-applicaties. We willen nu één oplossing aanschaffen, waarbij de rapportages uit verschillende applicaties binnen één centraal dashboard kunnen worden aangeboden. Hierdoor wordt de data toegankelijker, zijn wij eigen baas over de data en is dit kostenbesparend. De keuze voor een centrale oplossing maakt voor de toekomst ook de weg vrij om door te ontwikkelen naar datagedreven werken en sturing.

Wat hebben we bereikt?
De software is aangeschaft, daarmee is een centrale voorziening (dashboard) gerealiseerd. Nieuwe databronnen kunnen hierop worden aangesloten.

Wat is (nog) niet gelukt?
N.v.t.

ICT Diverse noodzakelijke upgrades [Kadernota 2023 nr. 00.04.03]

[Gereed]

Wat wilden we?
De servers in het datacenter moeten elke zeven jaar vervangen worden omdat ze technisch zijn afgeschreven (kans op uitval is hoog en er is geen onderhoud meer mogelijk). Om deze servers in stand te houden moeten onderhoudslicenties voor de servers worden aangeschaft. Naast de licenties is het mogelijk om onderhoud en upgrade support bij deze licenties af te nemen, waarmee je periodiek kunt upgraden. Deze upgrade licenties hebben wij in het verleden niet aangeschaft, maar zijn nu wel noodzakelijk om continuïteit te bieden in gebruik en veiligheid van deze servers. De kosten hiervoor bedragen € 26.000 per jaar, zijnde € 13.000 per gemeente.

Wat hebben we bereikt?

De licenties zijn aangeschaft.

Wat is (nog) niet gelukt?
N.v.t.

ICT Informatieveiligheid (technisch) [Kadernota 2023 nr. 00.04.05]

[Gereed]

Wat wilden we?
Gezien de toenemende complexiteit van dreigingen en aanvallen zijn conventionele beveiligingsmaatregelen steeds vaker niet meer toereikend. Er worden daartoe diverse maatregelen ondernomen, conform de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Deze geldt als basisnormenkader binnen alle overheidslagen (Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen) voor informatiebeveiliging. Als 8KTD willen we een veilige informatievoorziening leveren, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid is daarbij leidend voor onze organisatie. We stellen voor de middelen ter beschikking te stellen om aan de gestelde eisen te kunnen voldoen.

Wat hebben we bereikt?
We hebben software aangeschaft om bewustzijn van medewerkers te verhogen van de risico's van digitale aanvallen (bijv phishing mail) en deze ook beter te kunnen herkennen. Ook is software aangeschaft om kwetsbaarheden op netwerken en in (cloud-)applicaties op te sporen.

Wat is (nog) niet gelukt?
nvt

ICT: Informatieveiligheid [Kadernota 2022 nr. 00.04.01]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
Met de toenemende digitalisering neemt het belang van informatieveiligheid ook toe. We merken dat de digitale kwetsbaarheden en dreigingen fors toenemen. Ook de complexiteit en de impact van security-incidenten nemen toe op zowel bestuurlijk als uitvoerend niveau. Betrouwbare (en veilige) informatievoorziening is een absolute randvoorwaarde voor een gemeente.

Er worden daartoe diverse maatregelen ondernomen, zoals het implementeren van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), die geldt als basisnormenkader binnen alle overheidslagen (Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen) voor informatiebeveiliging. Deze is leidend voor onze organisatie.

Als gemeente nemen wij deel aan GGI-Veilig (GGI staat voor Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur) en kunnen daarmee onze digitale weerbaarheid verhogen en onze ICT-infrastructuur nog veiliger maken. Om de volgende stappen te kunnen zetten stellen we voor onder meer Security Information & Event Management (SIEM) en Security Operations Center (SOC) in te zetten. Deze helpen ons deze dreigingen zichtbaar te maken. Monitoring is verplicht gesteld vanuit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Binnen de huidige ICT-begroting zijn onvoldoende middelen beschikbaar om de noodzakelijke volgende stappen structureel op te vangen. We vragen voor nu een structurele verhoging van het budget van in totaal € 25.000 per jaar.

Wat hebben we bereikt?
We zijn bezig met het aanbesteden van software om het SIEM (Security Information & Event Management) proces in te richten. We nemen hiervoor deel aan een collectieve aanbesteding van de VNG. SIEM is een proces dat geselecteerde en kritische beschikbare informatie binnen de ICT-infrastructuur, dat een relatie heeft met informatie beveiliging, verzamelt en analyseert. Op basis van deze analyses kunnen kwetsbaarheden ontdekt worden en kunnen aanvallen en verdacht gedrag in een vroeg stadium worden gesignaleerd.

Wat is (nog) niet gelukt?
De implementatie van SIEM zal in 2024 plaatsvinden. We hebben nog geen SOC ingericht, dit zal aanvullend worden gedaan. SOC staat voor Security Operations Center. Het is de plek in de organisatie waar alle IT-security gerelateerde zaken kunnen worden begeleid en uitgevoerd.

Kwantitatieve en kwalitatieve impuls stafdiensten (HR en communicatie)

[Kadernota 2023 nr. 00.04.12]

[Continue proces]

Wat wilden we?
We willen de nu beschikbare tijdelijke flexibele schil bij zowel Hrm (3,5 fte) als bij Communicatie (2,0 fte) in 2023 graag continueren. Op deze manier kan er een kwantitatieve en kwalitatieve impuls worden gegeven om tot een toekomstbestendige inrichting te komen en om de voortgang in de werkzaamheden te borgen bij team advies.

Wat hebben we bereikt?
Dit is geborgd in de bezetting en met adviseurs die daadwerkelijk worden ingezet om de leidinggevenden te ondersteunen.

Wat is (nog) niet gelukt?
FTE's structureel inzetten.

MedewerkerTevredenheidsOnderzoek (MTO) 2022

[Kadernota 2022 nr. 00.05]

[Stopgezet]

Wat wilden we?
We achten het belangrijk om periodiek (om de twee jaar) een MTO (medewerkerstevredenheidsonderzoek) te houden. We peilen dan de algemene tevredenheid van de medewerkers. Dit levert waardevolle informatie op voor het managementteam waarmee de bedrijfsvoering eventueel bijgesteld kan worden. Het is tevens een vast onderdeel van het 'Goed Werkgeverschap'.

In 2019 hebben we voor het laatst een dergelijk onderzoek uitgevoerd. We stellen voor om in 2022 opnieuw een MTO te houden. De kosten van een MTO zijn in totaal ongeveer € 25.000,- (€ 12.500,- per gemeente, 2022). Deze kosten worden ten laste van de reserve gebracht.

Wat hebben we bereikt?

Dit was beoogd: 'Een deel van het medewerkers tevredenheidsonderzoek heeft betrekking op de organisatie. Dit wordt opgepakt door een aantal leidinggevenden en HR-adviseurs. In de loop van 2023 wordt een rapportage opgeleverd waarin de aanbevelingen staan voor het managementteam.'

In 2023 is dit stopgezet vanwege capaciteitsproblemen en de transitie waarin de organisatie terecht kwam.

Wat is (nog) niet gelukt?
N.v.t.

Noodzakelijke upgrading financieel informatiesysteem naar een nieuw platform in de cloud

[Kadernota 2023 nr. 00.04.08]

[Op schema]

Wat wilden we?
Het is noodzakelijk om het financieel systeem vervroegd te upgraden naar een nieuw platform (van dezelfde leverancier) in de cloud. Dit is nodig om hiermee de aanzienlijke tekortkomingen en continuïteitsrisico's van het huidige systeem op te lossen op het gebied van gebruiksvriendelijkheid, performance en functionaliteit.

Wat hebben we bereikt?
Eind 2023 is in samenspraak met de leverancier van Civision Middelen een voorstel gedaan tot het migreren van het huidige systeem naar de cloud en het upgraden van Civision Middelen naar IFinanciën. In 2024 gaan we dit gefaseerd uitvoeren, waarbij we eerst zullen overgaan naar de cloud om vervolgens de migratie naar de nieuwe versie IFinanciën te koppelen aan de ingangsdatum van de nieuw op te richten organisaties per 1 januari 2025.

Wat is (nog) niet gelukt?
In 2023 is dit nog niet gerealiseerd. Voor 2024 staat dit nu in de planning.

Organiseren en faciliteren van het thuiswerken

[Kadernota 2023 nr. 00.04.09]

[Continue proces]

Wat wilden we?
We vragen incidenteel middelen beschikbaar te stellen voor het kunnen voorzien in thuiswerkplekvoorzieningen voor naar schatting 380 medewerkers in 2023, en in de daarop volgende jaren structureel jaarlijks voorzieningen voor personele wisselingen van naar schatting 75 medewerkers.

Wat hebben we bereikt?
Deze voorziening is een continu proces. Nieuwe medewerkers krijgen de mogelijkheid geboden een thuiswerkplek te regelen. Voor deze voorziening geldt een protocol (langer dan een jaar in dienst dan geen verrekening van de kosten, korter dan een jaar in dienst, dan een gedeeltelijke terugbetaling).

Wat is (nog) niet gelukt?
Binnen het daarvoor geldende protocol werkt deze voorziening zoals beoogd.

Samengestelde objectregistratie (SOR)

[Kadernota 2023 nr. 00.04.21]

[Gereed]

Wat wilden we?
De Samenhangende Objectenregistratie (SOR) wordt een landelijk uniforme registratie met daarin basisgegevens over objecten in de fysieke werkelijkheid. Hierbij moet worden gedacht aan spoorlijnen, wegen, water, gebouwen en bomen, maar ook aan niet-zichtbare objecten, zoals bestuurlijke gebieden, woonplaatsen en openbare ruimten. In kader van de SOR moet per 1 maart 2023 de basisregistratie kadaster (BRK) worden samengevoegd met de basisregistratie adressen en gebouwen (BAG). In 2023 vindt dan de doorontwikkeling plaats op het gebied van Beheer openbare Ruimte (BOR) en geografie. We stellen voor de hiervoor beschikbare software aan te schaffen.

Wat hebben we bereikt?
De software is aangeschaft en in gebruik genomen en de BRK is samengevoegd met de BAG.

Wat is (nog) niet gelukt?
Er is nog geen duidelijkheid wanneer de BOR (Beheer Openbare Ruimte) wordt samengevoegd met de basisregistraties BRK en BAG. We zijn hiervoor afhankelijk van landelijk beleid.

Spraakverkeer i.c.m. KCC-functionaliteit voor telefonie

[Kadernota 2022 nr. 00.04.07]

[Vertraging]

Wat wilden we?
De dienstverlening van de gemeente moet aansluiten op de hedendaagse uitdagingen: moderne bereikbaarheid met verschillende contactvormen die burgers en bedrijven nu al gebruiken en nieuwe manieren van samenwerking, onafhankelijk van locatie en tijd. We gebruiken op dit moment onder meer een communicatieplatform voor spraak en Klantcontactcenter-functionaliteit uit 2005.

Om door te kunnen ontwikkelen, moeten we investeren in vernieuwende spraak, UC en KCC-functionaliteit, waarbij we de al bij de organisatie in gebruik zijnde applicaties maximaal willen kunnen aansluiten. Omdat we in afwachting waren van een collectieve inkoop van telefonie, via GT Connect, hebben we de huidige software nog niet vervangen en is een echte vernieuwing uitgesteld. De overeenkomst GT Connect is inmiddels ontbonden, waardoor we alsnog zelf een nieuw platform moeten selecteren en implementeren. Een noodzakelijke upgrade kost jaarlijks € 20.000. Naast de aanschaf (structurele kosten), verwachten we éénmalige implementatiekosten. De hoogte hiervan is onbekend, omdat dit afhankelijk is van te maken keuzes. Deze kosten zijn daarom ook (nog) niet begroot.

Wat hebben we bereikt?
In verband met de ontvlechting kiezen we ervoor nu te kiezen voor een tijdelijke upgrade van het bestaande systeem voor telefonie en niet voor een uiteindelijk gewenste oplossing met meer functionaliteit die ook aansluit bij de wensen van Dienstverlening. Hiermee wordt de continuïteit van onze bereikbaarheid gegarandeerd en kunnen er toch enkele verbeteringen worden doorgevoerd. De verwachting is dat de uitrol in april en mei 2024 zal plaatsvinden.

Wat is (nog) niet gelukt?
We kiezen ervoor om nu geen grootschalige maar uiteindelijk wel noodzakelijke vernieuwing door te voeren in verband met de ontvlechting.

Verbijzonderde Interne Controle (VIC) en rechtmatigheidsverantwoording

[Kadernota 2020 nr. 00.04.08]

[Continue proces]

Wat wilden we?
Er wordt primair ingezet op het vinden van oplossingen binnen de bestaande kaders. Bij de verdere uitwerking van de diverse (V)IC-processen zal blijken of dit afdoende gaat lukken. Dit hangt mede samen met het project 'procesoptimalisatie' waar de (V)IC ook onderdeel van is. Daarnaast is het afhankelijk van de prioritering en daarmee samenhangende beschikbaarheid van medewerkers die input moeten leveren, maar in het kader van de ombuigingen ook andere taken op zich moeten nemen.

Wat hebben we bereikt?
Sinds 2021 voeren onze organisaties de verbijzonderde interne controles uit 'in eigen beheer'. Hiertoe hebben we het 'Three lines of Defence' model ingevoerd: de lijn / afdelingen voeren de 1e lijn controles uit, de clustercontrollers de 2e lijn controles en concerncontrol de 3e lijn controles. In 2021 is tevens het controleprotocol geactualiseerd en door de Raad vastgesteld voor 2021 t/m 2024 en is het meerjaren VIC-plan voor 2021 t/m 2024 opgesteld.

Het moeten afgeven van een rechtmatigheidsverklaring door het college is uiteindelijk doorgeschoven naar 2024. Dit betekent dat het college in de collegeverantwoording over het verslagjaar 2023 een eindconclusie geeft omtrent het rechtmatig handelen. Voor 2023 zijn de controles uitgevoerd conform het vastgestelde controlejaarplan 2023 en het normenkader 2023.

Wat is (nog) niet gelukt?
De aanvankelijke achterstanden in de uitvoering van het controleprogramma zijn in overloop naar 2024 ingelopen. Voor een nadere toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Overige ontwikkelingen

Bijdrage aan de Werkmaatschappij

De bijdrage aan de Werkmaatschappij voor kosten binnen het onderdeel Overhead zijn € 164.000 hoger uitgevallen dan begroot. In verband met de verdeling over de taakvelden conform het BBV, zien we binnen Overhead een nadeel. In programma 0 is een overzicht opgenomen van de diverse voor- en nadelen in de bijdrage per programma. De toelichting hiervan is verder in de jaarrekening 2023 van de WM8KTD opgenomen.

Sociale premies (niet in salariskosten)
In de begroting 2023 was een budget opgenomen van € 64.000 voor te betalen ABP-premies van voormalig personeel. In 2023 zijn hiervoor geen kosten gemaakt. Derhalve een voordeel van € 64.000.

Mutaties voorzieningen (spaarverlof)
In verband met de actualisering van de voorziening spaarverlof heeft een niet voorziene storting (dotatie) van € 72.000 per 31 december 2023 plaatsgevonden.

Wat heeft het gekost

In de programma's verantwoorden we alleen de kosten die *direct* te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere, *indirecte kosten*, zijn kosten van

- ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën)
- ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat).

De indirecte kosten worden verantwoord in het programma Overhead. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Overhead	*10.478*	12.283	12.470	- 188
Totaal lasten	***10.478***	**12.283**	**12.470**	**- 188**
Baten exclusief reserves	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
Overhead	*148*	168	179	10
Totaal baten	***148***	**168**	**179**	**10**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 10.331***	**- 12.114**	**- 12.292**	**- 177**

Analyse verschillen rekening - begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting toegelicht.

Verklaring resultaat	€	- 177
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Overhead		**- 177**
Incidenteel		- 9
Lasten	- 9	
- Sociale premies (niet in salariskosten)	63	
- Mutaties voorzieningen (spaarverlof)	- 72	
Structureel		- 168
Lasten	- 168	
- Hogere bijdrage WM8KTD	- 164	
- Diversen verschillen per saldo	- 4	

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Geen indicatoren bij dit programma?
In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 00. Bestuur en ondersteuning

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

ongunstig ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Indicator	Eenheid	Metingen en refertejaar					
meting ten tijde van		**ref.jaar**			**rek.**	**begr.**	**rek.**
			O	**P**	**2023**	**2024**	**2022**
Overhead							
Percentage overhead t.o.v. de totale lasten							
Achtkarspelen	euro	2023	▼	▼	12,7	onbekend	12,7
Nederland	euro	onbekend			onbekend	onbekend	onbekend

3.2 Paragrafen

A - Lokale heffingen

Inleiding

Een deel van de inkomsten van onze gemeente bestaat uit lokale heffingen en belastingen. We geven hieronder een samenvatting zodat inzicht ontstaat in de lokale lastendruk. Dit is van belang om een goede afweging te kunnen maken tussen enerzijds beleid en anderzijds inkomsten. Ook laten we zien welk beleid de gemeente in 2023 heeft gevoerd op het gebied van de lokale heffingen en de kwijtschelding daarvan.

De lokale heffingen vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. De heffingen worden voor het grootste deel opgebracht door burgers.

(x € 1.000)	Begroting 2023	Rekening 2023	Verschil
Afvalstoffenheffing			
7.3 Afval	4.062	4.060	- 2
Burgerzaken			
0.2 Burgerzaken	242	320	78
Forensenbelasting			
3.4 Economische promotie	4	3	- 1
Omgevingsvergunningen			
8.1 Ruimtelijke ordening	25	11	- 14
8.3 Wonen en bouwen	394	257	- 137
Overige			
1.2 Openbare orde en veiligheid	2	12	9
2.1 Verkeer en vervoer	31	21	- 10
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	6	9	3
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie	7	5	- 2
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	15	7	- 8
OZB			
0.61 OZB woningen	3.757	3.788	31
0.62 OZB niet-woningen	2.181	2.244	63
Reclamebelasting			
0.64 Belastingen overig	45	45	-
Rioolheffing			
7.2 Riolering	2.350	2.365	15
Toeristenbelasting			
3.4 Economische promotie	20	28	8
TOTAAL	**13.140**	**13.175**	**34**

Uitgangspunten leges- en tarievenbeleid

Voor de jaarrekening gebruiken we de uitgangspunten van de programmabegroting 2023. Deze vindt u in de paragraaf Lokale heffingen van de begroting.

OZB

De onroerendezaakbelastingen zijn belastingen die worden geheven over binnen de gemeentegrenzen gelegen onroerende zaken. De WOZ-waarde vormt de heffingsmaatstaf voor de OZB. De tarieven worden jaarlijks gecorrigeerd voor de waardeontwikkeling van de onroerende zaken.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt geheven van alle huishoudens als dekking in de kosten van het ophalen van het huishoudelijk afval (een wettelijk verplichte taak). Het is een algemene heffing. Dat wil zeggen, dat elke huishouding afvalstoffenheffing betaalt, ook al zou men beweren dat men niet gebruik maakt van de dienstverlening van de gemeente.

De kosten die worden toegerekend aan de afvalstoffenheffing komen van een aantal taakvelden, waarbij taakveld afval het centrale taakveld is. Van dit taakveld wordt nagenoeg 100% van de kosten toegerekend. Daarnaast worden kosten toegerekend van taakveld wegen, het gaat om een klein deel van de kosten van straatreiniging. Het dividend van Afvalsturing Friesland NV en NV Fryslân Miljeu (Omrin) wordt ook toegerekend als inkomst voor de afvalstoffenheffing.

Over het totaal van die kosten wordt overhead toegerekend. De kosten van taakveld overhead worden uitgedrukt in een percentage van de totale begroting en dat is het omslagpercentage voor het toe te rekenen bedrag aan overhead. Om praktische redenen is ervoor gekozen om het overheadbedrag zoals dat is berekend bij de begroting mee te nemen in de berekening van de kostendekkendheid van de jaarrekening.

Taakveld 7.3 Afval

(x € 1.000)	2023
Lasten taakvelden incl. omslagrente	3.167
Inkomsten taakvelden excl. heffingen	545
Netto lasten taakveld	**2.622**
toe te rekenen lasten	
Overhead incl. omslagrente	398
BCF-BTW	495
Totale lasten	**3.515**
- kosten per inwoner in hele euro's	*125*
Opbrengst heffingen	4.060
dekking	***116%***

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten bedroegen de kosten in 2023 € 3.515.000. De opbrengsten waren € 4.060.000. Daardoor bedroeg de kostendekkendheid in 2023 116%. Het verschil tussen de opbrengsten en de kosten bedroeg € 545.000.

Het verschil tussen de opbrengsten en de kosten bedroeg € 545.000. Van dit bedrag is € 481.000 toegevoegd aan de voorziening reiniging.

Het verschil van € 64.000 mag volgens de regelgeving van het BBV niet in de voorziening worden gestort voor toekomstige tarieven egalisatie. Dit verschil bestaat uit het voordeel in toerekenbare compensabele BTW door lagere kosten van € 64.000. Dit voordeel van € 64.000 valt vrij ten gunste het rekeningresultaat 2023.

Het resterend voordeel van € 481.000 bestond uit de volgende onderdelen:
De inkomsten zijn € 132.000 lager uitgevallen:

- Belangrijkste oorzaak is de rechtstreekse afrekening tussen Afvalsturing Friesland NV en Afvalfonds Verpakkingen mbt de nascheidingskosten van kunststoffen en drankenkartons. Hierdoor werden de baten en lasten € 318.000 lager.
- Lagere papierprijs, waardoor € 48.000 lagere baten
- Nieuwe nascheidingsvergoeding voor kunststof € 85.000 hoger dan begroot, meeropbrengst glas € 9.000.
- Meer opbrengst deelstromen: textiel € 33.000; poorttarief milieustraat: € 7.000; meeropbrengst overige deelstormen, met name metalen: € 58.000.
- Daarnaast werd er in 2023 € 8.000 extra dividend van Afvalsturing Friesland NV en € 32.000 van NV Fryslân Miljeu ontvangen.

Daarnaast zijn de lasten € 520.000 lager uitgevallen. Onder te verdelen in:

- Indexering dienstverleningsovereenkomst Fryslân Miljeu in 2023 indexering 9,2% ipv 5%; effect -/- € 94.000.
- De verwerkingskosten van de deelstromen zijn € 153.000 lager uitgevallen. Effect 10,= korting op grijs huisvuiltarief Afvalsturing: € 83.000; 350 ton minder volume grijs huisvuil: € 36.000; door droog voorjaar 430 ton minder GFT; effect € 34.000.
- Door introductie poorttarief milieustraat is het volume bouw gelieerde afvalstromen blijvend gedaald; daarnaast werd er vlak na vaststelling van de heffing een forse prijsdaling voor de verwerkingstarieven vastgesteld; voordelig effect € 71.000.
- Rechtstreekse afrekening kunststof/drankenkartons; voordelig effect € 318.000, afrekening kunststoffen 2021 in 2023 niet begroot; nadelig effect € 25.000.
- De vervanging van het klein chemisch afvaldepot op de milieustraat is uitgesteld naar 2023, voordeel kapitaallasten € 24.000.
- Minder onderhoud op de milieustraat € 17.000.
- Op de compostering was er minder loonwerk noodzakelijk en viel het onderhoud aan de laadschop gunstig uit; totaal € 16.000 minder kosten.
- De personeelskosten vielen € 8.000 lager uit door mutaties in het team.
- Het beroep op de kwijtscheldingsregeling afvalstoffenheffing lag € 9.000 lager en overige verschillen € 23.000.

Door de lagere lasten werd er ook € 65.000 minder overhead toegerekend.

De opbrengst van de afvalstoffenheffing lag € 28.000 hoger dan oorspronkelijk begroot maar viel binnen de bijgestelde begroting van december 2023.

Na de toevoeging van € 481.000 is de stand van de voorziening reiniging per 31-12-2023: € 1.147.000. Voor de afvalstoffenheffing 2024 is er al een tariefkorting toegepast ten laste van de voorziening (begroot € 222.000). Deze tariefkorting is ook gepland voor 2025 en 2026. Gezien de toename van de voorziening reiniging in 2023 zal er bij de begroting 2025 een aanvullend voorstel worden gedaan voor extra tariefkorting voor de afvalstoffenheffing 2025.

Onderstaande tabel geeft de tarieven voor de afvalstoffenheffing voor 2023 weer zoals deze zijn vastgesteld door de raad in 2022.

Tarieven afvalstoffenheffing	2023	2022	**Verschil €**	**Verschil %**
Eenpersoonshuishouden	263,64	256,67	6,97	2,72%
Meerpersoonshuishouden	376,56	367,65	8,91	2,42%
Extra container	187,00	183,72	3,28	1,79%

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven over alle percelen als dekking voor de kosten voor het onderhouden en in stand houden van het gemeentelijk rioolstelsel en voor de zorg van afvoer van grond- en hemelwater.

De gemeente mag voor een groot deel zelf de hoogte van de rioolheffing bepalen. We gaan daarbij uit van het volgende:

- Heffing op basis van vaste tarieven gebaseerd op de aansluiting van een perceel op het gemeentelijk rioolstelsel.
- Woningen en bedrijven die zijn aangesloten op een IBA (Individuele Behandeling van Afvalwater) betalen dezelfde rioolheffing.
- De opbrengsten van de rioolheffing moet de kosten dekken maar mag niet hoger zijn dan 100%. Waarbij het uitgangspunt van het geldende verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) is, dat dit langjarig geldt.

De kosten die worden toegerekend aan de rioolheffing komen van een aantal taakvelden, waarbij taakveld riolering het centrale taakveld is. Van dit taakveld wordt nagenoeg 100% van de kosten toegerekend. Daarnaast worden kosten toegerekend van taakveld wegen, het gaat om een deel van de kosten van straatreiniging, onderhoud duikers en voertuigen.
Over het totaal van die kosten wordt overhead toegerekend. De kosten van taakveld overhead worden uitgedrukt in een percentage van de totale begroting en dat is het omslagpercentage voor het toe te rekenen bedrag aan overhead. Om praktische redenen is ervoor gekozen om het overheadbedrag zoals dat is berekend bij de begroting mee te nemen in de berekening van de kostendekkendheid van de jaarrekening.

Bij de opbrengsten is er naast de rioolheffing nog sprake van vergoedingen voor individuele diensten, zoals het aanleggen van huisaansluitingen of het legen van beerputten.

Taakveld 7.2 Riolering

(x € 1.000)	2023
lasten taakvelden incl. omslagrente	2.089
inkomsten taakvelden excl. heffingen	7
netto lasten taakveld	**2.082**
toe te rekenen lasten	
overhead incl. omslagrente	263
BCF-BTW	253
totale lasten	**2.598**
- kosten per inwoner in hele euro's	*92*
opbrengst heffingen	2.365
dekking	***91%***

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten bedroegen de kosten in 2023 € 2.598.000. De opbrengsten waren € 2.365.000. Daardoor bedroeg de kostendekkendheid in 2023 91%.

Het verschil tussen de opbrengsten en de kosten bedroeg € -233.000.

Dit verschil tussen de opbrengsten en de kosten van € 233.000 is onttrokken aan de Voorziening riolering.
Bij de begroting 2023 was een onttrekking vanuit de Voorziening riolering voorzien van € 481.000. De daadwerkelijke onttrekking is € 248.000 lager dan oorspronkelijk voorzien.

Deze lagere onttrekking van € 248.000 ontstond door de volgende ontwikkelingen:

- Door latere uitvoering van eenmalige maatregelen en investeringen in het rioolstelsel t.o.v. de planning uit het Gemeentelijk Rioolplan 2023-2027 is er een voordeel op de kapitaalslasten ontstaan. Daarnaast was de rente in 2023 veel lager door toegenomen rente ontvangsten uit Schatkistbankieren. Dit is onderverdeeld in € 148.000 voordeel afschrijving en € 91.000 lagere toegerekende rente.
- De ontwikkeling van de personeelskosten was per saldo € 37.000 nadelig. Dit komt doordat er minder personeelskosten van riolering aan investeringen kon worden toegerekend.
- Er was een voordeel van € 45.000 op een aantal exploitatiebudgetten voor extern werk binnen taakveld riolering. Dit voordeel ontstond o.a. door lagere advieskosten externen i.v.m. vertraging oplevering Basisrioleringsplannen, beperkte externe ondersteuning van de buitendienst doordat er minder calamiteiten waren dan vooraf ingeschat.
- Door stijging van de stroomprijs ten opzichte van de oorspronkelijke begroting waren de kosten voor elektriciteit voor gemalen € 37.000 hoger dan oorspronkelijk voorzien.
- De kosten voor straatvegen die deels worden toegerekend aan riolering waren € 28.000 hoger dan begroot door extra onderhoud aan de eigen veegauto door storingen. Daarnaast was er hierdoor inhuur van vervangende veegdiensten noodzakelijk.
- In 2023 werd de implementatie van het Grondwatermeetnet afgerond. Hierdoor lagen de implementatiekosten € 17.000 hoger dan begroot.
- Een aantal kleinere verschillen leverde per saldo een voordeel van € 17.000 op.
- De lagere lasten zorgden eveneens voor een voordelig effect op de toe te rekenen overheadkosten en compensabele BTW. Dit levert een voordeel van € 51.000 op.
- Er werd € 15.000 meer rioolheffing ontvangen dan begroot.

Onderstaande tabel geeft de tarieven voor de rioolheffing voor 2023 weer zoals deze zijn vastgesteld door de raad in 2022.

Tarieven rioolheffing	**2023**	**2022**	**Verschil**	**Verschil %**
Meerpersoonshuishouden/IBA	194,76	182,04	12,72	6,99%

Reclamebelasting

De reclamebelasting is in de gemeente van toepassing in Surhuisterveen. In een afgebakend deel van het centrum ontvangen gebruikers van panden/gebouwen met een reclame-uiting een jaarlijkse heffing van € 45.000 De opbrengst van deze heffing bedroeg in 2023 € 44.600.
Vanuit het ondernemersfonds worden promotieactiviteiten in het centrum van Surhuisterveen bekostigd.

Toeristenbelasting

Bij een overnachting in de gemeente Achtkarspelen in een hotel, pension, vakantiehuisje of camping is vanaf 2022 toeristenbelasting verschuldigd. Deze belasting wordt aan de eigenaar van het vakantieverblijf in rekening gebracht. Jaarlijks doet de eigenaar van het vakantieverblijf een opgave aan de gemeente van het aantal overnachtingen. De eigenaar draagt de toeristen belasting af aan de gemeente.

Forensenbelasting

Personen die, zonder dat ze hun hoofdverblijf in de gemeente hebben, meer dan negentig dagen per jaar een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben voor zichzelf of voor hun gezin, betalen forensenbelasting. De aanslag wordt opgelegd aan degene die de gemeubileerde woning tot zijn beschikking heeft. Het betreft in de gemeente een klein aantal: 6-7 gevallen per jaar. Er was een bedrag begroot van € 20.000 en er is 27.500 ontvangen.

Kwijtschelding

Mensen met een laag inkomen en weinig vermogen kunnen een verzoek om kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen indienen. Op grond van de landelijke kwijtscheldingsnormen (uitvoeringsregeling), artikel 26 Invorderingswet 1990 wordt het ingediende verzoek getoetst of de belastingschuldige recht heeft op gehele of gedeeltelijke kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing en/of onroerende zaakbelasting. Het kwijtgescholden bedrag hoeft de belastingschuldige niet te betalen.

Kwijtschelding	2023	2022
Automatische kwijtschelding	410	388
Ambtshalve kwijtschelding	-	-
Toekenning op aanvraag (volledig)	157	215
Toekenning op aanvraag (gedeeltelijk)	25	24
Totaal aantal toegekende kwijtscheldingen	**592**	**627**
Totaal aantal afgewezen kwijtscheldingen	**150**	**227**
Kwijtgescholden belastingbedragen	**293.652**	**293.110**

B - Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

We zijn verplicht om in een paragraaf het weerstandsvermogen en de risicobeheersing op te nemen.

Het weerstandsvermogen maakt duidelijk in hoeverre de gemeente financieel in staat is om onvoorziene gebeurtenissen op te vangen. Weerstandsvermogen onderscheiden we in twee delen

- weerstandscapaciteit
- risicobeheersing

Met weerstandscapaciteit bedoelen we alle middelen en mogelijkheden waarmee de gemeente onvoorziene kosten op kan vangen. Dat geldt bijvoorbeeld voor alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen maar die gevolgen kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente.

Deze paragraaf geeft een beeld van de weerstandscapaciteit en de risico's en het beleid dat daarbij hoort. Ook presenteren we een aantal verplichte kengetallen. Deze vertellen iets over de financiële positie van onze gemeente.

Verloop reserves en voorzieningen in begrotingsperiode

Het saldo van de jaarrekening beschouwen we als *incidentele weerstandscapaciteit*. De reserves zien we als *structurele weerstandscapaciteit*.

De raad beslist over de inzet van de Algemene Reserve. De Bestemmingsreserves zijn nadrukkelijk voor specifieke doelen bestemd.

In onderstaand overzicht treft u een samenvattend overzicht aan van de ontwikkeling van de reserve. Een gedetailleerd uitwerking is opgenomen bij de toelichting op de balans (eigen vermogen) en in de bijlage.

Eigen vermogen (reserves) *(x € 1.000)*	**Boekwaarde per 1-1-2023**	**Vermeer-deringen**	**Vermin-deringen**	**Boekwaarde per 31-12-2023**
· Algemene reserve	16.833	8.104	5.486	19.451
· Bestemmingsreserve	8.844	-	1.443	7.401
· Resultaat na bestemming	6.247	4.321	6.247	4.321
TOTAAL	**31.924**	**12.425**	**13.176**	**31.173**

Bestemmingsreserves en stille reserves

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft gegeven en waartoe expliciet is besloten. Bestemmingsreserves mogen daarom alleen besteed worden aan de doelen die daaraan door de gemeenteraad zijn toegekend. De gemeenteraad kan de bestemming van de reserve nadien ook weer aanpassen. Uitgangspunt voor de gemeenteraad Achtkarspelen is dat het aanhouden van bestemmingsreserves zoveel mogelijk wordt beperkt. Achtkarspelen kent een bestemmingsreserve voor de kapitaallasten van Zwembad De Kûpe en (op grond van het BBV) de bestemmingsreserve ‘overlopende posten’.

Stille reserves

Daarnaast zijn er ook nog de zogenaamde stille reserves. Deze stille reserves zijn niet zichtbaar op de balans. Stille reserves vertegenwoordigen het verschil in de waarde van

bezittingen in het economisch verkeer en de waarde waarvoor deze bezittingen op de balans moeten worden opgenomen. De verslaggevingsvoorschriften schrijven namelijk voor dat alleen waardering tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs of (duurzaam) lagere marktwaarde is toegestaan. Het is niet toegestaan activa te herwaarderen naar waarde in het economisch verkeer.

Stille reserves kunnen daardoor pas ingezet worden indien de betreffende bezitting wordt verkocht. In het BBV is bepaald dat activa waarvan de bestemming verandert, de actuele waarde van de nieuwe bestemming in de toelichting op de balans wordt opgenomen. Op dat moment wordt de stille reserve zichtbaar.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit zegt hoe de gemeente eenmalige tegenvallers op kan vangen. Feitelijk is dit de optelsom van het *vrij te gebruiken* deel van de reserves en de *stille* reserves.

- Het vrij te gebruiken deel van de reserves is dat deel waarvan nog geen bestemming is vastgelegd. In onze gemeente is dit de Algemene Reserve.
- De stille reserves zijn bezittingen die op de balans lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde én op korte termijn verkoopbaar zijn. Voor zover op dit moment bekend, heeft onze gemeente geen stille reserves.

Daarnaast hebben we in de exploitatie een aantal stelposten opgenomen voor onvoorziene eenmalige uitgaven.

Structurele weerstandscapaciteit

Met structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in het jaar op te vangen zonder dat dit gevolgen heeft voor de uitvoering van bestaande taken.
Bij ons gaat het dan om het *begrotingsoverschot* en de *onbenutte belastingcapaciteit*. De onbenutte belastingcapaciteit geeft aan in hoeverre we de mogelijkheid hebben om vooral de OZB-tarieven te verhogen.

Ratio weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio van het weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit / Benodigde weerstandsvermogen.
Oftewel: € 28.290.000 /2.920.000 = 9,7

De gemeente streeft naar een minimaal voldoende weerstandsvermogen met een waarderingscijfer voor de ratio tussen 1,0 – 1,4 (klasse C). De ratio voor weerstandsvermogen bedraagt voor 2023 9,6. Dat betekent dat wij voldoende weerstandscapaciteit hebben om de gekwantificeerde risico's op te vangen.

Vaststellen omvang en impact risico

Risicoklassen
De risico’s worden ingedeeld in risicoklassen. Dit gebeurt aan de hand van onderstaande tabel. De risicoklasse loopt van 1-20 punten. De hoogte van de risicoklasse bepaalt of de organisatie het risico opneemt voor de bepaling van het weerstandsvermogen of een voorziening vormt. Om de risicoklasse te beoordelen spelen de kans van optreden en de omvang van het netto risico een rol. Dit is geen ‘wetenschappelijke exercitie’. ‘Professional judgement’ kunnen beargumenteren is hierbij van belang.

Risicoklasse	Kans 1	Kans 2	Kans3	Kans 4	Kans 5
Bruto omvang * kans	<10%	10%-30%	30%-60%	60%-80%	80%
score 5: > € 2.500.000	5	10	15	20	voor-ziening vormen
score 4: € 1.250.000 - € 2.500.000	4	8	12	16	
score 3: € 500.000 - € 1.250.000	3	6	9	12	
score 2: € 100.000 - € 500.000	2	4	6	8	
score 1: < € 100.000	1	2	3	4	

Financiële vertaling risico's

Risico's worden geprioriteerd met behulp van een risicoscore. De risicoscore wordt bepaald door de waarde van de kansklasse (zie hierboven) en de waarde van de gevolgklasse (omvang) te vermenigvuldigen. Er ontstaat dan een matrix.
Als de kans 30-60% is dan is de waarde kans 3. Als de omvang € 1.000.000 is dan is dit score 3. De risicoklasse is dan 3 x 3= 9.

Groene klasse
Risico's in de groene vlakken worden als laagste ingeschaald. Deze zijn wel in beeld maar vragen geen extra aandacht. Ze worden in de jaarlijkse risico sessie met de organisatie steeds opnieuw besproken en in de begroting beperkt toegelicht.

Gele klasse
Risico's in de gele vlakken worden opgenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen met een toelichting in de begroting en de jaarrekening.

Rode klasse
Deze risico's worden als hoog ingeschaald en vragen extra aandacht en sturing. Ook deze risico's worden meegenomen in de bepaling van het weerstandsvermogen met een specifieke toelichting in de begroting en jaarrekening. Ook komen deze risico's in de periodieke overleggen (kwartaalgesprekken) tussen directie en management aan de orde.

Voorziening
Wanneer een risico zich bevindt in risicoklasse 5 wordt altijd een voorziening gevormd.

Kansklasse	Kanspercentage	Actie
1. Onwaarschijnlijk	< 10%	Geen risicobedrag opnemen
2. Mogelijk	10-30%	20% van risico opnemen
3. Aannemelijk	30-60%	40% van risico opnemen
4. Waarschijnlijk	60-80%	70% van risico opnemen
5. Bijna zeker	>80	100% van het bedrag: een voorziening treffen

Bepaling weerstandsvermogen

De gele en rode risico's zijn bepalend voor het weerstandsvermogen van de gemeente. Op deze risico's worden beheersmaatregelen genomen. Door de te nemen beheersmaatregel kan het bruto risico, of de kans van optreden dalen. Hierdoor ontstaat een netto risico wat opgenomen wordt in de paragraaf weerstandsvermogen.
Tijdens de periodieke risico sessie en/of de interne controles wordt opzet, bestaan en werking van de beheersmaatregel geëvalueerd.

1. Opzet: is de beheersmaatregel beschreven in de AO en werkinstructies?
2. Bestaan: wordt beheersmaatregelen in de praktijk uitgevoerd?

3. Werking: Is er sprake van adequate werking? Dekken de beheersmaatregelen inderdaad juist, tijdig en volledig de risico’s af?

Gemeente Brede Risico Analyse (GBRA)

Traditioneel worden veel risico’s nog altijd financieel beoordeeld. Dit komt ook terug in de methodiek die gemeenten hebben met de paragraaf weerstandsvermogen.

Als gemeente vinden we het belangrijk om deze integrale benadering als basis te hebben. Daarom streven wij naar een Gemeente Brede Risico Analyse (GBRA), die bovenstaande terreinen dekt. Door risico-inventarisatie plaats te laten vinden door een GBRA is er goed zicht op het totaal aan risico’s.

Het beleidskader is vooral opgesteld vanuit de GBRA-gedachte. In deze paragraaf besteden we zowel aandacht aan de risico's met impact op de weerstandscapaciteit en overige risico's. Deze risico’s komen uit de GBRA naar voren en zijn beoordeeld als impactvol.

Verzekering van risico's

Een deel van de operationele risico’s kan worden afgedekt door het afsluiten van verzekeringen. We maken daarbij een afweging tussen de kans op schade en de kosten daarvan enerzijds en de verzekeringspremie anderzijds. Het bestaande beleid wordt periodiek beoordeeld en indien nodig bijgesteld. Wat betreft het eigen risico is gekozen voor het standaard eigen risico per gebeurtenis.

Specificatie van risico's

Benodigd weerstandsvermogen *bedragen in €*	**Omvang van het risico**	**Fin. klasse**	**Kans van optreden**		**Risico klasse**	**Benodigd weerstands-vermogen**
Risico's met effect op weerstandsvermogen						
Sociaal Domein - Jeugdzorg en Wmo	800.000	3	3	30%-60%	9	320.000
Algemene uitkering (herijking gemeentefonds)	1.200.000	3	3	30%-60%	9	480.000
Ontvlechting Werkmaatschappij 8KTD	1.300.000	4	3	30%-60%	12	520.000
Integraal Huisvestingsplan (IHP)	2.000.000	4	3	30%-60%	12	800.000
Onvoorziene risico's	2.000.000	4	3	30%-60%	12	800.000
Risico's zonder effect op weerstandsvermogen						
Kosten personeel	-	1	1	0%-10%	1	-
Borgstelling geldlening aan woningcorporaties	-	1	1	0%-10%	1	-
Bouwgrond exploitatie	-	1	1	0%-10%	1	-
-	-	1	1	0%-10%	1	-
Duurzaamheid	-	1	1	0%-10%	1	-
Stikstof	-	1	1	0%-10%	1	-
Gemeenschappelijke regelingen	300.000	2	1	0%-10%	2	-
Gesubsidieerde instellingen	500.000	3	1	0%-10%	3	-
Totaal						**2.920.000**

Onderwerp	Sociaal Domein - Jeugdzorg en Wmo
Risico	De maatwerkvoorzieningen binnen de Jeugdzorg de Wmo (inclusief Beschermd Wonen)zijn open-einde regelingen. In de afgelopen jaren hebben we steeds meer data en kennis verkregen om de kosten in de Jeugdzorg en de Wmo te voorspellen en te volgen. Deze prognose is opgenomen in de meerjarige begroting. Ondanks dat blijft het risico bestaan dat de groei van het aantal cliënten hoger is dan verwacht. Zeker voor de cliënten die hoog-specialistische zorg ontvangen kan een stijging (of een daling) leiden tot een forse financiële bijstelling. In de begroting houden we namelijk rekening met een gemiddeld aantal cliënten die hoog-specialistische zorg ontvangen.
Strategie	Maandelijks worden er prognoses gemaakt van de Jeugd en Wmo maatwerkvoorzieningen. Hierbij wordt de ontwikkeling van het aantal cliënten en de kosten daarvan gemonitord. Indien noodzakelijk zal de raad via de planning en control documenten worden geïnformeerd over de afwijkingen ten opzichte van de begroting.
Financieel gevolg	€ 800.000
Kans van optreden	40%
Benodigd weerstandsvermogen	€ 320.000
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd

Onderwerp	Algemene uitkering - herijking gemeentefonds
Risico	Voor het meerjarenperspectief wordt in de circulaires van het Rijk onvoldoende aangegeven waar de gemeenten rekening mee kunnen houden. In die zin blijft de algemene uitkering als belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente een risico. Berichtgeving betreffende ontwikkelingen algemene uitkering uit het gemeentefonds nauwlettend volgen. Zodra meer zekerheid wordt geboden zullen wij een nieuwe berekening confronteren met de berekende algemene uitkering in de begroting. Eventuele verschillen inbrengen via reguliere planning- en controlcyclus en daar waar nodig de raad vooraf informeren. Op dit moment ervaren wij de negatieve uitwerking van de herijking. Uit een evaluatie moet blijken hoe dit in volgende jaren wordt gecorrigeerd. Hiervoor is een lobby in gang gezet.
Strategie	Berichtgeving betreffende ontwikkelingen algemene uitkering uit het gemeentefonds nauwlettend volgen. Zodra meer zekerheid wordt geboden zullen wij een nieuwe berekening confronteren met de berekende algemene uitkering in de begroting. Eventuele verschillen inbrengen via reguliere planning- en controlcyclus en daar waar nodig de raad informeren
Financieel gevolg	€ 1.200.000
Kans van optreden	50%
Benodigd weerstandsvermogen	€ 480.000
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd t.o.v. vorig jaar

Onderwerp	Ontvlechting Werkmaatschappij 8KTD / Opbouw 8K
Risico	In 2023 hebben beide gemeenteraden besloten tot het stoppen met de samenwerking in de werkmaatschappij en als zelfstandig gemeente verder te gaan. Dit brengt meerkosten met zich mee.
Strategie	Proces van ontvlechting van de werkmaatschappij 8KTD en de opbouw van de gemeentelijke organisatie zo goed mogelijk in kaart brengen en monitoren
Financieel gevolg	€ 1.300.000
Kans van optreden	40%
Benodigd weerstandsvermogen	520.000
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Gewijzigd

Onderwerp	Integraal huisvestingsplan IHP
Risico	Ook in de toekomst staat de gemeente voor de nodige investeringen op onderwijsgebied in diverse dorpen. Afhankelijk van keuzes die gemaakt zullen worden op het gebied van multifunctionaliteit kan dit een substantieel beslag gaan leggen op beschikbare middelen in de exploitatie
Strategie	Bij de totstandkoming en uitvoering van de investeringen de ontwikkelingen hierin monitoren zodat in voorkomende gevallen van afwijkingen hierop tijdig geacteerd kan worden in de P&C cyclus
Financieel gevolg	€ 2.000.000
Kans van optreden	50%
Benodigd weerstandsvermogen	€ 800.000
Incidenteel/structureel	Structureel
Status	Gewijzigd

Onderwerp	Overige onvoorziene risico's
Risico	Een risicoanalyse blijft een verwachting van wat we denken dat zou kunnen gaan gebeuren op basis van de huidige beschikbare informatie. De kans is dan ook reëel dat zich in een jaar bepaalde gebeurtenissen voordoen, die vooraf niet waren in te schatten.
Strategie	We stellen voor om dergelijke risico’s ten laste te brengen van het weerstandsvermogen. Het betreft dan risico’s die beperkt door ons beïnvloedbaar zijn en waarvan het financiële gevolg groter is dan € 50.000.
Financieel gevolg	2.000.000
Kans van optreden	50%
Benodigd weerstandsvermogen	800.000
Incidenteel/structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd

Risico's zonder effect op het weerstandsvermogen

Onderwerp	Kosten personeel
Risico	De gemeente wordt regelmatig geconfronteerd met onverwachte kosten inzake personeel. Voorbeelden hiervan zijn kosten voor ziektevervanging en niet begrote en niet gecompenseerde CAO verhogingen.
Strategie	Aan de hand van periodieke rapportages en analyses worden tijdig overschrijdingen gesignaleerd en gerapporteerd, zodat er eventueel nog ingegrepen kan worden. Toch blijft er een relatief groot risico over dat niet beïnvloedbaar is.
Financieel gevolg	1.000.000
Kans van optreden	10%
Benodigd weerstandsvermogen	n.v.t.
Incidenteel/structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd

Onderwerp	Gegarandeerde geldleningen
Risico	Gemeenten in Nederland hebben de hoogste rating voor kredietwaardigheid. Zij kunnen daardoor goedkoper geld lenen bij de banken dan private ondernemingen. Omdat woningbouwcorporaties een bijdrage leveren aan de publieke taak hebben wij in het verleden een aantal leningen aangetrokken en deze direct doorgeleend aan de woningbouwcorporatie. Daarmee konden zij meeprofiteren deze gunstige leencondities. Later hebben we een andere constructie gehanteerd, waarbij we niet leningen doorlenen, maar waarbij we direct garant staan. Gevolg is wel dat wij hierdoor het risico lopen dat als de derde partij failliet gaat, de gemeente de betalingsverplichting op zich moet nemen. De risico's zijn klein, aangezien garanties alleen verstrekt worden wanneer zij niet bij derden kunnen worden ondergebracht en bij garantieverlening aan verenigingen c.a. aangetoond is dat zij de betalingsverplichtingen kunnen nakomen. Wanneer het risico zich voordoet, kunnen de gevolgen echter aanzienlijk zijn. Wanneer dit risico zich voordoet, kunnen we met de gereserveerde gelden de gevolgen in het eerste jaar afdekken. De structurele gevolgen zullen vervolgens via de eerstvolgende kadernota of door een begrotingswijziging worden meegenomen.
Strategie	De leningen die door de gemeente in het verleden zijn verstrekt worden volgens schema afgelost. Het risico op deze post neemt daardoor jaarlijks af. Via toetsing van het jaarverslag beoordelen we of de risico's stabiel blijven. Ook het risico op in het verleden verstrekte garanties neemt elk jaar af, omdat ook op deze leningen de geldgever volgens schema aflost. Bij garanties in het kader van de woningbouw heeft de gemeente zekerheidsrechten, waardoor dit risico zeer klein is. Via het jaarverslag heeft de gemeente inzicht in de financiële positie van de geldnemer. Bij garanties t.b.v. verenigingen vindt overleg plaats als de bank een achterstandsmelding doet. In die gevallen passen we maatwerk toe om escalatie te voorkomen. Op basis van het verleden is het risico op deze post relatief gering.

Financieel gevolg	15.000.000
Kans van optreden	1%
Benodigd weerstandsvermogen	n.v.t.
Incidenteel/structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd

Onderwerp	Bouwgrondexploitatie
Risico	Het hebben van een bouwgrondexploitatie brengt financiële risico's met zich mee. In de paragraaf Grondbeleid worden de financiële risico's van de bouwgrondexploitatie toegelicht.
Strategie	Door het jaarlijks opstellen van geactualiseerde berekeningen op basis van de meest recente ontwikkelingen kunnen wij de raad tijdig informeren via de reguliere P&C-cyclus.
Financieel gevolg	€ 500.000
Kans van optreden	20%
Benodigd weerstandsvermogen	n.v.t.
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd

Onderwerp	Duurzaamheid
Risico	In de gemeentelijke Duurzaamheidsagenda is een aantal keuzes opgenomen die in meer of mindere mate van invloed kunnen zijn op het weerstandsvermogen. Met name de energietransitie op basis van het klimaatakkoord zal veel extra inzet, en dus kosten, met zich meebrengen. Uit een eerste ruwe uitkomst van het onderzoek van de Raad voor het openbaar bestuur blijkt dat aangaande de benodigde inzet om invulling te kunnen geven aan het klimaatakkoord in de periode 2022-2030 fors is. Het is nog niet duidelijk of hier ook structureel Rijksmiddelen tegenover staan.
Strategie	De duurzaamheidsagenda wordt betaald uit extra rijksmiddelen.
Financieel gevolg	niet bekend
Kans van optreden	
Benodigd weerstandsvermogen	pm
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd

Onderwerp	Stikstofdossier
Risico	De depositie van stikstof (ammoniak en stikstofoxiden) is schadelijk voor de natuur. Al jaren is sprake van een overschot aan stikstof in Natura-2000-gebieden. Het Rijk en de Provincie hebben de taak er voor te zorgen dat de stikstofdepositie wordt teruggedrongen en de natuur herstelt. Op 10 juni 2022 is de Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied aangeboden aan de Tweede Kamer. In deze Startnotitie zijn richtinggevende emissiereductiedoelen voor stikstof opgenomen. Aan de provincies de taak om deze richtinggevende doelen in 2023 nader uit te werken in gebiedsplannen. In welke vorm dit zal zijn, is nog onzeker. Daarnaast dient de Raad van State nog in een verscheidenheid aan zaken rond het thema stikstof een uitspraak te doen. Deze uitspraken kunnen van grote invloed zijn op de huidige regelgeving. Stikstof blijft een issue en kan belemmerend zijn voor nieuwe plannen van zowel derden als van de gemeente zelf. Het is daarnaast uiterst onzeker in hoeverre de huidige stikstofregels standhouden.
Strategie	
Financieel gevolg	€ 200.000
Kans van optreden	10%
Benodigd weerstandsvermogen	n.v.t.
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd

Onderwerp	Gemeenschappelijke regelingen (excl. SW Fryslân)
Risico	De gemeente participeert in een aantal gemeenschappelijke regelingen. Deze regelingen worden beschreven in de paragraaf Verbonden Partijen. De grotere regelingen betreffen de Veiligheidsregio, Jobinder en de FUMO. De uitvoering van gezamenlijke beleidsterreinen binnen dergelijke regelingen brengt risico's met zich mee, waarvoor gezamenlijk voor dekking moet worden gezorgd.
Strategie	Om er voor te zorgen dat de gemeente zelf de regie blijft voeren wordt er strak toezicht gehouden. Het standpunt van de gemeente wordt zowel ambtelijk (in overlegorganen) als bestuurlijk (in AB-vergaderingen) uitgedragen.
Financieel gevolg	300.000
Kans van optreden	20%
Benodigd weerstandsvermogen	n.v.t.
Incidenteel/structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd

Onderwerp	Gesubsidieerde instellingen
Risico	De gemeente heeft te maken met een variatie aan gesubsidieerde instellingen, zoals: zwembaden, cultuurcentrum, bibliotheek, maatschappelijk werk, etc. Het risico bestaat dat claims van deze instellingen financieel nadeel voor de gemeente kan betekenen. Organisaties kunnen failliet gaan en de gemeente kan het product in de lucht willen houden, en dat brengt mogelijk (frictie)kosten met zich mee.
Strategie	De gemeente sluit overeenkomsten met instellingen die subsidies e.d. van de gemeente ontvangen, waarin productafspraken zijn opgenomen. Tijdens het lopende jaar is regelmatig overleg over de (financiële) voortgang. Het risico dat daardoor financieel gezien iets misgaat wordt daarmee geminimaliseerd.
Financieel gevolg	500.000
Kans van optreden	20%
Benodigd weerstandsvermogen	n.v.t.
Incidenteel/structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd

Voor de risico's in deze jaarrekening is op basis van bovenstaande classificatie een te verwachten beslag op de weerstandscapaciteit berekend. De conclusie is, dat de financiële impact van de risico's kan worden opgevangen binnen de weerstandscapaciteit van onze rekening en begroting.

Kengetallen

Kengetallen zijn verplicht en ze vertellen iets over de financiële gezondheid van de gemeente. Hieronder worden ze weergeven vanaf 2020.

LEGENDA

t.o.v. vorige meting	prognose mjb 2024 - 2026
ongunstig	ongunstig
neutraal	neutraal
gunstig	gunstig
nog geen gegevens	geen/onvoldoende gegevens

Kengetal	Begroting 2023	Rekening 2023	Rekening 2022	Rekening 2021	Rekening 2020
Belastingcapaciteit	114,16	110,58	112,00	117,12	107,59
t.o.v. begroting 2023					
prognose o.b.v. historie					
Grondexploitatie	0,00	0,01	-0,43	0,00	0,67
t.o.v. begroting 2023					
prognose o.b.v. historie					
Netto schuldquote	69,70	38,20	34,20	45,40	25,30
t.o.v. begroting 2023					
prognose o.b.v. historie					
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	65,80	33,70	30,00	40,50	21,50
t.o.v. begroting 2023					
prognose o.b.v. historie					
Solvabiliteitsratio	22,78	33,44	36,08	30,28	35,01
t.o.v. begroting 2023					
prognose o.b.v. historie					
Structurele exploitatieruimte	-1,60	0,00	5,95	-0,50	5,60
t.o.v. begroting 2023					
prognose o.b.v. historie					

Toelichting

Belastingcapaciteit	Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller dit in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen dan wel of er ruimte is voor nieuw beleid. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de ruimte die de gemeente heeft om de belastingen te verhogen is gerelateerd aan de totale woonlasten. En die ruimte wordt dan bepaald door de vergelijking met de gemiddelde woonlasten in Nederland (in het vorige jaar). 2024 lagere afvalstoffenheffing. Voor het overige trendmatige verhogingen en daarom neutraal
Grondexploitatie	Dit kengetal geeft aan hoe de waarde van de grond in exploitatie zich verhoudt ten opzichte van de totale baten, exclusief reservemutaties, in het begrotingsjaar. Op grond van de notitie grondexploitatie van de commissie BBV zijn de ruwe gronden per 1-1-2016 gerubriceerd onder de materiële vaste activa. Hierdoor is het kengetal met een flinke sprong gedaald.

Netto schuldquote	De netto schuldquote geeft het niveau weer van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Verbeteren van de schuldquote kan door de schulden te verlagen, de bezittingen te vergroten en/of de inkomsten te verhogen.
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	De netto schuldquote geeft het niveau weer van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Verbeteren van de schuldquote kan door de schulden te verlagen, de bezittingen te vergroten en/of de inkomsten te verhogen. Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote ook exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Verbeteren van de schuldquote kan door de schulden te verlagen, de bezittingen te vergroten en/of de inkomsten te verhogen.
Solvabiliteitsratio	Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger het getal, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De uitkomst is afhankelijk van de wijze waarop bezittingen in de gemeente worden gewaardeerd. Dat verschilt nogal per gemeente. Verbeteren van de solvabiliteit kan door het eigen vermogen te vergroten (bijvoorbeeld door het verkopen van de aandelen) en door het vreemd vermogen te verkleinen (bijvoorbeeld door minder te lenen).
Structurele exploitatieruimte	Dit kengetal kijkt naar de structurele baten en de structurele lasten ten opzichte van de totale baten. Een positief getal geeft aan dat de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. Dit cijfer kan verbeteren door meer structurele baten of minder structurele lasten op te voeren.

Financiële positie samengevat:

Alle kengetallen beschouwend moeten we concluderen dat de financiële situatie van de gemeente zorgelijk is. Met name vanaf 2026 wordt het beeld steeds somberder. De ontwikkeling vanuit het Gemeentefonds heeft hierop een grote invloed.
De gemeente lijkt in de jaren na 2025 nauwelijks bij machte de structurele lasten te gaan dekken uit structurele inkomsten. We zien de positie van het eigen vermogen t.o.v. het totale vermogen van de gemeente dalen en de schuldenlast stijgen.

Het moge duidelijk zijn dat er veel aan gelegen is dat de verdeling van de Gemeentefondsuitkering kritisch wordt beschouwd en gecorrigeerd.
Dit neemt niet weg dat ook de gemeente zelf op zoek gaat naar mogelijkheden om haar taken efficiënter, slimmer te doen en kritisch te blijven op de ‘geen knaken geen taken’ discussie.
De komende ontvlechting is wat dit betreft aan risico maar biedt tegelijkertijd ook kansen.

C - Onderhoud kapitaalgoederen

Met de kosten van onderhoud van kapitaalgoederen is vaak een substantieel deel van de begroting gemoeid. Deze onderhoudskosten zijn terug te vinden in meerdere programma's. Om een volledig beeld van alle onderhoudskosten aan kapitaalgoederen te verkrijgen hebben we in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen een dwarsdoorsnede van de gehele begroting gemaakt. Hiermee ontstaat een helder en compleet beeld, wat van belang is voor een goed inzicht in de financiële positie. De kapitaalgoederen zijn opgesplitst in wegen (waaronder ook bruggen), riolering, water, groen en gebouwen.

De gemeente wil op duurzame wijze de aanwezige infrastructurele voorzieningen in stand houden. Het gaat hierbij zowel om bovengrondse voorzieningen als om ondergrondse. Het onderhoud moet ertoe leiden dat de gebouwen en infrastructurele voorzieningen voldoen aan de functionaliteitseisen die hieraan gesteld zijn en worden. Sleutelwoorden zijn: veilig, schoon en heel, tegen zo laag mogelijke kosten.

De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de openbare ruimte. Dit betekent ook dat zij, wanneer hierin iets gebeurt, moet kunnen aantonen dat zij alles heeft gedaan wat in haar vermogen lag om het gevaar te voorkomen. Dit geldt voor alle aspecten van de openbare ruimte en speelt vooral wanneer het vermoeden bestaat dat de gemeente in haar onderhoudstaak is tekort geschoten.

Beheerplannen

Nota Kapitaalgoederen

In 2022 heeft de gemeenteraad de Nota Kapitaalgoederen 2022 - 2026 vastgesteld en zijn de keuzes en ambities op het gebied van het beheer van onder andere wegen, kunstwerken en groen voor de komende jaren vastgelegd.

De mate van beheer van gemeentelijk areaal in de openbare ruimte is een belangrijk aspect om te voldoen aan de eisen en wensen van de inwoners, bezoekers en ondernemers. Na de aanleg moet beheer zorgen voor een zo efficiënt mogelijke invulling van de levenscyclus van het object. Optimaal beheer van het kapitaal heeft ook een positieve invloed op de mate van tevredenheid over de leefomgeving.

Ten aanzien van functie, gebruik en beleving is het (integrale) belang groot. Immers, alle areaal samen vormt een geheel: de leefomgeving van de inwoners, ondernemers en bezoekers. Om de kwaliteit van de functie, het gebruik en de beleving te borgen is er een beleidskader nodig. Bij het opstellen van een beleidskader en bij het afwegen van de noodzakelijke keuzes spelen een aantal factoren een rol. De belangrijkste factor is de gewenste kwaliteit. Welke kwaliteit kan de gemeente minimaal bieden, rekening houdend met het beschikbare budget? De keuze voor een bepaalde kwaliteit werkt vervolgens door in factoren als veiligheid, risico’s als kapitaalvernietiging en leefbaarheid (uitstraling, comfort, gebruiksgemak).

De beheerfase heeft daarom alles te maken met een zorgvuldige afweging van doelen, opbrengsten en kosten. Deze afwegingen zijn samengevat in het vastgestelde kwaliteitsscenario in de Nota Kapitaalgoederen.

Wegen

Het beleidskader voor het kapitaalgoed wegen is de laatste jaren een belangrijk bespreekpunt geweest. De gemeenteraad heeft ervoor gekozen (25 november 2010) dat alle wegen binnen de gemeente het kwaliteitsniveau ‘basis’ dienen te hebben. De raad heeft niet gekozen voor een gedifferentieerd kwaliteitsniveau. Daarnaast heeft de raad gekozen om het aanwezige achterstallig wegenonderhoud gefaseerd in te lopen.

In eerste instantie in tien jaar gerekend vanaf 2010, wat met ingang van 2013 aangepast is naar een temporisering in vijftien jaar. De hiervoor benodigde financiële middelen zijn voor het genoemde raadsbesluit beschikbaar gesteld en opgenomen in de meerjarenbegroting. Hierbij is sprake van een jaarlijks structureel bedrag om het basisniveau te behouden en een jaarlijks bedrag voor het wegwerken van de aanwezige achterstand in wegenonderhoud.

Waterbouwkundige werken

De gemeente heeft niet een beheerplan voor waterbouwkundige werken, omdat in de gemeente weinig waterbouwkundige werken zijn en het benodigde onderhoud hiervoor relatief laag is. De benodigde inspanning om een goed beeld te krijgen van de onderhoudstoestand staat in onze beleving niet in verhouding tot de te maken kosten voor onderhoud. Het is veel efficiënter om een bepaald percentage van de investeringswaarde van de waterbouwkundige werken per jaar te reserveren voor onderhoud. Eventuele gebreken en noodzakelijk onderhoud wordt door de medewerkers van de afdeling Beheer gesignaleerd. Verder is het niet altijd mogelijk om de onderhoudstoestand goed te bepalen; denk hierbij aan duikers die grotendeels of volledig onder water liggen. Voor individuele gevallen, bij grootschalig onderhoud of vervanging, wordt per geval in de kadernota geld gereserveerd.

Het Wetterskip Fryslân heeft het beheer en onderhoud van een aantal duikers en bruggen overgedragen aan de aanliggende eigenaren. Het Wetterskip heeft hun beleid geüniformeerd in de Provincie en heeft in dat verband een nieuwe legger kunstwerken vastgesteld. Als gemeente Achtkarspelen hebben wij, tezamen met Tytsjerksteradiel, hiertegen een zienswijze en bezwaar ingediend aangezien er geen financiële compensatie tegenover staat. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in de afspraak dat de betreffende duikers (88 stuks voor onze gemeente) pas per 1-1-2025 over gaan naar de gemeente Achtkarspelen zodat de gemeente tijd genoeg heeft om hier middelen voor vrij te maken in de meerjarenbegroting. Tot die tijd blijven deze duikers in beheer en onderhoud bij het Wetterskip.

Riolering

Gemeenten moeten op grond van de Wet milieubeheer beschikken over een actueel gemeentelijk rioleringsplan (GRP). De gemeenteraad stelt daartoe telkens voor een daarbij te bepalen periode een dergelijk plan vast. Het GRP 2023 – 2027 is begin 2023 ter goedkeuring vastgesteld door de gemeenteraad. In het plan hebben we aangegeven hoe we invulling geven aan de van oudsher geldende zorgplicht voor de inzameling en het transport van afvalwater. Daarbij hebben we ook een tijdstip aangeduid waarop/waarbinnen onderhoud/vervanging van voorzieningen plaatsvindt. De bijbehorende beheercyclus vullen we in middels een kostendekkingsplan en het beschikbaar stellen van deze gelden via de begrotingen. Een speerpunt in het GRP is het voorkomen van wateroverlast en het inspelen op toekomstige klimaatontwikkelingen. Hiervoor hebben we een regenwaterstructuurplan opgesteld.

Water

Het huidige gemeentelijk rioleringsplan (GRP) geeft inzicht in verantwoordelijkheden en wettelijke taken van de gemeente en haar inwoners. De gemeente heeft een (afval)watervisie opgenomen die richtinggevend is voor de beleidsontwikkeling tot 2027 voor de thema’s stedelijk (afval)water, hemelwater en grondwater. Bij het vaststellen en opstellen van het GRP is het Wetterskip Fryslân en de Provincie Fryslân betrokken om de integraliteit en afstemming van het beleid, opgenomen in het GRP, te borgen.

Daarnaast hebben VNG, UvW, IPO, VeWin en het Rijk met de ondertekening van het Nationaal Bestuursakkoord Water de ambitie uitgesproken om in gezamenlijkheid de kosten in de waterketen voor de inwoners van Nederland te beperken. Ook de Friese

gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens en provincie Fryslân hebben deze gezamenlijke ambitie onderschreven waarbij de Friese ambitie is verwoord in de pijlers Kosten, Kwaliteit en Kwetsbaarheid. Hiervoor hebben de portefeuillehouders Water in 2010 een handtekening onder het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK) gezet. Wetterskip Fryslân, de Friese gemeenten, Vitens en provincie Fryslân hebben besloten een vervolg te geven aan het Fries Bestuursakkoord Water Keten 2010-2015. Op 17 november 2016 is het Fries Bestuursakkoord Waterketen 2016-2020 ondertekend door alle deelnemende partijen. Op 3 december 2020 is het FBWK 3 door alle partijen ondertekend. Deze voorziet in een bestuursakkoord tot 2025.

Groen

Als onderdeel van de nota kapitaalgoederen werken wij voor het groenonderhoud met een groenbeheerplan (GBI) . Hierdoor heeft de gemeente, zowel in de plan- als beheerfase, inzicht in de kosten van het beheer en onderhoud van het openbare groen. Op basis van deze informatie stellen we de jaarlijkse onderhoudsbudgetten vast.

Speelruimte

De gemeente heeft met de nota kapitaalgoederen een door de raad vastgestelde planning voor aanleg, onderhoud en vervanging van buitenspeelruimte voor kinderen. Om aan de wettelijke onderhoudstaak te kunnen voldoen, beoordelen inspecteurs de speelplaatsen ter plaatse aan de hand van de eisen die in het Attractiebesluit zijn gesteld en redigeren logboeken en inspectiegegevens.

Gebouwen

Er is een actuele onderhoudsplanning voor gemeentelijke (openbare) gebouwen. Hierdoor hebben we een goed beeld van de staat van onderhoud van deze gebouwen.

Voor de gemeentelijke gebouwen, waar de gemeente verantwoordelijk voor is, zijn inventarisaties en inspecties uitgevoerd. Op basis van de ingevoerde Inspectiegegevens zijn meerjarenonderhoudsplanningen (MJOP's) opgesteld. Deze overzichten bieden een inzicht in de te verwachten onderhoudswerkzaamheden met bijbehorende benodigde budgetten voor de komende jaren. De beschikbaar gestelde budgetten waren voldoende om het noodzakelijke onderhoud te kunnen uitvoeren.

D - Financiering

Financiering, ook wel treasury genoemd, betekent het beheren van het geld binnen de gemeente. Zo moeten er steeds tijdig financiële middelen aanwezig zijn om de rekeningen te kunnen betalen. Bij tekorten moet de gemeente bijlenen, overschotten moeten we tijdelijk bij de staat beleggen.

Het Rijk heeft regels opgesteld over hoe gemeenten hun geld moeten beheren. Deze regels staan in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Deze wet bepaalt ook, dat gemeenten een treasurystatuut moeten hebben. Daarin staat hoe wij geld mogen lenen of uitlenen.

Treasurybeleid

De wet stelt verplichtingen op het gebied van treasury. We hebben daarnaast ook zelf verplichtingen vastgelegd in het Treasurystatuut. De wet Fido stelt dit verplicht. Er staat in waarvoor we verantwoordelijk zijn:

- de treasuryfunctie
- de uitvoering van de treasury
- het risicobeheer

Het geactualiseerde Treasurystatuut is vastgesteld door de Raad in zijn vergadering van 25 maart 2022. De treasuryfunctie is binnen de regels van het treasurystatuut uitgevoerd.

Schatkistbankieren

Vanaf december 2013 zijn gemeenten verplicht hun eventuele overtollige tegoeden aan te houden in de Nederlandse schatkist. Dit zogenaamde 'schatkistbankieren' zorgt voor verlaging van de Nederlandse EMU-schuld. Om efficiencyredenen mogen we een relatief gering bedrag aan overtollige middelen buiten de schatkist te houden.

De drempel voor 2023 bedraagt 2,0% (tot een begrotingstotaal van 500 miljoen, daarbovenop 0,2%) met een minimum van € 1.000.000. Het drempelbedrag 2023 voor de gemeente bedraagt dan ook € 1.850.000. Het gemiddelde tegoed van de gemeente over een kwartaal mag niet hoger zijn dan deze drempel.

Onderstaande tabel toont het gemiddelde tegoed over de vier kwartalen. Uit de tabel blijkt dat de drempel niet is overschreden.

Benutting drempelbedrag SKB *(x € 1.000)*	**Bedragen 2023**
Kwartaal 1	422
Kwartaal 2	421
Kwartaal 3	528
Kwartaal 4	437
Gemiddeld	**452**

Renterisico

Grote schommelingen in de stand van de rente voor financieringen kunnen er voor zorgen dat de rente die de gemeente aan de bank betaalt ook sterk schommelt. Daarom bepaalt de wet Fido dat gemeenten aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm moeten voldoen.

Kasgeldlimiet

Om tijdelijke tekorten op de lopende rekening aan te vullen trekt de gemeente kortlopende geldleningen aan. Het voordeel van dit type leningen is dat het rentepercentage zeer laag is. Dit mag tot aan een bepaald maximum, de kasgeldlimiet. Deze limiet beperkt dus het renterisico op financieringen voor de korte termijn.

Kasgeldlimiet *(x € 1.000)*	**Begroting 2023**
begrotingstotaal per 1 januari	92.439
vastgesteld percentage (wet FIDO)	8,5%
Kasgeldlimiet	7.857

Uit de tabel blijkt dat de gemeente in 2023 maximaal € 7.857.315 aan kortlopende geldleningen mocht aantrekken. Dat doen we in de vorm van kasgeldleningen bij de Bank Nederlandse Gemeenten. In alle vier kwartalen van 2023 heeft de gemeente de kasgeldlimiet niet overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt het renterisico op financieringen voor de lange termijn. Het totaal van de aflossingen en het bedrag waarop een renteherziening van toepassing is, mag in elk jaar niet meer dan 20% van het begrotingstotaal zijn. Hieronder staat de norm voor 2023.

Renterisiconorm *(x € 1.000)*	**Begroting 2023**
begrotingstotaal per 1 januari	92.439
vastgesteld percentage (wet FIDO)	20,0%
Renterisiconorm	18.488
Aflossingen	3.629
ruimte onder renterisiconorm	**14.859**

Uit de tabel hierboven blijkt dat we de renterisiconorm niet hebben overschreden.

Leningen

Ultimo 2023 bedraagt de langlopende schuld van de gemeente € 32.220.000. De tabel hieronder toont de samenstelling en het verloop daarvan. Een deel van de leningen heeft de gemeente doorgeleend aan WoonFriesland. Volgens het huidige beleid verstrekt de gemeente geen geldleningen meer aan woningbouwinstellingen. De leningenportefeuille ten behoeve WoonFriesland vervalt na aflossing van de laatste termijn.

Opgenomen geldleningen (x € 1.000)	**Stand 1-1-2023**	**Nieuwe leningen**	**Aflossingen**	**Stand 31-12-2023**	**Rente %**
T.b.v. WoonFriesland					
T199	-	-	-	-	2,720%
T202	1.361	-	-	1.361	3,030%
T205	1.015	-	65	950	2,980%
Subtotaal	**2.377**	**-**	**65**	**2.312**	
T.b.v. eigen financiering					
T195	1.278	-	160	1.119	2,950%
242	28	-	28	0	1,500%
245	2.400	-	600	1.800	0,438%
246	20.665	-	1.476	19.189	0,840%
247	9.100	-	1.300	7.800	0,480%
Subtotaal	**33.472**	**-**	**3.564**	**29.908**	
Totaal opgenomen leningen	**35.849**	**-**	**3.629**	**32.220**	

Renteschema

We zijn verplicht om een renteschema op te nemen. Dit schema biedt een cijfermatig inzicht in de rentelasten en hoe we dat toerekenen. Voor 2023 ziet het er als volgt uit.

Renteschema begrotingsjaar 2023 (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Externe rentelasten lange financiering	284
Externe rentelasten korte financiering	33
Externe rentebaten (WoonFriesland)	70
Externe rentebaten (MOA)	-
Externe rentebaten korte financiering	185
Saldo externe rentelasten	**62**
Rente toe te rekenen aan de bouwgrondexploitatie	1
Rente toe te rekenen wegens projectfinanciering	-
Rentebaten van doorverstrekte leningen projectfinanciering	-
Saldo door te berekenen externe rente	**61**
Rente eigen vermogen	-
Rente over voorzieningen (gewaardeerd tegen contante waarde)	-
Aan taakvelden (incl. taakveld overhead) toe te rekenen rente	**61**
Boekwaarde vaste activa per 01-01-2023	73.367
Boekwaarde leningen woningbouw per 01-01-2023	2.377
Boekwaarde voor berekening omslagpercentage per 01-01-2023	**70.990**
Omslagpercentage	0,09%
Omslagpercentage afgerond	0,10%
Werkelijk aan taakvelden (incl. taakveld overhead) toegerekende rente	68
Renteresultaat op taakveld treasury	**7**

Het renteresultaat is een administratief resultaat. het gaat om het verschil tussen het saldo van de externe rentelasten en de aan de programma's toegerekende rentelasten. Dit renteresultaat heeft géén invloed op het begrotings- en/of rekeningsaldo.

E - Bedrijfsvoering

Onze bedrijfsvoering is gericht op de interne dienstverlening, die nodig is voor de uitvoering van de programma's. Wij informeren u over de onderwerpen die in 2022 bij hebben gedragen aan de kwaliteit van de bedrijfsvoering of die speciale aandacht hebben gekregen, naar het onderdeel "Overhead" binnen de programma's en het onderdeel "Bestuur en Dienstverlening" binnen hoofdstuk 1.3 "In vogelvlucht".

Ombuigingen
In het kader van de jaarrekening 2023 is de stand van zaken met betrekking tot de ombuigingen geactualiseerd. Bij de behandeling van de Kadernota 2024-2027 is besloten om het pakket van de nog niet gerealiseerde ombuigingen tegen het licht te houden en de uitkomsten (en verwerking) hiervan mee te nemen in de begroting 2024-2027 en eveneens te verwerken in de nu voorliggende jaarrekening. Via de begrotingswijzigingen van december is dit voor het jaar 2023 meegenomen.

Risicomanagement
In 2022 heeft de Rekenkamer Commissie het rapport 'managen van risico's' afgerond. Dit rapport is goedgekeurd door de raad op 2 juni 2022. Er zijn aanbevelingen gedaan en er is afgesproken om een beleidskader risicomanagement op te stellen waar de aanbevelingen zoveel mogelijk worden opgenomen. In 2023 is het beleidskader Risicomanagement voorgelegd aan beide gemeenteraden en het algemeen bestuur van de Werkmaatschappij.

We maken gebruik van de Gemeente Brede Risico Analyse (GBRA) als basis voor ons risicomanagement. Dit omvat onder andere

- het opstellen van een Tax Control Framework om fiscale risico's te beheersen,
- het uitvoeren en verder ontwikkelen van Verbijzonderde Interne Controles om de financiële rechtmatigheid te waarborgen,
- het opstellen van een Frauderisico-analyse om risico's op fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik te beheersen en
- het verder professionaliseren van de Verbetermonitor: een monitoringsysteem om te kunnen sturen op de opvolging van aanbevelingen uit auditrapportages.

Gelet op de huidige werkdruk en onderbezetting van de organisatie is besloten om een groeipad van drie jaar vanaf 2023 te volgen.

Digitalisering en Informatieveiligheid
Met de toenemende digitalisering neemt het belang van informatieveiligheid ook toe. We merken dat de digitale kwetsbaarheden en dreigingen fors toenemen. Ook de complexiteit en de impact van security-incidenten nemen toe op zowel bestuurlijk als uitvoerend niveau. Betrouwbare (en veilige) informatievoorziening is een absolute randvoorwaarde voor een gemeente.

Er worden daartoe diverse maatregelen ondernomen, zoals het implementeren van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), die geldt als basisnormenkader binnen alle overheidslagen (Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen) voor informatiebeveiliging. Deze is leidend voor onze organisatie. In 2023 heeft onze organisatie niet te maken gehad met grote incidenten.

In 2023 zijn er 44 door medewerkers gemeld. Hiervan betroffen 39 meldingen phishing e-mails en 5 betroffen beveiligingsincidenten. De meldingen zijn deels via het juiste kanaal (TopDesk) gegaan, bij het merendeel is de CISO direct door de medewerker benaderd. Ongeacht de wijze van de melding, is de stijging van het aantal meldingen een zeer positieve ontwikkeling. Dit duidt erop dat medewerkers beter phishing e-mails herkennen en bij twijfel eerder navraag doen.

In 2023:
- zijn de jaarlijkse ENSIA en DigiD audits behaald
- is de Wpg (Wet politiegegevens) audit afgenomen
- is Vulnerability Management voor intern onderzoek naar digitale kwetsbaarheden ingericht en ingezet
- is een meerjaren planning opgesteld om de technische basis stapsgewijs verder te verhogen en/of te verstevigen.
- Is conditional access (de voorwaarden voor toegang tot gemeentelijke informatie) verder aangescherpt
- Is een project gestart om privé apparaten te vervangen door de organisatie beheerde apparaten
- Is gewerkt om de digitale weerbaarheid van de organisatie te verhogen en de ICT-infrastructuur nog veiliger maken.

AVG en datalekken
In 2023 hebben 27 mensen gevraagd om hun gegevens te bekijken. In de eerste helft van dat jaar waren er veel meer verzoeken dan in voorgaande jaren. Maar in de tweede helft van het jaar was het aantal verzoeken weer normaal. Toch was het aantal verzoeken meer dan twee keer zoveel als daarvoor. We weten niet waarom er zoveel verzoeken waren.

In 2023 zijn 25 datalekken geregistreerd, waarbij één datalek is geregistreerd als Wpg-datalek. De datalekken betroffen voornamelijk verkeerd verstuurde informatie (per mail of fysieke post). Na elke melding wordt beoordeeld of er technische of organisatorische aanpassingen gedaan moeten worden om in de toekomst zo veel mogelijk te voorkomen dat eenzelfde soort datalek plaatsvindt.

Informatiebeveiliging en privacy
Alle burgers en medewerkers hebben er recht op dat de gemeente zorgvuldig met zijn of haar gegevens omgaan. Vanaf mei 2018 geldt de AVG en per januari 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht.
Er zijn in 2023 onder meer (vervolg)stappen gezet door:
- opzoeken betere aansluiting met Concern Control
- implementatie medewerker awareness met continu karakter
- opstarten project om toegangsrechten op basis van functie te verbeteren
- opstarten project voor verbeteren van de In Dienst/Uit Dienst procedure
- inschrijving VNG/BIZOB aanbesteding voor afname Monitoring & Response
- Het periodiek versturen van interne phishing simulaties
- Het werken met software die interne kwetsbaarheden scant
- Het verder implementeren van een informatiebeveiligings- en privacy beleidsplan
- Het uitvoeren van risicoanalyses en implementeren van informatiebeveiligings-maatregelen, ook voortkomend uit privacy analyses.

De Functionaris voor de Gegevensbescherming (FG) en de Chief Information Security Officer (CISO) rapporteren elk afzonderlijk over de stand van zaken van Informatiebeveiliging en privacy in hun jaarverslagen.

Voorkomen van fraude en onregelmatigheden
Als college zijn we ons bewust van inherente risico's van fraude die, zowel intern als extern, worden gelopen bij het uitvoeren van de gemeentelijke taken. Hiervoor hebben wij in 2023 een frauderisicoanalyse opgesteld om de risicogebieden te identificeren en bewustwording te creëren. Vanuit de bedrijfsvoering is er verhoogde aandacht voor de inrichting van onze administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) ten aanzien van de geïdentificeerde risicogebieden en tevens worden de relevante geldstromen/processen betrokken in de interne controles die gedurende het jaar worden uitgevoerd.

Stakeholders van de gemeente moeten er op kunnen vertrouwen dat wij op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. De gemeente beschikt over een uitgebreid scala aan zogenaamde soft controls. Iedere medewerker onze gemeente en de werkmaatschappij 8KTD legt bij indiensttreding een ambtseed of ambtsbelofte af en overlegt een verklaring omtrent gedrag. Daarnaast kennen we een vastgestelde regeling en gedragscodes, onder andere op het gebied van nevenwerkzaamheden en financiële belangen, welke openbaar beschikbaar zijn. We beschikken daarnaast over een regeling van melden vermoeden misstanden en in de organisatie is een vertrouwenspersoon en er is een meldpunt ingesteld waar eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld.

Conclusie
We zijn ervan overtuigd dat we met alle analyses en maatregelen die we hebben genomen, de risico's met betrekking tot een goede en integere bedrijfsvoering onder controle hebben.

Rechtmatigheid

Vanaf 2023 moet het College van B&W verantwoording afleggen over de naleving van regels die belangrijk zijn voor de financiële situatie van de gemeente. Dit wordt de rechtmatigheidsverantwoording genoemd. Het gaat bijvoorbeeld om de regels voor subsidies en Europese bestedingen, en om situaties waarbij er kosten zijn gemaakt waarvoor geen geld was gereserveerd in de begroting. Het College van B&W is al verantwoordelijk voor de naleving van deze regels, maar vanaf 2023 moeten ze hier zelf ook verslag van doen.

Om te bepalen of financiën goed gebruikt zijn, zijn er een paar regels waar we ons aan moeten houden:

- We moeten ons aan de afgesproken budgetten houden (begrotingscriterium);
- Er moeten bepaalde voorwaarden voldaan zijn om het geld te mogen gebruiken (voorwaardencriterium);
- We mogen het geld niet gebruiken voor andere dingen dan waar het voor bedoeld is en we mogen het niet misbruiken (misbruik en oneigenlijk gebruik).

Het college doet geen accountantscontrole, maar kan wel informatie krijgen over situaties waarover twijfel bestaat of ze wel rechtmatig zijn. Dit gaat niet over het ontbreken van informatie, maar over verschillende interpretaties van feiten en regels. Bijvoorbeeld als er mogelijk sprake is van staatssteun, waarbij juristen verschillende meningen hebben. Als er onduidelijkheden zijn, is het de taak van het college om deze zoveel mogelijk te voorkomen en als ze er toch zijn, ze binnen een redelijke tijd op te helderen. Dit zal in de meeste gevallen niet nodig zijn, omdat het college meestal duidelijk kan aangeven wat wel en niet mag. Maar als er niet genoeg informatie is, kan er nog steeds onzekerheid zijn voor de accountant die het controleert.

Voor de jaarrekening van 2023 van Achtkarspelen zijn er grenzen bepaald voor wat er gerapporteerd moet worden. Dit noemen we de verantwoordingsgrens en de rapportagegrens.

De gemeenteraad is met het college van B&W in gesprek gegaan over deze verantwoording. Zij bepalen ook hoeveel informatie ze willen ontvangen. De grens hiervoor moet tussen de 0% en 3% van de kosten liggen. Er is gekozen voor 1%.
De accountant controleert of de jaarrekening klopt en of de verantwoording van het College van B&W juist is.

Het kost minder werk als de naleving van regels al goed geregeld is en er systematisch aantekeningen worden gemaakt. Als dit niet zo is, dan kost het meer tijd en moet de

accountant meer controles uitvoeren. Het is belangrijk dat het college van B&W en de accountant vooraf met elkaar afspreken wat er moet gebeuren.

Er zijn een aantal criteria die van belang zijn voor het vaststellen van de rechtmatigheid:

- Calculatiecriterium
- Valuteringscriterium
- Adresseringscriterium
- Volledigheidscriterium
- Aanvaardbaarheidscriterium
- Leveringscriterium
- Begrotingscriterium
- Voorwaardencriterium
- Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium

De eerste zes regels gaan over het controleren van de financiële gegevens, en worden ook gebruikt bij het maken van de jaarrekening en de controle daarvan door de accountant. Dit betekent dat deze zes regels niet apart worden genoemd in het verantwoordingsrapport over de rechtmatigheid.

Voor het controleren of alles wel rechtmatig is, zijn alleen de laatste drie criteria belangrijk.

Rechtmatigheid

Totale lasten organisatie inclusief dotaties aan reserves	Verantwoordingsgrens t.b.v. rechtmatigheid verantwoording van 1%	Rapportagegrens waarboven onrechtmatigheden worden toegelicht in de bedrijfsvoering paragraaf van 5% van de verantwoordingsgrens
€ 107.300.000	**€ 1.073.000**	**€ 53.650**

Het College heeft geconstateerd dat sommige zaken niet helemaal goed zijn gegaan. In dit onderdeel beschrijven we ook wat er is gebeurd en welke maatregelen worden genomen om dit in de toekomst te voorkomen.

Rechtmatigheidsverantwoording		Bedrag	
A	**Begrotingscriterium**		
1 A	Overschrijding lasten programma's begroot versus werkelijke	€	4.257.273
1 B	Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€	270.068
2	Ongeautoriseerde reserve mutaties		geen
3	Onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of hogere of lagere baten dan begroot die niet tijdig met begrotingswijzigingen zijn aangepast.	€	4.881.660
	Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**€**	**9.409.001**
4	Totaal van begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 t/m 2) dat past binnen het vooraf gestelde beleid en daarmee als acceptabel is geduid onder verwijzing naar dit vooraf vastgestelde beleid.	€	864.656
5	**Resterende saldo aan begrotingsonrechtmatigheden**	**€**	**8.544.345**
B	**Voorwaardencriterium**		
	Jeugdhulp werkwijze niet conform beleid	€	409.937
	Totaal voorwaardencriterium	**€**	**409.937**
C	**Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium**		
	Bevindingen		geen

Bevindingen uit Verbijzonderde Interne Controles (VIC)

Programma	-
Nr. en omschrijving	**Huren en pachten (voorwaardencriterium)**
Proces	Huren en pachten
Proceseigenaar	Manager Ruimte
Details en reden	Ontbreken contracten en niet herleidbare indexeringen. In de gecontroleerde dossier zijn fouten aangetroffen m.b.t. de in rekening gebrachte huren en indexeringen daarvan. Dit vanwege het ontbreken van contracten en indexeringsafspraken. Deze fouten zijn naar een totale onzekerheid geëxtrapoleerd. Dit levert een onzekerheid op van € 100.000.
Omvang fout in €	€ 28.668. Dit betreft geen financiële onrechtmatigheid
Onzekerheid in €	€ 100.000 Dit betreft geen financiële onrechtmatigheid
Indeling: (W), (P), (M)	Precies
Periode	2023
Aanbeveling	Contractbeheer en procedures op orde brengen
Te ondernemen actie	Borgen van procedures registratie en contractbeheer m.b.t. huren en pachten.
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee

Programma	6 Sociaal Domein
Nr. en omschrijving	**Jeugdhulp (voorwaardencriterium)**
Proces	Jeugdhulp
Proceseigenaar	Manager Sociaal Domein
Details en reden	In twee onderzochte dossiers is een fout geconstateerd en was de dossiervorming niet in lijn met het beleid. Vanuit de steekproef populatie zijn de geconstateerde fouten doorgerekend naar een totale onzekerheid geëxtrapoleerd. Dit leidt tot een bedrag van € 4.601.146 aan formele onrechtmatigheid. Oorzaak is vooral gelegen in onzorgvuldige dossiervorming waarmee het procesverloop en de grondslag voor verstrekking niet ordentelijk is gedocumenteerd.
Omvang fout in €	€ 409.937 Dit betreft geen financiële onrechtmatigheid
Onzekerheid in €	€ 4.601.146
Indeling: (W), (P), (M)	Waarschijnlijk
Periode	2023
Aanbeveling	Werkproces herzien.
Te ondernemen actie	Vastlegging afspraken omtrent dossiervorming.
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee

Onderwerpen die de Financiële rechtmatigheid/getrouwheid raken

1A - Overschrijdingen lasten programma's begroot versus werkelijk
Onderstaand wordt een nadere verantwoording en onderbouwing gegeven van het totaal aan overschrijdingen op taakvelden als onderdeel van de programma's die op totaalniveau een overschrijding hebben (resp. programma 1, 7 en Overhead, tabel onderdeel 1A).

Programma	
Nr. en omschrijving	**3. Economie**
Proces	Bouwgrondexploitatie, bestemmingsplannen en planschades
Proceseigenaar	Manager Fysiek Domein
Details en reden	De overschrijding van dit programma vloeit voort uit de boekingen die betrekking hebben op de grondexploitatie van de bedrijventerreinen. Deze boekingen kunnen pas na afloop van het jaar worden gemaakt als de doorrekening van de diverse exploitaties heeft plaatsgevonden. Het betreft een voordelig bedrag van per saldo € 486.000. De hogere lasten hebben een hogere bate tot gevolg. Dit leidt dit tot een programmaoverschrijding van de lasten van € 864.656. Wij zijn van mening dat deze kosten passen binnen het vooraf gestelde beleid en achten deze overschrijding daarmee als acceptabel.
Omvang in €	864.656
Indeling: (W), (P), (M)	Precies
Periode	2023
Aanbeveling	Tijdig actualiseren
Te ondernemen actie	-
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee

1B - Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)

Programma's	**4 en 8**
Nr. en omschrijving	71420115 De Wynroas Harkema (€ 187.747) 71820002 Voorbereidingskrediet oan de Diken € 61.840) 71820003 Voorbereiding Voorstraat Buitenpost (€ 20.482)
Proces	Onderwijshuisvesting/Bouwgrondexploitatie
Proceseigenaar	Manager Sociaal Domein / Manager Ruimte
Details en reden	Renovatie basisschool de Wynroas; De gemeente heeft de renovatie in eerste instantie voor haar rekening genomen en in overleg gegaan met de (onderwijs)stichting Roventa worden de kosten daar grotendeels verhaald. De stichting vergoedt € 165.334 waardoor een klein tekort overblijft van € 22.430. Voorbereidingskrediet Acht oan de Diken Buitenpost 2022; De voorbereiding is afgerond en een kredietaanvraag voor het vervolg is in voorbereiding voor besluitvorming aan de raad. Voorbereidingskrediet Voorstraat Buitenpost: De voorbereiding is afgerond en een kredietaanvraag voor het vervolg is in voorbereiding voor besluitvorming aan de raad.
Omvang in €	€ 270.068 (na vergoeding Wynroas € 104.734)
Indeling: (W), (P), (M)	Precies
Periode	2023
Aanbeveling	Tijdig actualiseren / (aanvullend) krediet aanvragen bij de raad
Te ondernemen actie	-
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee

3 - Overige programma's met onderschrijding van lasten en/of onder-/overschrijding van baten

Onderstaand wordt een nadere verantwoording en onderbouwing gegeven van het totaal aan onderschrijdingen van lasten en/of over-/ onderschrijding van baten op taakvelden van de overige programma's

Programma	
Nr. en omschrijving	Programma's 0, 3, 5, 6,
Proces	Rechtmatigheidsverantwoording
Proceseigenaar	Managers Beheer, Sociaal Domein en Fysiek Domein
Details en reden	Dit betreft onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of hogere of lagere baten dan begroot die niet tijdig met begrotingswijzigingen zijn aangepast. De diverse toelichtingen op de afwijkingen zijn eveneens verantwoord in de analyses per programma. We geven hier per programma de afwijkingen op de lasten en de baten in totalen weer en benoemen de specifieke afwijkingen per programma boven de rapportage grens van € 53.650. Afwijking boven de rapportagegrens per programma: Programma 0; Hogere baten treasury: € 170.000 Hogere baten OZB: € 95.000

	Programma 3: Hogere baten vanwege winstneming € 977.779 Hogere baten grondverkopen € 889.460 Programma 5: Hogere doeluitkering Rijk € 158.000 Lagere salariskosten € 74.963 Lagere lasten uitbestede werkzaamheden € 56.000 Programma 6: Lagere subdieuitkeringen € 82.000 Lagere kosten WMO € 644.000 Lagere kosten WMO begeleiding € 754.000 Lagere lasten Jeugd preventieve zorg € 122.000 Lagere lasten bijstand € 135.000 Lagere bijdrage WM 8KTD € 345.000 Lagere lasten inburgering € 226.000 Hogere baten re-integratie € 59.000 Programma 8; Hogere baten grondverkopen € 138.000
Omvang in €	€ 4.881.660
Indeling: (W), (P), (M)	Precies
Periode	2023
Aanbeveling	Aandacht voor tijdig bij-en aframen van budget middels begrotingswijziging
Te ondernemen actie	Budget bijstellen (begrotingswijziging)
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee

F - Verbonden partijen

Voor de realisatie van beleidsvoornemens gaan we vaak bepaalde relaties aan met derden. Soms groeien dergelijke relaties uit tot een zodanige vorm dat de gemeente zeggenschap en financiële belangen in die derde partij heeft gekregen. In dat geval is er sprake van een Verbonden Partij.
Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. In dit hoofdstuk geven we inzicht in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de onze gemeente bij verbonden partijen.

Algemene uitgangspunten

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk- en financieel belang heeft. Van een *bestuurlijk belang* is sprake als de gemeente zeggenschap heeft door deel uit te maken van het bestuur of via stemrecht. We spreken van een *financieel belang* als aan de Verbonden Partij een bedrag ter beschikking is gesteld, dat we niet terugkrijgen op het moment dat de Verbonden Partij failliet gaat. Ook is er sprake van een financieel belang als een onderpand is gegeven, waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de Verbonden Partij haar verplichtingen niet nakomt.

Hieronder wordt opgesomd waarin wij een financieel en bestuurlijk belang hebben.

Gemeenschappelijke regeling

Naam	**Sociale Werkvoorziening Fryslân**		
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Sociaal domein)*		
vestigingsplaats	Drachten		
openbaar belang	n.v.t.		
visie op de verbonden partij	n.v.t.		
beleidsvoornemens	n.v.t.		
Cijfers opgenomen in onze	**jaarrekening 2022**	**begroting 2023**	**rekening 2023**
financieel belang gemeente €	€ 2	€ 3	€ 2
financieel belang gemeente %	0,0	0,0	0,0
toelichting	Aan de GR is een bijdrage verschuldigd in de kosten van ambtelijke ondersteuning.		
bestuurlijk belang	1 lid in het Algemeen Bestuur		
risicoprofiel	[Laag]		
Kerncijfers verbonden partij			
Eigen vermogen			
begin	€ 0	€ 0	€ 0
einde	€ 0	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen			
begin	€ 0	€ 0	€ 0
einde	€ 0	€ 0	€ 0
Financieel resultaat			
begroot	€ 0	€ 0	€ 0
werkelijk	onbekend	€ 0	onbekend

Bron	*Begroting en jaarrekeningen*
Toelichting	De enige verbondenheid van de gemeenten is de vergoeding die wordt betaald voor de ambtelijke ondersteuning van de G.R. De gemeente is geen aandeelhouder meer van Caparis N.V. en neemt diensten af op basis van dienstverleningsovereenkomsten.

Naam	**Veiligheidsregio Fryslân**
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Veiligheid)*
vestigingsplaats	Leeuwarden
openbaar belang	Behartigen preventieve taken op het gebied van de volksgezondheid en infectieziekten bestrijding; Zo doelmatig mogelijk georganiseerde en gecoördineerde brandbestrijding, maar ook hulpverlening bij ongevallen en rampen bewerkstelligen.
visie op de verbonden partij	Met ingang van 1 januari 2007 zijn de gemeenschappelijke regelingen GGD Fryslân en Brandweer Fryslân opgeheven en zijn beide organisaties ondergebracht in de nieuwe gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân. Het betreft de wettelijke taken op gebied van gezondheid en brandweer die zijn ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling.
beleidsvoornemens	Gezondheid • Gezondheid krijgt een prominente plek. • De kinderopvang in Friesland voldoet aan de gestelde normen voor kwaliteit en veiligheid. • De huidige vaccinatiegraad blijft op peil. • Bijdragen aan de vermindering van de druk op de specialistische hulp en zorg. • Voorkomen antibioticaresistentie en bestrijden het als het zich aandient. • Er valt niemand tussen wal en schip. Brandweer • Samen aantoonbaar paraat. • Samen aantoonbaar vakbekwaam. • Risicobewust en risicogericht samenwerken. • Nieuwbouw kazernes waar vervanging noodzakelijk is. • Vervanging brandweerauto's verspreid over de regio.

Cijfers opgenomen in onze	**jaarrekening 2022**	**begroting 2023**	**rekening 2023**
financieel belang gemeente €	€ 2.784	€ 2.911	€ 2.911
financieel belang gemeente %	4,0	4,0	4,0
toelichting	Wanneer de reguliere werkzaamheden in 2023 kunnen worden ingehaald is afhankelijk van de verdere werkzaamheden voor corona.		
bestuurlijk belang	Deelname in algemeen bestuur.		
risicoprofiel	[Hoog]		

Kerncijfers verbonden partij

Eigen vermogen			
begin	€ 9.753	€ 9.753	€ 9.527
einde	€ 9.527	€ 9.753	€ 8.868
Vreemd vermogen			
begin	€ 87.724	€ 87.724	€ 81.045

einde	€ 81.045	€ 87.724	€ 82.448
Financieel resultaat			
begroot	€ 0	€ 0	€ 0
werkelijk	onbekend	onbekend	onbekend

Bron *Begroting 2022 Veiligheidsregio*

Toelichting De huidige economische omstandigheden (hoge inflatie, tekorten aan materiaal en de krappe arbeidsmarkt) hebben ook zijn weerslag op de bedrijfsvoering binnen de Veiligheidsregio.

Naam	**Welstandscommissie Hûs en Hiem**
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Volkshuisvesting, RO en stedelijke vern)*
vestigingsplaats	Leeuwarden
openbaar belang	**Welstandsadvisering** Hûs en Hiem brengt welstandsadvies uit aan de gemeente. De kosten worden doorberekend in de leges.
visie op de verbonden partij	Het voorzien van de gemeente in de welstandsadvisering als bedoeld in de Woningwet en advisering over toepassing van de Monumentenwet en de Monumentenverordening.
beleidsvoornemens	• Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadvisering als bedoeld in de Woningwet; • Het geven van adviezen over algemene welstandsvraagstukken aan gemeenten, andere openbare lichamen en aan particulieren, de laatsten voor zover het een tweede onafhankelijke beoordeling betreft van bouwplannen gelegen buiten de aan de Gemeenschappelijke Regeling deelnemende gemeenten; • Het voorzien van de gemeenten in de advisering over de toepassing van de Monumentenwet en de Monumentenverordening.

Cijfers opgenomen in onze	**jaarrekening 2022**	**begroting 2023**	**rekening 2023**
financieel belang gemeente €	€ 42	€ 46	€ 53
financieel belang gemeente %	3,8	4,7	4,6
toelichting	De invoering van de Omgevingswet kan van invloed zijn op de welstandsadvisering van Hûs en Hiem.		
bestuurlijk belang	Een wethouder van de gemeente is lid van het AB van Hûs en Hiem.		
risicoprofiel	[Laag]		

Kerncijfers verbonden partij

Eigen vermogen			
begin	€ 455	€ 455	€ 338
einde	€ 338	€ 455	€ 257
Vreemd vermogen			
begin	€ 136	€ 136	€ 483
einde	€ 483	€ 136	€ 453
Financieel resultaat			
begroot	€ 0	€ 0	€ 0
werkelijk	€ -109	onbekend	€ -84

Bron	*Concept jaarrekening 2023 Hus en Hiem*
Toelichting	Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet kan ook de welstandsadvisering een andere vorm krijgen.

Naam	**FUMO (Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing)**
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Volksgezondheid en milieu)*
vestigingsplaats	Grou
openbaar belang	Toezicht houden en vergunningverlening.
visie op de verbonden partij	De Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) is een gemeenschappelijke regeling van provincie, gemeenten en waterschap in Friesland. De gemeente heeft een deel van haar milieutaken op het gebied van vergunningverlening en toezicht houden verplicht aan deze organisatie uitbesteed. Het betreft de uitvoering van wettelijke taken.
beleidsvoornemens	De FUMO heeft de financieringssystematiek vanaf 2022 gewijzigd. De bijdrage is nu bepaald op daadwerkelijke afname van de afgenomen diensten van de deelnemer op het gebied van vergunningverlening en toezicht houden. Daarvoor was er een vaste bijdrage die bepaald werd obv het aantal inrichtingen (bedrijven) in het gebied.

Cijfers opgenomen in onze	**jaarrekening 2022**	**begroting 2023**	**rekening 2023**
financieel belang gemeente €	€ 403	€ 404	€ 493
financieel belang gemeente %	2,3	2,3	2,4
toelichting	Het financieel belang is bepaald op basis van de begrote deelnemersbijdrage van de gemeente te delen op de totale deelnemersbijdragen.		
bestuurlijk belang	Deelname in algemeen bestuur.		
risicoprofiel	[Middel]		

Kerncijfers verbonden partij			
Eigen vermogen			
begin	€ 1.422	€ 1.300	€ 1.207
einde	€ 1.207	€ 1.300	€ 1.278
Vreemd vermogen			
begin	€ 5.280	€ 3.850	€ 3.824
einde	€ 3.824	€ 3.850	€ 5.327
Financieel resultaat			
begroot	€ 0	€ 0	€ 0
werkelijk	€ 0	€ 0	€ 71

Bron	*Begroting 2024 FUMO*
Toelichting	Per 01-01-2024 treedt de Omgevingswet in werking. Hierdoor is het takenpakket van de FUMO uitgebreid, dit betekend dat zij meer taken gaan uitvoeren voor de gemeente. Door deze uitbreiding van taken is de deelnemersbijdrage verhoogd.

Naam	Werkmaatschappij Achtkarspelen-Tytsjerksteradiel
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Bestuur en ondersteuning)*
vestigingsplaats	Buitenpost/Burgum
openbaar belang	De Werkmaatschappij 8KTD is een samenwerkingsverband op basis van een gemeenschappelijke regeling tussen de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel, waarbij gezamenlijk taken op het terrein van dienstverlening en bedrijfsvoering worden uitgevoerd, die leiden tot een behoud van de kwaliteit van de dienstverlening aan onze inwoners.
visie op de verbonden partij	n.v.t.
beleidsvoornemens	Hiervoor wordt verwezen naar de begroting 2023 van Werkmaatschappij 8KTD.

Cijfers opgenomen in onze	jaarrekening 2022	begroting 2023	rekening 2023
financieel belang gemeente €	€ 18.082	€ 19.304	€ 19.304
financieel belang gemeente %	49,1	49,7	49,7
toelichting	De begroting van 2023 sluit uiteindelijk met een saldo van € 0, doordat de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel volledig bijdragen in de gemaakte kosten in de WM8KTD. Het gerealiseerd totaal van bijdragen van beide gemeenten bedroeg € 38.826. De verdeling in bijdrage voor beide gemeenten is als volgt: • Achtkarspelen 19.304 • Tytsjerksteradiel 19.522		
bestuurlijk belang	Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de voorzitters van beide colleges en één wethouder per gemeente. Het Algemeen Bestuur bestaat uit de leden van de twee colleges van burgemeester en wethouders van beide gemeenten.		
risicoprofiel	[Laag]		
Kerncijfers verbonden partij			
Eigen vermogen			
begin	€ 0	€ 0	€ 0
einde	€ 0	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen			
begin	€ 7.103	€ 3.950	€ 3.950
einde	€ 3.950	€ 3.950	€ 4.450
Financieel resultaat			
begroot	€ 0	€ 0	€ 0
werkelijk	€ 0	€ 0	€ 0

Bron *Begroting 2024 Werkmaatschappij 8KTD*

Toelichting N.v.t.

Naam	Recreatieschap Marrekrite
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Sport, cultuur en recreatie)*

vestigingsplaats	Grou
openbaar belang	Beheer van de toeristische voorzieningen op water en land in de provincie.
visie op de verbonden partij	Recreatieschap Marrekrite is er om de toeristische basisinfrastructuur op water en land in Fryslân in stand te houden en verder te ontwikkelen. De ontsluiting van toeristische routes is van cruciaal belang voor het faciliteren van recreanten en gasten.
beleidsvoornemens	Recreatieschap Marrekrite onderhoudt en beheert ongeveer 35 kilometer aan vrije ligplaatsen in de Friese natuur, zorgt voor afvoer van recreatieafval en onderhoudt boeien en bakens in recreatievaarten. Ook beheert en onderhoudt Marrekrite het fietsknooppuntnetwerk en het wandelknooppuntnetwerk. Het in kaart brengen en actueel houden van alle routes in Fryslân behoort ook tot het werk van Marrekrite.

Cijfers opgenomen in onze	**jaarrekening 2022**	**begroting 2023**	**rekening 2023**
financieel belang gemeente €	€ 19	€ 16	€ 16
financieel belang gemeente %	1,3	1,1	1,1

toelichting

Marrekrite zal de komende jaren een deel uitkeren uit de algemene reserve aan de deelnemers.

Het werkelijke resultaat is hoger dan begroot. Dit is een gevolg van hogere renteopbrengsten als gevolg van de rentestijgingen schatkistbankieren (voordeel €40.000); minder inkomsten uit deelnemersbijdragen (nadeel €90.000) door niet formeel vaststellen 2e begrotingswijziging; minder uitgaven baggeren (voordeel €135.000); minder inkomsten dan verwacht voor de verkoop van gronden (nadeel €70.000) als gevolg van extra procedures i.v.m. Didam-arrest; en hogere toerekening (loon)kosten aan investeringen (voordeel €95.000) en hogere onderhoudskosten vaartuigen (nadeel €30.000).

bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur
risicoprofiel	[Middel]

Kerncijfers verbonden partij

Eigen vermogen			
begin	€ 4.795	€ 4.795	€ 4.704
einde	€ 4.707	€ 4.795	€ 4.328
Vreemd vermogen			
begin	€ 1.996	€ 1.996	€ 4.813
einde	€ 4.813	€ 1.996	€ 4.894
Financieel resultaat			
begroot	€ 72	€ 5	€ 5
werkelijk	€ 209	onbekend	€ 91

Bron *Concept jaarrekening 2023 Marrekrite*

Toelichting

Marrekrite zal in overleg met de provincie voor de komende jaren een baggerplan opstellen. Het is moeilijk om de waterdiepte op alle aanlegplaatsen in beeld te brengen in verband met de grote hoeveelheid slibverplaatsing. In eerste instantie zijn de drukbezochte vaarroutes eerst in kaart worden gebracht.

Gemeenschappelijke regeling (licht)

Naam	Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Sociaal domein)*
vestigingsplaats	Dokkum
openbaar belang	Via het mobiliteitsbureau wordt uitvoering gegeven aan gemeentelijke vervoerstaken ; WMO-vervoer, leerlingen-, gym-vervoer (via "JoBinder")
visie op de verbonden partij	Achterliggende visie voor oprichting van deze lichte GR is het door samenwerking efficiënt en kostenbesparend regionaal organiseren van vervoerstromen uit WMO-, leerlingen- en gymvervoer.
beleidsvoornemens	Het mobiliteitsbureau werkt met een regiemodel. Gemeenten en provincie zijn verantwoordelijk voor het beleid. Het mobiliteitsbureau is verantwoordelijk voor contractmanagement, doorontwikkeling systeem en planning van de ritten. De uitvoering daarvan ligt bij de vervoerders. De bijdrage betreft zowel de feitelijke vervoerskosten als ook een gemeentelijk aandeel in systeemkosten, beheer, kostenbeheersing en rapportage.

Cijfers opgenomen in onze	**jaarrekening 2022**	**begroting 2023**	**rekening 2023**
financieel belang gemeente €	€ 923	€ 1.418	€ 1.366
financieel belang gemeente %	22,0	24,0	20,0
toelichting	Op het moment van dit schrijven is er nog geen jaarrekening gepresenteerd		
bestuurlijk belang	Het bestuur van de G.R. wordt gevormd door de deelnemende partijen.		
risicoprofiel	[Middel]		
Kerncijfers verbonden partij			
Eigen vermogen			
begin	€ 0	onbekend	€ 0
einde	€ 0	onbekend	€ 0
Vreemd vermogen			
begin	€ 0	onbekend	€ 0
einde	€ 0	onbekend	€ 0
Financieel resultaat			
begroot	€ 0	onbekend	€ 0
werkelijk	€ 0	onbekend	€ 0

Bron *Begrotingen en jaarrekeningen GR Jobinder*

Toelichting In verband met het aflopen van de contracten zullen in 2023 en 2024 door het Mobiliteitsbureau aanbestedingen voor de regie (nieuwe centrale per 1-1-2025) en het vervoer (per 1-1-2027) worden opgestart en afgerond.

Stichting / Vereniging

Naam	Stichting MOA
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Sociaal domein)*
vestigingsplaats	Surhuisterveen
openbaar belang	De gemeente heeft de wettelijke taak om inwoners te laten participeren naar vermogen. Dit op grond van de Wet sociale werkvoorziening, de Participatiewet en de Wet maatschappelijke ondersteuning.
visie op de verbonden partij	De gemeente Achtkarspelen beschikt over een lokaal participatiebedrijf waarin inwoners activiteiten kunnen ontwikkelen die ze dichter bij de arbeidsmarkt brengen of lokaal van waarde laten zijn.
beleidsvoornemens	Per 1 januari 2017 is de MOA van start gegaan. De MOA bestaat uit twee bedrijfsonderdelen. De afdeling MOAi Wurk geeft vorm aan (arbeids)participatie en arbeidsmatige dagbesteding op grond van de Wmo. De afdeling MOAi Grien verricht groenwerkzaamheden voor de gemeente Achtkarspelen. Hiervoor worden SW-medewerkers ingezet die zijn overgenomen van de GR SW Fryslân

Cijfers opgenomen in onze	**jaarrekening 2022**	**begroting 2023**	**rekening 2023**
financieel belang gemeente €	€ 1.609	€ 1.461	€ 1.773
financieel belang gemeente %	100,0	100,0	100,0
toelichting	De cijfers zijn conceptcijfers. De definitieve jaarrekening is nog niet beschikbaar.		
bestuurlijk belang	Het bestuur van MOA wordt gevormd door het college B&W van de gemeente Achtkarspelen.		
risicoprofiel	[Middel]		

Kerncijfers verbonden partij

Eigen vermogen			
begin	€ 504	onbekend	€ 341
einde	onbekend	onbekend	onbekend
Vreemd vermogen			
begin	€ 413	onbekend	€ 575
einde	onbekend	onbekend	onbekend
Financieel resultaat			
begroot	€ 0	€ 0	€ 0
werkelijk	onbekend	onbekend	onbekend

Bron *Begrotingen en jaarrekeningen*

Toelichting Op dit moment van schrijven wordt gewerkt aan het vormgeven van een nieuw governance structuur

Naam	Stichting Sportcentrum 8kspelen
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Sport, cultuur en recreatie)*
vestigingsplaats	Gemeente Achtkarspelen
openbaar belang	Het nieuwe zwembad is volledig operationeel.
visie op de verbonden partij	Het gemeentebestuur heeft medio 2018 het bestuur van de stichting overgenomen van het toenmalige bestuur om de overgang van het "oude zwembad" naar het "nieuwe zwembad" eenvoudiger te laten verlopen.
beleidsvoornemens	De gemeente is voornemens om de exploitatie van het zwembad in eigen beheer te gaan doen. De stichting kan daarna worden opgeheven.

Cijfers opgenomen in onze	jaarrekening 2022	begroting 2023	rekening 2023
financieel belang gemeente €	€ 0	€ 0	€ 0
financieel belang gemeente %	100,0	100,0	100,0
toelichting	Er is geen begroting voor 2023 beschikbaar		
bestuurlijk belang	college vormt bestuur		
risicoprofiel	[Laag]		
Kerncijfers verbonden partij			
Eigen vermogen			
begin	€ 74.517	onbekend	€ 156.862
einde	€ 156.862	onbekend	onbekend
Vreemd vermogen			
begin	€ 0	onbekend	onbekend
einde	€ 0	onbekend	onbekend
Financieel resultaat			
begroot	onbekend	onbekend	onbekend
werkelijk	€ 84.868	onbekend	€ 45.109
Bron	*Jaarrekening*		

Toelichting De overgang van de exploitatie van het zwembad van de stichting naar de gemeente wordt uitgewerkt, het betreffende raadsvoorstel hiertoe wordt najaar 2023 aan de raad voorgelegd.

Vennootschap / Coöperatie

Naam	N.V. Fryslân Miljeu (handelsnaam Omrin)
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Volksgezondheid en milieu)*
vestigingsplaats	Leeuwarden
openbaar belang	NV Fryslân Miljeu is de entiteit binnen Omrin die zich bezig houdt met de inzameling van afval.

visie op de verbonden partij	OMRIN is een toonaangevende publieke partij actief in de gehele afvalketen van inzameling tot en met verwerking, inclusief advisering en afzet van deelstromen en het beheer van de openbare ruimte. NV Fryslân Miljeu is de entiteit waarin de afvalinzameling binnen Omrin plaatsvindt.
beleidsvoornemens	Hiervoor wordt verwezen naar het strategiedocument Omrin 2021-24

Cijfers opgenomen in onze	**jaarrekening 2022**	**begroting 2023**	**rekening 2023**
financieel belang gemeente €	€ 50	€ 50	€ 50
financieel belang gemeente %	7,2	7,2	7,2
toelichting	N.V. Fryslân Milieu verstrekt geen begroting.		
bestuurlijk belang	De gemeente is voor 7,2% aandeelhouder in het totaal eigen vermogen van NV Fryslan Miljeu op basis van letteraandelen B en heeft naar rato zeggenschap in de vennootschap in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA). Deze letteraandelen B zijn gekoppeld aan de BV Fryslân Miljeu Noordoost waar het oorspronkelijk gemeentelijke reinigingsbedrijf van Achtkarspelen is ingebracht.		
risicoprofiel	[Laag]		
Kerncijfers verbonden partij			
Eigen vermogen			
begin	€ 11.485	onbekend	€ 11.303
einde	€ 11.303	onbekend	€ 11.572
Vreemd vermogen			
begin	€ 25.342	onbekend	€ 23.497
einde	€ 23.497	onbekend	€ 23.731
Financieel resultaat			
begroot	onbekend	onbekend	onbekend
werkelijk	€ 1.432	onbekend	€ 1.007

Bron *Jaarstukken en begrotingen NV Fryslân Miljeu (http://omrindigitaaljaarverslag.nl)*

Toelichting Geen.

Naam	**BNG Bank NV**
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Bestuur en ondersteuning)*
vestigingsplaats	Den Haag

openbaar belang	De BNG draagt duurzaam bij aan het laag houden van de BNG draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. De BNG bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten van voorzieningen.
visie op de verbonden partij	De BNG is een bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en is een betrouwbare en solide dienstverlener. De deelname in het aandelenkapitaal zien wij als een duurzame belegging.
beleidsvoornemens	De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal en is bij de bank aangesloten voor het betalingsverkeer. Er zijn geen voornemens dit te veranderen.

Cijfers opgenomen in onze	**jaarrekening 2022**	**begroting 2023**	**rekening 2023**
financieel belang gemeente €	€ 219	€ 219	€ 219
financieel belang gemeente %	0,2	0,2	0,2
toelichting	BNG Bank beoordeelt het renteresultaat als structureel gezond. Over het verslagjaar 2023 heeft BNG Bank een nettowinst gerealiseerd van EUR 254 miljoen. Een jaar eerder kwam de nettowinst uit op EUR 300 miljoen. Hoewel de nettowinst positief beïnvloed is door het gestegen renteresultaat, is deze EUR 46 miljoen lager dan in 2022 door een lager resultaat financiële transacties uit hoofde van de liquiditeitsportefeuille.		
bestuurlijk belang	Deelname in het aandelenkapitaal		
risicoprofiel	[Laag]		

Kerncijfers verbonden partij

Eigen vermogen			
begin	€ 5.062	€ 5.062	€ 4.615
einde	€ 4.615	€ 5.062	€ 4.721
Vreemd vermogen			
begin	€ 143.995	€ 143.995	€ 107.457
einde	€ 107.459	€ 143.995	€ 110.819
Financieel resultaat			
begroot	onbekend	onbekend	onbekend
werkelijk	€ 300	onbekend	€ 254

Bron *Jaarstukken 2023*

Toelichting	De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2024 kan de bank daarom niet maken.

Naam	**Afvalsturing Friesland N.V. (handelsnaam Omrin)**
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Volksgezondheid en milieu)*
vestigingsplaats	Leeuwarden
openbaar belang	Afvalsturing Friesland NV houdt zich binnen het Omrin concern bezig met de verwerking van afval. Belangrijke locaties zijn Ecopark De Wierde nabij Oudehaske waar via nascheiding de afvalstromen zoveel mogelijk worden gescheiden en via vergisting energie wordt opgewekt. De Reststoffen Energie Centrale (REC) te Harlingen is een andere belangrijke locatie waar het overgebleven afval na scheiding wordt verbrand. Hierbij wordt gelijktijdig energie opgewekt.
visie op de verbonden partij	OMRIN is een toonaangevende publieke partij actief in de gehele afvalketen van inzameling tot en met verwerking, inclusief advisering en afzet van deelstromen en het beheer van de openbare ruimte. Hierbij zijn duurzaamheid en zo laag mogelijke maatschappelijke kosten leidende principes. OMRIN is van en voor de overheid; commerciële activiteiten dienen ter ondersteuning van publieke taken.
beleidsvoornemens	Hiervoor wordt verwezen naar het strategiedocument Omrin 2021-2024

Cijfers opgenomen in onze	**jaarrekening 2022**	**begroting 2023**	**rekening 2023**
financieel belang gemeente €	€ 54	€ 54	€ 54
financieel belang gemeente %	3,1	3,1	3,1
toelichting	Bedragen gebaseerd op de concept jaarrekening 2023.		
bestuurlijk belang	De gemeente heeft een belang van 3,08% in Afvalsturing Friesland NV. Daarmee heeft de gemeente naar rato zeggenschap in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van Afvalsturing Friesland NV. Het gehele aandelenkapitaal van Afvalsturing Friesland NV is in publieke handen bij Nederlandse gemeenten. Alle Friese gemeenten zijn ook aandeelhouder en tevens oprichter van de NV.		
risicoprofiel	[Laag]		

Kerncijfers verbonden partij

Eigen vermogen			
begin	€ 64.757	onbekend	€ 70.303
einde	€ 70.303	onbekend	€ 78.528
Vreemd vermogen			
begin	€ 128.437	onbekend	€ 119.141
einde	€ 119.141	onbekend	€ 106.366
Financieel resultaat			
begroot	€ 4.194	€ 4.360	€ 4.360
werkelijk	€ 7.871	onbekend	€ 10.322

Bron	*Jaarstukken en begrotingen Afvalsturing Friesland NV (http://omrindigitaaljaarverslag.nl)*

Toelichting

Naam	**Stedin NV**
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Bestuur en ondersteuning)*
vestigingsplaats	Rotterdam
openbaar belang	Energietransport
visie op de verbonden partij	De aandelen Stedin komen uit de verplichte splitsing van Eneco in een netwerkgroep (Stedin) en een energiebedrijf (Eneco). De dividenduitkering kan met het aantrekken van nieuw vermogen wijzigen afhankelijk van het behalen van de nodige winst.
beleidsvoornemens	Omdat we willen dat ook de komende generaties altijd energie hebben, gaan we samen over op schone energie. Uit bronnen die niet opraken en die de planeet niet uitputten of vervuilen. Dit vraagt om flinke aanpassingen van het energienet, of beter gezegd, het energiesysteem. Nieuwe technieken helpen daarbij. Net als een goede samenwerking tussen alle mensen en organisaties die betrokken zijn bij de energievoorziening. 2,2 miljoen klanten maken jaarlijks gebruik van het energieleveringsnetwerk van Stedin.

Cijfers opgenomen in onze	**jaarrekening 2022**	**begroting 2023**	**rekening 2023**
financieel belang gemeente €	€ 947	€ 947	€ 947
financieel belang gemeente %	0,2	0,2	0,2
toelichting			
bestuurlijk belang			
risicoprofiel	[Middel]		
Kerncijfers verbonden partij			
Eigen vermogen			
begin	€ 3.270.000	€ 3.270.000	€ 3.342.000
einde	€ 3.342.000	€ 3.270.000	€ 3.342.000
Vreemd vermogen			
begin	€ 4.912.000	€ 4.912.000	€ 5.178.000
einde	€ 5.178.000	€ 4.912.000	€ 5.178.000
Financieel resultaat			
begroot	onbekend	onbekend	onbekend
werkelijk	onbekend	onbekend	onbekend

Bron	*Jaarverslag 2023*

Toelichting	De gemeente heeft in 2021 cumulatief preferente aandelen gekocht in het eigen vermogen van Stedin. Stedin wil de komende jaren meer preferent aandelenkapitaal aantrekken om de forse investeringen in het netwerk te bekostigen. Hierbij worden ook nog niet deelnemende gemeenten, provincies en de rijksoverheid betrokken.

Naam	**Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân, OVEF**		
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Verkeer, vervoer en waterstaat)*		
vestigingsplaats	Leeuwarden		
openbaar belang	Het collectief inkopen van energie, gas en elektriciteit, tegen gunstige voorwaarden		
visie op de verbonden partij	nvt		
beleidsvoornemens	Het opzetten van een zelfleveringsmodel voor elektriciteit, waarbij het mogelijk wordt om direct van de lokale/regionale energieproducenten aan te kopen en niet meer middels een Europese aanbesteding.		
Cijfers opgenomen in onze	**jaarrekening 2022**	**begroting 2023**	**rekening 2023**
financieel belang gemeente €	€ 0	€ 0	€ 0
financieel belang gemeente %	4,2	4,0	4,2
toelichting	Deelneming in % is gerelateerd aan het aantal stemmen in de ALV		
bestuurlijk belang	Gemeente heeft 2 stemmen in de algemene ledenvergadering van de coöperatie (totaal 48 stemmen).		
risicoprofiel	[Hoog]		
Kerncijfers verbonden partij			
Eigen vermogen			
begin	€ 445	onbekend	€ 426
einde	€ 426	onbekend	onbekend
Vreemd vermogen			
begin	€ 53	onbekend	€ 103
einde	€ 103	onbekend	onbekend
Financieel resultaat			
begroot	€ 0	€ 0	€ 0
werkelijk	€ -19	onbekend	onbekend
Bron	*jaarrekening 2022 en begroting 2023*		
Toelichting	Het zelfleveringsmodel waarbij OVEF zelf wil optreden als energieleverancier kent hele andere operationele risico's als een collectieve inkoop bij een bestaande energieleverancier. Over dit onderwerp is de OVEF met de verschillende deelnemende leden volop in gesprek.		

Overige samenwerkingsvormen

Daarnaast kennen we nog overige samenwerkingsvormen, zoals de centrumregeling. Deze vorm kent geen eigen rechtspersoonlijkheid en is formeel gezien geen gemeenschappelijke regeling. En dus geen verbonden partij. Maar gelet op het belang

van samenwerkingsverbanden kiezen we ervoor om deze, voor zover van toepassing, wel te presenteren.

Centrumregeling

Naam	Sociaal Domein Fryslân		
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Sociaal domein)*		
vestigingsplaats	Leeuwarden		
openbaar belang	In het samenwerkingsverband gaat het om de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugdwet en Participatiewet. Door voor samenwerking te kiezen wordt getracht om de (zorgvragende) inwoners van de provincie op de meest klantvriendelijke en efficiënte wijze te helpen.		
visie op de verbonden partij	Friese gemeenten werken binnen het platform dat Sociaal Domein Fryslân (SDF) biedt, samen aan provinciaal beleid voor een krachtig sociaal domein Fryslân. Door de samenwerking is het mogelijk om één uniforme beleidslijn, werkwijze en centrale inkoop te organiseren in het sociaal domein.		
beleidsvoornemens	In de begroting zijn geen beleidsvoornemens geformuleerd, omdat gemeenten afgesproken hebben om de scope en de governance te herijken.		
Cijfers opgenomen in onze	**jaarrekening 2022**	**begroting 2023**	**rekening 2023**
financieel belang gemeente €	€ 125	€ 161	€ 161
financieel belang gemeente %	4,0	4,0	4,0
toelichting	In de regeling is opgenomen dat voor- of nadelige resultaten worden verrekend met de deelnemers.		
bestuurlijk belang	N.v.t.		
risicoprofiel	[Hoog]		
Kerncijfers verbonden partij			
Eigen vermogen			
begin	€ 0	onbekend	€ 0
einde	€ 0	onbekend	€ 0
Vreemd vermogen			
begin	€ 0	onbekend	€ 0
einde	€ 0	onbekend	€ 0
Financieel resultaat			
begroot	€ 0	onbekend	€ 0
werkelijk	€ 0	onbekend	€ 0
Bron	*Begrotingen en jaarrekeningen Sociaal Domein Fryslân*		
Toelichting	De financiële huishouding van SDF is integraal opgenomen in de financiële huishouding van de gemeente Leeuwarden.		

G - Grondbeleid

Een samenvattende visie over het grondbeleid, de keuzen die de gemeente heeft gemaakt voor de uitvoering en de resultaten en de risico's moeten in de begroting en in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht in de paragraaf grondbeleid. Het is aan de raad om deze uitgangspunten vast te stellen.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de paragraaf grondbeleid ten minste het volgende moet bevatten:

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Visie op grondbeleid en de uitvoeringswijze

De gemeente heeft haar ruimtelijke ambities voor de langere termijn vastgelegd in structuurvisies voor het hele grondgebied en voor delen daarvan. Het gemeentelijk grondbeleid staat in dienst van deze ambities. Het grondbeleid is een middel om maatschappelijke doelen te bereiken, zoals wonen, werken, natuur, sport, cultuur, recreatie, zorg en onderwijs. Het gaat om de totale set aan instrumenten, die de gemeente ter beschikking heeft voor het op een zo economisch verantwoord mogelijke wijze uitvoeren van haar ruimtelijk beleid.

Op 10 december 2020 is door de gemeenteraad de "Nota Grondbeleid 2020 – 2024" vastgesteld, waarin de beleidsuitgangspunten zijn uitgeschreven. De gemeente kiest de komende jaren voor een situationeel grondbeleid. Per ontwikkellocatie of project wordt gezocht naar de gewenste vorm van grondbeleid: actief, facilitair of een van de tussenvormen (samenwerking).

Conform de Nota Grondbeleid 2020-2024 is het uitgangspunt: "marktconforme verkoop (…) tegen getaxeerde waarde en voor iedere mogelijke gegadigde een gelijkwaardige en volledige kans door middel van openbare aanbieding". Door de waarde te laten taxeren door een onafhankelijke deskundige en op basis van algemeen aanvaardbare marktindicaties en taxatiecriteria voorkomen we dat er sprake van staatssteun kan zijn. Daarnaast blijkt uit dit uitgangspunt dat verkoop plaatsvindt door middel van een openbare aanbieding waarbij iedere mogelijke gegadigde een gelijkwaardige en volledige kans dient te krijgen.

Bij de uitgifte van bedrijventerreinen biedt de Nota Grondbeleid de mogelijkheid om op basis van een geargumenteerde kwalitatieve toewijzing de kavel aan één partij aan te bieden. Daarnaast bevat de nota de mogelijkheid om voorrang te geven aan aangrenzende bedrijven.

Het hiervoor bedoelde uitgangspunt uit de Nota Grondbeleid wordt sinds 26 november 2021 ingekleurd door het Didam-arrest. Op grond van het Didam-arrest dient de gemeente ruimte te bieden aan (potentiële) gegadigden om mee te dingen naar een onroerende zaak indien er meerdere gegadigden zijn voor de aankoop van de onroerende zaak of redelijkerwijs te verwachten is dat er meerdere gegadigden zullen zijn. De gemeente mag daarom in beginsel kavels niet op één op één verkopen. De gemeente dient de koper te selecteren aan de hand van objectieve, toetsbare en redelijke criteria. Deze criteria bieden de mogelijkheid om bijvoorbeeld extra punten aan bepaalde

ondernemers toe te kennen. Het uitgifteprotocol van de gemeente bevat de richtlijnen waaraan de uitgiftes van onroerende zaken dienen te voldoen.

Wat is een bouwgrondexploitatie?

Een bouwgrondexploitatie is een berekening die inzicht geeft in de geldstroom van het verwerven, ontwikkelen en het uitgeven van bouwrijpe grond voor ontwikkeling van de beschikbare ruimte.
De kosten in de exploitatie zijn alle kosten die te maken hebben met de omzetting van ruwe grond naar bouwrijpe grond. De opbrengsten bestaan uit de verkoop van bouwrijpe grond, subsidies en andere bijdragen. In de berekening houden we rekening met toekomstige kosten- en opbrengstenstijgingen en wat dit betekent voor de rentekosten en -baten.

Resultaten

Vanwege de impact van gebiedsontwikkeling voor een gemeente en haar financiële positie is een jaarlijkse actualisatie nodig. Op basis van de boekwaarde per 31 december 2022 is een actualisatie van de grondexploitaties gemaakt. De boekwaarde is het saldo van de tot en met 31 december 2022 gerealiseerde investeringen, opbrengsten, afwaarderingen en winstnemingen.

Bij de actualisaties is een prognose gemaakt van de nog te realiseren kosten, opbrengsten, risico's en het nog te verwachten resultaat.

Complex / project		Boekwaarde 31-12-2023	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Nog te verwachten winsten
nr.	**Woningbouw**				
57	Tw - Sportpark	18.417	53.505	149.196	77.274
	subtotaal	**18.417**	**53.505**	**149.196**	**77.274**
nr.	**Bedrijventerreinen**				
302	Hk - Quakkenburg De Bolster	-67.093	-	-	67.093
303	Bp - De Swadde II	-131.782	-	-	131.782
304	Sv - Lauwerskwartier fase 2	-705.944	283.222	286.692	709.414
369	Kt - Oostkern/Westkern	-5.012.643	-	-	5.012.643
	subtotaal	**-5.917.462**	**283.222**	**286.692**	**5.920.932**
	Totaal	**-5.899.045**	**336.727**	**435.888**	**5.998.206**
	Verliesvoorziening	**-**			

Winstneming

Voor het bepalen van de tussentijdse winst is aansluiting gezocht bij een algemeen aanvaardbare methodiek, waarbij rekening is gehouden met de bijzondere kenmerken van gemeentelijke grondexploitaties. De doelstelling van het gemeentelijk grondbeleid is immers niet primair gericht op het behalen van financieel rendement, maar op het bereiken van het gewenste voorzieningenniveau voor inwoners en bedrijven. De BBV schrijft daarom de Percentage of Completion (PoC)-methode voor, die rekening houdt met de fase waarin de grondexploitatie verkeert, zowel voor wat betreft de opbrengsten als de kosten.

Voor het tussentijds verantwoorden van winst is het noodzakelijk dat voldoende zekerheid bestaat over het (verwachte) resultaat van de grondexploitatie, ofwel het resultaat moet op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Uitgangspunt is het hebben van een degelijke onderbouwing van de schattingen voor de te verrichten werkzaamheden, te maken kosten en te realiseren opbrengsten in overeenstemming met de specifieke invulling van het grondexploitatiecomplex. Deze onderbouwing is nodig voor de grondexploitatiebegroting zoals deze ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de gemeenteraad. Voorts moet deze onderbouwing (grondexploitatiebegroting) jaarlijks worden herzien/geactualiseerd en moeten de specifieke projectrisico's worden benoemd, onderbouwd en gemonitord. Een dergelijke basis geeft voldoende zekerheid over het verwachte resultaat.

De voortgang wordt berekend naar de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie, waarbij de PoC als volgt wordt berekend:

% gerealiseerde kosten x % gerealiseerde opbrengsten = % PoC

Dit betekent dat voor winstgevende grondexploitatie een 'zekere' winst genomen moet worden op basis van de financiële voortgang van het project door het verwachte resultaat te vermenigvuldigen met het % PoC. De in het verleden eventueel reeds genomen winsten worden daarvan afgetrokken. Ook voorziene risico's kunnen van dit resultaat worden afgetrokken, mits deze goed zijn onderbouwd. Het bedrag wat overblijft wordt als winst in het betreffende boekjaar genomen.

Wat zijn de risico's?

Er is sprake van veel onzekerheid en volatiliteit in de gebiedsontwikkelingsmarkt. De stijgende bouwkosten worden niet langer opgevangen door stijgende (woning)prijzen. Door lange wachttijden bij nutspartijen lopen ontwikkelingen vertraging op. De betaalbaarheid van veel ontwikkelingen staat onder druk door hogere rente en de hoge inflatie. Hierdoor kan er vertraging bij uitgifte optreden. De haalbaarheid van grondexploitaties is onder druk komen te staan.

We willen de risico's inzichtelijk hebben en waar mogelijk kunnen opvangen. Daarvoor hebben we een verliesvoorziening. Daarom hebben wij verschillende scenario's rondom de grondexploitatie beoordeeld. De verliesvoorziening bedraagt op dit moment € 0, er zijn geen verliesgevende complexen meer aanwezig.

Soms worden nog kosten gemaakt voor complexen die al afgewikkeld zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om herstraten en herinrichting van het openbaar groen. Daarvoor is een voorziening getroffen. De Voorziening afgewikkelde complexen bedraagt op dit moment €1.317.000. Dat is genoeg om de nog te maken kosten te kunnen opvangen.

Voorziening afgewikkelde complexen boekjaar 2023		Boekwaarde 1 januari 2023	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Boekwaarde 31 december 2023
nr.	**omschrijving**				
2	Boppelannen Twijzel	76.510	-	28.474	48.036
3	Vierstromenland Sv.	21.772	-	-	21.772
5	De Swadde Buitenpost	122.607	-	990	121.617
7	Nije Jirden Surhuisterveen	135.861	-	806	135.055
13	Lutkepost Buitenpost	68.381	-	71.599	-3.218
15	De Singel Harkema	-	-	-	-
31	Maskelyn Augustinusga	83.610	-	-	83.610
32	Buitenpost - De Lits	289.143	-	71.042	218.101
91	Harkema - Fûgelkamp	89.203	-	490	88.713
95	De Wiken Boelenslaan	90.912	-	283	90.629
	TOTAAL	**977.999**	**-**	**173.684**	**804.315**

H - Wet open overheid

Om informatie goed te kunnen delen met de maatschappij en politiek is het belangrijk om deze informatie goed op te slaan en de processen en systemen op orde te hebben. Ook is het belangrijk om open en transparant te zijn als professionals. In de uitleg hieronder wordt de verdeling van drie onderwerpen gehanteerd: informatiehuishouding, actieve en passieve openbaarmaking. Het is wel belangrijk om te begrijpen dat deze onderwerpen in de praktijk met elkaar verbonden zijn.

1. Verbetering informatiehuishouding

Voor de verbetering van de informatiehuishouding zijn de volgende activiteiten gerealiseerd:

1.1 Competenties medewerkers
Medewerkers krijgen trainingen over informatieveiligheid binnen een gemeente en digitale risico's. Voor meerdere afdelingen zijn er specifieke trainingen gericht op het veilig omgaan met afdelingsspecifieke informatie. Nieuwe medewerkers krijgen deze veiligheidstrainingen automatisch toebedeeld en deze zijn verplicht te volgen. Periodiek worden medewerkers getest via interne phishing campagnes met automatische opvolging over de resultaten.

1.2 Digitaal loket
De Werkmaatschappij ondersteunt de gemeente Achtkarspelen en de gemeente Tytsjerksteradiel bij het digitaal regelen van zaken voor inwoners en bedrijven. Dit is vormgegeven door middel van een digitaal loket. Hierin kunnen onder andere WOZ-aanslagen, Woo-verzoeken, producten burgerzaken en omgevingsinitiatieven worden aangevraagd. Inwoners en bedrijven kunnen eenvoudig, snel en op een zelfgekozen moment hun zaken regelen. Dit digitaal loket is beveiligd aangevuld met een verplicht jaarlijkse audit.

1.3 Systemen en procedures
Het is belangrijk dat automatisering goed werkt binnen de Werkmaatschappij ten behoeve van de gemeente. Hierbij werken we onder architectuur, verbonden aan de informatiestrategie met een sterke focus op Cloud en "versaasing" van applicaties. Het beheer van dergelijke applicaties wordt momenteel verder geprofessionaliseerd door middel van protocollen, (continuïteit)procedures en specifieke (beheers)functies.

1.4 Cybersecurity
Er is binnen de gemeente aandacht voor informatiebeveiliging en privacy. Naast het overkoepelend “informatiebeveiliging- en privacybeleid”, zijn er aanvullende beleidsstukken opgesteld als wachtwoordbeleid, gebruikerscontrole en camerabeleid. Daarnaast zijn er fysieke en digitale maatregelen om informatie te beschermen. Er zijn korte lijnen met de IBD en de werkmaatschappij ontvangt informatie over actuele of specifieke dreigingen en/of kwetsbaarheden. In 2023 is een applicatie ingezet die de interne ICT-inrichting scant op kwetsbaarheden en hierover alarmeert.

2. Actieve openbaarmaking
Er zijn verschillende activiteiten om informatie uit zichzelf actief openbaar te maken. Dit gaat bijvoorbeeld over de openbaarheid van WOZ-waardes, omgevingsvergunningen en beleidsstukken.

3. Passieve openbaarmaking
Als er een verzoek wordt ingediend om informatie te openbaren, dan wordt hieraan voldaan.

4 JAARREKENING

4.1 Balans

Balans per 31 december 2023 (x € 1.000)

ACTIVA	31-12-2023		31-12-2022	
VASTE ACTIVA				
Immateriële vaste activa				
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	145		10	
Totaal immateriële vaste activa		**145**		**10**
Materiële vaste activa				
Investeringen met een economisch nut	33.616		33.491	
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	18.635		18.782	
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	17.646		17.040	
In erfpacht	-		-	
Totaal materiële vaste activa		**69.897**		**69.313**
Financiële vaste activa				
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- deelnemingen	716		716	
- gemeenschappelijke regelingen	-		-	
- overige verbonden partijen	-		-	
Leningen aan:				
- openbare lichamen	-		-	
- woningcorporaties	2.312		2.377	
- deelnemingen	-		-	
- overige verbonden partijen	-		-	
Overige langlopende leningen	940		951	
Uitzettingen in Rijks schatkist met een rentetypische looptijd >= 1 jaar	-		-	
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd >= 1 jaar	-		-	
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd >= 1 jaar	-		-	
Totaal financiële vaste activa		**3.968**		**4.044**
TOTAAL VASTE ACTIVA		**74.009**		**73.367**
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden				
Grond- en hulpstoffen	-		-	
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	107		433-	
Gereed product en handelsgoederen	-		-	

Vooruitbetalingen	-		-	
Totaal voorraden		**107**		**433-**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	8.171		7.246	
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	-		-	
Overige verstrekte kasgeldleningen	-		-	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar	6.837		1.143	
Rekening-courantverhouding met het Rijk	-		-	
Rekening-courantverhouding met niet-financiële instellingen	-		-	
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd < 1 jaar	-		-	
Overige vorderingen	1.049		987	
Overige uitzettingen	-		-	
Totaal uitzettingen rentetypische looptijd >= 1 jaar		**16.057**		**9.376**
Liquide middelen				
Kas-, bank- en girosaldo	928		854	
Totaal liquide middelen		**928**		**854**
Overlopende activa				
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen, ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel				
- Europese overheidslichamen	-		-	
- Het Rijk	-		-	
- Overige Nederlandse overheidslichamen	-		-	
Overige nog te ontvangen bedragen en kosten mbt volgend boekjaar	2.157		5.060	
Totaal overlopende activa		**2.157**		**5.060**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		**19.249**		**14.857**
TOTAAL		**93.259**		**88.224**

PASSIVA	31-12-2023		31-12-2022	
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	19.627		16.833	
Bestemmingsreserve	7.225		8.844	
Resultaat na bestemming	4.321		6.247	
Totaal eigen vermogen		**31.173**		**31.924**
Voorzieningen				
Voorzieningen	10.262		7.546	
Financiële vaste passiva		**10.262**		**7.546**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd >= 1 jaar				
Obligatieleningen	-		-	
Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-		-	
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	32.220		35.849	
- binnenlandse bedrijven	-		-	
- openbare lichamen	-		-	
- overige binnenlandse sectoren	-		-	
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	-		-	
- door derden belegde gelden	-		-	
- waarborgsommen	-		-	
Totaal vaste schulden met een rentetypische looptijd >= 1 jaar		**32.220**		**35.849**
TOTAAL VASTE PASSIVA		**73.655**		**75.319**
VLOTTENDE PASSIVA				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	-		-	
Overige kasgeldleningen	-		-	
Banksaldi	-		3.000	
Overige schulden	2.761		3.320	
Totaal netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar		**2.761**		**6.320**
Overlopende passiva				

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, m.u.v. jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume		-		-
-nog te betalen bedragen		3.529		1.841
-nog te betalen WM8KTD		7.204		1.634
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren				
- Europese overheidslichamen		-		-
- Het Rijk		6.110		2.811
- Overige Nederlandse overheidslichamen		-		299
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren		-		-
Totaal overlopende passiva		**16.843**		**6.585**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		**19.604**		**12.905**
TOTAAL		**93.259**		**88.224**
Gewaarborgde leningen (specificatie borg- en garantstellingen: zie toelichting op de balans)		19.558		19.223

4.2 Baten en lasten

Jaarstukken 2023

Programma	Begroting voor wijziging			Begroting na wijziging			Rekening		
(x € 1.000)	lasten	baten	**saldo**	lasten	baten	**saldo**	lasten	baten	**saldo**
0. Bestuur en ondersteuning	3.395	319	**- 3.076**	5.898	1.992	**- 3.906**	6.278	2.504	**- 3.774**
1. Veiligheid	2.391	8	**- 2.384**	5.264	4.154	**- 1.110**	5.122	4.233	**- 889**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.890	429	**- 5.462**	6.046	570	**- 5.476**	6.097	855	**- 5.243**
3. Economie	706	333	**- 374**	652	333	**- 320**	1.517	1.713	**196**
4. Onderwijs	3.673	1.010	**- 2.663**	3.477	1.125	**- 2.352**	3.328	1.133	**- 2.195**
5. Sport, cultuur en recreatie	7.229	1.133	**- 6.096**	8.009	1.737	**- 6.272**	7.854	1.994	**- 5.860**
6. Sociaal domein	45.681	11.599	**- 34.082**	50.035	12.663	**- 37.372**	48.999	12.599	**- 36.401**
7. Volksgezondheid en milieu	8.102	7.553	**- 549**	8.069	7.738	**- 331**	7.920	7.219	**- 701**
8. Vrosh	2.515	803	**- 1.711**	2.212	876	**- 1.336**	2.150	1.052	**- 1.098**
Overhead	10.478	148	**- 10.331**	12.283	168	**- 12.114**	12.470	179	**- 12.292**
Algemene dekkingsmiddelen	2.361	67.127	**64.766**	976	71.059	**70.083**	3.750	70.864	**67.114**
OZB woningen	*207*	*3.757*	***3.549***	*190*	*3.757*	***3.566***	*197*	*3.788*	***3.591***
OZB niet-woningen	*177*	*2.181*	***2.004***	*187*	*2.181*	***1.995***	*188*	*2.244*	***2.056***
Belastingen overig	*55*	*56*	***1***	*55*	*56*	***1***	*36*	*76*	***39***
AU en overige uitkeringen gemeentefonds	-	*61.066*	***61.066***	-	*64.745*	***64.745***	-	*64.756*	***64.756***
Overige baten en lasten	*1.921*	*67*	***- 1.855***	*543*	*319*	***- 224***	*3.329*	-	***- 3.329***
Dividend	-	220	**220**	-	300	**300**	-	394	**394**
subtotaal	92.422	90.681	**- 1.742**	102.921	102.715	**- 206**	105.485	104.738	**- 748**
Mutaties reserves	17	2.374	**2.357**	5.117	8.270	**3.153**	1.838	6.910	**5.072**
TOTAAL	92.439	93.055	**616**	108.038	110.985	**2.946**	107.324	111.648	**4.324**

Taakvelden per programma

Verdeling taakvelden over de programma's

(bedragen x € 1.000)	begroting			rekening			saldo		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Progr. Bestuur en ondersteuning	**24.274**	**81.790**	**57.515**	**24.337**	**80.851**	**56.514**	**- 62**	**- 939**	**- 1.001**
0.1 Bestuur	4.112	1.563	- 2.549	4.361	1.916	- 2.445	- 250	353	103
0.10 Mutaties reserves	5.117	8.270	3.153	1.838	6.910	5.072	3.279	- 1.360	1.919
0.2 Burgerzaken	1.464	242	- 1.222	1.499	324	- 1.174	- 35	83	48
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	31	8	- 23	33	8	- 25	- 2	-	- 3
0.4 Overhead	12.283	168	- 12.114	12.470	179	- 12.292	- 188	10	- 177
0.5 Treasury	292	480	187	258	650	391	34	170	204
0.61 OZB woningen	190	3.757	3.566	197	3.788	3.591	- 6	31	25
0.62 OZB niet-woningen	187	2.181	1.995	188	2.244	2.056	- 1	63	62
0.64 Belastingen overig	55	56	1	36	76	39	19	19	38
0.7 AU en overige uitkeringen gemeentefonds	-	64.745	64.745	-	64.756	64.756	-	11	11
0.8 Overige baten en lasten	543	319	- 224	3.329	-	- 3.329	- 2.786	- 319	- 3.105
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	126	-	- 126	- 126	-	- 126
Progr. Veiligheid	**5.264**	**4.154**	**- 1.110**	**5.122**	**4.233**	**- 889**	**143**	**79**	**221**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.729	5	- 1.724	1.728	2	- 1.727	1	- 4	- 3
1.2 Openbare orde en veiligheid	3.535	4.149	614	3.393	4.231	838	142	82	224
Progr. Verkeer, vervoer en waterstaat	**6.046**	**570**	**- 5.476**	**6.097**	**855**	**- 5.243**	**- 52**	**285**	**233**
2.1 Verkeer en vervoer	5.949	535	- 5.414	5.999	811	- 5.188	- 50	276	226
2.2 Parkeren	34	-	- 34	34	-	- 34	-	-	-
2.4 Economische havens en waterwegen	63	35	- 28	65	43	- 21	- 2	9	7
Progr. Economie	**652**	**333**	**- 320**	**1.517**	**1.713**	**196**	**- 865**	**1.380**	**516**
3.1 Economische ontwikkeling	474	-	- 474	465	-	- 465	9	-	9
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	5	302	298	887	1.672	785	- 883	1.369	487
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	71	6	- 65	62	11	- 51	10	4	14
3.4 Economische promotie	103	24	- 79	103	31	- 73	-	7	7
Progr. Onderwijs	**3.477**	**1.125**	**- 2.352**	**3.328**	**1.133**	**- 2.195**	**149**	**8**	**157**
4.2 Onderwijshuisvesting	908	-	- 908	955	- 6	- 961	- 47	- 6	- 53
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.569	1.125	- 1.444	2.373	1.139	- 1.234	196	14	210
Progr. Sport, cultuur en recreatie	**8.009**	**1.737**	**- 6.272**	**7.854**	**1.994**	**- 5.860**	**154**	**257**	**412**

5.1	Sportbeleid en activering	754	243	- 511	727	414	- 313	27	171	199
5.2	Sportaccommodaties	2.713	833	- 1.880	2.728	853	- 1.875	- 15	20	6
5.3	Cultuurpresent., -prod. en -participatie	571	41	- 529	549	82	- 467	22	41	63
5.4	Musea	685	241	- 444	661	260	- 401	24	19	43
5.5	Cultureel erfgoed	112	25	- 87	48	25	- 24	63	-	63
5.6	Media	1.018	330	- 687	1.025	337	- 688	- 7	7	- 1
5.7	Openb. groen en (openlucht)recreatie	2.156	23	- 2.133	2.117	23	- 2.094	39	-	39
Progr. Sociaal domein		**50.035**	**12.663**	**- 37.372**	**48.999**	**12.599**	**- 36.401**	**1.035**	**- 64**	**971**
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.003	252	- 1.752	1.722	184	- 1.538	282	- 68	214
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2.621	6	- 2.615	2.507	6	- 2.501	114	-	114
6.3	Inkomensregelingen	16.007	11.058	- 4.948	15.561	11.083	- 4.478	445	25	470
6.4	WSW en beschut werk	5.830	114	- 5.716	6.022	114	- 5.909	- 192	-	- 192
6.5	Arbeidsparticipatie	2.372	294	- 2.078	2.261	127	- 2.135	111	- 167	- 57
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.086	40	- 2.045	2.250	70	- 2.181	- 165	29	- 136
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	4.601	222	- 4.379	4.227	233	- 3.995	374	11	384
6.71B	Begeleiding (WMO)	3.157	-	- 3.157	2.400	- 1	- 2.400	758	- 1	757
6.71C	Dagbesteding (WMO)	1.726	-	- 1.726	1.827	-	- 1.827	- 101	-	- 101
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72B	Jeugdhulp behandeling	47	-	- 47	133	-	- 133	- 86	-	- 86
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	6.098	-	- 6.098	6.459	-	- 6.459	- 361	-	- 361
6.73A	Pleegzorg	277	-	- 277	303	-	- 303	- 26	-	- 26
6.73B	Gezinsgericht	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	1.826	-	- 1.826	2.552	-	- 2.552	- 727	-	- 727
6.74A	Jeugdhulp behandel. GGZ zonder verblijf	113	-	- 113	123	-	- 123	- 10	-	- 10
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	81	-	- 81	157	-	- 157	- 76	-	- 76
6.74C	Gesloten plaatsing	8	-	- 8	- 13	-	13	21	-	21
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	67	677	609	15	783	768	52	107	159
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.82A	Jeugdbescherming	1.077	-	- 1.077	453	-	- 453	624	-	624

6.82B	Jeugdreclassering	38	-	- 38	38	-	- 38	-	-	-
Progr. Volksgezondheid en milieu		**8.069**	**7.738**	**- 331**	**7.920**	**7.219**	**- 701**	**150**	**- 519**	**- 369**
7.1	Volksgezondheid	1.530	201	- 1.329	1.426	134	- 1.292	105	- 67	37
7.2	Riolering	2.129	3.033	904	1.901	2.608	707	229	- 426	- 197
7.3	Afval	3.346	4.436	1.089	3.491	4.470	979	- 144	34	- 110
7.4	Milieubeheer	1.063	67	- 996	1.102	7	- 1.095	- 39	- 60	- 100
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Progr. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vern		**2.212**	**876**	**- 1.336**	**2.150**	**1.052**	**- 1.098**	**62**	**176**	**238**
8.1	Ruimtelijke ordening	1.158	25	- 1.133	930	12	- 918	229	- 13	215
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	296	433	137	437	582	146	- 141	149	9
8.3	Wonen en bouwen	758	419	- 340	784	458	- 326	- 26	39	14
TOTALEN		**108.038**	**110.985**	**2.946**	**107.324**	**111.648**	**4.324**	**715**	**663**	**1.378**

4.3 Grondslagen financiële verslaglegging

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

- De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Daarbij geldt dat activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde.
- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
- Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate verantwoord in het jaar waarin zij betaalbaar zijn gesteld.
- Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Sommige lasten worden echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet gedacht worden aan componenten als vakantiegeld.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigings-prijs. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden hierop in mindering gebracht.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn opgenomen tegen verkrijgingsprijs (= inkoopprijs plus bijkomende kosten minus bijdragen van derden). Het nettobedrag van de investering wordt door middel van afschrijvingen ten laste van de exploitatie gebracht. De afschrijvingen worden op basis van de verwachte levensduur, lineair of annuïtair berekend. Per soort van activa bestaan hiervoor vaste afspraken.

Materiële vaste activa met economisch nut

- De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs dan wel de vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.
- Slijtende investeringen worden vanaf het moment van gereedkomen of ingebruikneming afgeschreven gedurende de verwachte gebruiksduur. Eventuele restwaarden worden buiten beschouwing gelaten. Op grond met economisch nut, dus buiten de openbare ruimte, wordt niet afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten vangt met ingang van 2005 aan op het moment dat het betreffende actief gereed dan wel in gebruik genomen is.
- Op activa die voor 2004 al bestonden zijn in het verleden soms extra afschrijvingen gedaan zonder dat daar een economische noodzaak voor was. Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt. Het verkrijgen van lagere toekomstige lasten lag aan deze handelwijze ten grondslag.
- De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs vermeerderd met de vóór 2016 bijgeschreven rente. Als de taxatiewaarde van deze gronden lager is dan de boekwaarde dan worden deze gronden uiterlijk 2023 afgewaardeerd tot die taxatiewaarde.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde.

Vlottende activa
De voorraden op de balans bestaan uit onderhanden werken binnen de grondexploitatie en de magazijnvoorraad van gemeentewerken. De waardering van de magazijnvoorraad van gemeentewerken gebeurt tegen de laatst bekende inkoopprijzen.

De voorraad gronden is gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (= vervaardigingkosten plus exploitatiekosten minus opbrengst verkopen). Het jaarlijkse resultaat op de verkochte gronden wordt bepaald door het gemiddelde resultaat per m² bouwterrein per complex te relateren aan de daadwerkelijk verkochte m² bouwterrein. De jaarlijkse winst op verkochte gronden wordt gestort in de algemene reserve.

Overige activa
De waardering van de overige activa vindt plaats tegen nominale waarde.

Reserves en voorzieningen
De waardering van reserves en voorzieningen wordt gevormd door het wettelijk kader van de Wet op de jaarrekening en het Besluit Begroting en Verantwoording 2004 (BBV). In deze voorschriften wordt een scherp onderscheid gemaakt tussen reserves en voorzieningen. Daarnaast zijn er gemeentelijke kaders, waarvan de hoofdlijnen zijn vastgesteld in de notitie reserves en voorzieningenbeleid. Deze notitie is door de raad op 16 december 2020 vastgesteld.

Reserves zijn vermogensbestanddelen, die als eigen vermogen zijn aan te merken en waar geen verplichting uit het verleden op ligt. De raad is daardoor vrij om aan de reserves een bestemming te geven. Reserves kunnen worden onderverdeeld in:
a. Algemene reserves (aangehouden t.b.v. de jaarlijkse renteopbrengst);
b. Bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht, maar die niet specifiek besteed hoeven te worden;
c. Overige bestemmingsreserves (aangehouden t.b.v. een vastgelegde bestemming).

Reserves worden gevormd na de bepaling van het resultaat. Ze worden ingesteld bij de verdeling van het resultaat. De vorming van reserves heeft daardoor geen invloed op de hoogte van het resultaat, tenzij de raad hier afspraken over heeft vastgelegd. Bij de reserves moet ten minste eenmaal per jaar worden aangegeven, welke verplichtingen er al zijn aangegaan ten laste van de reserve en in welk jaar zij waarschijnlijk tot uitgaven zullen leiden.

De belangrijkste uitgangspunten met betrekking tot het vormen van reserves zijn:
- beperking van het aantal reserves;
- structurele uitgaven moeten altijd een structurele dekking hebben;
- incidentele uitgaven kunnen gedurende één of een paar jaren ten laste van de reserve worden gebracht via de exploitatierekening;
- alle rente wordt als bate verantwoord op de gewone dienst.

Voorzieningen worden gevormd voor:
a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs te schatten;
b. op de balansdatum bestaande risico’s van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Voorzieningen worden niet gevormd voor de zogenaamde

jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Voorzieningen worden gevormd voordat het resultaat wordt bepaald. De instelling van een voorziening verlaagt het resultaat. Het bepalen van de noodzakelijke omvang van de voorzieningen is niet vrijblijvend. De bevoegdheid tot vorming van voorzieningen ligt daarom bij het college van burgemeester en wethouders.

De waardering geschiedt tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. Onder de langlopende schulden zijn - naast de ten behoeve van de financiering van de gemeentelijke uitgaven opgenomen leningen - tevens opgenomen de ten behoeve van een woningcorporatie opgenomen geldleningen.
De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Voorziening APPA pensioenen
De voorziening APPA pensioenen is gebaseerd op een actuariële berekening. Hierbij wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige ontwikkelingen van de verplichting.

Aan de pensioenvoorziening wethouders liggen actuariële berekeningen ten grondslag. Deze zijn gemaakt door een erkend extern bedrijf, waarbij de volgende parameters zijn gehanteerd:

- Berekeningsdatum: 31 december 2023
- Rekenrente: 3,16%

Sterftetabel: GBM/GBV 2016/2021 met leeftijdsterugstelling.

De berekeningsdatum en gebruikte rekenrente zijn in lijn met de aanwijzingen die het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in haar circulaire d.d. 8 december 2023 heeft voorgeschreven. Tevens is rekening gehouden met de indexatie van de pensioenen door het ABP met 3,03 % per 1 januari 2024.

Overige passiva

De overige passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente wordt gevormd door de reserves en het gerealiseerde saldo van de voorliggende jaarrekening. De reserves bestaan uit:

- algemene reserves;
- bestemmingsreserves.

Vorming van reserves, alsmede toevoegingen en onttrekkingen aan reserves geschieden conform daartoe door de gemeenteraad genomen besluiten en vinden altijd plaats in het kader van de resultaatbestemming. Voor zover in het verslagjaar nieuwe reserves zijn gevormd worden deze bij de jaarstukken door de raad bekrachtigd. Voor zover aan reserves rente wordt toegevoegd, vindt deze toevoeging eveneens plaats in het kader van de resultaatbestemming.

Algemene grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording
De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid 2023. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:

    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 14 december 2023 door de raad is vastgesteld.
    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn.
    - Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.
- Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
- Een verantwoordingsgrens van 1% (zijnde € 1.073.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen.
- Een rapporteringstolerantie van € 53.650 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Algemeen

Alle bedragen zijn afgerond op duizenden euro's.

Gerealiseerd resultaat

Het gerealiseerd resultaat over het verslagjaar volgt uit de programmarekening en is afzonderlijk als passiefpost op de balans opgenomen. Bestemming van dit saldo vindt plaats nadat de rekening is vastgesteld.

4.4 Toelichting balans

Activa

Vaste activa

Vaste activa zijn bezittingen die *langer dan een jaar* in bezit blijven.

Vaste activa kunnen bestaan uit
- immateriële vaste activa
- materiële vaste activa
- financiële vaste activa

Het verloop hiervan in het boekjaar is als volgt.

Vaste activa *(x € 1.000)*	Boek-waarde per 1-1-2023	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen derden	Aflossing/ afwaar-dering	Boek-waarde per 31-12-2023
Immateriële vaste activa	10	135	-	-	-	-	145
Materiële vaste activa	69.313	4.592	-	3.797	211	-	69.897
Financiële vaste activa	4.044	-	-	-	-	76	3.968
Totaal	**73.367**	**4.727**	**-**	**3.797**	**211**	**76**	**74.009**

Immateriële vaste activa

Immateriële activa zijn vaste activa die *niet tastbaar* zijn. Het gaat om bezittingen die wel een rol spelen in het financiële proces, maar nooit in het fysieke bedrijfsproces. Immateriële activa kunnen alleen dan op de balans opgevoerd worden, wanneer *objectief* bepaald kan worden welke waarde ze hebben.

Zo zijn kosten van onderzoek en ontwikkeling immateriële activa. Ook voorbereidingskredieten voor eventueel te exploiteren gronden vallen onder de immateriële activa. In 2023 is er gewerkt aan Acht oan de Diken en de Voorstraat in Buitenpost, Nijebuorren in Harkema en Schuilinga in Surhuisterveen.

Materiële vaste activa

Bezettingen die niet in één keer ten laste van het resultaat mogen worden gebracht maar waarop moet worden afgeschreven. Voorbeelden hiervan zijn grond en gebouwen, machines en installaties, transportmiddelen en computers.

Materiële vaste activa *(x € 1.000)*	Boek-waarde per 1-1-2023	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen derden	Afwaar-dering	Boek-waarde per 31-12-2023
Gronden en terreinen	1.904	134	-	175	-	-	1.863
Strategische gronden	4.469	-	-	-	-	-	4.469
Bedrijfsgebouwen	22.019	1.644	-	1.082	136	-	22.445
Grond-, weg- en water-bouwkundige werken	36.779	2.390	-	1.986	75	-	37.108
Vervoermiddelen	461	73	-	140	-	-	394
Machines, apparaten en installaties	3.068	51	-	259	-	-	2.860
Overige materiële activa	613	299	-	154	-	-	758
Totaal materiële vaste activa	**69.313**	**4.592**	**-**	**3.796**	**211**	**-**	**69.897**

In 2023 is het depot voor KGA vervangen (€ 192.000). In het kader van het GRP is er in 2023 iets meer dan € 500.000 geïnvesteerd. Een andere grote investering is de aanpassing van de Wynroas in Harkema. Het voormalig dienstencentrum Herbranda is aangepast voor de opvang van 30 statushouders. Naast de uitgaven hiervoor (€ 551.000) is er van het Rijk een bijdrage gekomen van € 136.000 . Een andere investering waarmee gestart is in 2023 is het fietspad van Droegehamstermieden (€ 194.000)

Economisch en maatschappelijk nut

Investeringen hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn en/of ze bijdragen aan het genereren van middelen. Bijvoorbeeld riolering (rioolheffing) en zwembaden (entreegelden). Investeringen met een economisch nut moeten worden geactiveerd.

Investeringen met een maatschappelijk nut zijn investeringen in de openbare ruimte die geen economisch nut maar uitsluitend een maatschappelijk nut hebben. In onze situatie voornamelijk betonwegen, lichtmasten, oeverbescherming en bruggen.

Het verloop hiervan is als volgt.

Econom. en mij. nut *(x € 1.000)*	Boek-waarde per 1-1-2023	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen derden	Afwaar-dering	Boek-waarde per 31-12-2023
Economisch nut	33.491	2.130	-	1.869	136	-	33.616
Economisch nut met tarief	18.782	856	-	928	75	-	18.635
Maatschappelijk nut	17.040	1.605	-	999	-	-	17.646
Totaal	**69.313**	**4.592**	**-**	**3.796**	**211**	**-**	**69.897**

De afschrijvingstermijnen variëren gemiddeld tussen de 10 jaar (auto's) en 40 jaar (betonwegen).

Het afschrijvingsbeleid is in januari 2020 vastgesteld in de raad. Doelstelling van het afschrijvingsbeleid is het realiseren van een gelijkmatig verloop van de kapitaallasten in de administratie. Voor alle investeringen geldt dat de afschrijving is gebaseerd op de historische kostprijs. Dit is het bedrag waarvoor het actief is aangeschaft, of waarvoor de investering is gerealiseerd.

Activa kunnen lineair of op annuïteitenbasis worden afgeschreven. Alle vaste activa binnen de gemeente worden lineair afgeschreven zoals ook beschreven staat in de Nota waardering en afschrijvingen vaste activa.

Overzicht investeringskredieten

Op grond van de financiële verordening bevat de jaarrekening een overzicht van de geraamde bedragen voor investeringen en de aanwending daarvan. Omwille van de overzichtelijkheid is dit overzicht weergegeven op programmaniveau.

Programma *(x € 1.000)*	Begrote uitgaven 2023	Werkelijke uitgaven 2023	Begrote inkomsten 2023	Werkelijke inkomsten 2023
0 Bestuur en ondersteuning	71	58	-	-
1 Veiligheid	-	-	-	-
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	5.774	1.593	-	-
3 Economie	205	122	-	-
4 Onderwijs	5.189	511	-	-
5 Sport, cultuur en recreatie	3.513	900	134	-
6 Sociaal Domein	697	552	136	136
7 Volksgezondheid en milieu	4.119	856	299	75
8 Volkshuisvesting, RO en stedelijke vern.	-	-	-	-
Totaal	**19.568**	**4.592**	**569**	**211**

Hieronder het overzicht van kredieten waarop in 2023 € 50.000 of meer is uitgegeven.

Progr. *(x € 1.000)*	Ontwikkelingen	Begrote uitgaven 2023	Werkelijke uitgaven 2023
0	Gebouwenbeheerssysteem	71	58
2	Rationeel wegbeheer	1.371	593
2	Vervanging bus	51	51
2	Herstel brug Twijzel	60	59
2	Openbare verlichting	408	269
2	Revalidatie ind. terrein de Bosk	150	151
2	2e fase Alde Dijk Kootstertille	93	93
2	Centrumplan Buitenpost	2.200	60
3	Voorbereiding de Swadde Buitenpost	181	95
4	Aanpassing de Wynroas Harkema	492	679
5	NH-kerk Surhuisterveen toren	327	242
5	Kruidhof (Kas, Loods en Tuincafé)	565	304
5	Fietspad Droegehamstermieden	400	194
6	Verbouw Herbranda	561	416
7	Riolering (diverse kredieten)	1.433	442
7	Vervangen KGA depot	193	192
	Totaal	**8.556**	**3.898**

Financiële vaste activa

Hierbij gaat het voornamelijk om deelnemingen in het kapitaal van verbonden partijen of verstrekte leningen. Het verloop is als volgt:

Financiële vaste activa *(x € 1.000)*	Boek-waarde per 1-1-2023	Investe-ringen	Desinves-teringen	Aflossing	Boek-waarde per 31-12-2023
• Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	716	-	-	-	716
• Leningen aan woningcorporaties	2.377	-	-	65	2.312
• Overige langlopende leningen	951	-	-	11	940
• Overige uitzettingen met rentetype looptijd > 1 jaar	-	-	-	-	-
Totaal	**4.044**	**-**	**-**	**76**	**3.968**

De term 'uitzetting met een rentetypische looptijd > 1 jaar' sluit aan op de wet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft te maken met het onderscheid tussen vlottende uitzettingen (korter dan één jaar) en lange uitzettingen.

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen
Conform raadsbesluit d.d. 3 juni 2021 is ingetekend op de uitgifte van preferente aandelen Stedin voor een bedrag van € 380.000. De volledige inschrijving is toegekend.

De post kapitaalverstrekking aan deelnemingen is als volgt samengesteld:

Aandelen Stedin	380.000
Aandelen Friesland Milieu	62.453
Aandelen Afvalsturing NV	54.454
Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten	219.277

Overige langlopende leningen

Overige lang-lopende leningen *(x € 1.000)*	Boek-waarde per 1-1-2023	Verstrek-kingen	Aflossing	Boek-waarde per 31-12-2023
• Leningen t.b.v. het startersproject	424	-	-	424
• Leningen t.b.v. duurzaamheid	422	-	-	422
• Overige leningen	105	-	-	105
Totaal	**951**	**-**	**-**	**951**

Op onderstaande (langlopende) leningen is afgelost:

Leningen *(x € 1.000)*	Boek-waarde per 1-1-2023	Aflossing	Boek-waarde per 31-12-2023
• Bp, IJstijdenmuseum renteloze lening	3	-	3
• Geldlening MOA kooimaaier	54	-	54
• Volkskredietbank deelname werkkapitaal	45	-	45
• Zwembad, zonnecollectoren	3	-	3
Totaal	**105**	**-**	**105**

Vlottende activa

Vlottende activa bestaan uit

- Voorraden
- Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar
- Liquide middelen

Voorraden

Voorraden kunnen bestaan 'normale' voorraden maar ook uit onderhanden werk, zoals bouwgronden in exploitatie.

	Bouwterreinen *(x € 1.000)*	**Boek-waarde per 1-1-2023**	**Investe-ringen**	**Desinves-teringen**	**Winstname**	**Boekwaarde per 31-12-2023**	**Voorziening verliezen**	**Balans-waarde per 31-12-2023**
4	Twijzel, Sportvelden	61	2	-	3-	60	-	60
6	De Lits, Buitenpost	-	-	-	-	-	-	-
7	De Fûgelkamp, Harkema	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal	**61**	**2**	**-**	**3-**	**60**	**-**	**60**
	Industrieterreinen (x € 1.000)	**Boek-waarde per 1-1-2023**	**Investe-ringen**	**Desinves-teringen**	**Winstname**	**Boekwaarde per 31-12-2023**	**Voorziening verliezen**	**Balans-waarde per 31-12-2023**
1	B'post, De Swadde	144	49	201	8	-	-	-
2	K'tille, Oost	477-	377	630	730	-	-	-
3	Harkema, Quakkenburg	113-	125	51	39	-	-	-
4	S.veen, Lauwerskwartier	237-	4	-	10	223-	-	223-
5	Harkema, Quakkenburg 3	-	32	-	-	32	-	32
	Totaal	**683-**	**587**	**882**	**787**	**191-**	**-**	**191-**
	Totaal	**622-**	**589**	**882**	**784**	**131-**	**-**	**131-**

	Facilitair grondbeleid *(x € 1.000)*	**Boek-waarde per 1-1-2023**	**Investe-ringen**	**Desinves-teringen**	**Winstname**	**Boekwaarde per 31-12-2023**	**Voorziening verliezen**	**Balans-waarde per 31-12-2023**
10	Avek lokatie Surhuisterv.	27	36	-	-	63	-	63
11	Kassencomplex Buitenpost	-	50	-	-	50	-	50
12	Wide Pet Poelman	-	15	-	-	15	-	15
13	Wide Pet Sotrm	-	12	-	-	12	-	12
14	Langelaan Surhuisterveen	-	1	-	-	1	-	1
	Totaal	**27**	**114**	**-**	**-**	**141**	**-**	**141**

	Plankosten *(x € 1.000)*	**Boek-waarde per 1-1-2023**	**Investe-ringen**	**Desinves-teringen**	**Winstname**	**Boekwaarde per 31-12-2023**	**Voorziening verliezen**	**Balans-waarde per 31-12-2023**
1	Voorstraat B.	98	1	-	- 19	80	-	80
2	Nijebuorren H.	63	-	-	- 41	22	-	22
	Totaal	**161**	**1**	**0**	**-60**	**102**	**0**	**102**

De voorraad gronden wordt gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs vermeerderd met vervaardigingskosten inclusief bijgeschreven exploitatiekosten verminderd met de opbrengst verkopen en bijdragen.

De winstafdracht aan de exploitatie voor 2023 bedraagt per saldo € 545.000, waarvan € 491.000 voor bedrijfslocaties,

De waardering van de bouwgronden in exploitatie is gebaseerd op geactualiseerde berekeningen. De realisatie van deze berekeningen is sterk afhankelijk van toekomstige gebeurtenissen waaronder het realiseren van begrote verkopen. Hierdoor bestaat een onzekerheid ten aanzien van deze balanspost.

Vorderingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Met uitzettingen worden vorderingen, zoals verstrekte leningen, bedoeld die een looptijd korter dan één jaar hebben.

	Rentetypische looptijd < 1 jaar *(x € 1.000)*	Stand per 1-1-2023	Stand per 31-12-2023
	Vorderingen op openbare lichamen		
1	Te vorderen omzetbelasting fiscus	41	29
2	Te vorderen omzetbelasting BTW compensatiefonds	7.205	8.142
3	Diverse vorderingen	-	-
	Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar		
4	Rekening courant schatkistbankieren	1.143	6.837
	Overige vorderingen		
5	Debiteuren algemeen	964	991
6	Debiteuren sociaal domein	-	-
7	Overig	23	58
	Totaal	**9.376**	**16.057**

De term 'uitzetting met een rentetypische looptijd < 1 jaar' sluit aan op de wet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft te maken met het onderscheid tussen vlottende uitzettingen (korter dan één jaar) en lange uitzettingen. De afwikkeling kent een normaal verloop. Bij de vorderingen op openbare lichamen gaat het om de verrekening van het BTW-compensatiefonds.

Liquide middelen

De specificatie hiervan is als volgt:

Liquide middelen *(x € 1.000)*	Stand per 1-1-2023	Stand per 31-12-2023
Kasrekeningen	6	12
Banksaldi	848	916
Totaal	**854**	**928**

De bank- en girosaldi bestaan uit een positief/negatief (=debet/credit) saldo van € 1.126.000 en een negatief/positief (=credit/debet)saldo van € 210.000. Wij hebben naast onze hoofdrekening bij de BNG meerdere rekeningen bij diverse banken.

Schatkistbankieren

Met ingang van 2014 is voorgeschreven dat de gemeente inzicht geeft over de benutting van het drempelbedrag in het kader van het verplicht schatkistbankieren. In de paragraaf treasury van het jaarverslag wordt hier nader op ingegaan.

De drempel voor 2023 bedraagt 2,0% (tot een begrotingstotaal van 500 miljoen, daarbovenop 0,2%) met een minimum van € 1.000.000. Het drempelbedrag 2023 voor de gemeente bedraagt dan ook € 1.849.000.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.849**	**1.849**	**1.849**	**1.849**
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**422**	**421**	**528**	**437**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	**1.427**	**1.427**	**1.321**	**1.412**
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	**0**	**0**	**0**	**0**
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	-			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	92.439			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1.849			

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	37.988	38.354	48.573	40.161
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92

(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	422	421	528	437

Uit de tabel blijkt dat de drempel niet is overschreden.

Overlopende activa

De specificatie van de overlopende activa is als volgt:

Overlopende activa *(x € 1.000)*	**Stand per 31-12-2022**	**Stand per 31-12-2023**
Overige nog te ontvangen bedragen	4.277	2.100
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	783	57
Totaal	**5.060**	**2.157**

De post overlopende activa wordt grotendeels verklaard door:

1. Bijdrage in kosten Beschermd Wonen, Maatschappelijk Opvang en Vrouwenopvang (SDF) € 677.000
2. Nog te ontvangen rijksbijdrage opvang Oekraïners € 77.000
3. Nog te ontvangen voorschotten GI's (jeugdzorg) € 644.000
4. Nog te ontvangen gelden HAR-regeling (Herbranda) € 48.000
5. Nog te ontvangen huren div. instellingen € 99.000
6. Afvalfonds verpakkingen en verrekening € 69.000

Passiva

Vaste passiva

Hieronder volgt een toelichting op de vaste passiva. Dit zijn:

- Eigen vermogen
- Voorzieningen
- Vaste schulden met een rentetypische looptijd > = 1 jaar

Eigen vermogen

Passiva zijn de bronnen waarmee de gemeente gefinancierd wordt. Het bestaat uit vreemd vermogen (schulden of verplichtingen) plus het eigen vermogen.

We onderscheiden drie soorten:

- Eigen vermogen
- Voorzieningen
- Vaste schulden

Het verloop hiervan in het boekjaar is als volgt.

	Eigen vermogen *(x € 1.000)*	**Stand per 1-1-2023**	**Stand per 31-12-2023**
1	Algemene reserve	16.833	19.452
2	Bestemmingsreserve t.b.v. egalisatie exploitatie	8.844	7.400
4	Gerealiseerd resultaat	6.247	4.321
	Totaal	**31.924**	**31.173**

Het verloop van de afzonderlijke reserves in 2023 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Verloop reserves *(x € 1.000)*	Saldo per 1-1-2023	Toevoeging via resultaat-bestemming	Bestemming resultaat	Vermindering via resultaat-bestemming	Saldo per 31-12-2023
1 Vrije algemene reserve	13.753	6.247	1.857	5.485	16.372
2 Algemene reserve weerstandsvermogen	3.080	-	-	-	3.080
3 Dekking kapitaallasten zwb Buitenpost	8.844	-	-	1.444	7.400
4 Resultaat 2022	6.247	-	-	6.247	-
5 Resultaat 2023	-	4.321	-	-	4.321
Totaal	**31.924**	**10.568**	**1.857**	**13.176**	**31.173**

Het resultaat van de jaarrekening 2023, zijnde € 4.321.000 wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Voorzieningen

Een voorziening is een reserve 'potje' dat in de toekomst kan worden aangewend voor het doel waarvoor het is bestemd. In de voorziening kunnen, meestal periodiek, bedragen worden gestort voor een bepaald doel. Dit kan bijvoorbeeld groot onderhoud aan een gebouw zijn. Een voorziening mag alleen worden gebruikt voor het doel waarvoor zij oorspronkelijk werd opgezet. Het bepalen van de omvang is niet vrijblijvend omdat dit invloed heeft op het resultaat. Als het doel van de voorziening niet (meer) kan worden bereikt dan moet het saldo alsnog ten gunste van het resultaat worden gebracht.

Voorzieningen *(x € 1.000)*	Boekwaarde per 1-1-2023	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Boekwaarde per 31-12-2023
· Verplichtingen en verliezen (BBV - art. 44a)	2.423	2.068	207	4.284
· Risicovoorzieningen (BBV - art. 44b)	970	512	174	1.308
· Onderhoudsvoorzieningen (BBV - art. 44c)	1.327	613	344	1.596
· Bijdr. toekomstige vervangingsinvesteringen (BBV - art. 44d)	-	-	-	-
· Van derden verkregen middelen (BBV - art. 44, lid 2)	2.826	481	233	3.074
Totaal voorzieningen	**7.546**	**3.674**	**958**	**10.262**

De voorzieningen betreffen:

Voorziening APPA	3.815.000
Voorziening spaarverlof	285.000
Voorziening herwaardering functies	49.000
Voorziening renovatie kunstgrasvelden	135.000
Subtotaal	4.284.000
Voorziening bouwrijp maken bouwgrondexploitatie	1.308.000
Subtotaal	1.308.000
Voorziening onderhoud Gemeentehuis	145.000
Voorziening inhaalslag wegen niet levensduurverlengend	313.000
Voorziening onderhoud sporthallen	262.000
Voorziening groot onderhoud gymlokalen	320.000
Voorziening welzijnsaccommodaties	377.000
Voorziening onderhoud overige gebouwen	91.000
Voorziening baggeren	88.000
Subtotaal	1.596.000
Voorziening riolering	1.927.000
Voorziening reiniging	1.147.000
Subtotaal	3.074.000
Totaal	10.262.000

Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar

Vaste schulden zijn schulden op langere termijn, zoals obligatieleningen, onderhandse leningen en waarborgsommen.

De samenstelling en het verloop van de vaste schuld is als volgt:

Vaste schulden *(x € 1.000)*	**Saldo per 1-1-2023**	**Opname**	**Aflossing**	**Saldo per 31-12-2023**
Onderhandse leningen				
- WoonFriesland	2.377	-	65	2.312
- eigen financiering	33.472	-	3.564	29.908
Totaal	**35.849**	**-**	**3.629**	**32.220**

De vaste schulden met een rentetypische looptijd >= 1 jaar betreffen langlopende geldleningen. De term 'vaste schulden met een rentetypische looptijd >= 1 jaar' sluit aan op de wet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft te maken met het onderscheid tussen vlottende schulden (korter dan één jaar) en lange schulden. De looptijd is een goede maatstaf voor het verkrijgen van een indicatie van risico's.

De totale rentelasten van bovenstaande leningen bedragen voor 2023 € 284.000.
In het totaal van onze vaste schulden zit voor een bedrag van € 2.312.000 aan aangetrokken geldleningen voor doorfinanciering aan WoonFriesland.

Vlottende passiva

Vlottende schulden zijn kortlopende schulden die binnen één jaar betaald zouden moeten worden. Een belangrijke passiva-post is bijvoorbeeld de crediteuren, kasgeldleningen of bankschulden. De samenstelling en het verloop van de vlottende schuld is als volgt:

	Vlottende passiva *(x € 1.000)*	**Saldo per 1-1-2023**	**Saldo per 31-12-2023**
1	Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	6.320	2.761
2	Overlopende passiva	6.585	16.843
	Totaal	**12.905**	**19.604**

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Deze schulden kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Netto vlottende schulden < 1 jaar *(x € 1.000)*	**Saldo per 1-1-2023**	**Saldo per 31-12-2023**
1	Kasgeldleningen	3.000	-
2	Banksaldi	-	-
3	Overige schulden		
	- crediteuren	715	1.362
	- salarissen en sociale lasten	2.345	462
	- overig	506	937
	Totaal	**6.566**	**2.761**

Onder de netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar verstaan we kortlopende schulden. De afwikkeling van de schulden kent een normaal verloop.

De term "netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar' sluit aan op dewet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft temaken met onderscheid tussen vlottende (korter dan één jaar) en lange schulden. De looptijd is een maatstaf voor het verkrijgen van een indicatie van de risico's.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn vaak bedragen die pas in een volgend jaar tot betaling komen. Het betreft in ieder geval altijd verplichtingen die in het boekjaar zijn ontstaan. De specificatie van de overlopende passiva is als volgt:

	Overlopende passiva *(x € 1.000)*	**Saldo per 1-1-2023**	**Saldo per 31-12-2023**
1	Nog te betalen bedragen	1.841	3.529
2	Nog te betalen aan de Werkmaatschappij	1.634	7.204
3	Vooruit ontvangen bedragen	-	-
4	Vooruit ontvangen bedragen overige overheden	3.110	6.110
	Totaal	**6.585**	**16.843**

Onder de nog te betalen bedragen vallen vooral de nog niet vervallen rente van de geldleningen en diverse overige afrekeningen en verplichtingen welke reeds in 2022 zijn aangegaan maar per de balansdatum nog niet in rekening zijn gebracht. Ook de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen vallen onder de overlopende passiva.

Van de vooruit ontvangen bedragen overige overheid kan onderstaande opbouw van het eindsaldo worden weergegeven:

	Specific. vooruit ontvangen ov. overh. *(x € 1.000)*	Saldo per 1-1-2023	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Terug-betalingen	Saldo per 31-12-2023
1	Voorschot SPUK-uitkering	6	198	170	-	35
2	Voorschot Rijksbijdrage achterstandsbeleid	588	829	847	-	570
3	Toekenningsbeschikking specificatie uitkering stimuleren verkeersveiligheid	17	-	6	-	11
4	Voorschot Nationaal Programma Onderwijs	210	154	241	-	123
5	Energiecoaches	29	-	-	-	29
6	Inpuls huisvesting grote gezinnen vergunninghouders	20	-	-	20	-
7	Specifieke uitkering naleving controle CTB 2022	97	-	-	97	-
8	Specifieke uitkering ventilatie in scholen	244	-	27	-	217
9	Aanpak energie armoede	904	369	30	-	1.243
10	Bevolkingsdaling	187	-	187	-	-
11	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	78	58	-	-	136
12	Klimaatadaptatie maatregelen	299	520	75	-	744
13	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	183	-	-	-	183
14	Specifieke uitk. Wet Inburgering en Onderwijsroute	193	294	67	103	317
15	Specifieke uitkering onderwijsroute	-	25	-	6	19
16	Regeling Spec. uitk. Sportakkoord en leefstijlinterv.	33	-	37	-	- 4
17	Specifieke uitk. Informatiepunten Digitale Overheid	-	29	29	-	-
18	Regeling spec. uitkeringen huisvesting aandachtsgr.	-	136	136	-	-
19	Regeling capaciteit dec. ovh. voorklimaat en energiebel.	-	502	-	-	502
20	Uitk. lokale preventieakkoorden en preventieaanpakken	-	20	19	-	1
21	Uitk. verst. voor sport en bewegen, gezondheidsbev ca	-	579	288	-	291
22	Reg. versterking spec uitk gemeenten verduurzaming ca	-	1.412	-	-	1.412
23	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis	-	-	-	-	-
24	tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO)	-	52	1	-	51
25	Europees Sociaal fonds	-	227	26	-	200
26	Overige zaken	23	6	-	-	30
27	-	-	-	-	-	-
28	-	-	-	-	-	-
29	-	-	-	-	-	-
	Totaal	**3.110**	**5.409**	**2.186**	**226**	**6.110**

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen en vorderingen

Waarborgen en garanties

De gemeente Achtkarspelen heeft zich garant gesteld voor de betaling van rente en aflossing van door diverse instellingen en particulieren aangegane geldleningen. De navolgende groepen zijn te onderscheiden:

	specificatie *(x € 1.000)*	Oorspron-kelijk bedrag	% borg-stelling	Restant per 1-1-2023	Restant per 31-12-2023	Risico gemeente
1	Verkrijgen/verbeteren eigen woning	-	50%	571	327	164
2	Rechtspersonen	-	100%	18.937	19.395	19.395
	Totaal	**-**		**19.508**	**19.722**	**19.559**

Gewaarborgde leningen en overige garantstellingen

Directe garantstellingen
Onze gemeente heeft directe borgstellingen voor geldleningen verstrekt aan woningcorporaties voor een bedrag van € 18,5 miljoen. Naast de WSW-leningen heeft de gemeente 50% borgstelling lopen uit particuliere geldleningen (garantiebedrag € 285.000). Dit betreft met name oude gemeentegaranties (voorloper NHG) en diverse 100% borgstellingen op verenigingen en stichtingen (garantiebedrag € 438.000).

Indirecte garantstellingen
De Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is in 1983 opgericht met als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Tegen betaling van een borgstellingsvergoeding door de betreffende woningcorporaties biedt het WSW zekerheid aan geldgevers van die woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. Om te voorkomen dat het WSW wordt aangesproken op zijn borgstelling zijn er verschillende vangnetten en buffers. Een corporatie die niet voldoet aan de kredietwaardigheidseisen van het WSW komt in beginsel voor sanering in aanmerking. Daarbij ontvangt deze corporatie saneringssteun, opgebracht door de sector en geaccordeerd door de minister. Het fondsvermogen van het WSW is daarna de eerste buffer om aanspraken van geldgevers op te kunnen vangen. Deze reserve kan het WSW zo nodig aanvullen door het onderpand van de noodlijdende corporatie uit te winnen. De tweede buffer is de onderlinge waarborg van corporaties (het obligo). Corporaties voldoen op eerste verzoek 3,85% van hun geborgde schuldrestant aan het WSW. De derde en laatste buffer bestaat uit de achtervang van Rijk en gemeenten, die indien nodig het WSW voorzien van renteloze leningen. Deze renteloze leningen worden terugbetaald als het vermogen van het WSW weer op voldoende peil is. De renteloze leningen worden verdeeld volgens de verhouding 50% Rijk, 25% schadegemeenten en 25% alle gemeenten op basis van het relatieve aandeel.
Deze borgstellingen zijn overgedragen aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waarbij de gemeente samen met het rijk als tertiaire achtervanger optreedt. Op basis van de systematiek van tertiaire achtervang betreft dit een relatief gering risico. Het totaal aan indirecte borgstellingen bedraagt € 10,9 miljoen.

Niet afgewikkelde investeringen
Tevens willen wij, als niet uit de balans blijkende verplichtingen, de investeringen noemen, waarvan de definitieve afwikkeling in een later jaar plaatsvindt. Voor de lasten, die uit deze lopende projecten voortvloeien, zijn specificaties op de administratie aanwezig. De dekking is voldoende geregeld binnen de toekomstige exploitatiebegrotingen.

4.5 Toelichting baten en lasten

Saldi per programma

Programma *(x € 1.000)*	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning	51.580	54.363	51.442	- 2.921
1. Veiligheid	- 2.384	- 1.110	- 889	221
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	- 5.462	- 5.476	- 5.243	233
3. Economie	- 374	- 320	196	516
4. Onderwijs	- 2.663	- 2.352	- 2.195	157
5. Sport, cultuur en recreatie	- 6.096	- 6.272	- 5.860	412
6. Sociaal domein	- 34.082	- 37.372	- 36.401	971
7. Volksgezondheid en milieu	- 549	- 331	- 701	- 369
8. Vrosh	- 1.711	- 1.336	- 1.098	238
Onttrekkingen/stortingen reserves	2.357	3.153	5.072	1.919
TOTAAL	**616**	**2.946**	**4.324**	**1.378**

Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording van het college

Verantwoordelijkheid college

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de Raad op 14 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.073.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. De formele onrechtmatigheid bedraagt hierin € 9.818.938, waarvan een bedrag van € 864.656 past binnen het vooraf gestelde beleid en daarmee als acceptabel is geduid onder verwijzing naar dit vooraf vastgestelde beleid.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Rechtmatigheidsverantwoording		Bedrag	
A	**Begrotingscriterium**		
1 A	Overschrijding lasten programma's begroot versus werkelijke	€	4.257.273
1 B	Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€	270.068
2	Ongeautoriseerde reserve mutaties		geen
3	Onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of hogere of lagere baten dan begroot die niet tijdig met begrotingswijzigingen zijn aangepast.	€	4.881.660
	Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**€**	**9.409.001**
4	Totaal van begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 t/m 2) dat past binnen het vooraf gestelde beleid en daarmee als acceptabel is geduid onder verwijzing naar dit vooraf vastgestelde beleid.	€	864.656
5	**Resterende saldo aan begrotingsonrechtmatigheden**	**€**	**8.544.345**
B	**Voorwaardencriterium**		
	Jeugdhulp werkwijze niet conform beleid	€	409.937
	Totaal voorwaardencriterium	**€**	**409.937**
C	**Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium**		
	Bevindingen		geen

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie het college gaat ondernemen om de vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

4.6 Verantwoording Wet Normering Topinkomens

De WNT is van toepassing op de gemeente Achtkarspelen. Het voor de gemeente Achtkarspelen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (2022: € 216.000). Dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen
In onderstaande tabellen worden de WNT gegevens van de leidinggevende topfunctionarissen over 2022 en 2023 vermeld. In Achtkarspelen betreft het de functies van gemeentesecretaris en raadsgriffier.

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

2023 (bedragen x € 1)	De Jong	Andringa
Functiegegevens	Gem.secr.	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstbetrekking (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 126.277	€ 97.147
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.526	€ 15.304
Subtotaal	€ 148.803	€ 112.452
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	**€ 148.803**	**€ 112.452**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

2022 (bedragen x € 1)	De Jong	Andringa
Functiegegevens	Gem.secr.	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstbetrekking (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 126.248	€ 93.110
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.262	€ 15.907
Subtotaal	€ 146.510	€ 109.017
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000	€ 216.000
Totale bezoldiging	**€ 146.510**	**€ 109.017**

Tabel 1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12
Er zijn geen topfunctionarissen in 2023 bij de gemeente Achtkarspelen zonder een vaste dienstbetrekking.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen
Niet van toepassing voor de gemeente Achtkarspelen.

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder.
Topfunctionarissen inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder.
Niet van toepassing voor de gemeente Achtkarspelen.

1e. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.900.
De totale bezoldiging van een topfunctionaris inclusief degene die op grond van zijn/haar voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris wordt aangemerkt, voor als zijn/haar functies bij één WNT-instelling en eventuele aan deze WNT-instelling gelieerde rechtspersonen.
Niet van toepassing voor de gemeente Achtkarspelen.

1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.900 waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is.
Niet van toepassing voor de gemeente Achtkarspelen.

1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is.
Niet van toepassing voor de gemeente Achtkarspelen.

2 Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen
Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt
Niet van toepassing voor de gemeente Achtkarspelen.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

4.7 Single Information Single Audit

De gemeente Achtkarspelen ontvangt van diverse departementen specifieke uitkeringen, waaraan voorwaarden zijn verbonden als het gaat om de besteding van de gelden. De verantwoording die daarover moet worden afgelegd vindt plaats door middel van de zogenaamde SISA-bijlage (Single Information, Single Audit).

Hierin zijn alle specifieke uitkeringen opgenomen die de gemeente ontvangt en waarvan door het rijk is besloten de verantwoording via deze methode te laten plaatsvinden.

Voor 2023 vallen de volgende specifieke uitkeringen van de gemeente onder deze verantwoordingssystematiek:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 4.137.550	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 54.521
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
			€ 0	€ 32.130	€ 4.224.201	€ 7.008.323		
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			3	41	0	0	Ja	Nee
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			N.V.T.	Nee				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			€ 0	€ 0	€ 35.087	€ 86.837	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			€ 1.140	€ 15.580	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
					€ 0	€ 0	€ 36.227	

BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	Suvis21-01108128	€ 120.806	€ 120.806	Ja		Ja
		2	Suvis21-2-02640732	€ 0	€ 0	Nee	besluitvorming over renovatie moet nog plaatsvinden	Nee
		3	Suvis21-2-02938375	€ 0	€ 0	Nee	besluitvorming over renovatie moet nog plaatsvinden	Nee
		100						
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
		1	Suvis21-01108128	Ja				
		2	Suvis21-2-02640732	N.v.t.				
		3	Suvis21-2-02938375	N.v.t.				
		100						

BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			0	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			0	€ 17.355	€ 17.355			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			0	0	0	0	0	0

BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*
			€ 0	Nee

BZK	C79	Specifieke uitkering bevolkingsdaling	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C79/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C79/02*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C79/03*
			€ 195.461	Ja	De middelen zijn ingezet voor de voorbereiding en uitvoering van ANNO III. ANNO III is een samenwerkingsverband van de gemeenten.

BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 29.222	€ 0	2	28	33	

BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94/02*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen […] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen […] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen […] ,eventueel in samenhang […] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94/04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen […] en *Aard controle R* *Indicator: C94/05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94/06*
		1	*LAI23-03521836*	€ 0	0	0	0	€ 0
		2						
		100						
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling *Aard controle R* *Indicator: C94/07*	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle R* *Indicator: C94/08*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle R* *Indicator: C94/09*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/10*		
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
		2						
		100						

BZK	C209	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: C209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: C209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/06*
		1	*RHA2023-03511162*	*Doorstroomlocatie statushouders Herbranda*	€ 542.766	€ 542.766	€ 155.460	16
		2						
		10						

	Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.* *Indicator: C209/10*
1	*Doorstroomlocatie statushouders Herbranda*	16	Ja	Ja
2				
10				

	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/11*
	Ja

OCW	D8	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 720.341	€ 68.967	€ 43.728	€ 0	€ 425.378	

	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*
1				
2				
100				

OCW	D14	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 95.746	€ 0	€ 145.000	€ 0	€ 180.789	

	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*
1				
2				
10				

IenW	E3	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
		1	202017003	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2						
		100						

	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
1	*202017003*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
2						
100						

IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Beschikkingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker Aard controle R Indicator: E44B/03	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) Aard controle R Indicator: E44B/05	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06	
			1 030002 Provincie Friesland	PF-2022/245384	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 030002 Provincie Friesland	PF-2022/245384	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 030002 Provincie Friesland	PF-2022/245384	€ 75.000	€ 75.000	€ 150.000	€ 150.000	
			4 030002 Provincie Friesland	PF-2022/245384	€ 0	€ 3.597	€ 0	€ 7.193	
			5 030002 Provincie Friesland	PF-2023/265019	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			6 030002 Provincie Friesland	PF-2023/265019	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			7 030002 Provincie Friesland	PF-2023/265019	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			8 030002 Provincie Friesland	PF-2023/265019	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			9						
			10						
			11						
			12						
			13						
			14						
			15						
			16						
			17						
			18						
			19						
			20						
			Kopie CBS(code) Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Kopie beschikkingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09				
			1 030002 Provincie Friesland	PF-2022/245384	Nee				
			2 030002 Provincie Friesland	PF-2022/245384	Nee				
			3 030002 Provincie Friesland	PF-2022/245384	Ja				
			4 030002 Provincie Friesland	PF-2022/245384	Nee				
			5 030002 Provincie Friesland	PF-2023/265019	Nee				
			6 030002 Provincie Friesland	PF-2023/265019	Nee				
			7 030002 Provincie Friesland	PF-2023/265019	Nee				
			8 030002 Provincie Friesland	PF-2023/265019	Nee				
			9						
			10						
			11						
			12						
			13						
			14						
			15						
			16						
			17						
			18						
			19						
			20						
			Kopie CBS(code) Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Kopie beschikkingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Naam/nummer maatregel Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13			
			1 030002 Provincie Friesland	PF-2022/245384	RWA structuur Harkema	Nee			
			2 030002 Provincie Friesland	PF-2022/245384	Afkoppelen Zetveld/Kamp/Kim	Nee			
			3 030002 Provincie Friesland	PF-2022/245384	RWA structuur Groningerstraat	Ja			
			4 030002 Provincie Friesland	PF-2022/245384	Badlaan Surhuisterveen	Nee			
			5 030002 Provincie Friesland	PF-2023/265019	Afkoppelen Bonkelaar/De Taats/Lange Schoor	Nee			
			6 030002 Provincie Friesland	PF-2023/265019	Herinr. Buitenpost Centrum	Nee			
			7 030002 Provincie Friesland	PF-2023/265019	Watermbuust Augustinusga	Nee			
			8 030002 Provincie Friesland	PF-2023/265019	Herinr./afkoppelen Surhuisterveen Noord	Nee			
			9						
			10						
			11						
			12						
			13						
			14						
			15						
			16						
			17						
			18						
			19						
			20						
IenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: E84/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: E84/03	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
			Naam/nummer per maatregel Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08			
			1 318 Verbreden van fietspaden\aantal in Meters	Nee	0				
			2 319 Aanleg plateau kruispunt GOW/ETW\aantal in Stuks	Nee	0				
			3 319 Aanleg plateau kruispunt GOW/ETW\aantal in Stuks	Nee	0				
			4 324 Aanleg ongelijkvloerse kruising (brug)\aantal in Stuks	Nee	0				
			5 331 Drempel\aantal in Stuks	Nee	0				
			6 332 Wegversmalling\aantal in Stuks	Nee	0				
			7 332 Wegversmalling\aantal in Stuks	Nee	0				
			8 361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)\aantal in Stuks	Nee	0				
			9 361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)\aantal in Stuks	Nee	0				
			10 361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)\aantal in Stuks	Nee	0				
			11 361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)\aantal in Stuks	Nee	0				
			12 361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)\aantal in Stuks	Nee	0				
			13 361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)\aantal in Stuks	Nee	0				
			14 362 Aanleg van één rijloper met fiets(suggestie)stroken en bermen\aantal in Meters	Nee	0				
			15						
			50						
EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel Aard controle R Indicator: F28/01	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel Aard controle R Indicator: F28/02	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten Aard controle R Indicator: F28/03	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten Aard controle R Indicator: F28/05	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07						
			Nee						

SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 8.253.265	€ 168.159	€ 718.448	€ 0	€ 9.060	€ 7
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 60.536	€ 40.104	€ 0	€ 1.189.626	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 5.165	€ 5.573	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 817	€ 0	€ 0	€ 0	€ 28.129	€ 1.347
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	-€ 252	€ 0	€ 0	€ 0	€ 14.822	€ 511
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 59	€ 0	€ 0	€ 0	€ 7.324	€ 512
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6 Totaal	-€ 1.128	€ 0	€ 0	€ 0	€ 50.275	€ 2.370
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja			
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja			
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja			
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja			
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja			
		6 Totaal	0	0	N.v.t.			
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)						
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)						
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)						
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0			
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0			
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		6 Totaal	0	0	0			
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
			€ 67.662	€ 0	Ja			
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 0	€ 0	Ja			

SZW	G13	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

VWS	H4	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*
			€ 198.242	€ 176.976

	Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
1	1.1 Onroerende zaken - Nieuwbouw	€ 4.105	€ 4.105			n.v.t.
2	1.3 Onroerende zaken - Onderhoud	€ 110.650	€ 110.650			n.v.t.
3	2.1 Roerende zaken - Aankoop	€ 8.796		€ 8.796		n.v.t.
4	2.2 Roerende zaken - Dienstverlening door derden	€ 21.284		€ 21.284		n.v.t.
5	2.3 Roerende zaken - Beheer en exploitatie	€ 19.159		€ 19.159		n.v.t.
6	3.1 Overige kosten - Mengpercentage	€ 12.982			€ 12.982	n.v.t.
100						

VWS	H8	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
	1	1042185	€ 37.717	€ 0	€ 37.104	€ 0	€ 41.930	
	2							
	3							
	4							

	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*
1	1042185	Ja
2		
3		
4		

VWS	H12	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/02*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/04*
			€ 19.337	€ 61.942	Ja	Ja

VWS	H30	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
	1	Lokaal Sportakkoord	€ 25.130	€ 20.273	€ 4.857	€ 20.273	Ja	
	2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 173.013	€ 138.411	€ 34.603	€ 138.411	Ja	
	3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 38.662	€ 30.063	€ 7.732	€ 30.063	Ja	
	4	Kansrijke Start	€ 28.997	€ 22.259	€ 5.799	€ 22.259	Ja	
	5	Mentale Gezondheid	€ 13.532	€ 4.718	€ 2.706	€ 4.718	Ja	
	6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 33.829	€ 25.647	€ 6.766	€ 25.647	Ja	
	7	Valpreventie	€ 99.555	€ 22.851	€ 19.911	€ 22.851	Ja	
	8	Leefomgeving	€ 19.331	€ 15.465	€ 3.866	€ 15.465	Ja	
	9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 4.833	€ 3.816	€ 967	€ 3.816	Ja	
	10	Versterken sociale basis	€ 70.559		€ 14.112	€ 0	n.v.t.	
	11	Mantelzorg	€ 19.331	€ 0	€ 3.866	€ 0	n.v.t.	
	12	Eén tegen eenzaamheid	€ 19.331	€ 0	€ 3.866	€ 0	n.v.t.	
	13	Welzijn op recept	€ 10.632	€ 0	€ 2.126	€ 0	n.v.t.	
	14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 4.833	€ 4.833	€ 0	€ 4.833	Ja	
	15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 17.205	€ 0	€ 3.441	€ 0	n.v.t.	

	Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*
1	Lokaal Sportakkoord	Nee
2	Brede regeling combinatiefuncties	Nee
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Nee
4	Kansrijke Start	Nee
5	Mentale Gezondheid	Nee
6	Aanpak overgewicht en obesitas	Nee
7	Valpreventie	Nee
8	Leefomgeving	Nee
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Nee
10	Versterken sociale basis	Nee
11	Mantelzorg	Nee
12	Eén tegen eenzaamheid	Nee
13	Welzijn op recept	Nee
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Nee
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	Nee

Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/09*
Nee

VWS	H31	**Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H31/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/05*	
			230154	€ 51.040	€ 51.040	Ja		

VWS	H32	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/03*
			2005285	€ 142.300	€ 142.300

	Naam zwembad *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/04*	Totale verlening per zwembad (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/05*	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H32/06*	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: H32/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/08*
1	*nv zwembad de Kupe*	€ 85.713	€ 85.713	Ja	
2	*de wettervlecke*	€ 56.587	€ 56.587	Ja	
20					

Heliumstraat 64
2718 SL ZOETERMEER
telefoon (088) 236 80 00
e-mail Audit@flynth.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de gemeenteraad van de gemeente Achtkarspelen

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van de gemeente Achtkarspelen te Buitenpost gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2023 als van het vermogen van de gemeente Achtkarspelen per 31 december 2023 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. het overzicht van baten en lasten over 2023;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2023;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 14 december 2023 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Achtkarspelen zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden - rechtmatigheidsverantwoording

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel rechtmatigheidsverantwoording in de toelichting op de jaarrekening op pagina 202. Het college van burgemeester en wethouders heeft in deze rechtmatigheidsverantwoording toegelicht dat een deel van de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand is gekomen.

Flynth Audit B.V. is lid van BKR International. Bankrekeningnummer IBAN NL67 RABO 0106 6642 20 - BIC: RABONL2U.
Handelsregister 09063021. www.flynth.nl.
Dienstverlening vindt plaats onder algemene voorwaarden, op aanvraag verkrijgbaar en gedeponeerd bij de KvK in Arnhem.

Het totaal aan geconstateerde afwijkingen (rechtmatigheidsfouten), voor een bedrag van in totaal € 9.818.938, bestaande uit € 409.937 aan afwijkingen van het voorwaardencriterium ten aanzien van de Jeugdhulp en € 9.409.001 aan begrotingsonrechtmatigheden, ligt boven de door de gemeenteraad vastgestelde verantwoordingsgrens. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.073.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2023. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 53.650 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's
Conform onze beroepsstandaarden hebben wij aandacht besteed aan het risico op het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het college van burgemeester en wethouders. In onze controle hebben wij bovendien de volgende frauderisico's onderkend:

- frauderisico dat de Europese en/of interne aanbestedingsrichtlijnen niet worden nageleefd om gunning aan een bevriende partij mogelijk te maken;
- frauderisico dat een medewerker zelfstandig crediteurenstamgegevens muteert en / of valse inkoopfacturen in de administratie verwerkt en / of betalingen aan crediteuren omleidt voor persoonlijk gewin;
- frauderisico dat verkregen subsidies niet aan de juiste periode zijn toegerekend en niet voldaan wordt aan subsidievoorwaarden.

Deze risico's zijn niet zodanig dat we hieraan significante aandacht hebben besteed. Op basis van onze risicoanalyse hebben wij geen andere materiële frauderisico's gesignaleerd.

De door ons uitgevoerde specifieke werkzaamheden voor de geïdentificeerde frauderisico's zijn als volgt:

<u>Het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het college van burgemeester en wethouders</u>
Het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het college van burgemeester en wethouders hebben wij ondervangen door het selecteren van journaalposten op basis van risicocriteria, zoals de memoriaalboekingen en de schattingsposten. Deze journaalposten alsook de belangrijke schattingen van het college van burgemeester en wethouders, zoals de waardering van vaste activa en debiteuren en de volledigheid van de voorzieningen, hebben wij in detail gecontroleerd.

Eveneens hebben wij de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen.

Europese en/of interne aanbestedingsrichtlijnen worden niet nageleefd om gunning aan een bevriende partij mogelijk te maken
Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing rondom aanbestedingen voor het aangaan van contracten. Verder hebben wij kennis genomen van de aanbestedingsrichtlijnen en de eigen analyse op het voldoen aan deze richtlijnen van gemeente Achtkarspelen en een gegevensgerichte controle verricht op geselecteerde crediteuren en de hieraan ten grondslag liggende contracten om vast te stellen dat is voldaan aan de aanbestedingsrichtlijnen.

Het door een medewerker zelfstandig crediteurenstamgegevens muteren en / of verwerken van valse inkoopfacturen in de administratie en / of omleiden van betalingen aan crediteuren voor persoonlijk gewin
Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing rondom het factuurverwerkings- en betalingsproces. Daarnaast hebben we een deelwaarneming verricht op de bedrijfskosten en hebben we vastgesteld dat de prestaties geleverd zijn en de betalingen zijn verricht aan het juiste bankrekeningnummer.

Tevens hebben wij een download ontvangen van de banktransacties (CAMT053-bestand). Middels dit bestand zijn verschillende analyses verricht. We hebben o.a. gecontroleerd of er meerdere ontvangers zijn gekoppeld aan één bankrekeningnummer en een IBAN-NAAM controle uitgevoerd om vast te stellen of de naam van de tegenrekeningen overeenkomt met de naam uit de IBAN-NAAM software.

Verkregen subsidies zijn niet aan de juiste periode toegerekend en/of er wordt niet voldaan aan de subsidievoorwaarden
Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing rondom het verantwoorden van subsidiebaten en het evalueren van het continu voldoen aan subsidievoorwaarden. Tevens hebben wij een gegevensgerichte controle verricht op de in het boekjaar verantwoorde subsidiebaten waarbij met behulp van de subsidiebeschikkingen en andere documenten is vastgesteld dat de baten in het juiste boekjaar verantwoord zijn en dat gemeente Achtkarspelen voldaan heeft aan de eventuele voorwaarden zoals uiteengezet in de subsidiebeschikkingen.

Voorts hebben wij in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Tevens hebben we kennisgenomen van correspondentie met toezichthouders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor signalen van fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie
Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing' in het jaarverslag heeft het college van burgemeester en wethouders een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de gemeente om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de provinciale toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden om deze inschatting van het college van burgemeester en wethouders te evalueren omvatten onder andere:

- kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college van burgemeester en wethouders en overwegen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle van de jaarrekening kennis hebben en door het college van burgemeester en wethouders te bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten en deze waar relevant te valideren met onderliggende documentatie;
- kennisnemen van de meerjarenbegroting 2024-2027 en de ontwikkelingen in de sector lokale overheden en het evalueren hiervan;
- vastgesteld dat de verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare ratio's;
- inwinnen van inlichtingen bij het college van burgemeester en wethouders over haar kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering na de periode van beoordeling.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie
De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten
Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2023, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2023 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenteraad, opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader 2023 dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 14 december 2023 en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 14 december 2023, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente Achtkarspelen, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zoetermeer, 26 juni 2024
Flynth Audit B.V.

Digitaal ondertekend door Sietse Hof

S. Hof MSc RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Digitaal ondertekend door Sietse Hof

5 BIJLAGEN

Bijlage A - Restantkredieten

FCL	Omschrijving	Def. begroting	Realisatie	Saldo begr-rek
71040034-8K	Gebouwbeheerssysteem	€ 70.840	€ 57.898	€ 12.942
71210076-8K	Duurz.veilig aanvullende budgetten (YY)	€ 20.624		€ 20.624
71210098-8K	Verv bus VW 8-VJX-34 (2018)	€ 51.250	€ 51.203	€ 47
71210103-8K	Cad platform compleet (2019)	€ 15.029	€ 15.011	€ 18
71210108-8K	Verv Caddy VW 4-VSP-48, 2020	€ 30.000		€ 30.000
71210109-8K	Verv Caddy VW 2-VFX-28, 2020	€ 30.000	€ 22.439	€ 7.561
71210115-8K	Schoolzones 2019	€ 32.256		€ 32.256
71210119-8K	Herstel brug Twijzel 2019	€ 59.602	€ 58.985	€ 617
71210122-8K	Inhaalslag groot wegenonderhoud 2021	€ 22.784		€ 22.784
71210129-8K	Rationeel wegbeheer 2022	€ 429.343	€ 332.981	€ 96.362
71210130-8K	Inhaalslag groot wegenonderhoud 2022	€ 140.331		€ 140.331
71210130-8K	Inhaalslag groot wegenonderhoud 2022		€ 19.080	-€ 19.080
71210132-8K	Rev. ind. terr. De Bosk Ha 2022	€ 150.000	€ 144.203	€ 5.797
71210132-8K	Rev. ind. terr. De Bosk Ha 2022		€ 6.300	-€ 6.300
71210134-8K	2e fase Alde Dyk K.tille 2022	€ 92.908	€ 92.681	€ 227
71210135-8K	Gro.straat fietspad naar 1 kant 2022	€ 45.000	€ 3.900	€ 41.100
71210135-8K	Gro.straat fietspad naar 1 kant 2022		€ 26.100	-€ 26.100
71210136-8K	Her Groningerstr.weg Sv 2022	€ 102.654	€ 3.850	€ 98.804
71210136-8K	Her Groningerstr.weg Sv 2022		€ 42.300	-€ 42.300
71210138-8K	Kunstwerk brug Rysloane 2022	€ 70.000		€ 70.000
71210139-8K	Kunstwerken 2022	€ 39.000	€ 29.400	€ 9.600
71210140-8K	Verlichting (in) fietspaden 2022	€ 21.503	€ 13.167	€ 8.336
71210141-8K	Centrumplan BP 2022	€ 2.200.000	€ 12.478	€ 2.187.522
71210141-8K	Centrumplan BP 2022		€ 47.700	-€ 47.700
71210142-8K	Openb.verl.armaturen 2023	€ 300.000	€ 161.475	€ 138.525
71210144-8K	Verlichting fietspaden 2023	€ 50.000		€ 50.000
71210145-8K	Kunstwerken 2023	€ 39.000	€ 23.610	€ 15.390
71210146-8K	Rijwielp.strooier Nido 2023	€ 48.000	€ 46.400	€ 1.600
71210147-8K	Gladheid 2023	€ 15.000		€ 15.000
71210148-8K	CAD platform 2023	€ 15.000	€ 2.400	€ 12.600
71210149-8K	Raweb 2023	€ 759.878	€ 20.578	€ 739.300
71210149-8K	Raweb 2023		€ 54.990	-€ 54.990
71210150-8K	Fietspad 4stromenland SV 2023	€ 75.000		€ 75.000
71210151-8K	Schelpenpad G'klooster 2023	€ 20.000	€ 14.689	€ 5.311
71210152-8K	Inhaalslag wegen 2023	€ 148.615		€ 148.615
71210153-8K	Afr. herinr Surhuisterveen 2022	€ 160.000	€ 12.125	€ 147.875
71210154-8K	Voetpad Boelenslaan 2023	€ 20.000	€ 12.438	€ 7.562
71210154-8K	Voetpad Boelenslaan 2023		€ 5.940	-€ 5.940

71220008-8K	Parkeerplaatsen Groenkamp Bp. 2019	€ 60.000		€ 60.000
71220010-8K	Laadpalen 2023	€ 25.000		€ 25.000
71240001-8K	Havens her. damw. havens GK-KT (YY)?	€ 169.232		€ 169.232
71320001-8K	Voorb. de Swadde BP 2021	€ 180.556	€ 76.216	€ 104.340
71320001-8K	Voorb. de Swadde BP 2021		€ 19.241	-€ 19.241
71320002-8K	Bedr.terr. Quakkenburg Harkema 2022	€ 24.444	€ 9.961	€ 14.483
71320002-8K	Bedr.terr. Quakkenburg Harkema 2022		€ 16.864	-€ 16.864
71420115-8K	Aanp. Wynroas Harkema 2022	€ 491.636	€ 679.382	-€ 187.746
71420116-8K	Gymz. Singelland 2023	€ 1.618.980		€ 1.618.980
71420117-8K	De Tarissing Drogeham 2023	€ 350.000	€ 248.254	€ 101.746
71420118-8K	School Twijzelerheide 2023	€ 2.830.000	€ 31.531	€ 2.798.469
71420119-8K	De Hoekstien SV 2023	€ 400.000	€ 245.169	€ 154.831
71420120-8K	Joh. Looijengaskoalle SHZ 2023	€ 214.000	€ 187.030	€ 26.970
71520103-8K	TH vv VVT renovatie kleedaccom. 2018	€ 49.770		€ 49.770
71520104-8K	Renovatie kleedacc Tc Buitenpost (2019)	€ 5.514		€ 5.514
71520108-8K	Renovatie kleedacc. Kv Harkema 2020	€ 36.236		€ 36.236
71520109-8K	Renovatie kleedacc. Tc K'tille 2020	€ 19.395		€ 19.395
71520110-8K	Renovatie kleedacc. Vv S'veen 2020	€ 83.988		€ 83.988
71520111-8K	Renovatie kleedacc. Kv It Fean 2020	€ 54.285		€ 54.285
71520112-8K	Renovatie kleedacc. Vv Twijzel 2020	€ 41.037		€ 41.037
71520113-8K	Renovatie kleedacc. Kv Olympia 2020	€ 21.681	€ 6.016	€ 15.665
71520128-8K	Ren. kleedacc. Vv GSVV Kv Fri 2021	€ 69.471		€ 69.471
71520131-8K	Gymgebouw - BL - verv. boilers 2022	€ 20.927		€ 20.927
71520132-8K	Verv.toplaag DH-TC 2023	€ 27.588		€ 27.588
71520133-8K	Verv.onderlaag DH-TC 2023	€ 51.183		€ 51.183
71520134-8K	Verv.verlichting DH-TC 2023	€ 21.780		€ 21.780
71520135-8K	Verv.toplaag AG-TC 2023	€ 26.620		€ 26.620
71520136-8K	Verv.onderlaag AG-TC 2023	€ 49.489		€ 49.489
71520137-8K	Verv.verlichting AG-TC 2023	€ 21.780		€ 21.780
71520138-8K	Ren.kl.acc AG-VV 2023	€ 58.230		€ 58.230
71520139-8K	Ren.hfdveld SZ-KV 2023	€ 50.000		€ 50.000
71520140-8K	Ren.kl.acc HA-KV 2023	€ 26.000		€ 26.000
71520141-8K	Ob+dr.kg SV-KV 2023	€ 46.706		€ 46.706
71520141-8K	Ob+dr.kg SV-KV 2023	-€ 6.080		-€ 6.080
71520142-8K	Sptt.lg.kg SV-KV 2023	€ 22.506		€ 22.506
71520142-8K	Sptt.lg.kg SV-KV 2023	-€ 2.930		-€ 2.930
71520143-8K	Tl. kg SV-KV 2023	€ 104.665		€ 104.665
71520143-8K	Tl. kg SV-KV 2023	-€ 13.625		-€ 13.625
71520144-8K	Verlichting kg SV-KV 2023	€ 75.141		€ 75.141
71520144-8K	Verlichting kg SV-KV 2023	-€ 9.781		-€ 9.781
71520145-8K	Inr.+hkw kg SV-KV 2023	€ 40.172		€ 40.172
71520145-8K	Inr.+hkw kg SV-KV 2023	-€ 5.229		-€ 5.229

71520146-8K	terreininr+prk SV-KV 2023	€ 202.070	€ 12.269	€ 189.801
71520146-8K	terreininr+prk SV-KV 2023	-€ 26.303		-€ 26.303
71520147-8K	Verenigingsgebouw (gem) SV-KV 2023	€ 537.240	€ 11.438	€ 525.803
71520147-8K	Verenigingsgebouw (gem) SV-KV 2023	-€ 69.930		-€ 69.930
71520147-8K	Verenigingsgebouw (gem) SV-KV 2023		€ 18.000	-€ 18.000
71520148-8K	Aanschaf zon.pan. gyml.Surhuizum 2023	€ 29.040	€ 36.116	-€ 7.076
71540009-8K	SH NH-kerk - rest. toren 2020	€ 327.365	€ 241.886	€ 85.479
71540010-8K	Kruidhof - Nieuwe kas 2022	€ 270.000	€ 52.977	€ 217.024
71540011-8K	Kruidhof -Loods,scha.hal,cont.veld 2022	€ 170.000	€ 127.042	€ 42.958
71540012-8K	Kruidhof - Verbouw tuincafé 2022	€ 124.825	€ 123.981	€ 844
71570006-8K	raweb wandel- en fietsroutes 2017	€ 130.729		€ 130.729
71570016-8K	Fietspad Droegehamsterm. 2021	€ 400.000	€ 184.680	€ 215.320
71570016-8K	Fietspad Droegehamsterm. 2021		€ 9.000	-€ 9.000
71570019-8K	Verv.speelterreinen 2023	€ 69.150	€ 27.468	€ 41.682
71570020-8K	Fietspad Skeanpaed 2023	€ 180.000	€ 1.024	€ 178.976
71610011-8K	Verbouw Herbranda 2023	€ 697.398	€ 551.674	€ 145.724
71720118-8K	GRP regenwaterstructuren (YY)?	€ 80.317		€ 80.317
71720121-8K	GRP Regenwaterstructuren (2019)	€ 257.349	€ 190.806	€ 66.543
71720123-8K	GRP termijnverv. vrijvervalriolen (YY)?	€ 207.202		€ 207.202
71720149-8K	GRP VV riolen beheerssysteem 2020	€ 602.834		€ 602.834
71720155-8K	GRP regenwaterstructuren 2021	€ 435.139		€ 435.139
71720155-8K	GRP regenwaterstructuren 2021	-€ 143.560		-€ 143.560
71720156-8K	GRP VV riolen beheerssysteem 2021	€ 745.536	€ 40.236	€ 705.300
71720156-8K	GRP VV riolen beheerssysteem 2021		€ 61.110	-€ 61.110
71720161-8K	GRP VV riolen beheerssysteem 2022	€ 550.000		€ 550.000
71720161-8K	GRP VV riolen beheerssysteem 2022		€ 47.250	-€ 47.250
71720162-8K	GRP Regenwatersctructuren 2022	€ 585.270	€ 225.000	€ 360.270
71720162-8K	GRP Regenwatersctructuren 2022	-€ 155.189	-€ 75.000	-€ 80.189
71720166-8K	GRP Reparaties vrijvervalriolering 2022	€ 175.000		€ 175.000
71720169-8K	Vlak- en vandiktebank 2023	€ 15.000		€ 15.000
71720170-8K	GRP Gemalen ME 2023	€ 60.000	€ 35.423	€ 24.577
71720171-8K	GRP Telemetrie 2023	€ 26.000	€ 1.054	€ 24.946
71720172-8K	GRP IBA's ME 2023	€ 47.500	€ 27.666	€ 19.834
71720173-8K	GRP Randvoorz.ME 2023	€ 15.000	€ 4.248	€ 10.752
71730010-8K	Vloeistofdichte vloer milieust. 2022	€ 92.733		€ 92.733
71730011-8K	Vervangen KGA depot 2022	€ 193.000	€ 192.015	€ 985
71820002-8K	Voorb. Acht oan de Diken BP 2022	€ 39.767	€ 28.450	€ 11.317
71820002-8K	Voorb. Acht oan de Diken BP 2022		€ 73.157	-€ 73.157
71820003-8K	Voorber. Voorstraat Buitenpost		€ 20.482	-€ 20.482
71820004-8K	Voorber. Nijebuorren Harkema		€ 98	-€ 98
71820005-8K	Voorber. Schuilenga Surhuisterv. 2023	€ 20.000	€ 6.293	€ 13.707
71820005-8K	Voorber. Schuilenga Surhuisterv. 2023		€ 6.272	-€ 6.272

	Totaal	**19.514.466**	**5.136.099**	**14.378.367**

Bijlage B - Overzicht subsidies aan instellingen

subsidieontvanger	omschrijving	bedrag
Kst mbt volg. boekjr	subsidieverlening bibliotheek corr 1422106514	€ 628.759
St. KEaRN Welzijn	Subs. versterken sociale basis 2023 (2 termijnen)	€ 427.350
Subs ogv subsverord	Cb doc.nr. 1423100049; komt van 65300201	€ 300.443
St. Peuteropvang Achtkarspelen/Koll	4e kwartaal 2023	€ 169.000
Diverse kosten	Cb subsidie Tiko, komt van kstplts 64300401	€ 106.031
Zwembad De Kûpe	Betaling tegemoetkoming SPUK IJZ 2023	€ 85.713
Stichting sportcentrum 8kspelen	bijdrage exploitatie zwembad 2023	€ 84.598
Vereniging zwembad 'de Wettervlecke	budgetsubsidie bevoorschotting	€ 83.985
Vereniging zwembad 'de Wettervlecke	Uitkering spuk energie zwembaden	€ 56.587
Stichting De Friesch-Groningsche He	Subsidie voor Spitkeet	€ 49.990
Sociaal Cultureel Wurk Surhústerfea	Subs. ontmoeten en betrokkenheid 2023	€ 49.352
Stichting RegioMarketing Toerisme	Voorschot subsidie 2023 gemeente Achtkarspelen	€ 39.713
SCW Bûtenpost	Subs. versterken sociale basis 2023 (2 termijnen)	€ 30.000
St. KEaRN Welzijn	restbedrag subsidie bouwsteen C	€ 29.962
St. Openbare Bibliotheken Noord Fry	Subsidieaanvraag 2023 extra IDO Bibliotheken	€ 29.222
Humanitas district noordb	Subsidie project Homestart 2023	€ 24.125
RTV Kanaal 30	'basisbekostiging 2023 8K S22418 Subs.2023	€ 17.393
Stichting Jongerenwerk Drogeham	SUbs. ontmoeten/betrokkenheid 2023 (2 termijnen)	€ 16.425
Recreatieschap Marrekrite	Deelnemersbijdrage Marrekrite 2023	€ 15.724
Plaatselijke Comm. Maria Kerk Bûten	SUbs. ontmoeten/betrokkenheid 2023 (2 termijnen)	€ 13.500
MFC de Delfeart	Subs ontmoeten/betrokkenheid 2023 (2 termijnen)	€ 12.700
Ver. Dorpsraad Gerkesklooster	Subs. ontmoeten en betrokkenheid 2023	€ 12.632
SCW Harkema	Subsidie 2023	€ 11.000
St. KEaRN Welzijn	Compensatie arbeidsmarkttoeslag	€ 10.293
St. Jeugdwerk Gerkesklooster-Stroob	SUbs. ontmoeten/betrokkenheid 2023 (2 termijnen)	€ 10.050
SKW Twijzel	SUbs. ontmoeten/betrokkenheid 2023 (2 termijnen)	€ 9.960
St. KEaRN Welzijn	Afrekening subsidie Mantelzorgwaardering	€ 7.983
Protestantse Gemeente Kootstertille	Activiteiten ontmoeten en betrokkenheid 2023	€ 6.605
Vereniging Plaatselijk Belang Koots	SUbs. versterken sociale basis 2023	€ 5.775
Stichting Jeugdhonk Stynsgea	SUbs. ontmoeten/betrokkenheid 2023	€ 5.379
Plaatselijk belang "Eendracht" B	Subs. ontmoetten en betrokkenheid 2023	€ 5.150
Stichting MeM	subsidie culturele activiteit Arcadia 2023.	€ 5.000
Pl. Belang Twijzelerheide	Subs. ontmoeten en betrokkenheid 2023	€ 4.900
Pl. Belang Twijzelerheide	Subsidie jeugd ontmoeten en betrokken 2023	€ 4.900
Vereniging Plaatselijk Belang Koots	Subs ontmoeten/betrokkenheid 2023	€ 4.830
"Plaatselijk belang ""Eendracht"" B	Beschikking subsidie leefbaarheid 2023	€ 4.105
Dorpsbelang Augustinusga	Beschikking subsidie leefbaarheid 2023	€ 4.105
Pl. Belang Twijzelerheide	Subsidie leefbaarheid 2023	€ 4.105
Plaatselijk belang Drogeham	Subsidie leefbaarheid 2023	€ 4.105
Plaatselijk Belang Harkema	Subsidie leefbaarheid 2023	€ 4.105
Plaatselijk Belang Surhuisterveen	Subsidie leefbaarheid 2023	€ 4.105
Plaatselijk belang Twijzel	Subsidie leefbaarheid 2023	€ 4.105
Ver. Dorpsraad Gerkesklooster	Subsidie leefbaarheid 2023	€ 4.105
Ver. Plaatselijk Belang Surhuizum	Beschikking subsidievaststelling leefbaarheid 2023	€ 4.105
Vereniging Plaatselijk Belang Buite	Subsidie leefbaarheid 2023	€ 4.105
Vereniging Plaatselijk Belang Koots	subsidievaststelling leefbaarheid 2023	€ 4.105
Stichting AanZet	Subs. sociale basis 2023	€ 4.050
Pl. Belang Twijzelerheide	SUbs. ontmoeten/betrokkenheid 2023	€ 4.000

SCW Harkema	Subs. ontmoeten en betrokken 2023	€	4.000
Stichting Merk Fryslân	Bijdrage Merk Fryslan	€	3.869
Stichting Markant Friesland	Beschikking tot subsidieverlening 2023	€	3.810
Stichting keunstkrite Twizel	Vaststelling culturele subsidie 2023	€	3.500
Stichting AanZet	Subsidie rijk aan ervaring 2023	€	3.340
GV Maas	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	3.049
Zwemvereniging Paradyske Wetterrott	Doelsubsidie 2023	€	2.911
Korfbalvereniging Flamingo's	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	2.840
Stichting AanZet	Subsidie zelfredzaamheid 2023	€	2.700
Stichting Paardensport Drogeham	subsidievaststelling sportevenementensubsidie 2023	€	2.500
Stichting Paardensport-Commissie Bu	2023 sportevenementensubsidie	€	2.500
Stichting Survival Kootstertille	januari wij op "sportevenementensubsidie 2023".	€	2.500
Stichting Wielercomité Surhuisterve	subsidievaststelling sportevenementensubsidie 2023	€	2.500
Voetbalvereniging Buitenpost	Jeugdsportsubsidie 2023	€	2.032
Gondelvaart op Wielen	Culturele subsidie 2023	€	2.000
Maskelyn	Subsidie cultureel progrmma 2023	€	2.000
St. Modderacademie	S00388-2023 Cultuur subs. aanvraag 2023	€	2.000
Stichting AanZet	Subsidie experienced experts 2023	€	2.000
Stichting Release	Cultuur subsidie 2023	€	2.000
Stichting Survento Evenementen Surh	Cultuur subsidie aanvraag 2023	€	2.000
Vereniging H&I Surhuisterveen	Subsidie korenfestival 2023	€	2.000
Bibliotheekservice Fryslân	Tomke-projekt 2023	€	1.741
Chr. Jeugdbrassband Projunior	'amateurkunst subsidie 2023'.	€	1.710
w Harkemase Boys	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	1.652
Christelijke Brassband Da Capo	Beschikking subsidie amateurkunst 2023	€	1.650
Korfbalvereniging It Fean	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	1.524
Comite Feanster 40	subsidievaststelling sportevenementensubsidie 2023	€	1.500
DCT Twijzelerheide	Sportevenementensubsidie 2023	€	1.500
Gymnastiekvereniging WSBF	Subsidievaststelling sportevenementensubsidie	€	1.500
Skeelervereniging Surhuisterveen (S	2023 subsidievaststelling sportevenementensubsidie	€	1.500
Sportclub Kootstertille	Sportevenementensubsidie 2023	€	1.500
Stichting Feanster Darts	Sportevenementensubsidie 2023	€	1.500
Stichting Feanster Darts	Sportevenmentensubsidie 2023	€	1.500
Stichting Recreatie Sport Harkema	subsidievaststelling sportevenementen 2023	€	1.500
Stichting Slach om 'e Toer	Subsvaststelling sportevenementensubs. 2023	€	1.500
Stichting Survento Evenementen Surh	'Survento fanfare entertainment festival 2023'.	€	1.500
Stichting Swaddekuier	Sportevenementensubsidie 2023	€	1.500
Stichting Wielercomité Surhuisterve	Sportevenementensubsidie 2023	€	1.500
Tennisvereniging voor Surhuistervee	"sportevenementensubsidie 2023".	€	1.500
Toerfietsclub Surhuisterveen	Sportevenementensubsidie fietstoertocht 2023	€	1.500
Toerfietsclub Surhuisterveen	subsidievaststelling sportevenementensubsidie 2023	€	1.500
Voetbalvereniging VVT	Sportevenementensubsidie 2023	€	1.500
w Harkemase Boys	"sportevenementensubsidie 2023	€	1.500
w Harkemase Boys	"sportevenementensubsidie 2023".	€	1.500
Zaalvoetbal Achtkarspelen	Sportevenementensubs. Samenleving 2023	€	1.500
Fanfare de Bazuin	'amateurkunst subsidie 2023'.	€	1.440
Brassband Blaast de Bazuin	'amateurkunst subsidie 2023'.	€	1.410
Brassband t Heideblomke	Vaststelling subsidie amateurkunst 2023	€	1.410
Voetbalvereniging 't Fean '58	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	1.398
Korfbalvereniging It Fean	korfbaltoernooi 2023 sporteve.subsidie	€	1.350
Humanitas district noordb	Subsidie kindervakantiekampen 2023	€	1.344
Stichting Revalidatie en Rekreatie	Subsidie 2023	€	1.236
Zwemvereniging Paradyske Wetterrott	Jeugdsportsubs. 2023	€	1.142
Stichting Algemiene Fryske Underrjo	Kursus frysk 2023	€	1.125
Humanitas district noordb	SUbs. ontmoeten/betrokkenheid 2023	€	1.008
Brassband De Waldsang	Cultuur subsidie 2023	€	1.000

Interkerkelijk Mannenkoor Drachten	'cultuursubsidie 2023'	€	1.000
Chr. Brassband Gloria Deï	Amateurkunst subsidie 2023	€	930
Gymnastiekvereniging Hercules	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	916
Malletband V.I.O.S	Amateurkunst subsidie 2023	€	870
Gymnastiekvereniging WSBF	wij 'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	858
Stichting Survival Kootstertille	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	852
Korfbalvereniging De Tuke Smiters	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	752
Brassband De Waldsang	Amateurkunst subsidie 2023	€	750
Federatie Achtkarspelen	subsidievaststelling 2023	€	750
Organisatie Muziekver. Fryslân	'subsidie Noordelijk Senioren Festival 2023'.	€	750
St. Feanster Music Night	Subs. Feanster Music Night 2023	€	750
Stichting Oud Achtkarspelen	Beschikking tot subsidievaststelling 2023	€	750
Christelijke Gymnastiekvereniging T	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	708
Plaatselijk Belang Twijzelerheide	Cultuur subsidie aanvraag 2023	€	600
Stichting AanZet	Subs. PC probaat 2023	€	600
Fryske Krite	Vaststelling amateurkunst subsidie 2023	€	500
Stichting Koperguod	Subsidie culturele activiteit 2023	€	500
Voetbalvereniging Surhuisterveen	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	426
Schoolkorbalcommissie kv Harkema	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	378
Stichting Algemiene Fryske Underrjo	Subsydzje ôfrekken 2022	€	375
Commissie schoolsportdag gem. 8K	Schoolsportdag basisonderwijs (16 mei 2023)	€	366
Korfbalclub Boelenslaan	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	342
Tennisvereniging Buitenpost	Jeugdsportsubs. 2023	€	324
Multisport Twijzelerheide	Tegemoetkoming ouderen beweeggroepen 8K 2022	€	309
Chr. Zangvereniging Zingt Gode Lof	Subsidievaststelling amateurkunst 2023	€	300
Christelijke Gemengde Zangverenigin	'amateurkunst subsidie 2023'	€	300
Folkkoar It Wâldfolk	Amateurkunst subsidie 2023	€	300
Jounswille	'amateurkunst subsidie 2023'	€	300
Mannenkoor de Lauwers	'amateurkunst subsidie 2023'	€	300
Popkoor Akkoord	Amateurkunst subsidie 2023	€	300
Shantykoor De beurtskippers	'amateurkunst subsidie 2022'.	€	300
Tennisvereniging voor Surhuistervee	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	300
Tonielfer. Harkjemar	Amateurkunst subsidie 2023	€	300
Vrouwenkoor Noaten op é Sang	'amateurkunst subsidie 2023'	€	300
Schaakvereniging De Twee Kastelen	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	282
Voetbalvereniging G.S.V.V	subsidie 2023 jeugdsportsubsidie/STK	€	258
Stichting AKTIVO	Subsidie 2023	€	232
De Loekpoedels	Subs. De Loekpoedels Balgendag	€	200
Sport Vereniging Surhuizum	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	174
Biljartvereniging Ut en Thus	Incidentele subsidie	€	150
Korfbalvereniging It Fean	Incidentele subsidie	€	150
Skeelervereniging Surhuisterveen (S	Incidentele subsidie	€	150
Ljeppersklub Buitenpost	'jeugdsportsubsidie 2023'.	€	96
		€	2.554.971

Bijlage C - Verloopoverzicht reserves

Naam reserve	Saldo begin dienstjaar 2023	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Saldo einde dienstjaar 2023
Algemene reserve				
Algemene reserve weerstandvermogen	3.080.188			3.080.188
Toename uit AR vrij besteedbaar				
Totaal Algemene reserve weerstandvermogen	**3.080.188**	**0**	**0**	**3.080.188**
Algemene reserve	3.308.677			880.689
Naar AR weerstandsvermogen	405.000			405.000
Storting resultaat 2021				
Storting resultaat 2022 in AR		6.247.029		6.247.029
Storting/onttrekking begroot resultaat 2023-2027 AR				
Mutaties o.b.v. reeds vastgesteld beleid				
Regiodeal	426.740		213.370	213.370
Tijdelijke formatie DIV				
Gemeenteraadsverkiezingen	20.000			20.000
2e ontsluiting Lauwerskwartier.	500.000			500.000
Project Friese projectenmachine	17.900		17.900	0
Project Spitkeet (motie 357 Raad 08-07-2021)				
FUMO begrotingswijziging 2024	24.755			24.755
Beschikbaar stellen budget Inkoop Wmo en participatie	49.000			49.000
				0
Vrijval bestemmingsreserve kap.last zwembad Buitenpost st. in AR		354.944		354.944
				0
Procesoptimalisatie	150.000	150.000	150.000	150.000

Investeringen vooraf (ombuigingen begroting 2021-2024)				
5.1 Harmoniseren beleid en uitvoering, optimaliseren van processen	62.000		4.750	57.250
Kadernota 2022 - 2025				
00.02 Herindeling Team Communicatie / tijdelijke uitbr. Kn 2022-2025	51.000			51.000
00.05 MTO 2022 Kn 2022-2025	12.500			12.500
00.11 P&C-coördinator/gemeenteadviseur Kn 2022-2025	47.000		47.000	
05.07 Bijdrage recreatief park S'veen/bijenlint Kn 2022-2025	15.000		15.000	
05.13 Impuls Spitkeet Kn 2022-2025	50.000			50.000
06.10 Uitbreiding formatie zorgadministratie Kn 2022-2025	19.500		19.500	0
06.13 Project Beurtschip Kn 2022-2025	144.000		144.000	0
07.08 Uitbreiding ondersteuning gaswinning Kn 2022-2025	45.000		9.663	35.337
07.10 Formatie gem. beleid op het vlak milieu Kn 2022-2025	17.500		17.500	0
08.05 Uitvoering woningbouwgprogrammering Kn 2022-2025	272.000			272.000
Motie P5-M3 Verdubbeling evenementensubsidies Kn 2022-2025	16.000		16.000	0
Kadernota 2023 - 2026				
00.04 Invulling actiepunten vanuit Communicatiestrategie	55.000			55.000
02.01 Nieuw verkeer- en vervoerbeleid	30.000	12.180	29.580	12.600
06.02 Subsidie visie Sociale basis	157.000		139.000	18.000
06.03 Inkoop Wmo & Participatiewet (Implementatieplan)	122.000		82.000	40.000
00.04.01 Formatie medewerker recordbeheer	134.000		67.000	67.000
00.04.11 Capaciteituitbreiding contractmanagement en contractbeheer	60.000		34.802	25.198
00.04.12 Kwan. en kwal. Impuls stafdiensten (HR en Communicatie)	296.500		296.500	0
00.04.17 HR: Vlootschouw i.h.k.v. Strategisch Personeelplan	37.000		2.500	34.500
00.04.18 Omzetting van het dashboard (digitalisering) voor Liberaux	4.000		1.995	2.005
00.04.20 I&A: doorontwikkeling team en organisatie	384.000		202.000	182.000
00.04.08 Noodzakelijke upgrading fin. Inform. Syst. naar de cloud	30.000		0	30.000
00.04.09 Organiseren en faciliteren van het thuiswerken	115.000		34.110	80.890
00.04.16 HR: Recruitment	22.500		0	22.500
Motie: lobby herijking gemeentefonds; P0-M3	60.000	19.250	750	78.500

Naam reserve	Saldo begin dienstjaar 2023	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Saldo einde dienstjaar 2023
Kadernota 2024 - 2027				0
00.01 Gemeentelijke co-financiering EU-Leaderprogramma 2024-2027	135.000			135.000
00.04.02 Teamleider I&A	136.000			136.000
00.04.03 Teamleider HRM	136.000			136.000
00.04.10 Juridischezaken - Inkoopcoördinator	49.000			49.000
00.04.11 Juridischezaken - Inkoop - flexibele schil	84.000			84.000
00.04.25 Sociaal internet applicatie	20.000			20.000
00.04.32 Publiekszaken - Gezichtsscanner burgerzaken	10.000			10.000
00.04.50 HRM - Strategische ondersteuning en advisering	626.500			626.500
00.04.51 Financiën - IOAB en Senior Financieel Adviseur	603.000			603.000
00.04.52 I&A - Continuïteit en kwaliteit informatievoorziening	1.276.000			1.276.000
01.01 Jurist handhaving	168.500			168.500
01.02 Jurist veiligheid	57.500			57.500
01.07 Horeca - evenementenbeleid	47.000			47.000
04.02 Gebiedsteam-zorg in de school (GIS)	132.000			132.000
05.04 Ekstra formaasje Frysk taalbelied	50.000			50.000
06.02 Digitaliseren fysiek archief Inkomen en Participatie	12.500			12.500
06.04 Beurtskip	474.000			474.000
06.07 Uitvoeringsplan Participatiewet - Inzet jobhunter	102.000			102.000
06.12 Coördinator Maatschappelijk Vastgoed	112.000			112.000
07.02 Formatie stikstof	71.800			71.800
08.02 Beleid op verhuur van panden	8.000			8.000
				0
Overlopende posten 2020 en eerder				0
Deelname Friese projectenmachine				0
Diverse verkeersmaatregelen.				0
Implementatie omgevingswet	152.500			152.500
Implementatie omgevingswet op	64.473			64.473
Klimaatmiddelen transitievisie Warmte op	217.098		24.917	192.181
Omgevingswet verschuiving ramingen	22.000			22.000
OP - overhevelen restant onderzoeksbudget Bezuinigingen 2021	12.500			12.500
OP - overhevelen restantbudget evaluatie 2021	6.000	6.000	6.000	6.000
OP - overheveling budget frictiekosten personeel 2021 (5.4)	122.500			122.500
Overlopende post Centrumvisie Buitenpost	6.485			6.485

overlopende post Geluidhinder	30.700		4.944	25.756
Overlopende post Impuls weerbaar bestuur	40.250			40.250
Overlopende post Miedengebied	30.000			30.000
Overlopende post Toeristische overstappunten	18.587			18.587
Project Procesoptimalisatie op	66.626		65.000	1.626
Renovatie op 2 tenniscomplexen	27.000			27.000
Renovatie tennisbanen Buitenpost.	22.143			22.143
Toedeling coronamiddelen sociale werkvoorziening OP				
Overlopende posten 2021				
Overlopende posten Krimpgelden	529.278		9.064	520.214
Overlopende posten Krimpgelden - Mobiliteitsvisie	142.000		5.400	136.600
Overlopende post opschalingskorting 2021	214.542			214.542
8K: Raad 16-12-2021; Verantwoording Coronamiddelen 2020 en 2021	16.322			16.322
Coronacompensatie cultuur (vervallen loopt via vooruitontvangen)	90.000		90.000	0
Decembercirclaire 2021 Taakmutaties				0
Decembercirculaire 2021 Coronamiddelen				0
Overlopende post omgevingswet	151.459			151.459
Overlopende post Klimaatmiddelen transitievisie warmte	217.098			217.098
				0
Overlopende posten 2022				0
				0
OP Wet open overheid vanuit taakmutaties	27.750		10.100	17.650
Evaluatie samenwerking	6.000		0	6.000
Decembercirculaire - versterken sociale basis	18.000		18.000	0
OP Extra capaciteit BOA's inzetten voor implementatie WPG	30.400		23.500	6.900
				0
uitname tbv ontvlechting naar WM			3.192.500	0
storting Oekraine gelden		1.147.000		0
kosten opbouw			21.112	3.888
Total station			3.243	0
Anonimiseringstool				0
Verkiezingsframes			18.300	700
Nulmeting dienstverlening			7.875	2.500
Leader subsidie KV it Fean		75.000		0

Resmut subs clubhuis Harkema				11.000	0
Resmut versterken dienstverlening				106.926	0
Resmut klimaatmiddelen windmolens				2.858	30
Resmut woningbouwprogrammering				20.350	51.650
Taxatie eigendommenverzekeringen				28.000	0
00.04.20 I&A: doorontwikkeling team en organisatie				0	0
Communicatie Omgevingswet				0	0
Onderzoek bez van OP naar AR			12.500		0
vrijval taakmut EPBD			2.000		0
vrijval taakmut energielabel C			2.000		0
vrijval taakmut gastouderschap			8.063		0
vrijval middelen statushouder			19.000		0
Storting OP degenariteverg Deltafiber				0	0
Storting OP verkeersexamens			7.637		0
OP Kinderopvang toezicht en handhaving taakmutaties			1.000	0	0
Storting OP degenariteverg. Deltafiber			40.000		0
Omg.wet tbv organisatieplan Ruimte				252.756	0
Procesoptimalisatie					0
Onderzoek budget bezuiniging naar AR				12.500	0
Evaluatie samenwerking 8KTD				6.000	0
Totaal Algemene reserve		13.753.083	8.103.603	5.485.265	16.371.421
	Totaal	**16.833.271**	**8.103.603**	**5.485.265**	**19.451.609**

Naam reserve	Saldo begin dienstjaar 2023	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Saldo einde dienstjaar 2023
Reserve dekking kapitaallasten zwb Buitenpost	7.313.538		301.932	
Dekking kapitaallast zwembad Buitenpost				
Vrijval bestemmingsreserve kap.last zwembad Buitenpost onttr. tbv st. in AR			354.944	
Totaal Reserve dekking kapitaallasten zwb Buitenpost	7.313.538	0	656.876	6.656.662
Reserve overlopende posten				
Overlopende posten 2022				
OP Omgevingswet septembercirculaire 2022	241.700			241.700
OP Extra capaciteit BOA's inzetten voor implementatie WPG	30.400			30.400
OP Handhaving energielabel C kantoren taakmutaties	2.000		2.000	0
OP Kinderopvang toezicht en handhaving taakmutaties	1.000		1.000	0
OP toezicht en handhaving gastouderschap taakmutaties	8.063		8.063	0
OP Toezicht en handhaving voor EPBD III taakmutaties	2.000		2.000	0
OP Gemeentelik monumintebelied	60.000			60.000
Implementatiekosten scenario 2 De Kruidhof	74.940		49.116	25.824
OP robuust rechtbeschermingssysteem taakmutaties	32.812			32.812
OP versterking ondersteuning wijkteams taakmutaties	58.606			58.606
OP impuls integraal werken taakmutaties	7.479			7.479
OP systeemleren taakmutaties	8.029			8.029
OP middelen maatschappelijke begeleiding statushouders taakmutaties	19.000		19.000	0
Decembercirculaire - versterken sociale basis	18.000		18.000	0
Decembercirculaire - energietoeslag	625.000		625.000	0
Decembercirculaire - bijzondere bijstand	44.000		44.000	0
OP Uitvoeringskosten klimaatakkoord taakmutaties	216.000			216.000
Decembercirculaire - gezond in de stad	13.000		13.000	0
OP Investeren in ontwikkeling Achtkarspelen	10.000			10.000
OP Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	53.000			53.000
OP communicatie omgevingswet	5.100		5.100	0
Totaal Reserve overlopende posten	1.530.129	0	786.279	743.850
Totaal	**8.843.667**	**0**	**1.443.155**	**7.400.512**
Totaal Reserves	**25.676.938**	**8.103.603**	**6.928.420**	**26.852.121**

Saldo van rekening				
Rekeningresultaat 2022	6.247.029			
Rekeningresultaat 2023				4.321.000
Storting resultaat 2022 in AR			6.247.029	
Totaal	**6.247.029**	**0**	**6.247.029**	**4.321.000**
Totaal reserves inclusief onverdeeld rekeningsaldo	**31.923.967**	**8.103.603**	**13.175.449**	**31.173.121**